

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Φιλοσοφική Σχολή
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας

*"Μεταξύ ένοπλου και πολιτικού αγώνα": Η διάσπαση
του ιρλανδικού ρεπουμπλικανικού κινήματος(1969) και
οι πολιτικές της προεκτάσεις στην εκστρατεία του
Προσωρινού IRA μέχρι το 1981.*

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΠΜΣ:
ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ.
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Γιώργος Χαραλάμπους

1561201801068

Επιβλέπουσα: Αναπληρώτρια καθηγήτρια Μαρία Παπαθανασίου

Α' Βαθμολογητής: Καθηγητής Ευάνθης Χατζηβασιλείου

Β' Βαθμολογητής: Αναπληρωτής καθηγητής Κων/νος Ράπτης

Αθήνα 2021

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω από τα βάθη της καρδιάς μου την επόπτρια μου Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Μαρία Παπαθανασίου, της οποίας η εποπτεία, η καθοδήγηση και η στήριξη υπήρξαν αρκετά βοηθητικές ως προς την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής. Επίσης, θα ήθελα να μεταφέρω τις θερμές ευχαριστίες μου και στα δύο άλλα μέλη της τριμελούς επιτροπής τον Καθηγητή Ευάνθη Χατζηβασιλείου και τον Αναπληρωτή Καθηγητή Κωσταντίνο Ράπτη, για τις εποικοδομητικές και χρήσιμες συμβουλές τους.

Ακολουθως, θερμές ευχαριστίες οφείλω στη Βέρα Πολυκάρπου υπεύθυνη ου Γραφείου Διεθνών Σχέσεων και του Γραφείου Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Κ.Ε. του ΑΚΕΛ, χάρη στην οποία κατάφερα να έρθω σε επαφή με το Sinn Fein και πιο συγκεκριμένα με την τέως ευρωβουλευτρια Martina Anderson. Τη Martina Anderson την ευχαριστώ από καρδιάς που αποδέχθηκε την πρόταση μου για συνέντευξη, μεταφέροντας μου όλες τις εμπειρίες της από εκείνη την περίοδο. Ιδιαίτερα όμως την ευχαριστώ για την αμέριστη στήριξη και συμπαράσταση της προς τον κυπριακό λαό και τη δράση εντός του ευρωκοινοβουλίου για το κυπριακό πρόβλημα.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου, τη φίλη μου Ισαβέλλα αλλά και τους υπόλοιπους φίλους μου για την αμέριστη συμπαράσταση και ψυχολογική υποστήριξη που μου πρόσφεραν κατά τη διάρκεια της συγγραφής της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Tiocfaidh ár lá

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη.....	σελ.5
Abstract.....	σελ.6
Χάρτες	σελ.7
Συντομογραφίες	σελ.8
Εισαγωγή.....	σελ.9-22
<u>Πρώτο Κεφάλαιο:</u> «Μεταξύ φθοράς και αφθαρσίας»: Το ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα πριν τη δεκαετία του 1960.....	σελ.23-30
<u>Δεύτερο Κεφάλαιο:</u> "Νέοι άνθρωποι, νέες ιδέες, νέο κίνημα;". Η προσπάθεια ανασυγκρότησης του ρεπουμπλικανικού κινήματος 1962-1966.....	σελ.31-44
- Το τέλος της Εκστρατείας των Συνόρων και η προσπάθεια ανασυγκρότησης	σελ.31-36
- Οι επιτροπές Wolfe Tone το 1963.....	σελ.37-38
- Δύο μαρξιστές στον IRA: Ο Goulding, ο Johnston και η μαρξιστική ατζέντα το 1964- 1965.....	σελ. 39-41
- Το έγγραφο Garland.....	σελ. 42-44
<u>Τρίτο Κεφάλαιο:</u> Η Βόρεια Ιρλανδία, το Κίνημα των Πολιτικών Δικαιωμάτων και η σοσιαλιστική στροφή του ρεπουμπλικανικού κινήματος.....	σελ.45-62
- Ο Ενωτισμός, οι εθνικιστές του Βορρά και το κράτος στη Βόρεια Ιρλανδία....	σελ.45-50
- Ο IRA, οι εξελίξεις στο Βορρά και η σοσιαλιστική στροφή του κινήματος το 1967.....	σελ.50-54
- Από την εσωτερική επικράτηση στην κοινωνική αναταραχή: Ο IRA το 1968 και το Κίνημα για τα Πολιτικά Δικαιώματα.....	σελ.55-62
<u>Τέταρτο Κεφάλαιο:</u> "Ουδέν μονιμότερον του Προσωρινού": Η ανάφλεξη της Βορείου Ιρλανδίας και η διάσπαση του ρεπουμπλικανικού κινήματος το 1969.....	σελ.63-78
- Οδεύοντας προς τη διάσπαση. Το κίνημα πριν τα γεγονότα του Αυγούστου....	σελ.64-69

- Από το Ενιαίο Απελευθερωτικό Μέτωπο στο σχισματικό κίνημα: Ο Αύγουστος του 1969 και η διάσπαση.....σελ.69-78

Πέμπτο Κεφάλαιο: Τα πρώτα χρόνια της διάσπασης μέχρι την επικράτηση του Προσωρινού IRA στο προσκήνιο, 1970-1972.....σελ.79-87

- Οι αυθαίρετες συλλήψεις και ο Προσωρινός IRA στην αντεπίθεση 1971-1972.....σελ.85-87

Έκτο Κεφάλαιο: Η επικράτηση του IRA στο πεδίο του ρεπουμπλικανισμού. Η περίοδος της σκοτεινής βίας 1972-1975.....σελ.88-96

- Ο Επίσημος IRA, η παύση πυρός και η αποχώρηση από την ενεργό δράση.....σελ.88-90

- Ο παραδοσιακός ρεπουμπλικανισμός, η ένοπλη βία και το κυνήγι μαγισσών 1972-1974.....σελ.90-93

- Η ανακωχή του 1975 και οι επιπτώσεις στο ρεπουμπλικανικό κίνημα.....σελ.94-96

Έβδομο Κεφάλαιο: Η πολιτική στο μικροσκόπιο του ρεπουμπλικανισμού: Η "αναγέννηση" του Sinn Féin, οι απεργίες πείνας και οι εκλογικές επιτυχίες 1976-1981.....σελ.97-110

- Ο Προσωρινός IRA και ο ρεπουμπλικανισμός μπροστά στις νέες προκλήσεις 1976-1979.....σελ.97-103

- Οι απεργίες των φυλακισμένων ρεπουμπλικάνων και η επιστροφή του κινήματος στη πολιτική των μαζικών κινημάτων.1976-1981.....σελ.103-106

- Οι απεργίες πείνας, η πολιτική μάχη και η εκλογική στροφή του ρεπουμπλικανισμού.....σελ.106-110

Συμπεράσματα.....σελ.111-115

Βιβλιογραφία.....σελ.116-121

Παράρτημα εικόνων.....σελ.122-124

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει σκοπό να μελετήσει εις βάθος τη διαδικασία της διάσπασης του ιρλανδικού ρεπουμπλικανικού κινήματος(Sinn Fein και IRA) το 1969 και πως η διάσπαση ως πολιτικό φαινόμενο επηρέασε τον Προσωρινό IRA και Sinn Fein κατά τη διάρκεια της πρώτης δεκαετίας της περιόδου των Ταραχών.

Στο επίκεντρό πάντα, βρίσκεται το ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα, του οποίου παρουσιάζονται διεξοδικά τα διάφορα στάδια: από την λήξη της Εκστρατείας των Συνόρων το 1962 στη σταδιακή ριζοσπαστικοποίηση και μαζικοποίησή του τη δεκαετία του 1960, την προσπάθεια υιοθέτησης μιας μαρξιστικής-λενινιστικής προσέγγισης, τη δημιουργία φραξιών εντός του κινήματος, τις βίαιες συγκρούσεις του Αυγούστου 1969 στη Βόρεια Ιρλανδία , τη διάσπαση που ακολούθησε , το πέρασμά στον ένοπλο αγώνα των δύο IRA που δημιουργήθηκαν τη δεκαετία του 1970 και, τέλος, την πολιτική στροφή του Προσωρινού Ρεπουμπλικανικού Κινήματος στα τέλη της δεκαετίας του 1970 και τις μεγάλες απεργίες πείνας του 1981.

Σε αντίθεση με την καθιερωμένη προσέγγιση της περιόδου των Ταραχών, το παρόν πόνημα ευελπιστεί να φέρει στο προσκήνιο την σύνθετη και πολύπλευρη πραγματικότητα της εσωτερικής διαμάχης και διάσπασης που προέκυψε στα τέλη της δεκαετίας του 1960 στον IRA και στο Sinn Fein. Επιπρόσθετα, σκοπός είναι να βοηθήσει το ελληνικό κοινό να έρθει σε επαφή με σχετικά άγνωστες πτυχές του παραστρατιωτικού αυτού κινήματος.

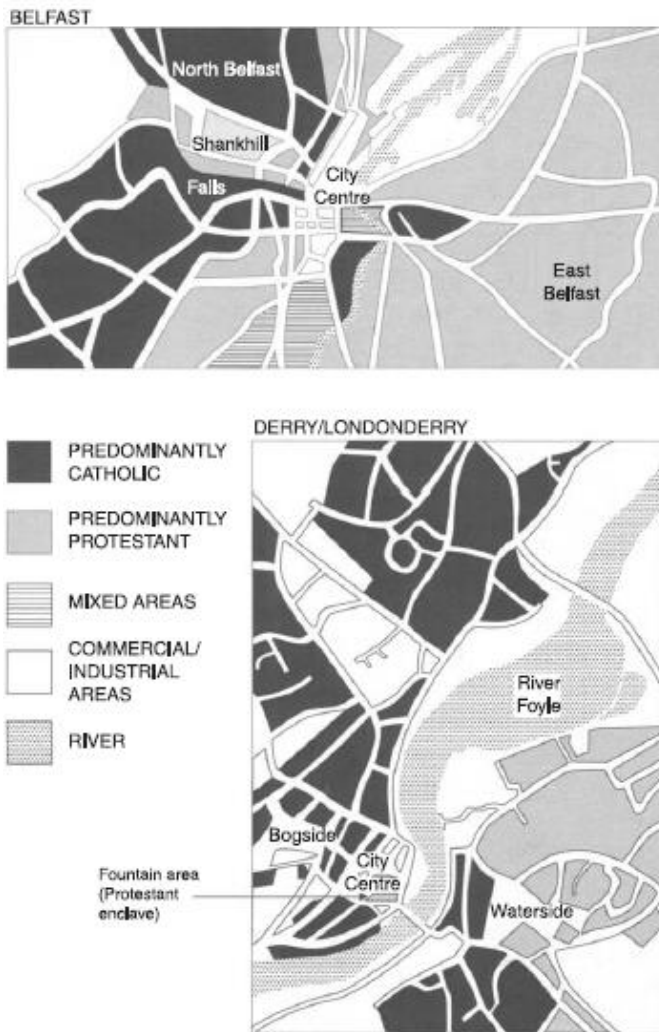
Abstract

This dissertation aims to examine the process of the split of the Irish Republican movement (Sinn Fein and IRA) in 1969 and how it affected Provisional IRA and Sinn Fein during the first decade of the Troubles.

In this context, the dissertation examines the Irish Republican movement through various events for example: from the end of the Border Campaign in 1962 to its gradual radicalization and massification through the 1960s. From the move towards a Marxist class struggle outlook to the split within the movement after the clashes in 1969. From the formation of Provisional IRA and its paramilitary activities to the political shift of the younger republicans of the Provisionals. From guns and bombs to the 1981 Hunger Strikes and the Armalite and ballot box strategy.

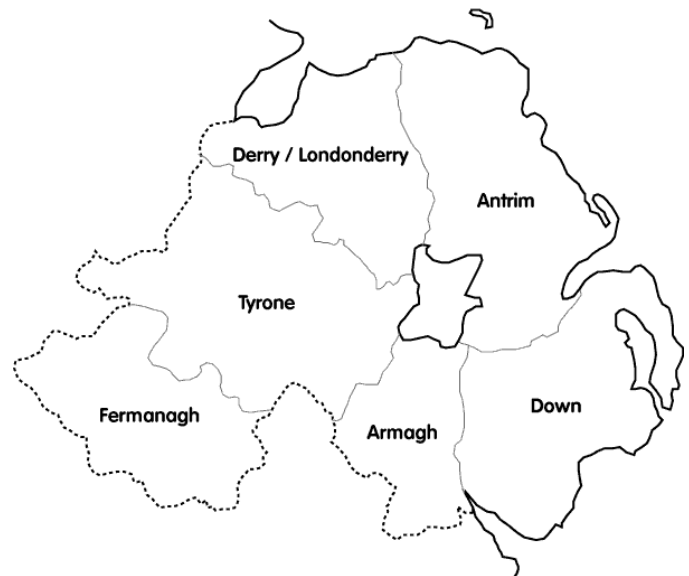
In contrast to the traditional approach of the Troubles period, this dissertation aims to present a more complex and multifaceted reality of the internal conflict and the split that arose in the late 1960s in the Irish Republican Movement. In addition, one of the main purposes of this dissertation is to help the Greek reading public understand relatively unknown aspects of the Irish Republican Movement, especially Provisional IRA and Sinn Fein.

Χάρτες

2. Maps of Belfast and Derry

Outline Map of Northern Ireland: Counties

Outline Map of Ireland

Ο χάρτης στα αριστερά είναι από Patterson, Henry, *Ireland since 1939*, Oxford University Press Inc., New York 2002

Οι δύο χάρτες στα δεξιά είναι από το αρχείο της σελίδας <https://cain.ulster.ac.uk/images/maps/map5.htm>

Συντομογραφίες

- IRA ► Irish Republican Army- Ιρλανδικός Ρεπουμπλικανικός Στρατός
- Sinn Féin ► Απόδοση από τα ιρλανδικά "Εμείς οι ίδιοι"
- RUC ► Royal Ulster Constabulary- Βασιλική Χωροφυλακή Όλστερ
- B-Specials ► Βοηθητικό αστυνομικό σώμα
- INLA ► Irish National Liberation Army- Ιρλανδικός Εθνικός Απελευθερωτικός Στρατός
- IRSP ► Irish Republican Socialist Party – Ιρλανδικό Ρεπουμπλικανικό Σοσιαλιστικό Κόμμα
- EEC ► European Economic Community- Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
- NICRA ► Northern Ireland Civil Rights Association- Ένωση για τα Πολιτικά Δικαιώματα Βορείου Ιρλανδίας
- People's Democracy ► Λαϊκή Δημοκρατία(Φοιτητική Οργάνωση)
- Leinster ► Κοινοβούλιο της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας
- Stormont ► Κοινοβούλιο της Βόρειας Ιρλανδίας
- SDLP ► Social Democratic and Labour Party- Σοσιαλδημοκρατικό και Εργατικό Κόμμα Βορείου Ιρλανδίας
- UVF ► Ulster Volunteer Force-Εθελοντική Δύναμη Όλστερ

Εισαγωγή

Το 1993 ο Κορνήλιος Καστοριάδης σε μια συνέντευξη του, ερωτηθείς για τον πόλεμο στη Βοσνία, προσπάθησε να ερμηνεύσει γενικότερα τις συγκρούσεις. Στάθηκε κυρίως στη δυσκολία εξεύρεσης λύσης όταν ξεκινήσει μια πολεμική σύρραξη. Για να γίνει πιο κατανοητός ο συλλογισμός του αυτός, χρησιμοποίησε τη Βόρεια Ιρλανδία ως παράδειγμα δηλώνοντας: «[...] *Κοιτάζτε τι συμβαίνει στην Βόρεια Ιρλανδία, έχουν περάσει πάνω από εξήντα χρόνια αφότου άρχισαν οι συγκρούσεις κι ο κόσμος εξακολουθεί να σκοτώνεται*».¹

Ακολουθεί μια ερώτηση σχετικά με τον αναδυόμενο εθνικισμό στην Ευρώπη σε όλο το χρονικό φάσμα του δεύτερου μισού του 20^{ου} αιώνα. Ο Καστοριάδης τότε απαντά με μια πολύ περιεκτική δήλωση «*Ο κόσμος αναδιπλώνεται στην εθνική του ταυτότητα για να βρει ένα νόημα στη ζωή του*».²

Ήταν όμως τόσο απλά τα πράγματα στον ιρλανδικό χώρο όπως τα παρουσιάζει ο επιφανής φιλόσοφος; Ήταν το ιρλανδικό ζήτημα όντως ένα εθνικό πρόβλημα στο οποίο δεν μπορούσε να βρεθεί μια λύση; Ο Καστοριάδης δεν ασχολήθηκε ιδιαίτερα με το θέμα, αλλά μεταξύ ακαδημαϊκών κύκλων το ιρλανδικό ζήτημα, αποτελούσε συχνά θέμα συγκρούσεων και συζητήσεων.

Πολλά ερωτήματα προκύπτουν κατά τη διάρκεια οποιασδήποτε συζήτησης για την ιρλανδική πολιτική σκηνή αλλά και την περίοδο των Ταραχών. Από πότε υφίσταται το ρεπουμπλικανικό κίνημα στην Ιρλανδία; Σε ποια πολιτική, ιδεολογική παράδοση στηρίχθηκε; Τι ορίζουμε εντέλει ως ρεπουμπλικανικό κίνημα στην περίπτωση της Ιρλανδίας;

Η εμφάνιση του ιρλανδικού εθνικισμού στο πολιτικό προσκήνιο του νησιού παρατηρείται σχετικά νωρίς συγκριτικά με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, συγκεκριμένα περί τα τέλη του 18^{ου} αιώνα. Στην άνοδο και στις επιρροές του κινήματος, όπως και ευρύτερα την πορεία του κόσμου στη σύγχρονη ιστορία, συνέδραμαν καθοριστικά δύο σημαντικές επαναστάσεις της περιόδου: η Αμερικανική (1776) και η Γαλλική Επανάσταση (1789). Η προσωπικότητα που ξεχώρισε και διακρίθηκε σε εκείνη την περίοδο και κατέχει πρωταγωνιστική θέση στη συλλογική μνήμη των Ιρλανδών είναι

¹ Καστοριάδης, Κορνήλιος, *Η δυνατότητα μιας αυτόνομης κοινωνίας*, Εκδόσεις Στάσει Εκπίπτοντες, Ελλάδα, 2012 σ. 59

² *Ibid*, σ.59

ο Wolfe Tone (1763-1798), ένας από τους ιδρυτές της Εταιρείας των Ενωμένων Ιρλανδών (United Irishmen) που εμπνευσμένοι από τη Γαλλική Επανάσταση ζητούσαν την ισότιμη αντιπροσώπευση ολόκληρου του λαού και μια «εθνική» κυβέρνηση χωρίς θρησκευτικές διακρίσεις του ενός δόγματος έναντι του άλλου. Παρότι προτεστάντης στο θρήσκευμα, ο Tone ήταν υπέρμαχος της ιρλανδικής ανεξαρτησίας από τη Μεγάλη Βρετανία χωρίς οικονομικές εξαρτήσεις από αυτή. Ο Wolfe Tone διατηρώντας μία εξωστρεφή και μαχητική στάση ζωής, σε συνδυασμό με τις πολιτικές και στρατιωτικές ενέργειές του, θεωρείται πατέρας του ιρλανδικού ρεπουμπλικανισμού.³

Οι Ενωμένοι Ιρλανδοί (United Irishmen), μετά από μια αποτυχημένη εξέγερση, ηττήθηκαν στις 12 Οκτωβρίου 1798 από τις στρατιωτικές δυνάμεις της Μεγάλης Βρετανίας.⁴ Οι Βρετανοί για να περιορίσουν τις αντιδράσεις στην Ιρλανδία, προχώρησαν στην ένωση της Ιρλανδίας με τη Μεγάλη Βρετανία το 1800.⁵ Ο 19ος αιώνας, για το Ιρλανδικό ζήτημα χαρακτηρίστηκε από τη διεκυστίνδα μεταξύ δύο ρευμάτων του ιρλανδικού εθνικισμού. Από τη μια μεριά βρίσκονταν οι εθνικιστές που πίστευαν ότι η ανεξαρτησία και η χειραφέτηση του καθολικού στοιχείου θα προκύψει μόνο με πολιτικά μέσα (constitutionalists). Από την άλλη μεριά βρίσκονταν τα πιο ριζοσπαστικά, μαχητικά στοιχεία τα οποία πίστευαν στην πολιτικοποίηση κυρίως από τα κάτω και πως μόνον η ανάληψη ριζοσπαστικής, ένοπλης δράσης, επομένως η σύγκρουση, θα ενισχύσει την εθνική συνείδηση και την πολιτική θέση των Ιρλανδών.

Ο ιρλανδικός ρεπουμπλικανισμός κυοφορήθηκε στα σπλάχνα του ιρλανδικού εθνικισμού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Ιρλανδική Δημοκρατική Αδελφότητα (Irish Republican Brotherhood). Στις 17 Μαρτίου 1858 ιδρύεται η IRB, η οποία επιδίωκε τη δημιουργία μιας Ιρλανδικής Δημοκρατίας και όχι απλώς να καταργήσει την ένωση με τη Μεγάλη Βρετανία.⁶ Θεωρούσε μάλιστα ότι η ανεξαρτησία της Ιρλανδίας θα μπορούσε να επιτευχθεί μόνο μέσω του ένοπλου αγώνα. Προς τούτο καλούσε σε αγώνα όλους τους Ιρλανδούς, ανεξάρτητα από την ταξική καταγωγή ή τη θρησκευτική τους συνείδηση. Με λίγα λόγια ήταν μια έκκληση γενικευμένης

³ Robert Kee, *The Green Flag: A History of Irish Nationalism*, Penguin Books, London 2000 σ.σ 76-77. Βλέπε επίσης Richard English, *Irish Freedom: The History of Nationalism in Ireland*, Pan Books 2007 σ.98

⁴ Robert Kee, *The Green Flag: A History of Irish Nationalism*, σ. 178-181

⁵ Richard English, *Irish Freedom: The History of Nationalism in Ireland*, σ.124

⁶ George D., Boyce, *Nationalism in Ireland*, Routledge, London 1995, σ. 176

σύγκρουσης με τη Βρετανία.⁷ Η IRB και τα μέλη της θα μείνουν γνωστά στην ιστορία ως Fenians. Παρόλο που αρκετά μέλη της IRB είχαν αρκετά ριζοσπαστικές ιδέες, η στάση τους προς τον κοινοβουλευτισμό γίνεται πιο ανεκτική και πιο μετριοπαθής. Η κοινοβουλευτική οδός για επίλυση του εθνικού ζητήματος θα υπερισχύσει μέχρι και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Εκεί έχουμε και τη γέννηση του ιρλανδικού ρεπουμπλικανικού κινήματος με τις οργανώσεις που μας είναι γνωστές και θα εξεταστούν στην παρούσα εργασία.

Το 1905 ο νεαρός δημοσιογράφος Arthur Griffith, ιδρύει την οργάνωση Sinn Féin (μεταφράζεται από τα ιρλανδικά ως "Εμείς οι ίδιοι"). Στο εθνικιστικό κίνημα της Ιρλανδίας η νέα οργάνωση, που επηρεάστηκε από τους Fenians και το IRB, ζητούσε ολική απόσχιση από τη Βρετανία, και μια νέα ιρλανδική δημοκρατία βασισμένη στις δικές της παραδόσεις και τη δική της ιστορία.⁸ Εντούτοις όμως τα πρώτα χρόνια ίδρυσης του το Sinn Féin βρισκόταν στην σκιά του IRB.

Στην κινητικότητα των ιδεών στην οποία ζυμώνεται το εθνικιστικό και ρεπουμπλικανικό κίνημα έρχονται να προστεθούν και οι σοσιαλιστικές ιδέες. Εξέχουσα προσωπικότητα στο χώρο των σοσιαλιστικών ιδεών αποτελεί ο James Connolly. Όντας πολυγραφότατος ασχολήθηκε σε πάρα πολλά από τα γραπτά κείμενα του με την αντιιμπεριαλιστική μάχη που έπρεπε, κατά τη γνώμη του, να αναληφθεί στην Ιρλανδία προκειμένου να αποχωρήσουν οι βρετανικές δυνάμεις. Κατ' αυτόν τον τρόπο, θα ακολουθούσε, σύμφωνα πάντα με τον ίδιο, η οικοδόμηση μιας δημοκρατίας εργατών ανεξαιρέτως θρησκευτικών διαφορών.⁹

Υπό το πρίσμα των ιδεολογικών ζυμώσεων που συντελούνταν στην Ιρλανδία, προέκυψε και μία μείζων εξέγερση για τη συνέχεια του ιρλανδικού αγώνα κατά των Βρετανών. Επεξηγώντας, η Εξέγερση του Πάσχα το 1916 αποτελεί ένα σημαίνον γεγονός στην ιρλανδική ιστορία αλλά και στο ίδιο το ρεπουμπλικανικό κίνημα. Την κυριότερη οργανωτική και ιδεολογική προεργασία οργάνωσε ο Patrick Pearse, ο οποίος –καθηγητής στο επάγγελμα– προσέδιδε στο κίνημα μια ρομαντική έκφραση του μαχητικού εθνικισμού και του σκληροπυρηνικού καθολικισμού. Από την άλλη, ο

⁷ R. V. Comeford, "Patriotism as Pastime: The Appeal of Fenianism in the Mid-1860s" στον Alan O'Day, *Reactions to Irish Nationalism 1865-191*, The Hambledon Press, London 1987 σ.24.

⁸ Eoin, Ó Broin, *Sinn Féin and the Politics of Left Republicanism*, Pluto Press, London 2009 σ.σ. 177-179

⁹ *Ibid*, σ.σ. 85-88

James Connolly εμφορούμενος από μαρξιστικές αντιλήψεις προσπάθησε να ενσωματώσει στον ιρλανδικό αγώνα μια εθνικοκοινωνική υφή.¹⁰

Η Εξέγερση του Πάσχα το 1916, αν ερμηνευθεί στα στενά όρια των αποτελεσμάτων της, θα μπορούσε να θεωρηθεί αποτυχημένη. Εν τούτοις, αυτό που άφησε πίσω της και το οποίο επηρέασε την πορεία των πραγμάτων, ήταν ότι ενίσχυσε τις αντιθέσεις με τη Βρετανία και τόνωσε τα εθνικά αισθήματα των Ιρλανδών παρέχοντας στο Sinn Féin το πρόσφορο έδαφος για να πρωταγωνιστήσει.¹¹ Η δυναμική που απέκτησε το Sinn Féin, σε σύντομο χρονικό διάστημα από την Εξέγερση, οδήγησε στην εκλογική νίκη του Δεκεμβρίου 1918 και την εξασφάλιση εβδομήντα τριών εδρών στο βρετανικό κοινοβούλιο (Westminster).¹² Το Sinn Fein τον επόμενο μήνα, τον Ιανουάριο του 1919, κάλεσε τους εκλεγμένους βουλευτές του να μην λάβουν τις θέσεις τους στο κοινοβούλιο και να επιστρέψουν στο Δουβλίνο. Επιστρέφοντας στο Δουβλίνο στις 21 Ιανουαρίου 1919, προχώρησαν στην σύσταση νέου κοινοβουλίου και στη μονομερή αναγνώριση της ιρλανδικής ανεξαρτησίας.¹³

Την ίδια περίοδο ιδρύεται ο Ιρλανδικός Ρεπουμπλικανικός Στρατός (Irish Republican Army), μια παραστρατιωτική ομάδα στα πρότυπα της παραστρατιωτικής ομάδας Irish Volunteers, που είχε δημιουργηθεί από την IRB. Η ίδρυση του IRA είχε σκοπό να διαφυλάξει τη μονομερώς διακηρυγμένη ιρλανδική δημοκρατία και χρησιμοποιώντας ένοπλα μέσα να τερματίσει τη βρετανική παρουσία στο νησί.¹⁴

Η άρνηση των Βρετανών να αναγνωρίσουν την ιρλανδική δημοκρατία και οι επιθέσεις του IRA εναντίον των βρετανικών δυνάμεων οδήγησαν σε μια περίοδο συγκρούσεων, γνωστή και ως ο Πόλεμος για την Ανεξαρτησία 1919-1921. Από αυτόν και από την αγγλοϊρλανδική συνθήκη του 1921, προέκυψε το πρώτο ιρλανδικό κράτος που ονομάστηκε Ελεύθερο Ιρλανδικό Κράτος (Irish Free State) στις 7 Ιανουαρίου του 1922 αλλά και η διχοτόμηση του νησιού, που χωρίστηκε στη Βόρεια Ιρλανδία με υπερισχύον το προτεσταντικό στοιχείο και στο ιρλανδικό κράτος στο Νότο με πλειοψηφούν το καθολικό στοιχείο.¹⁵

¹⁰ Robert, Lynch, *Revolutionary Ireland, 1912–25*, Bloomsbury Academic, UK 2015, σ.36

¹¹ Henry, Patterson, *The Politics of Illusion: A Political History of Sinn Féin and the IRA*, Serif, London 2015, σ.14

¹² David, Harkness, *Ireland in the twentieth century: divided island*, Macmillan Education USA 1996, σ.33

¹³ Ibid, σ.38

¹⁴ Richard, English, *Armed Struggle: The history of the IRA*, Pan Books, London 2004 σ.46

¹⁵ Robert, Lynch, *Revolutionary Ireland, 1912–25*, σ.84

Η λύση ανεξαρτησίας στο συγκεκριμένο πλαίσιο που συμφωνήθηκε δεν υιοθετήθηκε επακριβώς από όλες τις πλευρές. Ένα μεγάλο τμήμα των προνοιών της συμφωνημένης λύσης είχαν δυσανεστήσει ορισμένους ρεπουμπλικάνους μαχητές και πολιτευόμενους, προκαλώντας τη διαφωνία τους, κυρίως η πρόνοια διχοτόμησης του νησιού. Έτσι ξέσπασε ο ιρλανδικός εμφύλιος πόλεμος με δύο αντιμαχόμενες πλευρές: από τη μια όσοι τάσσονταν υπέρ της συνθήκης του νέου κράτους (Irish Free State Army) και από την άλλη οι άτακτες δυνάμεις που διαφωνούσαν με αυτή (The Irregulars). Σε αυτό τον πόλεμο ο IRA και το Sinn Féin βρέθηκαν αντιμέτωποι με παλιούς συναγωνιστές, συντρόφους και συμπολεμιστές όχι όμως επί ίσοις όροις.¹⁶ Στην ουσία οι αγωνιστές του IRA αποτελούσαν πλέον τους αντιφρονούντες εναντίον ενός νέου κράτους με νέες δομές, νέους μηχανισμούς ασφάλειας και καταστολής.¹⁷

Οι δυνάμεις που υποστήριζαν τη αγγλοϊρλανδική συνθήκη επικράτησαν των αντιφρονούντων το 1923, αναλαμβάνοντας τα ηνία του νέου κράτους. Από την άλλη, οι ηττημένοι (IRA και Sinn Féin) δεν παρέδωσαν ποτέ τα όπλα και συνέχιζαν ως ρεπουμπλικάνοι να υποστηρίζουν το φυσικό τους δικαίωμα για μια ενιαία και δημοκρατική Ιρλανδία. Εφεξής όταν χρησιμοποιούμε τη φράση «ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα» αναφερόμαστε τόσο στο στρατιωτικό όσο και στο πολιτικό του σκέλος, τόσο στον IRA όσο και στο Sinn Féin.

Προτού προχωρήσουμε περαιτέρω, αξίζει να κάνουμε μια μικρή αναφορά για τη Δημοκρατία της Ιρλανδίας και τις σχέσεις της με τον IRA. Τα πρώτα χρόνια μετά την ανεξαρτησία, το ιρλανδικό κράτος στο Νότο, μέλος της κοινοπολιτείας, προσπαθούσε να σταθεροποιήσει την πολιτική και κοινωνική συνοχή εντός της ιρλανδικής κοινωνίας. Ο IRA μέσω των παραστρατιωτικών του δράσεων εναντίον των κρατικών αρχών, υποχρέωσε το ιρλανδικό κράτος να τον θέσει σε παρανομία το 1936.¹⁸ Ιδιαίτερα τα χρόνια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου που η Ιρλανδία κράτησε ουδέτερη στάση και προσπαθούσε να βελτιώσει τις σχέσεις της με τη Μεγάλη Βρετανία, ενέτεινε την καταστολή ενάντια στον IRA και τις παράνομες δράσεις του, κυρίως τις απόπειρες βομβιστικών επιθέσεων σε Μεγάλη Βρετανία και Βόρεια Ιρλανδία.¹⁹ Το 1948 όταν η Ιρλανδία στον ΟΗΕ αναγνωρίζεται επίσημα πλέον ως Δημοκρατία της Ιρλανδίας, ο IRA μετατοπίζει το κέντρο βάρους των επιθέσεων του

¹⁶ Henry, Patterson, *The Politics of Illusion*, σ.23

¹⁷ J. Bowyer Bell, *The Secret Army: The IRA*, Routledge, New York 2017 σ.62

¹⁸ Richard, English, *Armed Struggle: The history of the IRA*, σ.84

¹⁹ *Ibid*, σ.σ. 86-91

στη Βόρεια Ιρλανδία και τη Βρετανία καθώς πλέον το ιρλανδικό κράτος δεν είναι ο άμεσος εχθρός.²⁰ Γενικά όλα τα χρόνια μετά τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου η Δημοκρατία της Ιρλανδίας, προσπαθούσε να περιορίσει τη δράση και την ύπαρξη του IRA και αρκετές φορές συνεργάστηκε με τις δυνάμεις της Βόρειας Ιρλανδίας και της Μεγάλης Βρετανίας. Ο IRA γενικά εντός της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας, θα δρα ως μια παράνομη οργάνωση διαθέτοντας ένα καλά οργανωμένο δίκτυο εντός της Ιρλανδίας που του επέτρεπε να λειτουργεί με πάσα μυστικότητα.

Κυρίως όμως ο IRA έχει συνδέσει το όνομα του με την άνοδο της τρομοκρατίας και την περίοδο των Ταραχών στην Ιρλανδία και στη Μεγάλη Βρετανία, περίοδο που ξεκινά στα τέλη της δεκαετίας του 1960 και το τέλος της οποίας τοποθετείται στα τέλη της δεκαετίας του 1990 και τη Συμφωνία της Μεγάλης Παρασκευής.²¹

Το επιχειρησιακό πλάνο του IRA δεν ήταν κάτι στάσιμο ή μονολιθικό, αλλά εξελισσόταν διαφορετικά μέχρι την συμφωνία της Μεγάλης Παρασκευής (1998). Στα τριάντα περίπου χρόνια συγκρούσεων ο IRA είχε αναπτύξει διαφορετικές μεθόδους πρόκλησης δολιοφθορών στον εχθρό. Αναγνωρίζοντας το τεράστιο χάσμα ανάμεσα στην παραστρατιωτική οργάνωση και τον βρετανικό στρατό υιοθέτησε μια μέθοδο ανορθόδοξου πολέμου, γνωστού ως αντάρτικο πόλης. Ωστόσο ορισμένες μέθοδοι που χρησιμοποιούσε ο IRA είναι ευδιάκριτες, όπως οι ενέδρες σε περίπολα του βρετανικού στρατού, οι βομβιστικές επιθέσεις, οι δολοφονίες σημαντικών πολιτικών και στρατιωτικών στόχων, οι ληστείες τραπεζών, δολιοφθορές σε κρατική περιουσία ή απαγωγές.

Το Sinn Féin ως ξεχωριστή οργάνωση αποτελούσε για χρόνια το πολιτικό σκέλος του ιρλανδικού ρεπουμπλικανικού κινήματος. Τα πολιτικά προγράμματα της οργάνωσης, οι θέσεις ακόμα και η δράση της δεν ήταν ούτε αυτά στάσιμα ή μονολιθικά. Αυτό όμως που παρέμενε σταθερό μέχρι και την περίοδο που εξετάζει η παρούσα εργασία είναι η βασική γραμμή του κινήματος, η γραμμή της αποχής. Το Sinn Féin αμέσως μετά το 1923 αρνείται να αναγνωρίσει το νεοσύστατο ιρλανδικό κοινοβούλιο (Dáil Éireann) αλλά και των άλλων δυο κοινοβουλίων σε Βορρά και Μεγάλη Βρετανία και δεσμεύεται να υιοθετήσει μια αποστασιοποιητική θέση σε σχέση

²⁰ *Ibid*, σ.σ. 103-106

²¹ Σημείωση: Η Συμφωνία υπεγράφη στις 10 Απριλίου του 1998 και προέβλεπε τη σύσταση τοπικής κυβέρνησης στη Βόρεια Ιρλανδία με συμμετοχή του μεγαλύτερου κόμματος καθεμίας εκ των δύο αντιμαχόμενων πλευρών (καθολικών και προτεσταντών).

με τον κοινοβουλευτισμό (abstentionism).²² Με τον όρο Absentism ή πολιτική της αποχής, όπως συναντάται στην παρούσα εργασία, δεν εννοούμε την αποχή από τις εκλογικές διαδικασίες αλλά την άρνηση αποδοχής των εδρών που θα λάβει το κόμμα στις εκλογές. Η διεκδίκηση εισόδου στα δύο κοινοβούλια Βόρειας Ιρλανδίας και Δημοκρατίας της Ιρλανδίας θα γίνει η έμμενη άρνηση του κινήματος.

Αυτό που κάνει τις δύο οργανώσεις του κινήματος να ξεχωρίζουν είναι η δομή και η λειτουργία τους. Ο IRA, όπως όλες οι παραστρατιωτικές οργανώσεις, διαθέτει κάθετη στρατιωτική δομή και ιεραρχία. Η δομή αυτή είναι υποδιαιρεμένη σε ταξιαρχίες και ακολούθως σε τάγματα σε όλη την επικράτεια του νησιού, σε Βορρά και Νότο. Ανώτατο καθοδηγητικό όργανο του IRA –πριν και μετά τη διάσπαση- ήταν το Γενικό Στρατιωτικό Συνέδριο/Σύνοδος μέσω του οποίου εκλεγόταν το Στρατιωτικό Συμβούλιο.²³ Το Στρατιωτικό Συμβούλιο, αποτελούσε και το Γενικό Επιτελείο του IRA και είχε την ευθύνη να εκλέξει Αρχηγό του Επιτελείου του IRA (Chief of Staff).²⁴ Το Στρατιωτικό Συμβούλιο αποτελούσε την κορωνίδα του ρεπουμπλικανικού κινήματος για χρόνια καθώς σε αρκετές περιπτώσεις, όπως εξηγεί και ο Bowyer Bell, έδινε κατευθύνσεις στο Sinn Féin ή στην γυναικεία οργάνωση των ρεπουμπλικάνων Cumann na mBan.²⁵ Ακόμα ένα βασικό στοιχείο για την ιεραρχία και τον τρόπο λειτουργίας του IRA αποτελούν «αυτοί» που συστήνουν αυτό τον στρατό. Καθώς ο IRA δεν είχε μόνιμο προσωπικό που να εκπαιδεύεται καθημερινά και να εξειδικεύεται, αποτελείτο από εθελοντές. Για αυτό και τον όρο εθελοντές, θα τον συναντάμε συχνά στην παρούσα εργασία.

Το Sinn Féin από την άλλη διέθετε συγκροτημένη ιεραρχική δομή κόμματος, ξεκινώντας από ομάδες βάσης μέχρι την εκτελεστική επιτροπή. Η δομή αυτή δεν άλλαξε ιδιαίτερα μετά τη διάσπαση και διατηρείται μέχρι και σήμερα. Ανώτατο καθοδηγητικό όργανο του Sinn Féin αποτελούσε και αποτελεί το Τακτικό Συνέδριο (Ard Fheis) στο οποίο εκλέγεται η Εκτελεστική Επιτροπή (Ard Chomhairle).²⁶ Η Εκτελεστική Επιτροπή, αφότου εκλεγεί, καλείται να εκλέξει τον πρόεδρο και τις

²² Eoin, Ó Broin, *Sinn Féin and the Politics of Left Republicanism*, σ.193. Το Westminster, το βρετανικό κοινοβούλιο δηλαδή, δεν το αναγνώριζαν γιατί αποτελούσε για εκείνους ιμπεριαλιστικό κέντρο λήψης αποφάσεων.

²³ J. Bowyer Bell, *The IRA 1968-2000: Analysis of a Secret Army*, Frank Cass, London 2006, σ.172. Οι αριθμοί μελών γενικά δεν είναι σταθεροί λόγω της διάσπασης. Αρχικά, τα μέλη του Στρατιωτικού Συμβουλίου ήταν 7.

²⁴ *Ibid*, σ.172-173

²⁵ *Ibid*, σ.174

²⁶ <http://www.sinnfein.org/documents/introsf.html> Ημερομηνία Επίσκεψης 24/2/2021

υπόλοιπες οργανικές θέσεις της επιτροπής. Από εκεί και πέρα το Sinn Féin χωρίζεται στη βάση του σε τοπικές οργανώσεις (Cumainn) και επαρχιακές οργανώσεις (Comhairlí Ceantair).²⁷

Τώρα όσο αφορά στην εργασία, το προσωπικό ενδιαφέρον μου για την ιστορία της Ιρλανδίας αρχικά αναπτύχθηκε στη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών. Θέματα με τα οποία ασχολήθηκα εκπονώντας σεμιναριακές εργασίες όπως η μετανάστευση των Ιρλανδών προς τη Βρετανία, αποτέλεσαν το εφαλτήριο ώστε να εντρυφήσω περισσότερο στον ιρλανδικό χώρο. Στη συνέχεια μια σεμιναριακή εργασία μου σχετική με τον ιρλανδικό εθνικισμό στάθηκε το έναυσμα ώστε να επεκτείνω το ενδιαφέρον μου για το ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα μέχρι τον πρώιμο 20^ο αιώνα.

Στη συνέχεια η κίνηση των ιδεών που μέσα από ένα παγκόσμιο δίκτυο μεταφέρθηκαν και στον IRA, οι διαφορετικές ιδεολογικές προσεγγίσεις των μελών του, οι ιδεολογικές μετατοπίσεις της οργάνωσης κ.α., κατά το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα μετατόπισαν το ενδιαφέρον μου σε αυτή την περίοδο

Η παρούσα εργασία με τίτλο *"Μεταξύ βίας και πολιτικής: Η διάσπαση στο ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα και οι πολιτικές της προεκτάσεις στην εκστρατεία του Προσωρινού IRA μέχρι το 1981"* έχει σκοπό να μελετήσει εις βάθος τη διαδικασία της διάσπασης και πώς αυτή επίδρασε στην πορεία του ρεπουμπλικανικού κινήματος. Άλλωστε όπως δήλωσε κάποτε ο Brendan Behan, ιρλανδός ποιητής και εθελοντής του IRA, «*Το πρώτο πράγμα στην ρεπουμπλικανική ατζέντα είναι η διάσπαση*».²⁸

Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι το ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα τη δεκαετία του 1960 εισήλθε σε μια φάση ιδεολογικής μεταστροφής προς τον σοσιαλισμό. Αυτή η διαδικασία ιδεολογικής στροφής όπως ήταν λογικό δημιούργησε δυο αντικρουόμενες πτέρυγες οι οποίες μετά τα γεγονότα στη Βόρεια Ιρλανδία το 1969 διασπάστηκαν σε δύο τμήματα τον Επίσημο και Προσωρινό IRA. Ο Προσωρινός IRA μετά το 1972 παρέμεινε η μόνη στρατιωτικά ενεργή οργάνωση με το όνομα IRA.

Το ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα στη σύγχρονη ιστοριογραφία εντάσσεται σε διάφορα ιστορικά πλαίσια. Καταρχάς, εντάσσεται στην ευρύτερη και

²⁷ <http://www.sinnfein.org/documents/introsf.html> Ημερομηνία Επίσκεψης 24/2/2021

²⁸ John, Morrison, F., *The Origins and Rise of Dissident Irish Republicanism: The role and impact of organizational splits*, Bloomsbury Academic, London 2013 σ.13

γενικότερη μελέτη της περιόδου των Ταραχών, αφού όπως έχουμε πει ήταν ένας εκ των πρωταγωνιστών αυτής της περιόδου. Εντούτοις αρκετοί ερευνητές έχουν εστιάσει στο ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα ως ειδικό αντικείμενο μελέτης. Σε κάποιες περιπτώσεις αρκετοί ερευνητές μελετούν τις επιχειρησιακές εκστρατείες του κινήματος εντάσσοντας το στο ερευνητικό πεδίο της τρομοκρατίας. Από την άλλη αρκετοί ερευνητές προσεγγίζουν τον ρεπουμπλικανισμό ως ένα κατεξοχήν πολιτικό κίνημα που διέπεται από ένα εναλλασσόμενο δίκτυο ιδεών και θέσεων το οποίο καθοδηγεί όλες τις εξελίξεις και αλλαγές που συντελούνται στο ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα. Στην παρούσα εργασία το μεγαλύτερο μέρος της βιβλιογραφίας αποτελείται από έργα που το ρεπουμπλικανικό κίνημα είναι το ειδικό αντικείμενο μελέτης.

Πώς όμως η διάσπαση ως προϊόν ιδεολογικών και εσωτερικών αντιπαραθέσεων αλλά και οι πολιτικές τις προεκτάσεις αποτυπώνονται στην ιστοριογραφική συζήτηση; Ποιόν ρόλο παίζει στην ιστοριογραφία η πολιτικοποίηση του κινήματος μετά την Εκστρατεία των Συνόρων; Πώς προσεγγίζεται η πολιτική στροφή του Προσωρινού IRA στα τέλη της δεκαετίας του 1970; Συνδέεται καθόλου ως πτυχή της διάσπασης αυτής καθαυτής;

Προτού προχωρήσουμε σε μια γενική επισκόπηση της ιστοριογραφικής συζήτησης γύρω από το θέμα που καταπιάνεται η εργασία, είναι καλό να διαχωρίσουμε και τα ερευνητικά έργα που υπάρχουν. Η ευρύτερη βιβλιογραφία του ιρλανδικού ρεπουμπλικανικού κινήματος χωρίζεται σε δυο κατηγορίες έργων. Η πρώτη κατηγορία είναι τα έργα δημοσιογραφικού χαρακτήρα μαζί με τις αυτοβιογραφίες και η δεύτερη είναι τα ακαδημαϊκά έργα. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν έργα όπως αυτά των J. Bowyer Bell *The Secret Army: The IRA*, Tim Pat Coogan *The IRA*, Peter Taylor *Provos* και Ed Moloney *A secret history of the IRA*. Αποτελούν πολύ αξιόλογα έργα με αρκετές χρήσιμες πληροφορίες και λεπτομέρειες, ώστε ο αναγνώστης να κατανοήσει το γενικό πλαίσιο της περιόδου των Ταραχών. Εντούτοις, δεν παύουν να είναι έργα δημοσιογραφικής, ιστορικής αφήγησης που σε αρκετές περιπτώσεις δε διαθέτουν τα απαραίτητα ιστορικά εργαλεία για την εξαγωγή συμπερασμάτων.

Στη δεύτερη κατηγορία, όπως έχουμε πει, ανήκουν τα έργα ιστορικών και πολιτικών επιστημόνων που ασχολήθηκαν με το ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα. Στο σύνολο των έργων διατηρείται η έμφαση σε σταθερή ακολουθία γεγονότων όπως η άνοδος του Cathal Goulding στην ηγεσία του IRA με τη λήξη της Εκστρατείας των

Συνόρων, η μαρξιστική στροφή του κινήματος, το Κίνημα για τα Πολιτικά Δικαιώματα, τα γεγονότα του Αυγούστου 1969, η διάσπαση του κινήματος και η επικράτηση της βίας. Εντούτοις και η παρούσα εργασία διατηρεί την πιο πάνω ακολουθία. Εντούτοις όλα τα έργα έχουν επιμέρους διαφορές στις προσεγγίσεις τους.

Τα έργα των Sean Swan *Official Irish Republicanism: 1962 to 1972* και Brian Hanley/Scott Millar *The Lost Revolution: The Story of the Official IRA and the Workers' Party* προσεγγίζουν την περίοδο της δεκαετίας του 1960 μέχρι και τη διάσπαση 1969 πρωτίστως υπό το πρίσμα των πολιτικών και ιδεολογικών μεταβολών του κινήματος αλλά και των εξωτερικών, πολιτικά ερμηνεύσιμων παραγόντων φυσικά. Εντούτοις, λόγω και του θέματος των έργων τους ασχολούνται με τις πολιτικές προεκτάσεις της διάσπασης του κινήματος στο Επίσημο Ρεπουμπλικανικό Κίνημα.

Αντίστοιχη δουλειά έχει κάνει και ο Matt Treacy στο βιβλίο του *The IRA 1956–69. Rethinking the Republic*, όπου αποτελεί μια από τις πιο ολοκληρωμένες μελέτες της περιόδου πριν τη διάσπαση. Ο Matt Treacy ρίχνει το βάρος της μελέτης του στις πολιτικές και ιδεολογικές μεταβολές του κινήματος που σε συνδυασμό με τα γεγονότα στη Βόρεια Ιρλανδία οδήγησαν στη διάσπαση του κινήματος. Αξίζει να σημειωθεί ότι και στα τρία έργα δίνεται ισότιμη έμφαση και στα δύο σκέλη του κινήματος και το πολιτικό και το στρατιωτικό. Η παρούσα διπλωματική εργασία προσεγγίζει τη δεκαετία του 1960 όπως αντίστοιχα και τα πιο πάνω έργα, με έμφαση ιδιαίτερη στις εσωτερικές ιδεολογικές μεταβολές και συζητήσεις που έτρεχαν παράλληλα με τις εξελίξεις στη Βόρεια Ιρλανδία. Σκοπός είναι μέσα από αυτήν την εργασία να ενισχυθεί η γνώση για τις εσωτερικές αλλαγές της δεκαετίας του 1960 που είχαν εξίσου ιδιαίτερη βαρύτητα με τα γεγονότα βίας του Αυγούστου 1969.

Αρκετά έργα που αφορούν το Προσωρινό Ρεπουμπλικανικό Κίνημα δεν εστιάζουν τόσο στη διάσπαση ως αποτέλεσμα μιας σειράς γεγονότων εντός και εκτός του κινήματος, αλλά εστιάζουν κυρίως στην ίδρυση του Προσωρινού IRA ως αποτέλεσμα των συγκρούσεων του Αυγούστου 1969. Αυτό δεν αποτελεί λάθος άποψη δεν είναι όμως μια ολοκληρωμένη και σωστή προσέγγιση. Ένα από τα πιο ολοκληρωμένα έργα για την ιστορία του IRA και ειδικά του Προσωρινού IRA, είναι το βιβλίο του Richard English *Armed Struggle: The history of the IRA*. Ο Richard English δίνει μια συνολική αλλά εμπεριστατωμένη εικόνα για τους Provos, εστιάζοντας όμως σε μεγάλο βαθμό στις επιρροές που επιδέχονται από τη διάσπαση, τις ιδεολογικές

μεταβολές και την ισχύ της πολιτικοποίησης σε ένα κίνημα. Ακόμα και στα πρώτα χρόνια της περιόδου των Ταραχών ο English παρουσιάζει τις πολιτικές πτυχές της εκστρατείας του Προσωρινού IRA. Αυτό όμως γίνεται χωρίς να προσμετρούνται σε μεγάλο βαθμό οι όποιες ιδεολογικές ζυμώσεις προϋπήρχαν στους Provos πριν τη διάσπαση. Τέλος ο Eoin Ó Broin στο βιβλίο του *Sinn Féin and the Politics of Left Republicanism*, παραθέτει μια εξαιρετική και σημαντική δουλειά για το πολιτικό σκέλος του κινήματος το Sinn Féin. Εξετάζει συνολικά τις απαρχές του ρεπουμπλικανισμού μέχρι και σήμερα, τις τάσεις και τις ροπές του Sinn Féin εντός του πολιτικού τόξου και την αναγκαιότητα που έφερε η ίδια η οργάνωση μετά τη διάσπαση στο κίνημα. Αυτή τη σημασία του Sinn Féin και τον πολιτικό του ρόλο στην εξέλιξη του κινήματος καλείται να απαντήσει και η παρούσα εργασία.

Στην ελληνική γλώσσα δεν υπάρχουν αρκετά έργα που να αναφέρονται στη δράση και ύπαρξη του ιρλανδικού ρεπουμπλικανικού κινήματος. Απουσιάζει μια ελληνόγλωσση ή μεταφρασμένη στα ελληνικά διεξοδική και αναλυτική ιστορική μελέτη για την περίοδο πριν και μετά τη διάσπαση και για την πολιτική δράση του κινήματος. Μια δέσμευση του γράφοντος, είναι η παρούσα εργασία να αποτελεί μια αναλυτική ιστορική μελέτη στα ελληνικά που θα βοηθά τον αναγνώστη να κατανοήσει τι προηγήθηκε της ίδρυσης του Προσωρινού IRA και ποιο ήταν το ιδεολογικό υπόβαθρο του ρεπουμπλικανικού κινήματος.

Η παρούσα εργασία δε στοχεύει στην καταγραφή επιχειρησιακών εκστρατειών του IRA ούτε στην εξέταση της παραστρατιωτικής δραστηριότητας της οργάνωσης. Κεντρικούς άξονες της εργασίας συνιστούν δύο ζητήματα: πρώτον η ιδεολογική και πολιτική στροφή του ιρλανδικού ρεπουμπλικανικού κινήματος σε συνδυασμό με την εμπλοκή των μελών του σε πολιτικές δραστηριότητες και δεύτερον, η διάσπαση και ρόλος που διαδραμάτισε στην πολιτική κατεύθυνση του ρεπουμπλικανικού κινήματος μέχρι το 1981. Τα κύρια ερωτήματα που τίθενται στην εργασία είναι τα ακόλουθα: Πώς και για ποιους λόγους το ρεπουμπλικανικό κίνημα οδηγήθηκε σε διάσπαση; Πώς λειτούργησαν μετά τη διάσπαση οι δύο ομάδες τα πρώτα χρόνια της περιόδου των Ταραχών; Τέλος, ποια ήταν η επίδραση της διάσπασης στον πολιτικό προσανατολισμό του Προσωρινού IRA (Ιρλανδικού Απελευθερωτικού Στρατού) μέχρι και τις απεργίες πείνας του 1981; Δηλαδή πώς αντανakλά η διάσπαση στην εκστρατεία τους και σε ποιο βαθμό ;

Στο βιβλίο *The Origins and Rise of Dissident Irish Republicanism: The role and impact of organizational splits*, ο John Morrison που μελέτησε όλες τις διασπάσεις του ρεπουμπλικανικού κινήματος, παρουσιάζει ένα μοντέλο πέντε σταδίων, το οποίο χρησιμοποιείται ως εργαλείο μελέτης των διασπάσεων στα παραστρατιωτικά κινήματα.

Ως πρώτο στάδιο θεωρεί τις καταβολές της διάσπασης. Στο δεύτερο αναπτύσσονται φράξιες, Εν συνεχεία, στο τρίτο στάδιο η διάσπαση προετοιμάζεται, ενώ στο τέταρτο συντελείται η αποχώρηση της φράξιας και η δημιουργία μια νέας οργάνωσης. Τέλος στο πέμπτο στάδιο οι παρατάξεις που προήλθαν από την ίδια μήτρα αναδιοργανώνονται και ανταγωνίζονται η μία την άλλη.²⁹ Η διάρθρωση της εργασίας έλαβε υπ' όψιν της αυτό το μοντέλο ανάλυσης.

Το κύριο μέρος της εργασίας αποτελείται από επτά κεφάλαια. Ο διαχωρισμός των κεφαλαίων έγινε χρονολογικά. Τα πρώτα δύο κεφάλαια αφορούν την κατάσταση στο ρεπουμπλικανικό κίνημα τη δεκαετία 1956-1966. Το πρώτο κεφάλαιο αποτελεί επί της ουσίας μια εισαγωγή στο ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα πριν τη δεκαετία του 1960 και στις πρώτες προσπάθειες αναδιοργάνωσης του ρεπουμπλικανικού κινήματος μετά τη λήξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Το δεύτερο κεφάλαιο αφορά τις αρχές της δεκαετίας του 1960 και την ανάληψη της ηγεσίας του κινήματος από μια νέα γενιά ρεπουμπλικάνων. Αυτή η νέα γενιά εμποτισμένη με καινούργιες ιδέες και ιδεολογίες όπως αυτή του σοσιαλισμού, μέσα από τις πρώτες της ενέργειες, επιδίωξε να αναδιοργανώσει το κίνημα. Στο κεφάλαιο επίσης εξετάζονται οι πρώτες προσπάθειες ιδεολογικής μεταστροφής που επιδιώχθηκε από τη νέα ηγεσία.

Στο τρίτο κεφάλαιο επιχειρείται μια ανάλυση των γεγονότων που διαδραματίστηκαν στη Βόρεια Ιρλανδία στις αρχές της δεκαετίας του 1960, με αναφορές στη συγκρότηση και πορεία της Βόρειας Ιρλανδίας. Στο ίδιο κεφάλαιο παραβάλλονται η δράση του ρεπουμπλικανικού κινήματος και η ενδόκινηματική συζήτηση για την κατάσταση στη Βόρεια Ιρλανδία και τις αλλαγές που πρότεινε η νέα ηγεσία.

Το τέταρτο και πέμπτο κεφάλαιο αφορούν την περίοδο από το 1969 μέχρι το 1972, μια από τις πιο έντονες περιόδους στα τριάντα χρόνια που διήρκεσε η λεγόμενη

²⁹ John, Morrison, F. , *The Origins and Rise of Dissident Irish Republicanism*, σ.22

περίοδος Ταραχών. Στο τέταρτο κεφάλαιο εξετάζονται λεπτομερώς τα γεγονότα του 1969, χρονιάς κατά την οποία ξέσπασαν βίαια επεισόδια μεταξύ των δύο θρησκευτικών κοινοτήτων στη Βόρεια Ιρλανδία με τραγικό απολογισμό χιλιάδες νεκρούς και τραυματίες, πρόσφυγες και υλικές ζημιές. Αυτά τα γεγονότα οδήγησαν τις δυο αντιμαχόμενες πτέρυγες στο ρεπουμπλικανικό κίνημα σε διάσπαση. Το πέμπτο κεφάλαιο συνιστά μια επισκόπηση των πρώτων χρόνων της περιόδου των Ταραχών, οπότε κάνει την παρθενική του εμφάνιση ο Προσωρινός Ιρλανδικός Ρεπουμπλικανικός Στρατός (IRA). Στο κεφάλαιο αυτό επίσης συγκρίνονται η δράση και η πολιτική ταυτότητα του Επίσημου και του Προσωρινού IRA και ανιχνεύονται οι πτυχές εκείνες της διάσπασης του ρεπουμπλικανικού κινήματος που εκφράζονται στις δράσεις της μίας και της άλλης πτέρυγας.

Τα δύο τελευταία κεφάλαια αφορούν εξ ολοκλήρου τον Προσωρινό IRA και το Sinn Féin παρακολουθώντας την εκστρατεία τους μέχρι το 1981. Το 1972 ο Επίσημος IRA κήρυξε παύση του πυρός και σταδιακά αποχώρησε από τον ένοπλο αγώνα. Ως εκ τούτου, ο Προσωρινός IRA παρέμεινε η μοναδική ένοπλη ρεπουμπλικανική παραστρατιωτική οργάνωση. Επιδίωξη του έκτου κεφαλαίου είναι η ανίχνευση ενδεχόμενης πολιτικής δράσης του IRA. Επίσης, στο κεφάλαιο επιχειρείται η εξέταση των προτεραιοτήτων του ιρλανδικού ρεπουμπλικανικού κινήματος στην περίοδο 1972-1976.

Το έβδομο και τελευταίο κεφάλαιο πραγματεύεται την προσπάθεια μιας ακόμα νέας γενιάς ρεπουμπλικάνων να μεταρρυθμίσουν και να αλλάξουν το Προσωρινό Ρεπουμπλικανικό Κίνημα μετά το 1976, κυρίως να το σώσουν από τη στασιμότητα στην οποία είχε περιέλθει τα προηγούμενα δύο χρόνια. Αυτή η προσπάθεια που για πολλούς έμοιαζε με εκείνη της ηγεσίας προ διασπάσεως, προϋπέθετε επιστροφή στην πολιτική δραστηριότητα, επαναδραστηριοποίηση του Sinn Féin και εναρμόνιση του ένοπλου με τον πολιτικό αγώνα. Η προσπάθεια αυτή εντάθηκε όταν το κίνημα έστρεψε την προσοχή του στις απεργίες μέσα στις φυλακές, οι οποίες ώθησαν το Sinn Féin να επιστρέψει στη συμμετοχή στις εκλογές και την κοινοβουλευτική πολιτική.

Η εργασία μου στηρίζεται εκτενώς σε βιβλιογραφία, αξιοποιεί ωστόσο και δημοσιευμένο πρωτογενές υλικό, όπως εφημερίδες και κείμενα του ρεπουμπλικανικού κινήματος που είναι προσβάσιμα διαδικτυακά. Εξάλλου στην εργασία αξιοποιείται η μαρτυρία της τέως ευρωβουλευτριάς του Sinn Féin, Martina Anderson, από την οποία

πήρα συνέντευξη στις 13/07/2020. Η Martina Anderson γεννήθηκε στις 16 Απριλίου το 1962 στο Ντέρι και ενεπλάκη ενεργά στο ρεπουμπλικανικό κίνημα καθώς άνηκε σε μια παραδοσιακά ρεπουμπλικανική οικογένεια.³⁰ Συνελήφθη το 1985 και ήταν για 13 χρόνια πολιτική κρατούμενη στις αγγλικές φυλακές. Από το 2007 πολιτεύεται με το Sinn Féin και ενώ ήταν μέλος του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου από το 2012 μέχρι το 2020 όπου χάνει τη θέση της λόγω Brexit.³¹

Η δράση της Martina Anderson αλλά και άλλων γυναικών – κυρίως μέσω της γυναικείας ρεπουμπλικανικής οργάνωσης Cumann na mBan- φανερώνει τον σημαντικό ρόλο που έπαιξαν οι γυναίκες στο ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα. Δυστυχώς, λόγω του περιορισμένου χρόνου, δεν μπορούμε να αναφερθούμε εκτενώς στον ρόλο των γυναικών στη δράση του IRA. Αυτό που μπορούμε με σιγουριά να πούμε είναι ότι η συμμετοχή των γυναικών στη δράση των δύο οργανώσεων ήταν εμφανής και αυτό οφείλεται στη στροφή του κινήματος τη δεκαετία του 1960 προς την γυναικεία ισότητα και ισοτιμία αλλά και η στροφή στην κοινοβουλευτική πολιτική τη δεκαετία του 1980.

Παρότι λόγω της κρίσης δημόσιας υγείας το αρχικό σχέδιο εκπόνησης της εργασίας που προέβλεπε την αξιοποίηση μη διαθέσιμου διαδικτυακά αρχειακού υλικού και τη συγκέντρωση περισσότερων προφορικών μαρτυριών δε μπόρεσε να υλοποιηθεί, ο συνδυασμός πρωτογενούς και βιβλιογραφικού υλικού επιτρέπει νομίζω την κριτική προσέγγιση αυτού του τμήματος της ιστορίας του ιρλανδικού ρεπουμπλικανικού κινήματος και επομένως την εξαγωγή μιας σειράς συμπερασμάτων.

Στην εργασία οι επωνυμίες «IRA» και «Sinn Féin» χρησιμοποιούνται ως έχουν δεδομένου ότι σε αυτή τη μορφή έχουν καθιερωθεί διεθνώς και είναι εύκολα αναγνωρίσιμοι.

³⁰ <https://www.derryjournal.com/news/fridays-child-martina-anderson-1252463> Ημερομηνία επίσκεψης 25/2/2021

³¹ *Ibid*

Πρώτο Κεφάλαιο: "Μεταξύ φθοράς και αφθαρσίας": Το ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα πριν τη δεκαετία του 1960.

Ομολογουμένως, ο IRA κατέχει πρωταγωνιστική θέση στις συζητήσεις αναφορικά με το εθνικό και αντιαποικιακό φαινόμενο στην ιστορία. Πράγματι ο IRA αποτελεί μια οργάνωση που έχει συνδέσει, μεταξύ άλλων, το όνομα της με τον αγώνα για την ανεξαρτησία της Ιρλανδίας στις αρχές του 20^{ου} αιώνα αλλά και με την αιματηρή περίοδο των Ταραχών που διήρκησε μέχρι τα τέλη του ίδιου αιώνα. Σε αυτό το πλαίσιο ερμηνείας, προκύπτουν ενδιαφέροντα ερωτήματα για τον ερευνητή/ιστορικό. Πώς μια παραστρατιωτική οργάνωση, εθνικοαπελευθερωτικού χαρακτήρα, κατόρθωσε μισό αιώνα μετά από ένα αγώνα ανεξαρτησίας να συνδέσει το όνομα της με την τρομοκρατία, την αποαποικιοποίηση και τις Ταραχές;

Ο IRA δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση ένα φαινόμενο έξω από το περιβάλλον που τον έθρεψε, αλλά ούτε και από τις κοινωνικοπολιτικές συνθήκες της υπό εξέταση εποχής. Η ιστορία του ιρλανδικού ρεπουμπλικανικού κινήματος είναι άμεσα συνυφασμένη με τη σύγχρονη ιστορία του νησιού της Ιρλανδίας τόσο στο Βορρά όσο και στο Νότο. Για να μελετήσει όμως κάποιος την περίοδο των Ταραχών, για να μπορεί να ερμηνεύσει την κινητικότητα των ιδεών εντός του ρεπουμπλικανικού κινήματος και να ερμηνεύσει τις επιρροές και την ιδιομορφία του κινήματος θα πρέπει να ανατρέξει στις ρίζες του ιδίου του κινήματος.

Η λήξη του Δευτέρου Παγκοσμίου πολέμου βρίσκει τον IRA σε άθλια οργανωτική και οικονομική κατάσταση. Το Sinn Féin βρίσκεται στο περιθώριο και εντελώς αποκομμένο από την ιρλανδική πολιτική σκηνή.³² Αρκετοί εθελοντές του κινήματος, κυρίως από τον IRA, φυλακίστηκαν κατά τη διάρκεια του πολέμου λόγω της συμμετοχής τους σε ένοπλες και βομβιστικές ενέργειες εναντίον βρετανικών και ιρλανδικών στόχων αντίστοιχα. Συν τοις άλλοις, αρκετά μέλη και η ηγεσία βρίσκονταν υπό τη διαρκή παρακολούθηση της ιρλανδικής αστυνομίας και των βρετανικών μυστικών υπηρεσιών. Συνοψίζοντας τα πιο πάνω, ο Ed Moloney αναφέρει χαρακτηριστικά: «Για λίγο φαινόταν σαν να είχε τελειώσει η μακρά βίαιη ιστορία του ιρλανδικού ρεπουμπλικανισμού.»³³

³² Eoin, Ó Broin, *Sinn Féin and the Politics of Left Republicanism*, σ. 197

³³ Ed Moloney *A secret history of the IRA*, Penguin Books, London 2007, σ.67

Ωστόσο, από τους ιρλανδούς ρεπουμπλικάνους, τέθηκε σε άμεση προτεραιότητα η αναδιοργάνωση του κινήματος, η αναδιάρθρωση των υφιστάμενων δομών, η εξεύρεση νέων οικονομικών πόρων και η στρατολόγηση νέων μελών.³⁴ Όσον αφορά τις θεμελιώδεις ιδεολογικές του αντιλήψεις, το ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα δεν μετέβαλε τις θέσεις του και δε φαίνεται να δεχόταν επιρροές από άλλες ιδεολογίες πέραν του μαχητικού ρεπουμπλικανισμού όπως τον κληρονόμησε από τον Wolfe Tone, τους Fenians και την Πασχαλινή Εξέγερση του 1916.

Η συνολική προσπάθεια αναδιοργάνωσης ενός καταρρακωμένου κινήματος πέτυχε σε τέτοιο βαθμό που ούτε ο πιο αισιόδοξος ρεπουμπλικάνος δεν θα πίστευε τις αλλαγές που συντελέστηκαν μέσα σε λίγα χρόνια. Το 1948 ο IRA κατάφερε να δικτυωθεί και να αποκτήσει αρκετά μέλη προχωρώντας στη διοργάνωση στρατιωτικού συνεδρίου με σκοπό την εκλογή νέου στρατιωτικού συμβουλίου και επιτελείου. Η νέα ηγεσία του κινήματος είχε ως στόχο τη δημιουργία ενός στρατού πειθαρχημένου και εκπαιδευμένου που θα ήταν αποκλειστικά αφοσιωμένος στην επανένωση της Ιρλανδίας με ένοπλα μέσα.³⁵

Αυτό που έρχεται να ταράξει τα νερά είναι ορισμένες αποφάσεις που ψηφίστηκαν και κατοχυρώθηκαν στο στρατιωτικό συνέδριο. Η πρώτη απόφαση ήταν η μετατόπιση του στρατιωτικού βάρους των επιχειρησιακών πλάνων του κινήματος από τη Δημοκρατία της Ιρλανδίας στο κράτος της Βορείου Ιρλανδίας.³⁶ Αυτό θα επιτυγχανόταν μέσω της στρατιωτικής ενδυνάμωσης του IRA με απώτερο στόχο τη διεξαγωγή στρατιωτικής εκστρατείας ενάντια στη βρετανική κατοχή στο Βορρά τερματίζοντας έτσι τη διχοτόμηση.³⁷ Οι αποφάσεις αυτές φυσικά ερμηνεύονται εντός των συμφραζόμενων της εποχής τους. Μεγάλο ρόλο έπαιξε η ανακήρυξη του ιρλανδικού κράτους σε Ιρλανδική Δημοκρατία κάτι που καθιέρωνε τα βασικά σύνορα εντός των 26 κομητειών και επικύρωνε την (de jure) διχοτόμηση του νησιού.³⁸ Αυτό φυσικά θα αναφερθεί και στο επόμενο υποκεφάλαιο.

Αυτό που θεωρείται ως δεδομένο για την ηγεσία του IRA στη βιβλιογραφία ήταν ότι παράλληλα με την αναδιοργάνωση, προσπαθούσε διεξοδικά να ενορχηστρώσει ένα στρατιωτικό σχέδιο δράσης για την επίτευξη των άνωθεν

³⁴ *Ibid*, σ.67

³⁵ J. Bowyer Bell, *The Secret Army: The IRA*, Routledge, Νέα Υόρκη 2017, σ.288

³⁶ *Ibid*, σ.287

³⁷ *Ibid*, σ.287

³⁸ Ed Moloney, *A secret history of the IRA* σ.67

αναφερθέντων στόχων. Επιπρόσθετα, επιτυχία για τη συνολική εικόνα του κινήματος θεωρείται η επαναδραστηριοποίηση του Sinn Féin και η επανένταξή του στον αγώνα του ρεπουμπλικανικού κινήματος.³⁹

Όλες οι εξελίξεις στο ρεπουμπλικανικό κίνημα πλαισιώνονται, βεβαίως, από ένα συγκεκριμένο ιδεολογικό υπόβαθρο. Αυτό το ιδεολογικό υπόβαθρο δεν μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστο από τα γεγονότα που συνέβαιναν στον κόσμο. Αυτό άλλωστε καταδεικνύει και η ίδια η ιστορία του κινήματος. Το τέλος του πολέμου, σηματοδοτεί την έναρξη ενός άλλου πολέμου, του Ψυχρού Πολέμου. Ο Ψυχρός Πόλεμος ήταν «ο συνεχής ανταγωνισμός μεταξύ των δύο κύριων πρωταγωνιστών του διεθνούς συστήματος, των ΗΠΑ και της ΕΣΣΔ· έντονος, ιδεολογικά φορτισμένος, αλλά χωρίς προσφυγή σε ένοπλη αντιπαράθεση μεταξύ τους.»⁴⁰ Υπό αυτό το πρίσμα, οι μεταβολές στις δομές του IRA ήταν ραγδαίες. Αυτό που ώθησε την παραστρατιωτική ομάδα από τις αρχές της δεκαετίας του 1950 να ελπίζει σε κάποιου είδους στρατιωτική νίκη σε περίπτωση στρατιωτικής εκστρατείας ήταν οι συνεχείς πολεμικές συρράξεις και το μέτωπο στη Μέση Ανατολή όπου η Μεγάλη Βρετανία προσπαθούσε να διατηρήσει την ισχύ της.⁴¹ Με λίγα λόγια, ο περισπασμός των βρετανικών δυνάμεων σε διάφορα μέτωπα δεν θα επέτρεπε την αποτελεσματική επέμβαση του βρετανικού στρατού στην Ιρλανδία.

Για μια συνολική εξέταση των ιδεολογικών μεταβολών εντός του IRA, αξίζει να αναφερθούμε στην πρακτική εφαρμογή των ιδεών αυτών. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1950 η ηγεσία του IRA σχεδίαζε την οργάνωση μιας μεγάλης κλίμακας στρατιωτικής επιχείρησης στο Βορρά. Μετά από πολλές ευκαιρίες και σειρά γεγονότων που ευνόησαν την κήρυξη πολεμικής εκστρατείας ο IRA το Δεκέμβριο του 1956 ανακοίνωσε την έναρξη της "Επιχείρησης Θερισμού" (Operation Harvest) ή όπως καθιερώθηκε και συνηθίζεται να λέγεται η «Εκστρατεία των Συνόρων» (Border Campaign).⁴²

Σε γενικές γραμμές, ο σχεδιασμός αυτής της εκστρατείας προέβλεπε ότι οι τοπικές μονάδες του IRA στις κομητείες που συνόρευαν στο Βορρά με την Ιρλανδική Δημοκρατία σε συνεργασία με επίλεκτες ομάδες του IRA από το Νότο θα προέβαιναν

³⁹ Tim P., Coogan, *The I.R.A.*, Fontana Books, Glasgow 1981, σ.σ. 330-331

⁴⁰ Ευάνθης, Χατζηβασιλείου, *Εισαγωγή στην ιστορία του μεταπολεμικού κόσμου*, Πατάκης, Αθήνα 2015, σ.61

⁴¹ *Ibid*, σ.166-170

⁴² Henry Patterson, *Ireland since 1939*, Oxford University Press Inc., New York 2002, σ.136

σε δολιοφθορές στα σύνορα, στις υποδομές της Βασιλικής Αστυνομίας του Ολστερ ενώ παράλληλα θα βραχυκύκλωναν την επικοινωνία με τις επαρχίες πέραν των συνόρων, με σκοπό την απελευθέρωση των κομητειών στα σύνορα.⁴³ Ο IRA ήλπιζε έστω στην ελάχιστη συνεισφορά των εθνικιστών στις περιοχές και στην στήριξη τους.⁴⁴ Ο Matt Treacy, αναφερόμενος στην πρώτη απήχηση της εκστρατείας εξηγεί ότι «για τους συμπαθούντες τον IRA, ακούστηκε σαν μια ηχώ από το ένδοξο ηρωικό παρελθόν»⁴⁵

Αυτή η απήχηση αποτυπώνεται σε δυο εμφανείς παράγοντες κατά τον ίδιο. Πρώτο, στην εκλογική επιτυχία του Sinn Féin στις εκλογές της Ιρλανδικής Δημοκρατίας το 1957. Δεύτερον, στις πωλήσεις του οργάνου του κινήματος, της εφημερίδας United Irishman (Ενωμένος Ιρλανδός).⁴⁶ Η αισιοδοξία και οι ελπίδες για αυτή την εκστρατεία αποτυπώνονταν και στη στάση των εθελοντών. Όπως δήλωσε άλλωστε ο Sean Garland «Ξεκινήσαμε αυτή την εκστρατεία, γεμάτοι αισιοδοξία για την έκβαση της».⁴⁷

Η εργασία δεν έχει σκοπό να αναλύσει το επιχειρησιακό πλάνο του IRA, ωστόσο θεωρούμε αναγκαία την πιο πάνω επεξήγηση. Η στρατιωτική εκστρατεία μετά από πολλές αποτυχημένες και αναποτελεσματικές επιχειρήσεις, λήγει τον Φεβρουάριο του 1962 μετά από ειδική στρατιωτική διαταγή του Στρατιωτικού Συμβουλίου.⁴⁸ Πώς ερμηνεύεται ιδεολογικά αυτή η ήττα; Πώς μέσα στο πλαίσιο των ψυχροπολεμικών ανταγωνισμών, ανάμεσα σε εθνικά κινήματα που όλο και περισσότερο αμφισβητούσαν τις αποικιοκρατικές δομές με ένοπλα μέσα, ο IRA ,το κατεξοχήν εθνικιστικό κίνημα με στρατιωτική δομή στην Ευρώπη μέχρι τότε, ηττήθηκε;

Μια από τις βασικές διαπιστώσεις αρκετών εθελοντών αλλά και του ίδιου του IRA, με το πέρας της εκστρατείας, ήταν ότι η απήχηση στον ιρλανδικό πληθυσμό δεν ήταν ευνοϊκή για την επιτυχία της εκστρατείας.⁴⁹ Τι ήταν αυτό που καθιστούσε το ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα στα μάτια του απλού κόσμου αδιάφορο;

⁴³ *Ibid*, σ.136

⁴⁴ Matt Treacy, *The IRA 1956-1969*, Manchester University Press, Manchester 2011, σ.9

⁴⁵ *Ibid*,σ.9

⁴⁶ *Ibid*, σ.σ 9-10

⁴⁷ Civil Rights: Reform or Revolution? , Κομματικό έντυπο, The Worker's Party, Dublin 2017 σ.6

⁴⁸ Peter, Talyor, *PROVOS: The IRA and the Sinn Fein*, Bloomsbury, London 1998, σ.30. Για περισσότερες πληροφορίες για το επιχειρησιακό ιστορικό της εκστρατείας των συνόρων βλ. Matt Treacy, *The IRA 1956-1969*,σ.σ 10-24

⁴⁹ Civil Rights: Reform or Revolution? , Κομματικό έντυπο, The Worker's Party, Dublin 2017 σ.6 Η ανακοίνωση του IRA με το τέλος της εκστρατείας αναφέρει «Πρωτίστως μεταξύ των παραγόντων που οδήγησαν σε αυτήν την πορεία της εκστρατείας ήταν η στάση του κοινού». Βλέπε επίσης Peter,

Ο Matt Treacy, στο βιβλίο του που αποτελεί ένα εξαιρετικό πόνημα για τον IRA την περίοδο 1956-1969, αναφέρεται στο κίνημα ως φορέα του κατεξοχήν παραδοσιακού ρεπουμπλικανισμού (traditional republicanism). Με βάση τον ίδιο, η γενική αντίληψη για το κίνημα τη δεκαετία του 1950 αλλά και τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1960, ήταν ότι ήταν εμποτισμένο με μια βαθιά συντηρητική ιδεολογία.⁵⁰ Πώς όμως η συντηρητική τάση του IRA επιβεβαιώνεται;

Φαίνεται πως οι ιδεολογικές μετατοπίσεις του IRA την περίοδο πριν και λίγο μετά τον πόλεμο, δεν άλλαξαν ιδιαίτερα αλλά εναλλάχτηκαν με διαφορετικά δεδομένα που προέκυψαν από ενδογενείς παράγοντες και όχι τόσο εξωγενείς. Φαίνεται λοιπόν ότι η πολιτική και στρατιωτική προτεραιότητα των ρεπουμπλικάνων ήταν το εθνικό ζήτημα. Είναι αυτό που προείχε και ήταν ύψιστης σημασίας. Από τη μια είναι η διάλυση της επισημοποιημένης διχοτόμησης και από την άλλη η ένωση της Ιρλανδίας σε μια χώρα 32 κομητειών. Στο πλαίσιο αυτής της προτεραιότητας προκύπτουν και τα ιδεολογικά φάσματα στα οποία ο IRA κινείται εντός και εκτός εκστρατείας. Ο IRA ήθελε, όπως δείχνει η έρευνα, να καθιερώσει ξανά στην ιρλανδική ζωή τον ιρλανδικό εθνικισμό ως ένα κυρίαρχο ιδεολόγημα. Δηλαδή ως ένα όχημα που θα απάλυνε το μεγαλύτερο μέρος των προβλημάτων που αντιμετώπιζε η ιρλανδική κοινωνία τόσο στον αγροτικό Νότο όσο και στις καθολικές κοινότητες του Βορρά. Σύμφωνα πάντα με την οργάνωση, τα προαναφερθέντα ζητήματα προέκυπταν λόγω της βρετανικής κυριαρχίας στο βόρειο τμήμα του νησιού.

Σε οποιαδήποτε περίπτωση, ο εθνικισμός όπως τον όριζε ο IRA, δεν φαίνεται να αποτέλεσε ένα εργαλείο που θα απάλειφε τα κοινωνικοπολιτικά προβλήματα του βόρειου τμήματος της Ιρλανδίας. Η πρακτική εφαρμογή των ιδεών του IRA αυτή την περίοδο, όπως καταδεικνύει η έρευνα, έχει χαρακτηριστεί από τη βία. Η απελευθέρωση διεκδικούνταν με στρατιωτικά μέσα. Για να πραγματοποιηθεί όμως χρειάζεται στέρεες βάσεις και τις κατάλληλες συνθήκες. Έτσι πρώτο μέλημα του IRA είναι η προσπάθεια ελέγχου και η καθοδήγησης του πολιτικού σκέλους, δηλαδή του Sinn Féin, και της

Taylor, *PROVOS: The IRA and the Sinn Féin*, σ.34 ο Billy McMillen, στρατιωτικό μέλος του IRA και αξιωματικός του Επίσημου IRA μετά το 1969, δήλωσε ότι «Ο IRA έπρεπε να αντιμετωπίσει το γεγονός ότι η ένοπλη αντίσταση ενάντια στη βρετανική κυριαρχία στο Βορρά δεν έλαβε την ανάλογη έννοια που χρειαζόταν από τη συντριπτική πλειοψηφία του ιρλανδικού λαού.»

⁵⁰ Matt, Treacy, *The IRA 1956-1969*, σ.27

εφημερίδα τους τη *United Irishman*, υπό την εποπτεία της ηγεσίας του Στρατιωτικού Συμβουλίου του IRA.⁵¹

Ο εθνικισμός του IRA ενισχύθηκε από τον έντονο αντιβρετανισμό των μελών της οργάνωσης, ενώ μεγάλης βαρύτητας θεωρείται και το γεγονός ότι αυτή η αντίληψη ήταν διάχυτη και στη βάση του κινήματος. Αποτέλεσμα του αντιβρετανισμού ήταν η άρνηση της νομιμότητας των υπαρχόντων βρετανικών πολιτικών θεσμών. Αυτό αποτέλεσε και την εφελκυστική δύναμη προς την έναρξη της εκστρατείας.⁵²

Η προσκόλληση του IRA στον ένοπλο αγώνα, στα όρια του φετιχισμού θα έλεγε κανείς, αφορμάται από πολιτικές και κοινωνικές δομές. Η αποχή από την πολιτική εξουσία και τον κοινοβουλευτισμό αλλά και η απέχθεια προς αυτά είχε γίνει το ψυχοπαθολογικό γνώρισμα του ιρλανδικού ρεπουμπλικανικού κινήματος, ένα είδος οντολογικής νομιμότητας του ιδίου του κινήματος. Το Sinn Féin, παρότι ήταν η πολιτική πτέρυγα του IRA, είχε υποστηρίξει σταθερά την αποχή ως ζήτημα αρχής.⁵³

Σε κάθε περίπτωση ο εθνικισμός που πρέσβευε ο IRA χαρακτηριζόταν από ακαμψία, με φανερή στοχοπροσήλωση στην ένοπλη βία, και στην αποχή από τις κοινοβουλευτικές δομές, στοιχεία που χαρακτήρισαν το ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα μέχρι το τέλος της εκστρατείας. Πως απαντά όμως ο IRA και το Sinn Féin στα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα που ταλανίζουν τη ιρλανδική κοινωνία τόσο σε Νότο και Βορρά; Ποιες λύσεις προτείνει;

Φυσικά και εδώ πάλι το ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα έθετε ως βασική απάντηση την ενοποίηση της Ιρλανδίας ως πρωτεύοντα στόχο. Έναν στόχο του οποίου η επίτευξη θα επέφερε λύσεις στα μείζονα προβλήματα της ιρλανδικής κοινωνίας. Η θέση του κινήματος για εθνική ανεξαρτησία και ενοποίηση του νησιού είχε προεκτάσεις και προτάσεις τόσο σε οικονομικά όσο και κοινωνικά ζητήματα.

Εντούτοις εάν στη συζήτηση λάβουμε υπόψη το διεθνές πλαίσιο και τις κυρίαρχες ιδεολογίες, τότε θα διαπιστώσουμε ότι το ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα δεν επηρεάστηκε άμεσα από τις διεθνείς ιδεολογικοπολιτικές εξελίξεις.

⁵¹ J., Bowyer Bell, *The Secret Army: The IRA*, σ.289. Η Αγία Τριάδα του Ρεπουμπλικανισμού όπως τους ονομάζει ο Bell.

⁵² *Ibid*, σ.289

⁵³ Eoin, Ó Broin, *Sinn Féin and the Politics of Left Republicanism*, σ. 197-199

Εάν λάβουμε υπόψη συγκριτικά το σχηματικό δίπολο Δύσης-Ανατολής και «ελευθερίας»-«δικαιοσύνης»⁵⁴, και επιδιώξουμε να δούμε πως αυτό αποτυπώνεται ή επηρεάζει τον δημόσιο λόγο και τις πολιτικές του IRA εκεί θα εντοπίσουμε το εξής παράδοξο. Καμμία από τις δυο κυρίαρχες ιδεολογίες του ψυχροπολεμικού κόσμου, δεν μπόρεσε να επιβληθεί στο κίνημα με άμεσο τρόπο και ούτε είναι ευδιάκριτη. Τουναντίον το ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα ήταν άμεσα επηρεασμένο από την Καθολική Εκκλησία και τα διδάγματα της. Με βάση τη μελέτη του Matt Treacy, το Sinn Féin και ο IRA είχαν ένα πολύ ριζοσπαστικό, οικονομικό και κοινωνικό πρόγραμμα βασισμένο σε μια οικονομία 32 κομητειών, επηρεασμένο σχεδόν εξολοκλήρου από τις διδαχές, τα κηρύγματα και τα εκκλησιαστικά κείμενα της Καθολικής Εκκλησίας και της παπικής έδρας.⁵⁵

Στο ψυχροπολεμικό δίπολο αντιπαρέβαλαν ως εναλλακτικό σύστημα το Comhar na gComharsan (Συνεργασία μεταξύ γειτόνων), που είχε τις ρίζες του στην παλιά Γαελική παράδοση. Πρόκειται για ένα σύστημα προώθησης του Συνεταιρισμού ως βάσης της οικονομίας το οποίο θα χαρακτηριζόταν από τα κηρύγματα του χριστιανισμού, ως αξιακό και ηθικό κώδικα της κοινωνίας.⁵⁶ Η άποψη αυτή προκύπτει όπως αναφέρει ο ίδιος στην μελέτη της εφημερίδας του κινήματος United Irishman. Η εφημερίδα περιείχε αναφορές στις εκκλησιαστικές εγκυκλίους και απέρριπτε τόσο τον καπιταλισμό όσο και τον κομμουνισμό ως αντιχριστιανικά συστήματα με βάση τις ιδέες τους για το γάμο και την οικογένεια. Η παρακάτω άποψη φαίνεται σε δύο κομμάτια που υπήρχαν στις εφημερίδες που αναφέρουν: Η ιρλανδική επαναστατική παράδοση ήταν «*χριστιανική, ρεπουμπλικανική και δημοκρατική*» και η κρατική ιδιοκτησία απορριπτόταν με πρόσχημα την αντίληψη ότι «*κάθε άνθρωπος πρέπει να είναι ιδιοκτήτης για να είναι ελεύθερος*».⁵⁷

Αυτή η ευλαβική προσήλωση του κινήματος στον καθολικισμό και στις καθολικές χριστιανικές αξίες, μετέτρεπαν τον IRA σε μια οργάνωση με σεχταριστικά χαρακτηριστικά. Μολονότι ήταν στρατηγικός στόχος του IRA εν μέσω της εκστρατείας να μην εμπλακεί σε οποιαδήποτε μορφή σεχταριστικής-θρησκευτικής βίας, αυτό έγινε

⁵⁴ Ε., Χατζηβασυλείου, *Εισαγωγή στην ιστορία του μεταπολεμικού κόσμου*, σ.36-37

⁵⁵ M., Treacy, *The IRA 1956–69*. σ. 29-34.

⁵⁶ *Ibid*, σ.36

⁵⁷ *Ibid*, σ.36

όχι από θέση αρχών αλλά επειδή δε διέθετε τις δυνάμεις, σε εξοπλισμό και άντρες, ώστε να προστατέψει την καθολική κοινότητα στο Βορρά.⁵⁸

Το ρεπουμπλικανικό κίνημα εισερχόμενο στη δεκαετία του 1960 ήταν αντιμέτωπο με νέες προκλήσεις. Ήταν αναγκαίο να αντιδράσει μετά την αποτυχημένη εκστρατεία του στα σύνορα. Έπρεπε να βρει καινοτόμες λύσεις και εναλλακτικές προτάσεις για να επανέλθει ξανά στο προσκήνιο.

⁵⁸ Civil Rights: Reform or Revolution? , Κομματικό έντυπο, Δουβλίνο 2017 σ.6. Ο Tomas MacGiolla, κατόπιν ηγετικό στέλεχος στον Επίσημο IRA και στο Επίσημο Sinn Fein, αναφέρει «εάν ξεσπούσε κάποιο επεισόδιο θρησκευτικής βίας, δεν θα μπορούσε ο IRA να υπερασπιστεί τις καθολικές περιοχές και πληθυσμούς»

Δεύτερο Κεφάλαιο: "Νέοι άνθρωποι, νέες ιδέες, νέο κίνημα;". Η προσπάθεια ανασυγκρότησης του ρεπουμπλικανικού κινήματος 1962-1966

Στο βιβλίο *Σοσιαλισμός και Κουλτούρα* ο Αντόνιο Γκράμσι δήλωσε πως: «Ο άνθρωπος παύει να είναι μια γενιά αντικαθιστά την άλλη. Η ιστορία των ανθρώπων είναι μια γόνιμη μήτρα νέων πάντα συνειδήσεων παρόλο ότι είναι βυζαγμένες με το παλιό, το παραδοσιακό».⁵⁹ Αυτή λοιπόν η "γόνιμη μήτρα νέων πάντα συνειδήσεων", μπορούμε μεταφορικά να ισχυριστούμε ότι "γέννησε" και τη νέα γενιά ρεπουμπλικάνων στο ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα. Μια γενιά που έμελλε να είναι και η πιο καθοριστική γενιά για την ιστορία τόσο του κινήματος όσο και του ίδιου του νησιού.

Το 1962 βρίσκει το ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα σε μια από τις δυσκολότερες στιγμές της μέχρι τότε ιστορίας του. Όπως έχουμε δει και στο προηγούμενο κεφάλαιο, η Εκστρατεία των Συνόρων καταρρακώνει και αποδυναμώνει τον IRA. Οι αριθμοί επιβεβαιώνουν τη διαπίστωση αυτή για το ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα και το έρεισμά του στην ιρλανδική κοινωνία βορά και νότου, όπως θα δούμε στο παρόν κεφάλαιο

Η δεκαετία του 1960 ήταν καθοριστική και για την ιστορία του νησιού από πολλές πλευρές. Τα γεγονότα που θα λάβουν χώρα στη δεκαετία αυτή θα οδηγήσουν σταδιακά στην έκρηξη μια ασταθούς περιόδου τριάντα χρόνων, γνωστής και ως Ταραχές ή Περίοδος των Ταραχών. Μιας περιόδου κατά την οποία ο IRA θα είναι από τους κύριους πρωταγωνιστές. Εδώ θα εξετάσουμε τις πρώτες ιδεολογικές και πολιτικές μετατοπίσεις του κινήματος τα πρώτα χρόνια αυτής της δεκαετίας.

Το τέλος της Εκστρατείας των Συνόρων και η προσπάθεια ανασυγκρότησης

Το τέλος της αποτυχημένης Εκστρατείας των συνόρων βρίσκει για ακόμα μια φορά τον IRA να προσπαθεί να ορθοποδήσει και να ασκήσει αυτοκριτική. Παρόλο που η εκστρατεία του 1956-62 ήταν η μεγαλύτερη εκστρατεία του IRA, σε επιχειρησιακό επίπεδο τουλάχιστον, εντούτοις οδηγήθηκε σε αποτυχία. Φαίνεται ότι ο ανταρτοπόλεμος και οι τρομοκρατικές ενέργειες δεν έπεισαν την ιρλανδική κοινή γνώμη στο Νότο, ούτε κινητοποίησαν την καθολική και εθνικιστική κοινότητα στο

⁵⁹ Γκράμσι, Α. , *Σοσιαλισμός και Κουλτούρα*, Στοχαστής, Αθήνα 1982, σ.97

Βορρά.⁶⁰ Θα έλεγε κανείς ότι ο ρεπουμπλικανισμός, η ιδέα δηλαδή για μια ενιαία ιρλανδική δημοκρατία χωρίς βρετανικές εξαρτήσεις, ως ρεύμα αλλά και ως ιστορική παράδοση στην Ιρλανδία διένυε τη χειρότερη κρίση στην ιστορία του.⁶¹

Όπως φαίνεται μέσα από την έρευνα, αυτό επιβεβαιώναν και οι αριθμοί των οργανωμένων στον IRA και στο Sinn Féin. Τα μέλη στον IRA το 1962 ανέρχονταν στα 650 και στο Μπέλφαστ μόνο σε 24.⁶² Και όμως, παρά τις οργανωτικές δυσκολίες και την περιθωριοποίηση που υπέστη το κίνημα -και κυρίως το στρατιωτικό σκέλος που ήταν πιο ενεργή τα προηγούμενα χρόνια- δεν έγιναν σκέψεις για διάλυση της παραστρατιωτικής δομής, παρά μόνο αναστολή οποιωνδήποτε τρομοκρατικών ενεργειών.⁶³ Ούτως ή άλλως ο IRA δεν προσέβλεπε σε μια νέα πολεμική εκστρατεία εναντίον της Μεγάλης Βρετανίας αμέσως μετά την τελευταία του αποτυχία.

Όσο αφορά το Sinn Féin, στη Δημοκρατία της Ιρλανδίας δε δέχθηκε κάποια ποινική ή νομική δίωξη η ίδια η οργάνωση. Παρόλα αυτά στη Βόρεια Ιρλανδία το Sinn Féin απαγορεύεται δια νόμου μέσω του *Νόμου Περί Πολιτικών Αρχών (Ειδικών Δυνάμεων Βόρειας Ιρλανδίας 1956)*.⁶⁴ Ο λόγος απαγόρευσης της οργάνωσης ήταν ξεκάθαρα μια μορφή κυρώσεων ως προς την υποστήριξη της Εκστρατείας των Συνόρων και μια προσπάθεια να απομακρυνθεί η πολιτική φωνή του ρεπουμπλικανισμού στον Βορρά.⁶⁵ Εντούτοις, λήφθηκε η απόφαση για άμεση αναδιοργάνωση της οργάνωσης στον Βορρά και δημιουργήθηκαν οι Ρεπουμπλικανικές Λέσχες (Republican Clubs) που θα λειτουργούσαν εναλλακτικά στη θέση του Sinn Féin.⁶⁶

Αν αναλογιστεί κανείς όλα τις αρνητικές επιπτώσεις της εκστρατείας στον ιρλανδικό ρεπουμπλικανισμό αμέσως μετά την Εκστρατεία των Συνόρων, υπήρχε μια

⁶⁰ Ράνταλ, Λω, *Τρομοκρατία: Μια παγκόσμια ιστορία*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2020, σ.296

⁶¹ Sean, Swan, *Official Irish Republicanism: 1962 to 1972*, Lulu, USA 2007, σ.73. Στο βιβλίο συγκεκριμένα παρατίθεται η έκθεση της ιρλανδικής κυβέρνησης, που συνοπτικά αναφέρει ότι ήταν από τις ελάχιστες φορές που στην ιστορία του ο IRA είχε τόσες λίγες ελπίδες να αποταθεί στην ιρλανδική κοινή γνώμη και να στηριχθεί από αυτήν. Βλέπε επίσης Ed, Moloney, *A secret history of the IRA*, σ.69

⁶² Liam, McMillen, *The Role of the IRA, 1962-1967*, Κομματικό Έντυπο, 1972(ανακτήθηκε από www.leftarchive.ie) σ.2. Βλέπε επίσης Richard English, *Armed Struggle: The history of the IRA*, σ.84 Η σύγκριση γίνεται περισσότερο με την κατοπινή αύξηση μελών του IRA. Δεν παρατίθενται στοιχεία για προηγούμενες εκστρατείες για να μπορέσει να γίνει κάποια σύγκριση.

⁶³ Ράνταλ, Λω, *Τρομοκρατία: Μια παγκόσμια ιστορία* σ.296

⁶⁴ Angela, Bourne, "Security or Tolerance? The Proscription of Political Parties in Democratic States " Paper presented at *European Consortium of Political Research*, Salamanca, Spain 2014, σ.9

⁶⁵ *Ibid*,σ.13

⁶⁶ *Ibid*,σ.3

θετική παράμετρος η οποία εν τέλει θα καταστεί καθοριστική για την ιστορία του κινήματος και του ιρλανδικού χώρου. Αρκετά μέλη του IRA καθώς και μέλη του Sinn Féin είχαν φυλακιστεί. Παλιοί βετεράνοι της εκστρατείας αποχώρησαν από την ενεργό δράση ενώ άλλα μέλη έθεσαν σε δεύτερη μοίρα τη δράση του κινήματος για σκοπούς βιοποριστικούς.⁶⁷ Εντούτοις όμως μέσα από την εκστρατεία γαλουχήθηκε και ανήλθε στην ιεραρχία του κινήματος μια νέα γενιά ρεπουμπλικάνων, η οποία ανέλαβε τα ηνία του κινήματος.

Από αυτή τη νέα γενιά ρεπουμπλικάνων αμέσως ξεχώρισαν αρκετές προσωπικότητες με κυριότερες αυτές των Seán Mac Stíofáin, Seán Garland, Seamus Costello, Tomas MacGiolla, Ruairí Ó Brádaigh και Cathal Goulding. Συγκεκριμένα το 1962 με το τέλος της εκστρατείας, αρχηγός του IRA (ή αρχηγός του στρατιωτικού επιτελείου του IRA),⁶⁸ ήταν ο Ruairí Ó Brádaigh τον οποίο θα διαδεχθεί πριν το τέλος της ίδιας χρονιάς ο Cathal Goulding. Όλοι οι προαναφερθέντες διακρίθηκαν για τη δράση τους και τον ζήλο που επέδειξαν τα προηγούμενα χρόνια ενώ επιπλέον αρκετοί κληρονόμησαν τη ρεπουμπλικανική παράδοση ως παρακαταθήκη από το οικογενειακό τους περιβάλλον.⁶⁹ Την ίδια χρονιά αλλάζει και η ηγεσία του Sinn Féin, όπου πρόεδρος εκλέγεται ο Tomas MacGiolla, ενεργό μέλος κατά τη διάρκεια της Εκστρατείας των Συνόρων και στις δύο οργανώσεις του κινήματος.⁷⁰

Τι ήταν αυτό όμως που έκανε την συγκεκριμένη ηγεσία να ξεχωρίσει από τις προηγούμενες; Τι ήταν εκείνο που εν αντιθέσει με τις προηγούμενες φορές δεν θα έμοιαζε ξανά ως μια ακόμα επανάληψη ή αναδρομή στην ιστορία του ιρλανδικού ρεπουμπλικανισμού; Πώς και γιατί οι άνθρωποι που προαναφέρθηκαν καθιερώθηκαν

⁶⁷ Tim, P., Coogan, *The I.R.A.*, σ.419. Ο συγγραφέας παραθέτει παραδείγματα εθελοντών του IRA που το τέλος της εκστρατείας τους έφερε αντιμέτωπους με τη δυσκολία της κοινωνικής επανένταξης και την ανάγκη εξεύρεσης εργασίας σε μια χώρα με αρκετά οικονομικά προβλήματα. Βλέπε επίσης Matt, Treacy, *The IRA 1956–69*. σ.16 και Ed, Moloney, *A secret history of the IRA* σ.68

⁶⁸ Σημείωση: Στην βιβλιογραφία χρησιμοποιείται ο όρος Chief of Staff. Αν ακολουθήσουμε πιστά τη μετάφραση και αποδεχθούμε την στρατιωτική δομή της οργάνωσης, παρόλο που ήταν μυστική και παραστρατιωτική, τότε ο τίτλος είναι Αρχηγός του στρατιωτικού επιτελείου. Για σκοπούς συντομίας θα χρησιμοποιηθεί στην παρούσα εργασία μόνο η λέξη αρχηγός.

⁶⁹ Richard, English, *Armed Struggle: The history of the IRA*, σ.σ. 82-83. Ο Richard English δίνει αρκετές πληροφορίες για τον ο Ruairí Ó Brádaigh και τον Cathal Goulding. Ο τελευταίος μάλιστα κουβαλούσε μια οικογενειακή παράδοση από τον παππού του που ανήκε στους Φένιανς τον 19^ο αιώνα. Βλέπε επίσης Eoin, Ó Broin, *Sinn Féin and the Politics of Left Republicanism*, σ. 200, J. Bowyer Bell, *The Secret Army: The IRA*, σ.σ. 339-340

⁷⁰ J., Bowyer, Bell, *The Secret Army: The IRA*, σ.σ. 339-340. Κατά τον Bowyer, στο Sinn Féin από το 1961 κατέληγαν πολλά μέλη του IRA τα οποία αποχωρούσαν από την ενεργό στρατιωτική δράση, συνεχίζοντας από διαφορετικό μετερίζι τον αγώνα για την ένωση της Ιρλανδίας.

στην σύγχρονη ιστοριογραφία του κινήματος ως η ηγεσία της Νέας Παρέκκλισης ή Νέας Κατεύθυνσης;⁷¹

Ο Goulding προσπαθεί από πολύ νωρίς να αναλάβει τον καθοδηγητικό ρόλο σε όλα τα επίπεδα του ιρλανδικού ρεπουμπλικανικού κινήματος. Εν αντιθέσει με τις προηγούμενες ηγεσίες του IRA, ο Goulding επέμενε πως έπρεπε να γίνει μια διεξοδική ανάλυση και εκτίμηση όλων των εκστρατειών του κινήματος μέχρι εκείνη την στιγμή. Επίμενε να αναλυθεί και να κριθεί εις βάθος ο στρατιωτικός χαρακτήρας του IRA. Επιδίωξη του ιδίου ήταν να τεθούν ενώπιον του Στρατιωτικού Συμβουλίου τα εξής ερωτήματα: τι αλλαγές επέφερε στις ζωές των Ιρλανδών μέχρι στιγμής η επιμονή στον ένοπλο αγώνα και ποια ήταν η γνώμη της ιρλανδικής κοινωνίας για τον IRA και τον αγώνα με ένοπλα μέσα;⁷² Η τάση για ανανέωση του κινήματος περιλάμβανε φυσικά και το Sinn Féin, το οποίο ο Goulding και οι στενοί του συνεργάτες θεωρούσαν τον "φτωχό συγγενή" του κινήματος και κάτι έξω από την ιρλανδική κοινωνία (ή στην περιφέρεια της ιρλανδικής κοινωνίας).

Ο Goulding ήθελε να θέσει το κίνημα σε μια συνεχή τάση αυτοκριτικής. Οι λόγοι αποτυχίας κατά τον ίδιο δεν ήταν μόνο στρατιωτικοί. Οι λόγοι αποτυχίας ήταν πολιτικοί, την ίδια ώρα που το κίνημα διατηρούσε μια απολίτικη στάση.⁷³ Ήταν ηλίου φαεινότερον ότι ο Goulding ήθελε να τελειώνει με τους δύο πυλώνες της ατζέντας των ρεπουμπλικάνων: πρώτον, την πολιτική της αποχής από τα κοινοβούλια μέσω της άρνησης αποδοχής των εδρών που κέρδιζαν και δεύτερον, τον ένοπλο αγώνα.

Ίσως όσοι έχουν μελετήσει την πρώιμη ιστορία του ρεπουμπλικανικού κινήματος στην Ιρλανδία πιο διεξοδικά ή όσοι μπορούν να αντιληφθούν την σημασία ανάληψης μιας παρακμάζουσας οργάνωσης, θα θεωρήσουν εντελώς φυσιολογική την ανανεωτική και μεταρρυθμιστική διάθεση του Goulding, ακόμη και αν αυτή η διάθεση αμφισβητεί την ρεπουμπλικανική ορθοδοξία και την ιρλανδική παράδοση του ρεπουμπλικανισμού. Ο Goulding όμως λειτουργεί και ενεργεί με ακόμα μια ιδιότητα.

⁷¹ Σημείωση: Στη βιβλιογραφία έχει καθιερωθεί με τον όρο New Departure. Με βάση το λεξικό Fine Dictionary, New Departure σημαίνει *αλλαγή σκοπού, μεθόδου διαδικασίας*. (Ανακτήθηκε από <http://www.finedictionary.com/A%20new%20departure.html>)

⁷² Daniel, Finn, *One Man's Terrorist. A political history of the IRA*, σ. 34. Ο Daniel Finn τα παραπάνω τα συνοψίζει αναφέροντας ότι «Ο Goulding δεν φοβόταν να αμφισβητήσει την ορθοδοξία του κινήματος.»

⁷³ Sean, Swan, *Official Irish Republicanism: 1962 to 1972*, σ 87

Αυτή του μαρξιστή και του "τέκνου της εργατικής τάξης".⁷⁴ Αυτού που επιδιώκει να ερμηνεύσει τα πάντα μέσα σε ένα ταξικό και κοινωνικό πλαίσιο. Αυτού που τόλμησε να θεωρήσει τον ρεπουμπλικανισμό ως κινητήριο μοχλό ενός κοινωνικού μετασχηματισμού και όχι ως την προμετωπίδα ενός εθνικού κινήματος απελευθέρωσης. Όπως θα δούμε και στη συνέχεια, όλα αυτά δεν βρήκαν ευήκοα ώτα νωρίς.

Πώς όμως προέκυψε ένας μαρξιστής ηγέτης σε ένα κίνημα με βαθιά ριζωμένη την εθνικιστική ιδεολογία και τον καθολικισμό; Αυτό που παρουσιάζει ενδιαφέρον στις περιπτώσεις Goulding, Sean Garland, Seamus Costello και άλλων ρεπουμπλικάνων εθελοντών του IRA, είναι η ιδεολογική τους μεταστροφή στον μαρξισμό. Αρχικά πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι οι διεθνείς συσχετισμοί και οι διεθνείς ιδεολογικοπολιτικές εξελίξεις επηρέασαν σίγουρα αρκετές πολιτικές και παραστρατιωτικών οργανώσεων.⁷⁵

Αφήνοντας όμως για λίγο στην άκρη τους εξωτερικούς παράγοντες και εστιάζοντας στο πώς διάφορα μέλη και εθελοντές του IRA, επηρεάστηκαν από τη μαρξιστική ιδεολογία, θα ανακαλύψουμε μια πολύ ενδιαφέρουσα πτυχή του ιδίου του κινήματος. Μια πτυχή που θα την συναντήσουμε και σε κατοπινό στάδιο στο παρόν πόνημα. Αυτή η πτυχή λοιπόν είναι η φυλακή. Η φυλακή θα αποτελέσει για πολλούς ρεπουμπλικάνους φυλακισμένους ένα είδος σχολείου. Θα γίνει ο χώρος ανταλλαγής ιδεών με άλλους κρατούμενους αλλά πολύ περισσότερο ο χώρος ενίσχυσης της ρεπουμπλικανικής συνείδησης με αναγνώσματα παλιών ρεπουμπλικάνων ή ηρώων του κινήματος.

Σε μεγάλο μέρος της βιβλιογραφίας γίνεται αναφορά στην περίοδο κατά την οποία ο Goulding ήταν στη φυλακή. Έτσι λοιπόν ο Goulding, ο οποίος είχε εκτίσει την ποινή του στην Αγγλία, την προηγούμενη δεκαετία, είχε έρθει σε επαφή με διάφορες

⁷⁴ John, Mulqueen, *'An Alien Ideology': Cold War Perceptions of the Irish Republican Left*, Liverpool University Press, Liverpool 2019, σ.σ. 42-43

⁷⁵ Ε., Χατζηβασιλείου, *Εισαγωγή στην ιστορία του μεταπολεμικού κόσμου*, σ.38. Όπως επισημαίνει ο συγγραφέας "το ιδεολογικό στοιχείο αποτέλεσε συστατικό στοιχείο του διεθνούς ανταγωνισμού, [...] εκατομμύρια άνθρωποι αναμίχθηκαν έντονα στην ευρύτερη αυτή ιδεολογική και πολιτική μάχη, την οποία αισθάνθηκαν ως προσωπική τους υπόθεση ". Με βάση την άποψη αυτή εύκολα αντιλαμβανόμαστε ότι τα ιδεολογικά ρεύματα παρεισέφεραν στην καθημερινότητα των ανθρώπων που γίνονταν θιασώτες ιδεολογικών προστριβών εντός και εκτός του εκάστοτε τοπικού κοινωνικού ιστού.

πολιτικές και στρατιωτικές ιδέες.⁷⁶ Παρόμοιο με τον Goulding ιστορικό είχαν οι Garland και Costello. Οι εθελοντές αυτοί συνδύαζαν την ταυτότητα του σοσιαλιστή και του ρεπουμπλικάνου.

Η ανασυγκρότηση του κινήματος ξεκίνησε από τις πρώτες κιόλας μέρες της νέας ηγεσίας. Για τους ίδιους ήταν έως ένα βαθμό ιστορική ευκαιρία. Σε μια οργάνωση βαθιά συντηρητική και προσκολλημένη στον καθολικισμό, ο κομμουνισμός ήταν ανάθεμα.⁷⁷ Βασικός στόχος ήταν ο IRA να πρωτοστατήσει στις επερχόμενες αλλαγές. Αυτές οι αλλαγές ήταν κυρίως η συμμετοχή της οργάνωσης σε πολιτικές και κοινωνικές δραστηριότητες, η ανάπτυξη πολιτικών και κοινωνικών θέσεων, η ενασχόληση με οικονομικά ζητήματα που αφορούν την κοινωνία και η επανεξέταση του εθνικού ζητήματος.

Φυσικά, όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, το κίνημα είχε πάρει θέση σε διάφορα πολιτικά ζητήματα και εναντιωθεί για παράδειγμα στο NATO και την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα. Αυτές οι κινήσεις σχολιάστηκαν θετικά από τις κομμουνιστικές δυνάμεις της χώρας (Ιρλανδική Εργατική Ένωση και ΚΚ Βορείου Ιρλανδίας) καθώς πέρα από τον James Connolly, υπήρχε και αλλού σύγκλιση θέσεων και απόψεων με τους ρεπουμπλικάνους.⁷⁸

Ο Goulding και αρκετά μέλη της ηγεσίας που υποστήριζαν την αναδιαμόρφωση του κινήματος-εμμέσως πλην σαφώς και τη στροφή στον σοσιαλισμό- ήξεραν ότι το εγχείρημα ήταν δύσκολο λόγω των αντικειμενικών συνθηκών της περιόδου. Οι συνθήκες αυτές δεν περιορίζονταν μονάχα σε εξωτερικούς παράγοντες αλλά και στις εσωτερικές διαφορές που υπήρχαν.⁷⁹ Η βάση της οργάνωσης αλλά και κάποια μέλη της ηγεσίας ήταν πιστοί στην ιδέα του ένοπλου αγώνα, αδιάλλακτοι στη γραμμή της αποχής από τη διεκδίκηση εισόδου στα κοινοβούλια, ενώ άλλοι ήταν βαθιά αντικομμουνιστές και άλλοι τοποθετούσαν τον εαυτό τους στη δεξιά πλευρά του

⁷⁶ D., Finn, *One Man's Terrorist*, σ. 36. Βλέπε επίσης E., Ó Broin, *Sinn Féin and the Politics of Left Republicanism*, σ. 200 και J., Bowyer, Bell, *The Secret Army: The IRA*, σ.340 και Ed, Moloney, *A secret history of the IRA*, σ.73 και Sean, Swan, *Official Irish Republicanism*, σ.100. Μάλιστα στο βιβλίο του Eoin O Broin και του Sean, Swan, , γίνεται αναφορά σε κάποιο σοβιετικό πράκτορα εν ονόματι Klaus Fusch, ο οποίος φαίνεται να επηρέασε την μαρξιστική σκέψη και προσέγγιση του Goulding.

⁷⁷ Sean, Swan, *Official Irish Republicanism*, σ.85

⁷⁸ *Ibid*, σ.94. Υπήρχαν δύο κομμουνιστικά κόμματα ένθεν και ένθεν του συνόρου λόγω διάσπασης.

⁷⁹ Liam, Cullinane, "A Happy Blend? Irish Republicanism, Political Violence and Social Agitation, 1962-69." *Saothar*, vol. 35, JSTOR 2010, σ.52

πολιτικού φάσματος.⁸⁰ Όλοι αυτοί αποτελούσαν αυτό που στις προηγούμενες σελίδες ορίσαμε ως παραδοσιακός ρεπουμπλικανισμός.

Ο Goulding ήταν πολύ θετικός ως προς την στροφή που έκαναν οι κομμουνιστικές δυνάμεις προς μια προσέγγιση του ρεπουμπλικανικού κινήματος. Ένας από τους κύριους σκοπούς του ήταν η διεύρυνση της βάσης των εθελοντών και φίλων του κινήματος από προοδευτικές, αριστερές και κομμουνιστικές πολιτικές ομάδες και οργανώσεις. Επιδίωκε πρωτίστως, ο IRA και το Sinn Féin, να μην αποτελούν πεδίο δράσης μονάχα παλαιών βετεράνων που απλά παρέμεναν στις τάξεις του κινήματος. Επιπρόσθετα, μια παράμετρος που ήθελαν να αντιμετωπίσουν ήταν ο βαθιά σεχταριστικός χαρακτήρας που είχε το κίνημα. Μπορεί όχι σε τόσο μεγάλο βαθμό στο Νότο αλλά στον Βορρά κυρίως.⁸¹ Έπρεπε να τεθούν οι βάσεις για την εκσυγχρονιστική στρατηγική του κινήματος. Έπρεπε μόνο να τους δοθεί η ευκαιρία.

Οι επιτροπές Wolfe Tone το 1963

Αυτή η ευκαιρία εμφανίστηκε το 1963. Το 1963 ήταν μια ακόμα επετειακή χρονιά για το ρεπουμπλικανικό κίνημα αλλά και για την ίδια την ιρλανδική κοινωνία καθώς συμπληρώνονταν 200 χρόνια από τη γέννηση του Wolfe Tone, που παρότι προτεστάντης ήταν ο πατέρας του ιρλανδικού ρεπουμπλικανισμού.⁸² Παρότι έχει γίνει αναφορά στην εισαγωγή για την επανάσταση των Ενωμένων Ιρλανδών και της ιδεολογικής προσέγγισης του Tone, αυτό που αξίζει να αναφερθεί εδώ είναι ότι ο Tone ήταν ο πρώτος ρεπουμπλικάνος που μίλησε για ενιαίο ιρλανδικό αγώνα. Ένα αγώνα καθαρά εθνικό, χωρίς τους θρησκευτικούς διαχωρισμούς που επιβλήθηκαν ως σχέσεις εξουσίας του ενός δόγματος έναντι στο άλλο.

Για τη νέα ηγεσία οι εκδηλώσεις μνήμης που έπρεπε να διοργανώσει το κίνημα προς τιμή του Wolfe Tone ήταν το ιδανικότερο χρονικό σημείο εκκίνησης της προσπάθειας από-περιθωριοποίησης και αποβολής της εσωστρέφειας. Παράλληλα, θα ήταν μια σημαντική ευκαιρία επαναπροσδιορισμού της ταυτότητας του ρεπουμπλικανισμού μέσα από την αναζήτηση των ιδεολογικών καταβολών του

⁸⁰ D., Finn, *One Man's Terrorist*, σ. 37. Βλέπε επίσης Tim, P., Coogan, *The I.R.A.*, σ.420

⁸¹ Civil Rights: Reform or Revolution?, Κομματικό έντυπο, Δουβλίνο 2017.σ.10

⁸² Liam, McMillen, *The Role of the IRA, 1962-1967*, Κομματικό Έντυπο, 1972 (ανακτήθηκε από www.leftarchive.ie), σ.2.

κινήματος, στους ίδιους τους ιδεολογικούς του πρόγονους. Πολλά μέλη του κινήματος παροτρύνονται να διαβάσουν ξανά τα κείμενα του Tone, η εφημερίδα *United Irishman* κάνει αφιερώματα στον Tone ενώ δημιουργείται μια ομάδα υπεύθυνη για τις εκδηλώσεις που θα λάβουν χώρα εντός του έτους.⁸³

Συστάθηκαν επίσης διάφορες τοπικές επιτροπές Wolfe Tone, οι οποίες απαρτίζονταν από μέλη του ρεπουμπλικανικού κινήματος και άτομα εκτός του κινήματος. Τέτοιες επιτροπές υπήρχαν στο Δουβλίνο, στο Μπέλφαστ, στο Κόρκ και σε άλλες πόλεις του νησιού. Αυτές οι επιτροπές είχαν ως σκοπό τη διεξοδική μελέτη και προβολή του έργου του Tone στην ιρλανδική κοινωνία με σκοπό την ανάδειξη της διαχρονικότητας του.⁸⁴ Αυτές οι επιτροπές απέκτησαν ιδιαίτερη δυναμική και σε αυτές ξεκίνησαν να συμμετέχουν και μέλη άλλων οργανώσεων. Μετατράπηκαν σε σύντομο χρονικό διάστημα σε χώρους επιμόρφωσης και ιδεολογικής ζύμωσης.⁸⁵

Τα αποτελέσματα αυτής της διαδικασίας άφησαν ικανοποιημένη την ηγεσία του IRA. Έβλεπε μετά από σύντομο χρονικό διάστημα μια σταθερή πρόοδο από το έργο των επιτροπών. Ο Goulding είχε στόχο μέσα από τη διαδικασία αυτή να διευρύνει το μορφωτικό επίπεδο των εθελοντών του κινήματος. Το έργο του Tone αποτελούσε κληρονομιά για τη νέα ηγεσία που υιοθέτησε πλήρως τον τρόπο σκέψης του.

Οι επιρροές του μαρξισμού και του λενινισμού στην σκέψη του Goulding ήταν έκδηλες με βάση τις αποφάσεις που λάμβανε. Ο ίδιος ήθελε να εντάξει στις τάξεις του κινήματος νέους διανοούμενους, κυρίως αριστερούς, που με τις γνώσεις και τις ιδέες τους θα έφτιαχναν ένα νέο επαναστατικό κίνημα θεμελιωμένο σε επαναστατικές θεωρίες, μια προσέγγιση ξεκάθαρα επηρεασμένη από τις αρχές της λενινιστικής σκέψης.⁸⁶

⁸³ *Ibid*, σ.12

⁸⁴ J., Mulqueen, 'An Alien Ideology', σ.51, Βλέπε επίσης *Wolfe Tone Today*, Northern Directory of the Wolfe Tone Bi-Centenary, Belfast 1963, Κομματικό Έντυπο (Ανακτήθηκε από www.leftarchive.ie) 10/10/2020. Μέσα από τα κείμενα που εκδόθηκαν γινόταν ξεκάθαρο ότι σκοπός ήταν " να επαναβεβαιωθούν οι αρχές του και να συσχετιστούν τα διδάγματα του σε σχέση με τη θέση της Ιρλανδίας σήμερα. "

⁸⁵ *Ibid*, σ.51.

⁸⁶ Σημείωση: Μια από τις γενικές θέσεις της λενινιστικής σκέψης για το επαναστατικό κίνημα αποτυπώνεται στη θέση "Χωρίς επαναστατική θεωρία δεν μπορεί να υπάρξει επαναστατικό κίνημα."

Δύο μαρξιστές στον IRA: Ο Goulding, ο Johnston και η μαρξιστική ατζέντα το 1964-1965

Ο σχεδιασμός για οργανωτική διεύρυνση και η επιδίωξη για εξεύρεση κοινωνικών συμμαχιών ξεκίνησε να παίρνει σάρκα και οστά. Ένα χρόνο μετά, το 1964, πάρθηκε η απόφαση για ίδρυση των συλλόγων Wolfe Tone. Αυτοί οι σύλλογοι ήταν ριζοσπαστικές ρεπουμπλικανικές ομάδες συζήτησης (discussion groups). Κυριότερος τους σκοπός ήταν η επανένταξη του ρεπουμπλικανισμού ως εναλλακτικής πρότασης στην ιρλανδική κοινωνία.⁸⁷ Ακόμα ένας σκοπός ήταν η επιμόρφωση των μαζών για την πολιτιστική και πολιτική κληρονομιά τόσο του νησιού όσο και της ρεπουμπλικανικής παράδοσης.⁸⁸ Η νέα αυτή προσπάθεια έφερε κοντά στο ρεπουμπλικανικό κίνημα νέες κοινωνικές ομάδες και ιδέες.⁸⁹

Μέσα από αυτούς τους συλλόγους ο Goulding θα έρθει σε επαφή με δύο προσωπικότητες που θα επηρεάσουν τη μετέπειτα πορεία του. Αυτές οι δύο προσωπικότητες ήταν ο Roy Johnston και ο Anthony Coughlan. Το πολιτικό τους υπόβαθρο και η προσπάθεια μεταστροφής του ρεπουμπλικανισμού ήταν αυτά που τους έφεραν κοντά στον Cathal Goulding και στον IRA.⁹⁰

Η συνεισφορά των δύο στους συλλόγους Wolfe Tone ήταν καίριας σημασίας. Επανένταξαν στην ρεπουμπλικανική ατζέντα και στη δημόσια συζήτηση παλιούς σοσιαλιστές ρεπουμπλικάνους όπως ο James Connolly, ο Peadar O'Donnell και ο George Gilmore. Τόνιζαν την ταξική σημασία του εθνικού αγώνα και προώθησαν την επαναξιολόγηση των σχέσεων Μεγάλης Βρετανίας και Ιρλανδίας ως μετααποικιοκρατικών.⁹¹ Το βασικότερο όμως, ήταν η προώθηση της ιδέας για τα ανθρώπινα και πολιτικά δικαιώματα στη Βόρεια Ιρλανδία.

⁸⁷ Richard, English, *Armed Struggle: The history of the IRA*, σ.85

⁸⁸ *Ibid*, σ.85

⁸⁹ J., Mulqueen, 'An Alien Ideology', σ.51, Πρώην ιδρυτικό μέλος των συλλόγων αυτών αναφέρει: «ήταν ένας τόπος συνάντησης για ρεπουμπλικάνους, σοσιαλιστές, κομμουνιστές, ακτιβιστές της ιρλανδικής γλώσσας, και ένας τόπος όπου αναπτύχθηκαν νέες ιδέες. »

⁹⁰ Richard English, *Armed Struggle: The history of the IRA*, σ.σ. 86-87. Βλέπε επίσης D., Finn, *One Man's Terrorist*, σ.σ.37-38, J. Bowyer Bell, *The Secret Army: The IRA*, σ.345. Και οι δύο ήταν μέλη της οργάνωσης Connolly Association, μιας μαρξιστικής οργάνωσης που σχετιζόταν με το ΚΚ Μεγάλης Βρετανίας. Αυτό που επίσης ένωνε τους δύο αυτούς νεαρούς ήταν η σχέση που είχαν με τον καθοδηγητή τους Desmond Greaves. Ο Greaves ήταν μαρξιστής ιστορικός, μέλος του ΚΚΜΒ και εισηγητής της ιδέας για εκστρατεία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Βόρεια Ιρλανδία.

⁹¹ Richard English, *Armed Struggle: The history of the IRA*, σ.σ. 87-88

Η επαφή των Goulding και Johnston ήταν καθοριστική. Ο Johnston κατάφερε να επιδράσει και να επηρεάσει τον Goulding σε μεγάλο βαθμό σε ό,τι αφορούσε ιδεολογικά και πολιτικά ζητήματα. Ο αρχηγός του IRA εμπιστευόταν τον Johnston αρκετά και δεν ήθελε να απουσιάζει από τις γραμμές του ρεπουμπλικανικού κινήματος. Τον προσκαλεί να ενταχθεί στον IRA το καλοκαίρι του 1964.⁹²

Το 1964-1965 έγιναν οι πρώτες απόπειρες της ηγεσίας του IRA για αποκήρυξη της θέσης της αποχής. Αν εξαιρέσουμε τις εκλογές του Στρατιωτικού Συμβουλίου το 1962 και τις συζητήσεις του 1963 δεν είχαν γίνει άλλες ανάλογες συζητήσεις στα επίσημα θεσμικά όργανα της παραστρατιωτικής οργάνωσης και του Sinn Féin. Αξίζει να σημειωθεί εδώ, πως πέραν της ηγεσίας, είχαν εμφανιστεί και άλλες φωνές, εντός της βάσης, για απόρριψη της πολιτικής της αποχής.⁹³ Υπό αυτές τις περιστάσεις, το κίνημα ξεκίνησε να χωρίζεται σταδιακά σε εκσυγχρονιστές και παραδοσιακούς ρεπουμπλικάνους.⁹⁴

Από εκείνη την στιγμή λοιπόν ξεκινάει μια ενδοκινηματική συζήτηση για το ζήτημα της αποχής, του ένοπλου αγώνα και των σχέσεων του κινήματος με την κυβέρνηση της Ιρλανδίας στο Νότο.⁹⁵ Το 1965 διεξήχθησαν δύο συνέδρια του Sinn Féin (Ard Fheis) στα οποία κατατέθηκαν προτάσεις προς συζήτηση για τα πιο πάνω ζητήματα.⁹⁶

Οι προτάσεις που κατατέθηκαν προς συζήτηση είχαν σχεδόν όλες ετοιμαστεί από τον Johnston και κάποιες από τον Costello⁹⁷. Στην πλειονότητα τους αφορούσαν το ζήτημα της de facto αναγνώρισης των δυο κοινοβουλίων Leinster (Ιρλανδίας) και Stormont (Βόρειας Ιρλανδίας) αντίστοιχα, την αναγνώριση δικαστικών σωμάτων και

⁹² Hanley, Brian and Millar, Scott, *The Lost Revolution: The story of the Official IRA and the Workers Party*, Penguin Ireland, Dublin 2009, σ.56 Ο Anthony Coughlan εντούτοις δεν έγινε ποτέ μέλος του IRA. Στο βιβλίο αναφέρεται ότι οι βρετανικές μυστικές υπηρεσίες τον χαρακτηρίζουν μόνο ως μετακινούμενο λέκτορα του IRA. Ο ίδιος ήταν ένας από τους πνευματικούς καθοδηγητές του IRA ενώ λέκτορα τον χαρακτήριζαν οι Βρετανοί λόγω της ακαδημαϊκής του ιδιότητας στο Πανεπιστήμιο Trinity του Δουβλίνου. Βλέπε επίσης Ed, Moloney, *A secret history of the IRA*, σ.74. Ο Ed Moloney αναφέρει πως ο Johnston παρουσιάστηκε σαν ένας συνδυασμός πολιτικού συμβούλου-κομισάριου. Αν και χρησιμοποιεί με ειρωνικό τρόπο τη λέξη κομισάριος, ήθελε να τονίσει την ιδεολογική στροφή του Goulding. Την ανάγκη δηλαδή να έχει ένα ιδεολογικό καθοδηγητή στις τάξεις του IRA.

⁹³ E., Ó Broin, *Sinn Féin and the Politics of Left Republicanism*, σ. 202. Βλέπε επίσης M., Treacy, *The IRA 1956-69*. σ.47

⁹⁴ S., Swan, *Official Republicanism*, σ.134

⁹⁵ E., Ó Broin, *Sinn Féin and the Politics of Left Republicanism*, σ. 202

⁹⁶ S., Swan, *Official Republicanism*, σ.137

⁹⁷ *Ibid*, σ.137

τις σχέσεις με την αστυνομία, την εμπλοκή του κινήματος με κοινωνικούς και πολιτικούς αγώνες, την ενοποίηση της ηγεσίας των δύο τμημάτων κ.α.⁹⁸

Οι σύνεδροι στην πλειοψηφία τους, καταψήφισαν τις περισσότερες προτάσεις που είχαν κατατεθεί.⁹⁹ Για την ηγεσία και την προσπάθεια της θεωρήθηκε οπισθοδρόμηση. Ενώ ο Goulding και ο MacGiolla ήλεγχαν μέσω της ηγεσίας τους, τον IRA, το Sinn Féin και την εφημερίδα *United Irishman*, στην πράξη αποδείχθηκε ότι δεν είχαν πείσει τα στελέχη του κινήματος. Αυτό που δεν εκτίμησαν ήταν το πολιτικό υπόβαθρο των περισσότερων στελεχών που είχαν καταγωγή από την αγροτική ιρλανδική ύπαιθρο. Αυτή η εξέλιξη αποτελούσε μια νίκη για τους παραδοσιακούς ρεπουμπλικάνους ειδικότερα για τον Seán Mac Stíofáin και τον Ruairí Ó Brádaigh που αποτελούσαν τους κυριότερους εκφραστές του παραδοσιακού ρεπουμπλικανισμού στα ανώτατα σώματα του κινήματος.¹⁰⁰

Ορισμένοι στόχοι που πέτυχε η νέα ηγεσία ήταν η εμπλοκή του κινήματος σε πολιτικές και κοινωνικές δραστηριότητες και η υιοθέτηση ενός νέου κοινωνικού και οικονομικού προγράμματος, βασισμένου στον συνεργατισμό, εμπνευσμένου από τον James Connolly.¹⁰¹ Ένα πρόγραμμα που αμφιταλαντευόταν μεταξύ εθνικισμού και σοσιαλισμού. Ακόμα και εδώ βλέπουμε τη δυσκολία της νέας ηγεσίας να τραβήξει μια ξεκάθαρη γραμμή.¹⁰² Αυτό που δεν τέθηκε προς συζήτηση ήταν το ζήτημα του ένοπλου αγώνα. Ούτε ο ίδιος ο Goulding αποκήρυξε τον ένοπλο αγώνα, σε μια προσπάθεια του να διατηρήσει τη συνοχή του κινήματος.¹⁰³

Η αποτυχία του 1965 δεν πτόησε τη νέα ηγεσία. Η στρατηγική της ηγεσίας δεν άλλαξε, ούτε αναστάλθηκε παρά τη διαμάχη που ξεκίνησε εντός των καθοδηγητικών σωμάτων. Απεναντίας, όπως θα δούμε στη συνέχεια του κεφαλαίου, η νέα ηγεσία του κινήματος θα εντείνει τις προσπάθειες της.

⁹⁸ *Ibid*, σ.138

⁹⁹ E., Ó Broin, *Sinn Féin and the Politics of Left Republicanism*, σ. 203

¹⁰⁰ M., Treacy, *The IRA 1956–69*. σ.45. Ο συγγραφέας παραπέμπει στον Mac Stíofáin, ο οποίος θεωρούσε πως η ηγεσία Goulding, «είχε εμμονή με την κοινοβουλευτική πολιτική και ήθελε να περιορίσει το κίνημα σχεδόν εξ ολοκλήρου σε κοινωνική και οικονομική αντίσταση». Βέβαια νομίζω ότι η εμμονή με τον κοινοβουλευτισμό ορίζει και τις αποστάσεις από τον κομμουνισμό.

¹⁰¹ *Ibid*, σ.203. Ήταν η μέση λύση στον αντικομμουνιστικό αντίλογο που είχε αναπτυχθεί στα συνέδρια.

¹⁰² S., Swan, *Official Republicanism*, σ.σ. 149-150

¹⁰³ M., Treacy, *The IRA 1956–69*. σ. 52. Μιλώντας στη Drogheda στις 15 Αυγούστου ο Goulding υποσχέθηκε ότι «θα υπάρξει αγώνας» σε στρατιωτικά, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά μέτωπα με τον στρατιωτικό αγώνα να έχει προτεραιότητα.

Το έγγραφο Garland το 1966

Από το 1966 και έπειτα επικρατεί μια έντονη κινητικότητα σε όλα τα φάσματα της κοινωνίας. Από τις παρυφές του ρεπουμπλικανικού κινήματος μέχρι την πολιτική των Ενωτικών του Ολστερ. Όπως έχει τονιστεί και πιο πάνω, ο Goulding και οι υπόλοιποι εκσυγχρονιστές ρεπουμπλικάνοι δεν έπαψαν να συνεχίζουν το "μεταρρυθμιστικό" τους έργο. Ο ίδιος ο Goulding θα επιχειρήσει μέσω συνοπτικών διαδικασιών να ασκήσει επιρροή στο Sinn Féin του οποίου αρκετές θέσεις δεν συμβάδιζαν με αυτές του IRA.¹⁰⁴ Βασική του επιδίωξη ήταν να σχηματίσει ισχυρές πλειοψηφίες υπέρ της νέας στρατηγικής και στις δύο οργανώσεις, προτείνοντας μέλη του Στρατιωτικού Συμβουλίου στις εκλογές για το Εκτελεστικό Συμβούλιο του Sinn Féin.¹⁰⁵

Οι προσπάθειες ανανέωσης του κινήματος εν τέλει γνωστοποιούνται όχι μέσα από τα σώματα αποφάσεων του κινήματος, αλλά από ένα έγγραφο το οποίο είχε στην κατοχή του ο Sean Garland, ο οποίος συνελήφθη από την ιρλανδική αστυνομία.¹⁰⁶ Το έγγραφο αποτελούσε το πολιτικό και στρατιωτικό πλάνο της ηγεσίας για το μέλλον του κινήματος.¹⁰⁷

Στο συγκεκριμένο έγγραφο καταγράφεται μια συζήτηση για το Sinn Féin και τις διαφορές που προέκυψαν μεταξύ των δύο σκελών του κινήματος. Καταγράφεται επίσης η μη συστηματική δουλειά του Sinn Féin και το γεγονός ότι, ενώ το στρατιωτικό τμήμα εξελίσσεται και κινείται με βάση την πολιτική πραγματικότητα, οι Ιρλανδοί δε γίνονται κοινωνοί αυτών των διαδικασιών.¹⁰⁸ Έμφαση δόθηκε στην ανάγκη επικαιροποίησης του Κοινωνικού και Οικονομικού προγράμματος του κινήματος.

Το έγγραφο μέσα αναφέρει ξεκάθαρα πως στόχος ήταν το κίνημα «να αποτελεί μια εθνική πολιτικοοικονομική επαναστατική οργάνωση χωρίς περιορισμούς στην εγγραφή μελών και με νόμιμη ύπαρξη», με έμφαση στη συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις και συντεχνίες, στην προσέγγιση της εργατικής τάξης

¹⁰⁴ S., Swan, *Official Republicanism*, σ.σ. 165-166

¹⁰⁵ *Ibid*, σ.σ. 165-166

¹⁰⁶ D., Finn, *One Man's Terrorist*, σ.38

¹⁰⁷ E., Ó Broin, *Sinn Féin and the Politics of Left Republicanism*, σ. 204

¹⁰⁸ NAI D/T 98/6/495(Ανακτήθηκε από www.cain.ulster.ac.uk) 13/12/2020

στους χώρους εργασίας αλλά και σε τοπικές επιτροπές που αφορούν κοινωνικά θέματα.¹⁰⁹

Συνεχίζοντας στο έγγραφο υπάρχουν και άλλα σημεία που είναι πολύ σημαντικά και αξίζουν αναφοράς. Καταγράφεται η ανάγκη να τεθεί σε δευτερεύουσα θέση η στρατολόγηση και στρατιωτική εκπαίδευση και να αντικατασταθεί με την πολιτική και ιδεολογική επιμόρφωση. Δινόταν έμφαση στη συγκεντρωτική διαχείριση και τον αυστηρό έλεγχο του IRA σε αυτό το νέο εγχείρημα και το Στρατιωτικό Συνέδριο θα αποτελούσε το ανώτατο καθοδηγητικό σώμα της νέας οργάνωσης.¹¹⁰ Τέλος στο ζήτημα συμμετοχής στις εκλογές και εισόδου στα κοινοβούλια σε Βορρά και Νότο σημειώνεται ότι αυτή θα γίνει όταν η οργάνωση αποκτήσει σημαντική κοινωνική και πολιτική δύναμη. Τότε «*οι εκλεγμένοι ρεπουμπλικάνοι σε Βορρά και Νότο θα συνασπιστούν για να σχηματίσουν ένα νέο Εθνικό Κοινοβούλιο*».¹¹¹

Σε ό,τι αφορούσε τον ένοπλο αγώνα, υπήρχε μια εκτενής συζήτηση επί του στρατιωτικού σχεδίου που θα εφαρμόζε ο IRA με κύριους στόχους τις βρετανικές δυνάμεις και τις αστυνομικές δυνάμεις του Βορρά με επιθέσεις δολιοφθοράς, απαγωγές, τρομοκρατικές ενέργειες κ.α. Μάλιστα σε ένα σημείο σημειώνεται ότι «*Πρέπει να μάθουμε από τους Κύπριους και να ασχοληθούμε μόνο με την τακτική της τρομοκρατίας*».¹¹²

Το έγγραφο αυτό δημοσιεύθηκε στις εφημερίδες (το πολιτικό σχέδιο μόνο) και έγινε γνωστό. Φυσικά οι ρεπουμπλικάνοι δεν προέβησαν σε κάποιο σχολιασμό άμεσα αλλά δημοσίευσαν στην εφημερίδα τους το σχέδιο ώστε να προκύψει μια ευρεία και δημόσια συζήτηση. Οι αλλαγές όμως ξεκίνησαν να τίθενται σε εφαρμογή.

Ήδη από πολύ πιο πριν ξεκίνησε η συμμετοχή των ρεπουμπλικάνων σε διάφορες καμπάνιες, απεργίες και επιτροπές.¹¹³ Σε διάφορες πόλεις άρχισαν να αναπτύσσονται συνεταιρισμοί σε διάφορους τομείς όπως γεωργία, εμπόριο γεωργικών

¹⁰⁹ *Ibid*

¹¹⁰ *Ibid*. Σημαντικό ρόλο στη διαδικασία αυτή επρόκειτο να παίξει Roy Johnston, ο οποίος είχε αναλάβει το μορφωτικό τμήμα του IRA από το 1965.

¹¹¹ *Ibid*. Εδώ η αναφορά αυτή δεν είναι καθόλου τυχαία. Συγκεκριμένα παραπέμπει στον αγώνα της ανεξαρτησίας όταν οι εκλεγμένοι βουλευτές του Sinn Féin αποχώρησαν από το Westminster και θέσπισαν την πρώτη ιρλανδική βουλή το 1918.

¹¹² *Ibid*. Εδώ πολύ πιθανό να συνέισφερε στη συζήτηση ο Seán Mac Stíofáin, ο οποίος όταν ήταν στη φυλακή μαζί με το Goulding, είχε επαφές με αγωνιστές της ΕΟΚΑ και προσπάθησε να μάθει ελληνικά για να μπορεί να εντυπώσει περαιτέρω στον τρόπο διεξαγωγής του αντάρτικου αγώνα στην Κύπρο.

¹¹³ Civil Rights: Reform or Revolution?, Κομματικό έντυπο, Δουβλίνο 2017 σ.σ. 14-16

προϊόντων κ.α., τους οποίους στήριζαν οι ρεπουμπλικάνοι.¹¹⁴ Οι σύλλογοι Wolfe Tone συνέχιζαν να δραστηριοποιούνται και τα ανώτερα στελέχη του κινήματος έκαναν αισθητή την ανάγκη για αλλαγή μέσα από άρθρα και ομιλίες τους. Το 1966 προσφερόταν για όλα τα πιο πάνω καθώς συμπληρώνονταν 50 χρόνια από την Εξέγερση του Πάσχα.

Η κατάσταση όμως στη Βόρεια Ιρλανδία, η αντιμετώπιση του εορτασμού της Εξέγερσης του Πάσχα από ρεπουμπλικάνους, αλλά και η ανάπτυξη συζητήσεων στους συλλόγους Wolfe Tone για την ανάγκη προάσπισης των πολιτικών δικαιωμάτων των καθολικών έφερε κάτι νέο στο ρεπουμπλικανικό κίνημα. Τον Αύγουστο του 1966 πραγματοποιήθηκε μια κοινή συνάντηση των συλλόγων Wolfe Tone, οι οποίοι είχαν την ιδέα να προτείνουν την οργάνωση μιας εκστρατείας πολιτικών δικαιωμάτων, με αιτήματα για καλύτερη εκπαίδευση, καλύτερη στέγαση, περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης και για ισότιμη συμμετοχή στο εκλογικό και πολιτειακό σύστημα.¹¹⁵ Τους ρεπουμπλικάνους εκπροσώπησε ο ίδιος ο αρχηγός του IRA Cathal Goulding. Ο Goulding δεσμεύτηκε στην συνάντηση ότι θα έχουν την υποστήριξη του IRA.¹¹⁶ Το ερώτημα που προκύπτει εδώ όμως είναι γιατί σε μια χώρα που ανήκε στις χώρες του Δυτικού Κόσμου γινόταν συζήτηση για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα;

¹¹⁴ United Irishman, Vol. 20, No. 5, Μάιος 1966 (Ανακτήθηκε από www.leftarchive.ie) Ημερομηνία Επίσκεψης 13/12/2020, σ. 6 Αφιέρωμα στο Glencolumbkille, μια περιοχή στην οποίαν εφαρμόστηκε συνεταιριστικό μοντέλο ανάπτυξης και οι ρεπουμπλικάνοι προσπάθησαν να το προωθήσουν για να δείξουν την ανάγκη για συνολική εφαρμογή τέτοιου οικονομικού μοντέλου.

¹¹⁵ Ράνταλ, Λω, *Τρομοκρατία*, σ.296

¹¹⁶ M., Treacy, *The IRA 1956–69*. σ.106. Βλέπε επίσης Richard, English, *Armed Struggle: The history of the IRA*, σ.σ. 87-88.

Τρίτο Κεφάλαιο: Η Βόρεια Ιρλανδία, το Κίνημα των Πολιτικών Δικαιωμάτων και η σοσιαλιστική στροφή του ρεπουμπλικανικού κινήματος.

Ο Ενωτισμός, οι εθνικιστές του Βορρά και το κράτος στη Βόρεια Ιρλανδία

Μέχρι στιγμής η παρούσα εργασία ασχολήθηκε διεξοδικά και αποκλειστικά με το ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα σε επίπεδο κυρίως θεωρίας αλλά και δράσης των μελών του. Εύλογα θα αναρωτηθεί, λοιπόν, κανείς γιατί πέρα από κάποιες μικρές αναφορές στο πρώτο κεφάλαιο, δεν έγινε ανάλυση για τα δύο κράτη που υπάρχουν στο νησί αφού η *de jure* διχοτόμηση ως ένα βαθμό καθόριζε προφανώς και την ατζέντα των ρεπουμπλικάνων.

Ωστόσο η ιστορία της Βόρειας Ιρλανδίας συνδέεται, αν όχι στο έπακρο, σε μεγάλο βαθμό με την ιστορία του Ιρλανδικού Απελευθερωτικού Στρατού και αργότερα των Ταραχών. Γιατί μια εθνικιστική παραστρατιωτική οργάνωση όπως ο IRA με μέλη και στη βόρεια πλευρά των συνόρων του ιρλανδικού κράτους επιδίωξε να εμπλακεί στο Κίνημα των Πολιτικών Δικαιωμάτων; Και γιατί σε μια χώρα του αναπτυγμένου δυτικού κόσμου προέκυψε τέτοιο ζήτημα;

Ο Daniel Finn στο βιβλίο του για τον IRA, χαρακτηρίζει το κράτος στη Βόρεια Ιρλανδία ως το Κράτος της Οράγγης ή το Πορτοκαλί Κράτος,¹¹⁷ προκειμένου να καταδείξει τις καταβολές του κράτους αυτού. Το βορειοιρλανδικό κράτος ήταν, όπως και το πρώτο Ελεύθερο Ιρλανδικό Κράτος, προϊόν του Πολέμου της Ανεξαρτησίας και των αγγλο-ιρλανδικών συμφωνιών του 1922.¹¹⁸ Αποτελούνταν από τις έξι επαρχίες που ανήκαν στην κομητεία του Ολστερ στην οποία πλειοψηφούσε το προτεσταντικό στοιχείο.¹¹⁹ Ο πλειοψηφών λοιπόν προτεσταντικός πληθυσμός, που αποτελούσε τα δύο τρίτα του συνολικού πληθυσμού, ήταν κατά μεγάλο ποσοστό Ενωτικός. Επιδίωκαν δηλαδή διατήρηση της σύνδεσης τους με τη Μεγάλη Βρετανία και θεωρούσαν τους εαυτούς τους Βρετανούς και όχι Ιρλανδούς.¹²⁰

¹¹⁷ D., Finn, *One Man's Terrorist*, σ.40. Ένα έξυπνο λογοπαίγνιο της αγγλικής γλώσσας. Είτε μεταφραστεί ως Οράγγη είτε ως πορτοκαλί παραπέμπει ακριβώς στην ίδια έννοια καθώς το πορτοκαλί χρώμα συμβολίζει τον προτεσταντισμό στην Ιρλανδία.

¹¹⁸ Jackson, Alvin. *Ireland 1798–1998: War, Peace and Beyond*, Willey and Blackwell, London 2010. σ.σ. 332-333. Όπως ορθά αναφέρει ο συγγραφέας ήταν μια νίκη ειδικά για την μεσαία και την αστική προτεσταντική τάξη, που πλέον οριοθετούσε την περιφέρεια της.

¹¹⁹ *Ibid*, σ.332.

¹²⁰ David, Mckittrick και David, Mcvea, *Making Sense of the Troubles: A History of the Northern Ireland Conflict*, Viking, London 2012. σ.12 Ο αγγλικός όρος είναι Unionism.

Στην πλειονότητα τους οι Καθολικοί, που αποτελούσαν το 34% του συνολικού πληθυσμού,¹²¹ ήταν παράλληλα και εθνικιστές με τα ιρλανδικά χαρακτηριστικά του όρου «εθνικισμός».¹²² Μάλιστα σε μια έρευνα για τις εθνοτικές ταυτότητες της Βορείου Ιρλανδίας, που παρατίθεται στο βιβλίο "*A History of Northern Ireland 1920-1996*", το 76% των ερωτηθέντων καθολικών απάντησε ότι είναι Ιρλανδοί ενώ μόλις το 15% απάντησαν ότι αισθάνονται Βρετανοί.¹²³ Η επιθυμητή λύση τόσο για τους πιο ακραίους όσο και τους πιο μετριοπαθείς στην εθνικιστική καθολική κοινότητα αποτελούσε μια ενιαία Ιρλανδία των 32 επαρχιών.¹²⁴ Επομένως ό,τι προέβλεπε η ατζέντα των ρεπουμπλικάνων χωρίς καμμία απόκλιση.

Σε αντίθεση με το κράτος στο νότο ο διαχωρισμός στο βόρειο τμήμα του νησιού ήταν αρκετά ξεκάθαρος. Στη Δημοκρατία της Ιρλανδίας σταθερή επιδίωξη ήταν η ευημερία του κράτους, προσέγγιση επενδύσεων και αναβάθμισης της βιομηχανίας της χώρας μέσω της οποίας θα πρόκυπτε και η ένταξη του στον Δυτικό Κόσμο.¹²⁵ Αποτελούσε κληρονομιά εθνικών αγώνων και οποιαδήποτε εθνική επιδίωξη πέραν των συμφωνημένων συνόρων έμπαινε αρκετές φορές σε δεύτερη μοίρα για χάρη των οικονομικών σχεδιασμών. Επίσης επικρατούσε κοινωνική συνοχή καθώς το κράτος ήταν αμιγώς καθολικό (με το 94% ήταν καθολικοί ενώ μόλις 4% ήταν προτεστάντες τη δεκαετία του 1960),¹²⁶ και οι κάτοικοι του είχαν συμβιβαστεί με την υπάρχουσα κατάσταση ενός κράτους 26 κομητειών. Σε τελευταία ανάλυση για το ιρλανδικό κράτος αλλά κυρίως την πολιτική ελίτ και τα σώματα ασφαλείας, ο IRA δεν αποτελούσε απλά μια ακόμη εθνικιστική φωνή ή μια φωνή απελευθέρωσης αλλά μια παραστρατιωτική οργάνωση που απειλούσε τη νομιμότητα και αμφισβητούσε τους νόμους της χώρας.¹²⁷

Στη Βόρεια Ιρλανδία όμως τα πράγματα ήταν διαφορετικά. Ο Eamonn McCann, πολιτικός ακτιβιστής και ένας από τους πρωταγωνιστές του κινήματος των δικαιωμάτων στη Βόρεια Ιρλανδία περιγράφει στο βιβλίο του *War and an Irish town* πως "Θρησκεία και πολιτική ήταν άρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους. Θεωρούνταν

¹²¹ <https://www.nisra.gov.uk/sites/nisra.gov.uk/files/publications/1961-census-general-report.pdf> Ημερομηνία επίσκεψης 24/2/2021

¹²² David, Mckittrick και David, Mcvea, *Making Sense of the Troubles*, σ.13. Βλέπε επίσης Henry Patterson, *Ireland since 1939*, σ.182

¹²³ Thomas, Hennessey, *A History of Northern Ireland 1920-1996*, Macmillan Press, London 1997, σ.141

¹²⁴ David, Mckittrick και David, Mcvea, *Making Sense of the Troubles*, σ.13

¹²⁵ H., Patterson, *Ireland since 1939*, σ.σ. 148-150

¹²⁶ <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-cp8iter/p8iter/p8rrc/> Ημερομηνία επίσκεψης 23/02/2021

¹²⁷ J., Mulqueen, 'An Alien Ideology', σ.72

πράγματι ότι ήταν από πολλές απόψεις το ίδιο πράγμα."¹²⁸ Για τους Ενωτικούς, ο IRA δεν ήταν απλά μια παραστρατιωτική οργάνωση αλλά ο κυριότερος κίνδυνος αποσταθεροποίησης του κράτους, υποκίνησης της καθολικής κοινότητας και διάλυσης της ιερής ένωσης με τη Μεγάλη Βρετανία.¹²⁹

Οι ενωτικοί έθεσαν από πολύ νωρίς τις βάσεις για έλεγχο του Όλστερ σε όλους τους τομείς όπως πολιτική, οικονομία κ.α. Για τους ενωτικούς προτεστάντες η επιβολή τους σε όλο το κοινωνικό φάσμα σήμαινε αυτομάτως προστασία της ενωτικής τους κληρονομιάς και προτεσταντικής ταυτότητας.¹³⁰ Από τα πρώτα κιόλας χρόνια της δημιουργίας του βορειοιρλανδικού κράτους οι Ενωτικοί καταργούν το σύστημα της Αναλογικής Εκπροσώπησης και το αντικαθιστούν με το Απλό πλειοψηφικό εκλογικό σύστημα. Το σύστημα Αναλογικής Εκπροσώπησης αποτελεί το σύστημα στο οποίο οι πολιτικές δυνάμεις που συμμετέχουν λαμβάνουν τις έδρες που αναλογούν στο εκλογικό ποσοστό που συγκέντρωσαν στις εκλογές και ίσχυε στη Βόρεια Ιρλανδία μέχρι το 1922 τόσο σε τοπικά συμβούλια όσα και για το κοινοβούλιο.¹³¹ Μετά το 1922 αντικαθίσταται από το σύστημα Απλής Πλειοψηφίας στο οποίο εκλέγεται όποιος συγκεντρώνει τους περισσότερους ψήφους.¹³²

Έτσι περιόρισαν τους καθολικούς από τη διαδικασία εκλογής εκμεταλλευόμενοι την πλειοψηφία τους.¹³³ Με αυτά τα δεδομένα για χρόνια διατηρείται μια μονοκομματική εξουσία του Ενωτικού Κόμματος Όλστερ. Εδώ αξίζει να αναφερθούμε εν συντομία για το Ενωτικό Κόμμα Όλστερ. Το κόμμα αυτό αποτελούσε την πολιτική έκφραση των προτεσταντών στο Βορρά και το αντίπαλο δέος του Sinn Féin στις αρχές του 20^{ου} αιώνα και την περίοδο του πολέμου για την Ανεξαρτησία.¹³⁴ Διατηρήθηκε στην εξουσία χάρη στο σύστημα Απλής Πλειοψηφίας μέχρι το 1972 και βασικός πολιτικός σκοπός του ήταν η υπεράσπιση και η διατήρηση της ένωσης με τη Μεγάλη Βρετανία αλλά και η προάσπιση της προτεσταντικής

¹²⁸ Eamonn, McCann, *War and an Irish Town*, Haymarket Books, Chicago 2018. σ.33

¹²⁹ David, Mckittrick και David, Mcvea, *Making Sense of the Troubles*, σ.41

¹³⁰ *Ibid*, σ.17

¹³¹ Thomas, Hennessey, *A History of Northern Ireland 1920-1996*, σ.σ.43-45

¹³² *Ibid*, σ.σ.45-47

¹³³ David, Mckittrick και David, Mcvea, *Making Sense of the Troubles*, σ.18

¹³⁴ Thomas, Hennessey, *A History of Northern Ireland 1920-1996*, σ.σ.23-28

πλειοψηφίας στην κυβέρνηση.¹³⁵ Αυτή η διαδικασία επιβλήθηκε και σε άλλους τομείς της δημόσιας διοίκησης και στο αστυνομικό σώμα.¹³⁶

Οι καθολικοί στη Βόρεια Ιρλανδία αντιμετωπίζονταν ως πολίτες δεύτερης κατηγορίας και οι συνθήκες διαβίωσης τους δεν ήταν ιδανικές. Στην καθολική κοινότητα ο δείκτης ανεργίας ήταν πάντα υψηλότερος συγκριτικά με την προτεσταντική κοινότητα. Για παράδειγμα Το 1971 το ποσοστό ανεργίας στους καθολικούς ήταν 17,3% ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στους προτεστάντες ήταν 6,6%.¹³⁷ Επιπρόσθετα, πέραν του ζητήματος της ανεργίας οι καθολικοί δεν είχαν ισότιμη πρόσβαση στη παιδεία, με πολλούς καθολικούς να έχουν πρόσβαση μονάχα μέχρι τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ενώ είχαν σοβαρά προβλήματα με την στέγαση καθώς δεν μεγάλος αριθμός καθολικών μετά την λήξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου δεν έλαβε την οικιστική βοήθεια που δόθηκε από τη Μεγάλη Βρετανία.¹³⁸

Αυτή η σχεδόν παγιωμένη πραγματικότητα τεσσάρων δεκαετιών στη Βόρεια Ιρλανδία φάνηκε να κλονίζεται όταν πρωθυπουργός του κράτους αναλαμβάνει ο Terence O'Neill τον Μάρτιο του 1963.¹³⁹ Ήταν ένας μετριοπαθής, ενωτικός πολιτικός, με νέες εκσυγχρονιστικές ιδέες που ήθελε να μετριάσει το χάσμα μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Σε αυτό φυσικά συνέβαλαν τόσο η εκλογή των Εργατικών με το Harold Wilson στη Μεγάλη Βρετανία όσο και η είσοδος στο πολιτικό προσκήνιο του Ιρλανδικού Εθνικού Εργατικού Κόμματος (NILP).¹⁴⁰ Αυτή η προσέγγιση του Terence O'Neill δημιούργησε έντονες αντιδράσεις εντός της προτεσταντικής κοινότητας η οποίες μεταφράστηκαν σε ακραίες ενέργειες και κυρίως ενεργοποίησαν τον ένοπλο εξτρεμισμό προτεσταντικών ομάδων.

Οι εξτρεμιστικές προτεσταντικές παραστρατιωτικές ομάδες, όπως ο IRA, είχαν και αυτές τη δική τους παράδοση και κληρονομιά. Εντούτοις δεν είχαν αναπτύξει ενεργό δράση όλα αυτά τα χρόνια, καθώς η προτεσταντική πολιτική ελίτ μονοπωλούσε την εξουσία στη Βόρεια Ιρλανδία και η Ένωση ήταν ασφαλής. Η μαρξιστική στροφή

¹³⁵ David, Mckittrick και David, Mcvea, *Making Sense of the Troubles*, σ. 21.

¹³⁶ *Ibid*, σ. 21. Βλέπε επίσης D., Finn, *One Man's Terrorist*, σ.41. Η Βασιλική Χωροφυλακή του Ολστερ (RUC) σε αναλογία δυνάμεων είχε περίπου 90% προτεστάντες ενώ ένα ειδικό αστυνομικό σώμα που ονομαζόταν B-Special αποτελείτο αποκλειστικά από Προτεστάντες.

¹³⁷ R., D., Osborne, Unemployment and Religion in Northern Ireland, *Economic and Social Review*, Vol. 17. Vo. 3, Απρίλιος 1986, σ.215.

¹³⁸ *Ibid*, σ.223-224

¹³⁹ J. Bowyer Bell, *The Secret Army: The IRA*, σ.399

¹⁴⁰ David, Mckittrick και David, Mcvea, σ.29. Βλέπε επίσης D., Finn, *One Man's Terrorist*, σ.43

όμως που ακολουθούσε ο IRA φόβιζε και ανησυχούσε την προτεσταντική ελίτ για την οποία ο IRA ήταν ο αποδιοπομπαίος τράγος –καλώς ή κακώς- για οτιδήποτε συνέβαινε στα βόρεια του νησιού.¹⁴¹ Πέραν όμως των επίσημων τοποθετήσεων, αυτό που πυροδότησε την ακραία αντίδραση των Προτεσταντών ήταν τα κηρύγματα ενός σκληροπυρηνικού αντικαθολικού προτεστάντη του Ian Paisley.¹⁴² Η αντικαθολική του ρητορική και οι πύρινοι λόγοι του για την Ένωση κινητοποίησαν πολλούς εξτρεμιστές προτεστάντες με κυριότερη την τρομοκρατική οργάνωση UVF (Ulster Volunteer Force).¹⁴³ Οι βίαιες ενέργειες στις οποίες προέβησαν τα μέλη της από το 1966 και μετά σε συνδυασμό με τη συζήτηση για τα πολιτικά δικαιώματα των Καθολικών άναψαν τις πρώτες σπίθες που θα οδηγούσαν εν τέλει στην ανάφλεξη που ήταν οι Ταραχές.

Μέσα από τη βίαιη έκρηξη των Προτεσταντών δυνάμεων οι φωνές για αγώνα υπέρ της ίσης μεταχείρισης των καθολικών.¹⁴⁴ Τον Ιανουάριο του 1967 συγκροτείται λοιπόν, η Ένωση Πολιτικών Δικαιωμάτων της Βόρειας Ιρλανδίας, γνωστή με την αγγλική συντομογραφία NICRA (Northern Ireland Civil Rights Association). Η NICRA ήταν ένας πλουραλιστικός σύνδεσμος καθώς συμμετείχαν σε αυτόν άτομα από διάφορες πολιτικές και κοινωνικές ομάδες της Βόρειας Ιρλανδίας μαζί φυσικά με πολλούς ρεπουμπλικάνους.¹⁴⁵ Οι σκοποί του συνδέσμου αυτού ήταν η υπεράσπιση των βασικών ελευθεριών όλων των πολιτών και η προστασία των δικαιωμάτων του ατόμου καθώς επίσης η ενημέρωση για τα νομικά δικαιώματα των πολιτών.¹⁴⁶

Η NICRA στα μάτια των ακραίων προτεσταντών και της πολιτικής ελίτ έμοιαζε σαν όχημα του ρεπουμπλικανισμού στο βορρά, παρότι τη δεδομένη στιγμή έβρισκε ευήκοα ώτα στην καθολική κοινότητα μάλλον το "Έχω ένα όνειρο" του Μάρτιν Λούθερ Κίνγκ παρά κάποιος πύρινος λόγος ενός ρεπουμπλικάνου.¹⁴⁷

¹⁴¹ NAI 98/6/495(Ανακτήθηκε από www.cain.ulster.ac.uk) Ημερομηνία επίσκεψης 1/12/2020: Στο κοινοβούλιο της Βόρειας Ιρλανδίας το 1966, συζητήθηκαν ο IRA και η δράση του, σε μια περίοδο κατά την οποία ο IRA δεν είχε αναπτύξει κάποια αξιόλογη δράση που να θέσει σε ανησυχία τις αρχές της Βορείου Ιρλανδίας.

¹⁴² Ράνταλ, Λω, *Τρομοκρατία: Μια παγκόσμια ιστορία*, σ.297

¹⁴³ *Ibid*, σ.297

¹⁴⁴ Civil Rights: Reform or Revolution?, Κομματικό έντυπο, Δουβλίνο 2017 σ.σ. 19-21. Προφανώς και ο αγώνας για τα πολιτικά δικαιώματα και την ισότητα των δύο κοινοτήτων δεν ήταν κάτι που προέκυψε ξαφνικά το 1966, αλλά υπήρξε αποτέλεσμα αγώνων και διαφόρων επιτροπών και συνδικάτων από τις αρχές της δεκαετίας του 1960.

¹⁴⁵ Simon, Prince, "The Global Revolt of 1968 and Northern Ireland", *The Historical Journal*, Vol. 49, No. 3, Cambridge University Press 2006, σ. 859

¹⁴⁶ Gerry, Adams, *Πριν ξημερώσει: Μια αυτοβιογραφία*, ΚΟΑΝ, Αθήνα 1997. σ.113

¹⁴⁷ Ράνταλ, Λω, *Τρομοκρατία*, σ.296

Το Κίνημα για τα Πολιτικά Δικαιώματα είχε επηρεαστεί άμεσα από το κίνημα των δικαιωμάτων των Αφροαμερικανών τα προηγούμενα χρόνια.¹⁴⁸ Οι επιρροές και η ακολουθία των παγκόσμιων εξελίξεων θα είναι κάτι που θα καθορίσει και θα ριζοσπαστικοποιήσει το κίνημα για τα πολιτικά δικαιώματα τα επόμενα δύο χρόνια.¹⁴⁹

Ο IRA, οι εξελίξεις στο Βορρά και η σοσιαλιστική στροφή του κινήματος το 1967

Επιστρέφοντας σχηματικά από το γενικό στο ειδικό, ο IRA σε Βορρά και Νότο προσπαθούσε να εναρμονίσει την πολιτική του με τις τρέχουσες εξελίξεις. Εξελίξεις που επιφύλασσαν προκλήσεις όπως την απαγόρευση των Ρεπουμπλικανικών Κλαμπ (Λεσχών) την περίοδο 1967-68 (οργανώσεων που όπως έχει προαναφερθεί αντικατέστησαν το απαγορευμένο Sinn Féin),¹⁵⁰ τα κατασταλτικά μέτρα που είχαν ληφθεί για τον εορτασμό της πεντηκοστής επετείου της Εξέγερσης του Πάσχα, τον πόλεμο που κήρυξαν ο Ian Paisley και οι ένοπλες εξτρεμιστικές οργανώσεις των προτεσταντών, τα πολιτικά δικαιώματα κ.α.

Τα επίσημα καθοδηγητικά σώματα του κινήματος, το Στρατιωτικό Συμβούλιο και η Εκτελεστική Επιτροπή του Sinn Féin, δεν προχώρησαν σε επιμέρους, ξεχωριστές αναλύσεις για το κάθε ζήτημα. Όλα εντάσσονταν στην συζήτηση για το εθνικό πρόβλημα. Τα στελέχη του IRA εκτός από το ζήτημα του εθνικού προβλήματος, ενέταξαν στην καθημερινή πολιτική τους δραστηριότητα τη σημασία του ταξικού αγώνα. Ο Seamus Costello για παράδειγμα, στην ομιλία του στο Bodinstown του Μπέλφαστ στις 19 Ιουνίου του 1966, συνέδεε τις οικονομικές και πολιτικές συνθήκες στην Ιρλανδία, με τις αποικιοκρατικές πρακτικές της Μεγάλης Βρετανίας.¹⁵¹ *«Τα διδάγματα της ιστορίας μας δείχνουν σε τελική ανάλυση ότι ο Robber Baron πρέπει να πάψει να υφίσταται, με τις ίδιες μεθόδους όμως, που αυτός εφάρμοσε για να πλουτίσει. Δια της ένοπλης βίας δηλαδή».*¹⁵²

¹⁴⁸ Simon, Prince, "The Global Revolt of 1968 and Northern Ireland", σ. 861-862

¹⁴⁹ *Ibid*, σ.863-870

¹⁵⁰ Angela, Bourne, " Security or Tolerance?", σ.10

¹⁵¹ United Irishman, Vol. 20, No. 7, Ιούλιος 1966 (Ανακτήθηκε από www.leftarchive.ie) Ημερομηνία επίσκεψης 1/12/2020, σ.6

¹⁵² *Ibid*, σ.6. Παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον η χρήση του όρου «Robber Baron» (ληστής βαρόνος) και η ταύτισή του με τη Μεγάλη Βρετανία, επειδή χρησιμοποιήθηκε ως κοινωνική κριτική στους πρώτους Αμερικάνους καπιταλιστές του 19^{ου} αιώνα και στις μεθόδους που εφάρμοσαν για να αποκτήσουν περισσότερη οικονομική ισχύ. Για τον όρο βλέπε <https://www.britannica.com/topic/robber-baron> (Ημερομηνία επίσκεψης 17/12/2020)

Στο σημείο αυτό, θα ήθελα να συνδέσω την τελευταία φράση του Seamus Costello για τον ένοπλο αγώνα με την προσέγγιση της νέας ηγεσίας του ρεπουμπλικανικού κινήματος. Η θέση υπέρ του ένοπλου αγώνα δεν εγκαταλείπεται κυρίως για στρατηγικούς λόγους. Και οι δύο τάσεις του κινήματος, οι μαρξιστές και οι παραδοσιακοί ρεπουμπλικάνοι, είχαν ως κοινή συνισταμένη την ένοπλη βία. Ο Goulding και άλλα μέλη θεωρούσαν την ένοπλη βία ως μέσο επανάστασης, ενώ είχαν σκοπό τη μελλοντική μετατροπή του IRA σε Στρατό του λαού (Army of people).¹⁵³ Επιπρόσθετα ο Goulding ήξερε ότι οποιαδήποτε συζήτηση για κατάργηση των στρατιωτικών δομών, εκπαιδεύσεων και εξοπλισμών σήμαινε αυτόματα άμεση ρήξη εντός του κινήματος.¹⁵⁴

Ο κοινωνικός αλλά και ο πολιτικός ακτιβισμός, κατά την άποψη του γράφοντα, ενίσχυσαν τη θέση και το πλάνο της νέας ηγεσίας, τουλάχιστον στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα το Δουβλίνο και το Μπέλφαστ αλλά και σε άλλες μεγάλες πόλεις. Συγχρόνως, η ενασχόληση εθελοντών των ρεπουμπλικανικών οργανώσεων με το Κίνημα για τα Πολιτικά Δικαιώματα, έδινε την αίσθηση σε αρκετά μέλη πως η ηγεσία του ρεπουμπλικανικού κινήματος δεν είναι μονάχα προσηλωμένη στην ενίσχυση του κινήματος εντός της Δημοκρατία της Ιρλανδίας, αλλά εντάσσει και ενδιαφέρεται και για τον Βορρά.

Ο Swan θεωρεί ότι η επικράτηση μιας περισσότερο σοσιαλιστικής φρασεολογίας από το Εργατικό Κόμμα Ιρλανδίας σε συνδυασμό με την ανάδυση νέων τάσεων σοσιαλισμού στην Ευρώπη, ενίσχυσαν την ανάγκη της ηγεσίας Goulding και MacGiolla να ωθήσουν το ρεπουμπλικανικό κίνημα να στηρίξει το πολιτικό του πρόγραμμα σε σοσιαλιστικές θέσεις.¹⁵⁵ Ο Swan επιμένει σε ακόμα μια παράμετρο που κατ' εμέ είναι εξίσου σημαντική. Η στάση που τηρούσε η Παπική Έδρα προς τον σοσιαλισμό τη δεκαετία του 1960 ήταν κάτι που ενίσχυσε τη δημοφιλία του.¹⁵⁶ Να θυμίσουμε πως η καθολική εκκλησία ασκούσε μεγάλη επιρροή σε αρκετά από τα μέλη του ρεπουμπλικανικού κινήματος.

Στα τέλη Αυγούστου του ιδίου έτους συγκλήθηκε από την ηγεσία του IRA μια συνάντηση 25 μελών του στρατιωτικού σκέλους του ρεπουμπλικανικού κινήματος.

¹⁵³ Henry, Patterson, *The Politics of Illusion*, σ.σ. 100-105

¹⁵⁴ *Ibid*, σ.σ. 100-105

¹⁵⁵ S., Swan, *Official Irish Republicanism*, σ.σ. 194-195

¹⁵⁶ *Ibid*, σ.195

Παρόλο που επρόκειτο για μια άτυπη συνάντηση, είχε σχεδόν την ίδια βαρύτητα με ένα στρατιωτικό συνέδριο, μιας και παρευρεθήκαν όλα τα σημαντικά πρόσωπα του κινήματος. Αυτή η συνάντηση είχε σκοπό την ανασκόπηση και μελέτη των μέχρι τότε δεδομένων και αλλαγών εντός και εκτός κινήματος. Ο Brian Hanley μελετώντας τα πρακτικά από αυτή τη συνάντηση, αναφέρει πως οι τοποθετήσεις του Goulding ήταν ξεκάθαρα πολιτικές και τοποθετώντας ιδεολογικά μάλιστα την στροφή του, δήλωσε ότι η ιδεολογία του IRA ανήκει *«αριστερά του κέντρου ... σύμφωνα με τις πολιτικές του Tone, του Lalor, του Pearse και Connolly»*.¹⁵⁷

Η αυστηρότητα του και η επίκληση του στο ρεπουμπλικανικό παρελθόν της νέας ηγεσίας έθεσαν στέρεες βάσεις στη συζήτηση και όπως εξηγεί ο Hanley στο άρθρο του, υπήρξαν περισσότερες συμφωνίες παρά διαφωνίες.¹⁵⁸ Ουσιαστικά οι περισσότεροι στην συζήτηση αυτή, τάχθηκαν με τον Goulding με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Προτάθηκαν διάφορες σκέψεις για τον ρόλο του Sinn Féin σε συνδυασμό με την ανάπτυξη μιας επαναστατικής οργάνωσης στα πρότυπα του ρεπουμπλικανισμού. Συζήτησαν την υιοθέτηση σοσιαλιστικών θέσεων, τα πολιτικά δικαιώματα στο Βορρά και τη συνεργασία τους με άλλες ριζοσπαστικές οργανώσεις. Άλλωστε όπως δήλωσε ο ίδιος *«κληρονομήσαμε ένα ηττημένο κίνημα και είναι αργά να αλλάξουμε τώρα δομές.»* εννοώντας φυσικά τη στρατιωτική δομή και ιεραρχία και το γεγονός ότι υπήρχαν δύο οργανώσεις εντός του κινήματος αντί μιας και ενιαίας.¹⁵⁹ Η αλλαγή πολιτικού προσανατολισμού ήταν πιο εφικτή. Τα αποτελέσματα αυτής της συζήτησης έγιναν αντικείμενο περαιτέρω συζητήσεων στο κίνημα τους επόμενους μήνες.

Η τακτική Goulding για σταδιακό έλεγχο των μελών στο Sinn Féin, φάνηκε ότι απέδωσε καρπούς. Για να μπορέσει η πολιτική πτέρυγα του κινήματος να υιοθετήσει στις επίσημες θέσεις και στόχους της στο πλαίσιο του σοσιαλισμού, έπρεπε να έχει μια ισχυρή πλειοψηφία ή, όπως προέβλεπε το καταστατικό, τα 2/3 του συνεδρίου. Αυτό πραγματοποιήθηκε στο συνέδριο του Sinn Féin του 1967 όπου μετά από προτάσεις των Costello, Goulding και Garland με συντριπτική πλειοψηφία υιοθετήθηκε από το καταστατικό ο πιο κάτω σκοπός: *«Σκοπός του Sinn Féin είναι η εγκαθίδρυση ενός δημοκρατικού Σοσιαλιστικού Κράτους βασισμένου στη διακήρυξη ανεξαρτησίας της*

¹⁵⁷ Brian, Hanley, 'The needs of the people': the IRA considers its future, 1967-68, *Saothar*, Vol. 38, Irish Labour History Society 2013. σ. 84

¹⁵⁸ *Ibid*, σ. 84-85

¹⁵⁹ *Ibid*, σ. 87. Ο Ruairí Ó Brádaigh όσο και ο Seán Mac Stíofáin στις τοποθετήσεις τους δεν απέκλιναν πολύ από αυτά που πρότεινε ο Goulding.

Εξεγέρσεως του 1916 »¹⁶⁰ Αυτή η πρώτη σημαντική "νίκη" αποσαφηνίζει και τις αριθμητικές διαφορές (68 ψήφοι υπέρ έναντι 8 ψήφων κατά) που διευρύνθηκαν στην εσωτερική διαφωνία μεταξύ εκσυγχρονιστών και παραδοσιακών ρεπουμπλικάνων.¹⁶¹

Αυτή η διαφορά δυναμικότητας, όπως φάνηκε και πιο πάνω στη ψηφοφορία, θεωρούμε, ήταν πιο ευέλικτη και πιο ισχυρή σε ό,τι αφορούσε τα επίσημα όργανα του κινήματος όπως το Ετήσιο Συνέδριο του Sinn Féin και την Στρατιωτική Σύνοδο. Οι παραδοσιακοί ρεπουμπλικάνοι δεν παραμερίστηκαν και όσοι από αυτούς συμμετείχαν σε καθοδηγητικά σώματα δεν ήταν απαραίτητα πολέμιοι της νέας ηγεσίας. Αυτό που σίγουρα έλλειπε τη δεδομένη περίοδο από την ηγεσία ήταν η ιστορική εμπειρία διαχείρισης νέων ιδεών, πόσο μάλλον σοσιαλιστικών ιδεών. Είναι γενικά κοινώς αποδεκτό ότι οργανώσεις και κόμματα που ασπάζονται σοσιαλιστικές ιδέες ή έχουν μαρξιστικό-λενινιστικό πρόγραμμα, διαθέτουν μια ιδεολογική και πολιτική ομοιογένεια, μια πολιτική μονολιθικότητα που ξεκινάει από τη βάση και εκφράζεται από τα ανώτερα στρώματα της κομματικής ιεραρχίας. Αυτό δεν ίσχυε για τον IRA, ούτε αποτελούσε πρόβλημα για την ηγεσία του κινήματος συνολικά το 1967.

Το τέλος της χρονιάς θα βρει το κίνημα σε μια σταθερή τροχιά αλλαγών όπως είχαν σχεδιαστεί από την ηγεσία. Η εφημερίδα του κινήματος εκδιδόταν σε σταθερή μηνιαία βάση με προσεγμένη θεματολογία. Το στρατιωτικό σκέλος έκδιδε ξανά το εκφραστικό της όργανο και όπως αναφέρθηκε πιο πάνω το Sinn Féin υιοθέτησε στους στόχους της οργάνωσης την εδραίωση ενός δημοκρατικού, σοσιαλιστικού κράτους.¹⁶² Ακόμα και ο πιο αισιόδοξος εκσυγχρονιστής ρεπουμπλικάνος το 1965 δε θα σκεφτόταν ότι όλες αυτές οι αλλαγές θα συντελεστούν δύο χρόνια αργότερα και με τόσο γρήγορο αλλά σταθερό ρυθμό. Όλα έδειχναν ότι το κίνημα χάραζε άλλη πορεία. Αυτό που δεν υπολόγιζαν ήταν πως αυτή η πορεία με τον ένα ή τον άλλο τρόπο ευνοούσε εμμέσως τη διάσπαση και ενίσχυε τους πιο αντιδραστικούς και ριζοσπαστικούς κύκλους.

Μιλώντας για ριζοσπαστικούς κύκλους δε μπορούμε να μην αναφερθούμε στις στρατιωτικές και ένοπλες ενέργειες του IRA την περίοδο αυτή. Ένα σημείο στο οποίο αρκετοί ερευνητές και ιστορικοί συμφωνούν, είναι η επιρροή που δέχεται το κίνημα

¹⁶⁰ S., Swan, *Official Irish Republicanism*, σ. 195. Η πρόταση, με βάση την έρευνα του Swan, ψηφίστηκε από 68 συνέδρους από τους 74 συνολικά που συμμετείχαν.

¹⁶¹ M., Treacy, *The IRA 1956-69*, σ.127

¹⁶² B., Hanley, 'The needs of the people': the IRA considers its future, 1967-68, σ.88

από αντίστοιχα αντάρτικα και εθνικά κινήματα του Τρίτου Κόσμου.¹⁶³ Εκτός από τις επιρροές από την αντίστοιχη παραστρατιωτική οργάνωση ΕΟΚΑ των Κυπρίων, τους Βιετκόνγκ και τις αφρικανικές αντάρτικες ομάδες, ο IRA είχε ως κύρια κείμενα αναφοράς τα γραπτά των Φιντέλ Κάστρο και Ερνέστο Τσε Γκεβάρα. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η μελέτη του An tOglach, του εκφραστικού μέσου του IRA. Στο τεύχος του Δεκεμβρίου 1967, μετά και την επίσημη στροφή του κινήματος προς το σοσιαλισμό, θα περίμενε κανείς να αναλωθεί εκτενώς στον πολιτικό και κοινωνικό ακτιβισμό. Εντούτοις αφιερώνει ένα σημαντικό μέρος στην ανάλυση και επεξήγηση του ανορθόδοξου πολέμου, του ανταρτοπόλεμου δηλαδή.¹⁶⁴ Αυτό το αφιέρωμα παρέπεμπε στο έργο του Τσε Γκεβάρα Ο Ανταρτοπόλεμος, τις θέσεις του οποίου φαίνεται ο IRA να υιοθετούσε πλήρως.¹⁶⁵

Κάποιος θα θεωρήσει ότι η παραπομπή σε έργα του Τσε Γκεβάρα και του Φιντέλ Κάστρο ήταν κατά κάποιο τρόπο σκόπιμη ή ηθελημένη, γιατί προσπαθούσε να εξοικειώσει τους παραδοσιακούς ρεπουμπλικάνους υπέρμαχους της φυσικής και ένοπλης βίας με την ένοπλη αντάρτικη επαναστατική βία. Ίσως και να έχει δίκαιο αυτός που θα καταλήξει σε ένα τέτοιο συμπέρασμα. Εκείνο όμως που με βεβαιότητα μπορεί κάποιος να ισχυριστεί είναι ότι πολύ δύσκολα θα μπορούσε ο IRA να αποποιηθεί τον ένοπλο αγώνα ως μέσο διεκπεραίωσης των εθνικών του σκοπών, πόσο μάλλον να μετατρέψει μια παραστρατιωτική εθνικιστική οργάνωση με εθνικά κίνητρα ένταξης, σε ένα μαζικό πολιτικό επαναστατικό κίνημα από τη μια στιγμή στην άλλη.

Για να μπορέσει η νέα ηγεσία να πραγματοποιήσει ένα τέτοιο ποιοτικό άλμα θα έπρεπε να επιλύσει το διαχρονικό πολιτικό ζήτημα που έφερε το κίνημα από τα πρώτα χρόνια δημιουργίας του: την πολιτική της αποχής από το κοινοβουλευτικά σώματα. Μετά τη σταδιακή υπαγωγή του Sinn Féin στον έλεγχο του IRA, την εμπλοκή του κινήματος σε πολιτικές και κοινωνικές δραστηριότητες, τη συμμετοχή των ρεπουμπλικάνων στο Κίνημα των Πολιτικών Δικαιωμάτων και την κατάσταση στον Βορρά, η συμμετοχή στο κοινοβούλιο ήταν το τελευταίο μονοπάτι που έπρεπε να διαβεί η νέα ηγεσία.

¹⁶³ Cullinane, Liam. "A Happy Blend"? Irish Republicanism, Political Violence and Social Agitation, 1962-69, σ.57

¹⁶⁴ An tOglach, No.3, Official Organ of the Irish Republican Army, Δεκέμβριος 1967(Ανακτήθηκε από www.leftarchive.ie) Ημερομηνία επίσκεψης 29/11/2020, σ.9

¹⁶⁵ *Ibid*, σ.σ 9-10

Από την εσωτερική επικράτηση στην κοινωνική αναταραχή: Ο IRA το 1968 και το Κίνημα για τα Πολιτικά Δικαιώματα.

Με την καταστατική αλλαγή του 1967 ως προς τον στόχο του Sinn Féin για μια σοσιαλιστική ιρλανδική δημοκρατία ο Goulding και ο Johnston ήθελαν να φέρουν εις πέρας το στρατηγικό σχέδιο που είχαν στα μυαλά τους από τον πρώτο καιρό που ξεκίνησαν να προωθούν τις αλλαγές. Έπρεπε να δημιουργήσουν μια νέα επαναστατική οργάνωση η οποία δεν θα ήταν ποτέ ξανά απούσα από τα πολιτικά δρώμενα του νησιού. Μια οργάνωση που θα αποτελούσε την αριστερή εναλλακτική πρόταση στο Νότο και τον καινοτόμο πόλο έλξης των προτεσταντών στον Βορρά. Μια οργάνωση, που θα καθοδηγήσει τον αντιμπεριαλιστικό αγώνα στο νησί και θα διώξει τις βρετανικές δυνάμεις από αυτό.

Σε συνδυασμό με τα προηγούμενα και από όσα μπορεί κάποιος νέος ερευνητής να μελετήσει για τη συγκεκριμένη περίοδο, ειδικά όσα έχουν να κάνουν με τις ιδεολογικές μετατοπίσεις του IRA, ένα από τα στοιχεία, που θα κεντρίσουν το ενδιαφέρον του είναι η συχνή αναφορά στη θεωρία των σταδίων (Stages Theory). Καταρχάς, αν πρέπει να ορίσουμε τι σημαίνει στάδιο, δανειζόμενοι το λήμμα από το Σύντομο Κοινωνικοπολιτικό Λεξικό, θα δούμε ότι ως στάδιο, με βάση πάντα τη μαρξιστική φιλοσοφία, ορίζεται *«μια περίοδος στην ανάπτυξη ενός φαινομένου που έχει τις δικές της ποιοτικές ιδιομορφίες»*¹⁶⁶.

Γενικότερα, η θεωρία των σταδίων στη μαρξιστική φιλοσοφία αφορά χώρες που αποτελούν ιδιάζουσες περιπτώσεις και δεν μπορεί να εφαρμοστεί άμεσα ο επαναστατικός κοινωνικός μετασχηματισμός προς το σοσιαλισμό.¹⁶⁷ Αντίθετα, θα πρέπει να προκύψουν κάποια ενδιάμεσα στάδια τα οποία θα εξασφαλίσουν την ύπαρξη των ανάλογων συνθηκών για τη διεξαγωγή σε κατοπινό στάδιο μιας σοσιαλιστικής επανάστασης. Μια εκδοχή ενός ενδιάμεσου σταδίου είναι η θέσπιση μιας εργατικής κυβέρνησης που θα επιβλέπει τη φυσιολογική καπιταλιστική ανάπτυξη (που θα ανατραπεί εννοείται στη συνέχεια) και την πολιτική συνοχή μεταξύ της εργατικής τάξης, όπως έγινε σχηματικά στην ΕΣΣΔ την πρώτη περίοδο του Ιωσήφ Στάλιν με τα πενταετές πλάνα.¹⁶⁸

¹⁶⁶ Κασσιούρας, Δ. , Γ., *Σύντομο Κοινωνικοπολιτικό Λεξικό*, Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 2011. σ. 237

¹⁶⁷ <https://www.marxists.org/glossary/terms/s/t.htm#stagism> Ημερομηνία επίσκεψης 22/02/2020

¹⁶⁸ <https://www.marxists.org/glossary/terms/s/t.htm#stagism> Ημερομηνία επίσκεψης 22/2/2020

Αρκετοί ερευνητές, επιμένουν στην άποψη ότι η θεωρία των σταδίων υιοθετήθηκε και από τη γραμμή Goulding-Johnston. Τι ήταν όμως αυτό που διαφοροποιούσε τη συγκεκριμένη θεωρητική κατεύθυνση της στρατηγικής Goulding-Johnston; Τι ήταν αυτό που σε θεωρητικό επίπεδο ενέτεινε ακόμα περισσότερο το χάσμα μεταξύ των δύο τάσεων του κινήματος;

Πώς λοιπόν ορίζεται η θεωρία των σταδίων στη στρατηγική της νέας ηγεσίας; Βασικός στόχος του Johnston και του Coughlan (που παρέμενε φίλος του κινήματος), ήταν να καταφέρουν να προσεγγίσουν την προτεσταντική εργατική τάξη του Βορά, ώστε να συστρατευτεί με το ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα. Η συστράτευση των δυο εργατικών τάξεων, καθολικής και προτεσταντικής θα οδηγούσε στη δημιουργία ενός ενιαίου μετώπου το οποίο σταδιακά θα διεκδικούσε και θα κέρδιζε τον εκδημοκρατισμό του κράτους στο Βορά.¹⁶⁹ Έτσι "αναγεννώντας" τους δημοκρατικούς θεσμούς στο Βορά, η ανάγκη των καθολικών για ένοπλη υπεράσπιση των δικαιωμάτων τους θα είναι περιττή.¹⁷⁰ Μετά από το στάδιο του εκδημοκρατισμού, η εκδίωξη των Βρετανών και η ένωση του νησιού θα είναι μονόδρομος και θα προκύψει κυρίως ως μαζικός κοινωνικοπολιτικός αγώνας και όχι σαν αγώνας ένοπλης τρομοκρατίας. Η πρακτική εφαρμογή των εκσυγχρονιστικών σχεδίων του IRA θα έπρεπε όμως να απαντά στις ανάγκες και την πραγματικότητα του ιρλανδικού λαού.

Στη Δημοκρατία της Ιρλανδίας ο IRA όπως αναφέρθηκε πολλάκις στο προηγούμενο κεφάλαιο, προσπάθησε να αποκτήσει συνδικαλιστική και πολιτική δράση συμμετέχοντας σε διάφορες απεργίες ή κινητοποιήσεις που αφορούσαν ζητήματα ψαράδων και αγροτών. Στη Βόρεια Ιρλανδία το όχημα του για να μπορεί να δυναμώσει την ρεπουμπλικανική φωνή εντός της τοπικής κοινωνίας ήταν η Ένωση για τα Πολιτικά Δικαιώματα. Ενώ παρουσίαζε περιορισμένη δράση το προηγούμενο έτος, ξεκίνησε να μετατρέπεται σε υπολογίσιμη κοινωνική δύναμη το 1968. Ο IRA υπολόγιζε αρκετά στον πλουραλισμό που υπήρχε μέσα στη NICRA για συσπείρωση δυνάμεων πέραν του ρεπουμπλικανικού φάσματος και τόξου.¹⁷¹

¹⁶⁹ Ed, Moloney, *A secret history of the IRA*, σ.75

¹⁷⁰ *Ibid*, σ.75

¹⁷¹ Richard, English, *Armed Struggle: The history of the IRA*, σ.127. Πέραν του IRA και του Sinn Fein στη NICRA συμμετείχαν μέλη του Κομμουνιστικού Κόμματος Βορείου Ιρλανδίας, μέλη συντεχνιών και συνδικάτων καθώς επίσης οι οργανώσεις Campaign for Social Justice in Northern Ireland (CSJNI), the Derry Citizens' Action Committee (DCAC) και η Λαϊκή Δημοκρατία (Φοιτητική αριστερή οργάνωση).

Μετά από σειρά γεγονότων σε συνδυασμό με την παρότρυνση πολλών ρεπουμπλικάνων, η NICRA οργάνωσε την πρώτη της διαμαρτυρία στη Βόρεια Ιρλανδία τον Αύγουστο του 1968.¹⁷² Η διαμαρτυρία αν και δεν είχε τον αναμενόμενο κόσμο προσέλκυσε αρκετό. Αυτό έπεισε όσους συμμετείχαν στη NICRA να εντάξουν τις πορείες διαμαρτυρίας στην ατζέντα τους.¹⁷³ Η επόμενη πορεία προγραμματίστηκε για τις 5 Οκτωβρίου στο Ντέρι.

Τον Σεπτέμβριο έλαβε χώρα το Γενικό Στρατιωτικό Συνέδριο του IRA. Ήταν καθοριστικό για τη μετέπειτα πορεία της οργάνωσης καθώς λήφθηκαν σημαντικές αποφάσεις για το μέλλον του κινήματος. Λαμβάνοντας υπόψιν τις εξελίξεις στο βόρειο τμήμα του νησιού συζητήθηκαν αρκετά ζητήματα που αφορούσαν τη δράση αλλά και τις πολιτικές που θα ακολουθούσε το κίνημα. Από τις σημαντικότερες πολιτικές αποφάσεις που εγκρίθηκαν από το συνέδριο αποτελούσαν η εναρμόνιση των θέσεων του IRA και του Sinn Féin για μια *"Ιρλανδική Σοσιαλιστική Δημοκρατία στη βάση των θέσεων του James Connolly και της Εξέγερσης του Πάσχα του 1916"* καθώς επίσης η απόφαση για συνεργασία και σύμπλευση με προοδευτικές και ριζοσπαστικές δυνάμεις σε μελλοντικές κινητοποιήσεις και διαμαρτυρίες.¹⁷⁴

Με βάση πάντα τα όσα παραθέτει ο ιστορικός Brian Hanley, ο Goulding πέρασε με υπόγεια μέσα αρκετές τροποποιήσεις και αλλαγές στην ατζέντα του κινήματος, οι οποίες εξυπηρετούσαν το νέο σχεδιασμό που θέσπισε με τον Johnston. Αύξησε τα μέλη του Στρατιωτικού Συμβουλίου από επτά σε είκοσι, για να μπορεί σε κατοπινό στάδιο να έχει μια ισχυρή πλειοψηφία και να ασκεί μεγαλύτερο έλεγχο.¹⁷⁵ Ακόμη συζητήθηκε η ανάγκη ενίσχυσης των μονάδων του IRA στη Βόρεια Ιρλανδία με αντάρτικες σοσιαλιστικές ομάδες ή από σοσιαλιστικές χώρες. Αυτό αποτελούσε έκπληξη και συνάμα πλήγμα στις μέχρι τότε σχέσεις με την ιρλανδική κοινότητα στις ΗΠΑ η οποία

¹⁷² Για περισσότερες πληροφορίες και οπτικοακουστικό υλικό κάποιος μπορεί να ανατρέξει στο αρχείο της ιρλανδικής τηλεόρασης www.rte.ie/archives/

¹⁷³ Civil Rights: Reform or Revolution?, Κομματικό έντυπο, Δουβλίνο 2017, σ.22. Επίσης στην πορεία αντέδρασαν περίπου 1500 φανατικοί προτεστάντες οπαδοί του Paisley που προσπαθούσαν με κάλυψη των αστυνομικών, να σπάσουν την κινητοποίηση.

¹⁷⁴ Brian, Hanley, 'The needs of the people': the IRA considers its future, 1967-68, σ.88-89. Μάλιστα στο συνέδριο αυτό ψηφίστηκε διάταξη στην οποία προβλεπόταν ότι τα μέλη των ρεπουμπλικανικών οργανώσεων θα ενθαρρύνουν και θα πρωτοστατούν εκεί και όπου χρειάζεται σε κοινωνικές αναταραχές. Ήθελαν να αναπτυχθεί μια κοινωνική ανυπακοή στους υφιστάμενους νόμους του βόρειου κράτους και να αμφισβητηθεί η προτεσταντική υπεροχή μέσα από αυτή.

¹⁷⁵ Ibid, σ.89

χορηγούσε χρήματα και όπλα από τις αρχές του αιώνα στο κίνημα για να φέρει εις πέρας τον σκοπό του.¹⁷⁶

Οι ιδεολογικές μετατοπίσεις του IRA, όπως και πολλών οργανώσεων, τόσο στο εσωτερικό της Ιρλανδίας όσο και στην υπόλοιπη Ευρώπη, επηρεάζονταν άμεσα και από το ψυχροπολεμικό κλίμα αλλά και από άλλες πολιτικό-κοινωνικές εξελίξεις της περιόδου. Τον Μάιο του ιδίου χρόνου ξέσπασαν οι φοιτητικές εξεγέρσεις στο Παρίσι ενώ την ίδια στιγμή είχαμε την εισβολή των σοβιετικών τανκς στην Πράγα. Και τα δύο γεγονότα, με ιδιαίτερη βαρύτητα στην ιδεολογική πόλωση της περιόδου επηρέασαν πολλά πολιτικά κόμματα και οργανώσεις. Για παράδειγμα ο IRA μέσω του εντύπου του An t-Óglach ανέφερε ότι «*Εάν ο σοσιαλισμός επιβαλλόταν στην Ιρλανδία από εξωτερικές δυνάμεις, θα ήταν το ίδιο εχθρικός με τον βρετανικό ιμπεριαλισμό και καπιταλισμό που μας έχει επιβληθεί ως εξωγενής δύναμη.*»¹⁷⁷ Ιδιαίτερα ο Μάιος του 1968 άσκησε σημαντική επιρροή στη Βόρεια Ιρλανδία μέσω των φοιτητικών κινητοποιήσεων που επηρέασαν αρκετούς φοιτητές να κινητοποιηθούν και τη NICRA να αναλαμβάνει ένα πιο ριζοσπαστικό κινηματικό ρόλο.¹⁷⁸

Στις 5 Οκτωβρίου η προγραμματισμένη διαδήλωση στο Ντέρι κατεστάλη άγρια από την Βασιλική Χωροφυλακή, ενώ προηγουμένως είχε απαγορευτεί από το βορειοιρλανδικό κοινοβούλιο (Stormont).¹⁷⁹ Μάλιστα όπως αναφέρει ο Gerry Adams, ενεργό μέλος του κινήματος για τα πολιτικά δικαιώματα και περίπου είκοσι ετών την εποχή εκείνη, στην αυτοβιογραφία του για την αστυνομία: «*στη σύγκρουση που ακολούθησε η RUC (Royal Ulster Constabulary) δε λυπήθηκε κανένα.*»¹⁸⁰ Η δημοσιότητα που έλαβε το γεγονός χάρη στα ΜΜΕ, οδήγησε τον πρωθυπουργό της Βορείου Ιρλανδίας τον Νοέμβριο να προβεί σε ανακοίνωση ενός μεταρρυθμιστικού προγράμματος εξομάλυνσης των κοινωνικών και ταξικών διαφορών που επικρατούσαν μέχρι τότε στη Βόρεια Ιρλανδία.¹⁸¹

Η κυβέρνηση της Βορείου Ιρλανδίας και συγκεκριμένα ο πρωθυπουργός της Βόρειας Ιρλανδίας και μάλλον μετριοπαθής ενωτικός Terence O'Neill, ήξεραν πολύ

¹⁷⁶ J., Mulqueen, 'An Alien Ideology', σ.65

¹⁷⁷ <https://www.theburkean.ie/articles/2021/02/20/sean-mac-stiofain-an-irish-republican> Ημερομηνία επίσκεψης 24/2/2021

¹⁷⁸ Simon, Prince, "The Global Revolt of 1968 and Northern Ireland", σ.867-871

¹⁷⁹ J., Bell, Bowyer, *The Irish Troubles 1967-1992*, St's Martin's Press, New York 1993, σ. 64. Βλέπε επίσης Michael, McCann, *Burnt out: How the Troubles began*, Mercier Books, Cork Ireland 2019, σ.52

¹⁸⁰ G., Adams, *Πριν ξημερώσει*, σ.115

¹⁸¹ PRONI CAB/9/B/205/8 (Ανακτήθηκε από www.cain.ulster.ac.uk/) 20/10/2020

καλά ότι κρατούσαν την "καυτή πατάτα" στα χέρια τους. Για τον πρωθυπουργό της Βόρειας Ιρλανδίας ήταν ένα δύσκολο εγχείρημα και συνάμα μεγάλο δίλημμα: παραχώρηση ορισμένων δικαιωμάτων και ελευθεριών στην καθολική κοινότητα και διατήρηση καλών σχέσεων με τη Μεγάλη Βρετανία ή διατήρηση του status quo και της προτεσταντικής ενωτικής υπεροχής;¹⁸²

Όσο και αν προσπαθούσαν ορισμένα μέλη της κυβέρνησης να στρέψουν την προσοχή προς τον IRA αυτό κατέστη αρκετά δύσκολο, καθώς στις διαμαρτυρίες αυτές συμμετείχε πληθώρα κόσμου από την καθολική κοινότητα που δεν αποτελείτο μονάχα από ρεπουμπλικάνους.¹⁸³ Σίγουρα τα συνθήματα "*Ένας άνθρωπος- Μια ψήφος*", "*Στέγαση για όλους*" κ.α.,¹⁸⁴ αποτελούσαν θέσεις και απόψεις της ηγεσίας των ρεπουμπλικάνων, εντούτοις οι προτεστάντες στον Βορρά είχαν μια απόλυτα σχηματική εικόνα για τον IRA. Και στις διαδηλώσεις του Ντέρι οπωσδήποτε δε συμμετείχαν μόνο μέλη του IRA.

Κατά κύριο λόγο τα μέτρα του πρωθυπουργού σημείωσαν κάποια πρόοδο και έγιναν αποδεκτά από αρκετά μέλη της NICRA και πολλούς ρεπουμπλικάνους που συμμετείχαν σε αυτή. Το πακέτο μέτρων που πρότεινε ο Terence O'Neill περιλάμβανε αλλαγές στην στεγαστική πολιτική, τη δημιουργία τοπικών επιτροπών για στήριξη περιοχών όπως το Ντέρι, την προσπάθεια διαμόρφωσης του εκλογικού νόμου και της διαδικασίας των εκλογών και την καθιέρωση νομοθεσίας για την εσωτερική ασφάλεια του κράτους για να αποφευχθούν ξανά συμπλοκές.¹⁸⁵

Η δυναμική όμως που απέκτησε πλέον το Κίνημα για τα Πολιτικά Δικαιώματα στο Βορρά έδωσε τον λόγο και σε πιο μικρές ομάδες. Η δύναμη των συνθημάτων αποτελούσε πλέον δύναμη και ανάγκη της βάσης του κινήματος. Αυτό που φοβόταν ο Terence O'Neill, μετατρέποταν σε ζωντανό εφιάλτη καθώς το χάσμα μεταξύ των δυο κοινοτήτων διευρυνόταν. Μια μερίδα καθολικών δεν είχε ικανοποιηθεί από την εξαγγελία μέτρων ενώ η πιο ακραία πτέρυγα των προτεσταντών ενωτικών θα ξεσπούσε βίαια καθώς εξίσωνε τα νέα μέτρα με προδοσία απέναντι στην ένωση.

¹⁸² McKittrick, David and McVea, David, *Making Sense of the Troubles*, σ.56

¹⁸³ PRONI HA/32/2/26 (Ανακτήθηκε από www.cain.ulster.ac.uk) Ημερομηνία επίσκεψης 28/10/2020. Βλέπε επίσης Niall Ó Dochartaigh, "What Did the Civil Rights Movement Want? Changing Goals and Underlying Continuities in the Transition from Protest to Violence" στους Lorenzo, Bosi, Gianluca, De Fazio, *The Troubles in Northern Ireland and Theories of Social Movements*, Amsterdam University Press, 2017, σ 36

¹⁸⁴ Civil Rights: Reform or Revolution?, Κομματικό έντυπο, Δουβλίνο 2017 σ.24

¹⁸⁵ McKittrick, David and McVea, David, *Making Sense of the Troubles*, σ.56

Την κοινωνική αναταραχή και ανυπακοή που προέκυψε στο Βορρά πολύ δύσκολα θα μπορούσαν να την πιστώσουν στον IRA οι πολιτικοί του αντίπαλοι. Οι επιρροές και τα διδάγματα από τις φοιτητικές εξεγέρσεις του προηγούμενου Μάιου, οδήγησαν μετά το κρεσέντο αστυνομικής βίας στο Ντέρι μια μικρή ομάδα σπουδαστών στο Μπέλφαστ, να ιδρύσουν μια νέα ριζοσπαστική αριστερή ομάδα τη «Λαϊκή Δημοκρατία» (People's Democracy).¹⁸⁶ Η αριστερή φοιτητική οργάνωση «Λαϊκή Δημοκρατία» με αρκετά δραστήριους εθελοντές και ακτιβιστές θα έλεγε κανείς αποτελούσε μια στερνή ηχώ των παγκόσμιων εξελίξεων. Αν αναλογιστούμε κιόλας ότι η Λαϊκή Δημοκρατία βρήκε βήμα στη NICRA, αλλά την ίδια ώρα αποτελούσε τη γενιά των φοιτητών που δέχθηκε άμεσες επιρροές από τις φοιτητικές εξεγέρσεις του Παρισιού το Μάιο του 1968, αμέσως ο τρόπος σκέψης της ομάδας διέφερε από τις υπόλοιπες.

Ο Simon Prince στο άρθρο του «The Global Revolt of 1968 and Northern Ireland», σημειώνει χαρακτηριστικά *«αναφερόμαστε σε μια οργάνωση(εννοώντας τη «Λαϊκή Δημοκρατία») που η ηγεσία της ήταν επηρεασμένη την ίδια χρονική περίοδο από τον Χο Τσι Μιν και τις πορείες ειρήνης στις ΗΠΑ μέχρι τον Σαρτρ και την Παρισινή Εξέγερσή και τον Τσε και τον Κάστρο στην Κούβα.»*¹⁸⁷ Γνωρίζοντας αυτά τα δεδομένα μπορούμε να κατανοήσουμε την απόφαση τους να πραγματοποιήσουν μια πορεία διαμαρτυρίας από το Μπέλφαστ μέχρι το Ντέρι τον Ιανουάριο του 1969 ως απάντηση στα μετριοπαθή μέτρα Ο'Neil και στον αντιδραστικό προτεσταντικό ενωτισμό.¹⁸⁸ Ήταν ένα εγχείρημα δύσκολο και άκρως επικίνδυνο.

Συγχρόνως με τις εξελίξεις στο βόρειο τμήμα του νησιού, οι οποίες επηρέασαν και συγκλόνισαν μεγάλο μέρος του πληθυσμού στον Νότο, το ιρλανδικό ρεπουμπλικανικό κίνημα συνέχιζε το εκσυγχρονιστικό του έργο προς την αλλαγή. Πράγματι στόχος του IRA τον Σεπτέμβριο ήταν η συνέχιση της κοινωνικής αναταραχής στον Βορρά για λόγους που έχουμε εξηγήσει πιο πάνω. Από τον Σεπτέμβριο όμως μέχρι τον Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου (1968) που το Sinn Féin είχε το ετήσιο συνέδριό του προέκυψαν όλα τα άνωθεν γεγονότα.

¹⁸⁶ G., Adams, *Πριν ξημερώσει*, σ.116. Με βάση τη μαρτυρία και εκδοχή του πρώην ηγέτη του Sinn Féin, η φοιτητική ομάδα «Λαϊκή Δημοκρατία» μαζί με ορισμένους ρεπουμπλικάνους αποτελούσαν τις ακραίες ριζοσπαστικές φωνές εντός του κινήματος των πολιτικών δικαιωμάτων.

¹⁸⁷ Simon, Prince, "The Global Revolt of 1968 and Northern Ireland", σ.865-875

¹⁸⁸ Niall, Ó Dochartaigh, *From Civil Rights to Armalites: Derry and the Birth of the Irish Troubles*, Palgrave Macmillan, New York 2005, σ.29

Το συνέδριο του Sinn Féin πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 1968. Και αυτό το συνέδριο ήταν ακόμα ένα "πεδίο μάχης" μεταξύ των δύο αντιμαχόμενων πλευρών, μαρξιστών και παραδοσιακών ρεπουμπλικάνων, για το ζήτημα της αποχής από τα κοινοβούλια. Κατατέθηκαν διάφορες προτάσεις για αλλαγές και τροποποιήσεις στο καταστατικό του Sinn Féin, για τα μέλη της κεντρικής επιτροπής αλλά και για την πολιτική της αποχής από τα κοινοβούλια. Συνοπτικά και με βάση τις πληροφορίες που παραθέτει στο βιβλίο του ο Sean Swan, οι αριθμητικές διαφορές μεταξύ των δυο πλευρών, των μαρξιστών και των παραδοσιακών ρεπουμπλικάνων, είχαν σχεδόν απαλειφθεί.¹⁸⁹ Αυτό που θεωρούμε ότι παρουσιάζει ενδιαφέρον είναι η συμμετοχή στη συζήτηση αυτή και άλλων μελών πέραν της ηγεσίας του IRA και κυρίως του Seamus Costello.¹⁹⁰ Κυρίως στα ανώτατα καθοδηγητικά σώματα, το Στρατιωτικό Συμβούλιο και την Εκτελεστική Επιτροπή του Sinn Féin, ήταν θέμα χρόνου να υπερισχύσει η θέση κατά της αποχής και υπέρ της εμπλοκής του ρεπουμπλικανικού κινήματος με τον κοινοβουλευτισμό και την αντιπροσωπευτική αστική δημοκρατία.

Ακόμα ένα χαρακτηριστικό της υποβόσκουσας διασπαστικής τάσης, ήταν και όλες οι προτεινόμενες προσθήκες και τροποποιήσεις που τέθηκαν από διάφορα μέλη στο συνέδριο και ενείχαν έναν κεκαλυμμένο αντικομμουνισμό. Έναν αντικομμουνισμό που στόχο είχε κυρίως να συγκρουστεί με τον Johnston και τον Coughlan οι οποίοι θεωρούνταν ξένο σώμα για το κίνημα. Αυτές οι προσθήκες δεν αποτελούσαν πολιτικές τοποθετήσεις μελών, αλλά προτάσεις για απαγόρευση διπλής ιδιότητας μελών από τις υπόλοιπες αριστερές και κομμουνιστικές οργανώσεις που υπήρχαν στο νησί καθώς επίσης απαγόρευση εγγραφής μελών που ανήκαν σε ή αποχώρησαν από αυτές.¹⁹¹ Αυτές λοιπόν οι προτάσεις περί απαγόρευσης συμμετοχής σε άλλη αριστερή οργάνωση ή απαγόρευσης ένταξης στο ρεπουμπλικανικό κίνημα όσων συμμετείχαν στο παρελθόν σε αντίστοιχες οργανώσεις, καταψηφίστηκαν.¹⁹²

Θα ήταν παράδοξο και συγχρόνως περίεργο στο συνέδριο αυτό να μην υπήρχε αναφορά σε δύο άμεσους εξωτερικούς παράγοντες που επηρέαζαν τις διεργασίες του συνεδρίου από τη φύση τους, τη συζήτηση για την Αγγλοϊρλανδική συμφωνία περί ελεύθερου εμπορίου και η συζήτηση για τα πολιτικά δικαιώματα στο Βορρά. Για το πρώτο θέμα, δε χρειάζεται να επεκταθούμε, παρά μόνο να αναφέρουμε ότι η

¹⁸⁹ S., Swan, *Official Republicanism*, σ.220

¹⁹⁰ *Ibid*, σ.220

¹⁹¹ M., Treacy, *The IRA 1956–69*, σ.138

¹⁹² *Ibid*, σ.138

σοσιαλιστική στροφή του κινήματος αυτόματα δημιούργησε φρασεολογία και επιχειρήματα που κινούνταν που άπτονταν του οικονομικού ιμπεριαλισμού και της καπιταλιστικής εξάρτησης.¹⁹³

Το Κίνημα για τα Πολιτικά Δικαιώματα ήταν όμως κάτι που ταρακούνησε συθέμελα τα μέχρι πρότινος δεδομένα στο νησί. Θα περίμενε κανείς να μονοπωλούσε το ενδιαφέρον. Τουναντίον όμως εάν διαβάσει κανείς την εισηγητική ομιλία του προέδρου του Sinn Féin θα διαπιστώσει ότι τα γεγονότα της Βορείου Ιρλανδίας δε μονοπώλησαν τη συζήτηση. Σίγουρα δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση σε αυτά και στην ενίσχυση του κινήματος αλλά περισσότερο αξιοποιήθηκαν σαν εργαλεία σε αυτήν την ταυτοτική αναζήτηση των ρεπουμπλικάνων της περιόδου.¹⁹⁴

Ο Thomas MacGiolla αναφέρθηκε στο κίνημα ως τον εξεγερσιακό μοχλό που οδήγησε «ένα αποκοιμισμένο και απελπισμένο έθνος» να εξεγερθεί ενάντια στους κατασταλτικούς μηχανισμούς καταπίεσης του Βορρά.¹⁹⁵ Ένα κίνημα που έχει άμεση σχέση με την οργανωτική βάση και τους αγώνες των ρεπουμπλικάνων στο βόρειο τμήμα του νησιού και που «οδήγησε τις καταπιεσμένες και τις μη προνομιούχες μάζες να συνειδητοποιήσουν ότι η δύναμη βρίσκεται στην οργανωμένη πάλη, πειθαρχία και ενότητα».¹⁹⁶ Η χρήση αυτή των προτάσεων, αποδεικνύει την υιοθέτηση της σοσιαλιστικής ατζέντας στο κίνημα αλλά και την ανάγκη της νέας ηγεσίας να στεριώσει στο πολιτικό στερέωμα και να θέσει τον εαυτό της συγκεκριμένα στο πολιτικό τόξο. Όντως η ανάγκη αποκρυστάλλωσης των σοσιαλιστικών θέσεων, η ανάγκη απεμπόλησης της πολιτικής εσωστρέφειας και η προσπάθεια απαλλαγής από τη θέση για αποχή εμπόδισε τη νέα ηγεσία να αντιληφθεί την πολυφωνία του κινήματος για τα πολιτικά δικαιώματα στον Βορρά και τις κοινωνικοπολιτικές διαφορές που υπήρχαν στο κράτος στη Βόρεια Ιρλανδία συγκριτικά με το Νότο.

¹⁹³ S., Swan, *Official Republicanism*, σ.221

¹⁹⁴ *Ibid*, σ.220

¹⁹⁵ Presidential Address by Thomas Mac Giolla to the 63rd Sinn Fein Ard Fheis, December 1968, Κομματικό Έντυπο (Ανακτήθηκε από www.leftarchive.ie) Ημερομηνία επίσκεψης 28/10/2020

¹⁹⁶ *Ibid*

Τέταρτο Κεφάλαιο: "Ουδέν μονιμότερον του Προσωρινού": Η ανάφλεξη της Βορείου Ιρλανδίας και η διάσπαση του ρεπουμπλικανικού κινήματος το 1969.

«Υπάρχουν δεκαετίες στις οποίες τίποτα δεν συμβαίνει και υπάρχουν εβδομάδες στις οποίες συμβαίνουν δεκαετίες». Αυτό το απόφθεγμα που αποδίδεται στο Βλαντιμίρ Ιλίτς Λένιν, χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις όπου κοσμοϊστορικά γεγονότα αναταράσσουν την εκάστοτε λιμνάζουσα πραγματικότητα και σείουν συθέμελα το status quo. Αυτό το απόφθεγμα θα μπορούσε να περιγράψει εξαιρετικά την κατάσταση που επικράτησε στη Βόρεια Ιρλανδία το 1969, ένα έτος σταθμό στην ιστορία των Ταραχών στη Βόρεια Ιρλανδία. Κυρίως όμως σταθμό στο ίδιο το ρεπουμπλικανικό κίνημα.

Μέσα από τις συμπλοκές του Αυγούστου το 1969, προέκυψε η διάσπαση του ρεπουμπλικανικού κινήματος. Μια διάσπαση που ουσιαστικά "γέννησε" τον Προσωρινό IRA (Provisional IRA) και επισημοποίησε την έναρξη μιας από τις πιο αιματηρές περιόδους στην σύγχρονη ιστορία τόσο της Ιρλανδίας, όσο και της Μεγάλης Βρετανίας. Πώς όμως το ξέσπασμα συγκρούσεων στο Μπέλφαστ και στο Ντέρι, οι διώξεις των καθολικών και η είσοδος του βρετανικού στρατού συνδέονται με την ιδεολογική στροφή που συντελέστηκε στον IRA τα προηγούμενα χρόνια όπως είδαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο; Πώς οι ιδεολογικές διαφωνίες αποτυπώθηκαν στη δημόσια σφαίρα και πώς έγιναν εργαλείο στα χέρια των ηγεσιών των δύο ένοπλων ομάδων του Προσωρινού (Provisional) και του Επίσημου (Official) IRA;

Το παρόν κεφάλαιο εξετάζει τη συγκρότηση και τη δράση του Προσωρινού και του Επίσημου IRA στο επίπεδο κυρίως της κίνησης ιδεών. Σκοπός είναι η σύγκριση των δράσεων των δύο αντίπαλων στρατοπέδων σε ένα αγώνα δρόμου για το ποιος θα επιβληθεί και θα ηγηθεί του ιρλανδικού ρεπουμπλικανικού κινήματος, ποιος στο τέλος της μέρας θα διεκδικήσει τον τίτλο του Ιρλανδού Ρεπουμπλικάνου.

Στο παρόν κεφάλαιο θα μελετηθεί κυρίως η περίοδος μέχρι το 1975, δηλαδή τα πρώτα χρόνια δράσης και ιδεολογικής αντιπαλότητας των δύο ένοπλων παραστρατιωτικών ομάδων με ουσιαστικό αντίβαρο της μαρξιστικής ηγεσίας του Επίσημου IRA τον στρατοκρατικό τρόπο σκέψης της ηγεσίας του Προσωρινού IRA. Θα μπορούσε να τεθεί ως σημείο αναφοράς το έτος 1972 κατά το οποίο ο Επίσημος IRA κηρύττει παύση των στρατιωτικών δράσεων. Εντούτοις μέχρι το 1974 προκύπτει ακόμα μια διάσπαση εντός του Επίσημου Ρεπουμπλικανικού Κινήματος από την οποία

θα προκύψει ένας ακόμη βασικός αντίπαλος ο Ιρλανδικός Εθνικός Απελευθερωτικός Στρατός (Irish National Liberation Army)-σε μικρότερο όμως βαθμό- του Προσωρινού IRA. Ταυτόχρονα όμως το Sinn Fein διασπάται και δημιουργείται το Ιρλανδικό Ρεπουμπλικανικό Σοσιαλιστικό Κόμμα (Irish Republican Socialist Party). Επίσης το 1975 θεωρείται σημείο ιδεολογικής καμπής του ιρλανδικού ρεπουμπλικανικού κινήματος, καθώς συμφωνείται η πρώτη επίσημη παύση πυρός από τον Προσωρινό IRA κάτι που θα επιφέρει πολιτικές και ιδεολογικές αλλαγές εντός της παραστρατιωτικής ομάδας.¹⁹⁷

Τέλος, ακόμα μια επιδίωξη αυτού του κεφαλαίου είναι να μελετήσει τη σχέση των ιδεολογικών καταβολών των παραστρατιωτικών ομάδων του ρεπουμπλικανικού κινήματος και διαφόρων εξωτερικών παραγόντων. Εξωτερικοί παράγοντες που σε βραχυπρόθεσμη αλλά και μακροπρόθεσμη περίοδο διαφοροποίησαν ή ενίσχυσαν τον δημόσιο λόγο και τις πρακτικές του IRA (προσωρινού και επίσημου). Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα εξωτερικού παράγοντα είναι για παράδειγμα ο βρετανικός στρατός και πως η παρουσία και λειτουργία του ενίσχυσε είτε τον αντιβρετανισμό είτε τον εθνικισμό του κινήματος.

Οδεύοντας προς τη διάσπαση. Το κίνημα πριν τα γεγονότα του Αυγούστου

Το 1969 είναι το σημείο τομή για την περίοδο των Ταραχών. Το ίδιο και για το Ρεπουμπλικανικό Κίνημα που υποδεχόταν το έτος 1969 χωρίς να έχει καταλήξει επίσημα ακόμη στο ζήτημα της αποχής και με το Κίνημα για τα Πολιτικά Δικαιώματα να συνεχίζει τη δράση του στη Βόρεια Ιρλανδία.

Οι ιρλανδοί ρεπουμπλικάνοι είχαν εισέλθει, με βάση τα δεδομένα της εξετάζουσας περιόδου, στην πιο μεταρρυθμιστική και ανανεωτική φάση της ιστορίας του κινήματος τους. Τον Ιανουάριο του 1969 η μια εκ των δυο σχηματικά αντιμαχόμενων πλευρών, οι παραδοσιακοί ρεπουμπλικάνοι, βρέθηκαν σε μειονεκτική θέση καθώς αποτελούσαν τη μειοψηφία τουλάχιστον στα ανώτατα σώματα του κινήματος. Ήδη από την Στρατιωτική Σύνοδο του IRA και το τακτικό συνέδριο του Sinn Féin το 1968 επιτεύχθηκαν πολλές αλλαγές που επιδίωξε η πτέρυγα των μαρξιστών. Το ζήτημα της αποχής από τα κοινοβούλια ανατέθηκε σε μια επιτροπή να

¹⁹⁷ Richard, English, *Armed Struggle: The history of the IRA*, σ.214

το εξετάσει ώστε να προσέλθει με ολοκληρωμένη πρόταση την επόμενη φορά στο συνέδριο.

Αυτή η επιτροπή η οποία άρχισε να συνεδριάζει στις αρχές Ιανουαρίου 1969 με σκοπό την επεξεργασία και δημόσια ανακοίνωση μιας επίσημης θέσης για το ζήτημα της αποχής, έμεινε γνωστή ως Επιτροπή Garland.¹⁹⁸ Η επιρροή και η δυναμική που είχε η πτέρυγα των εκσυγχρονιστών φανεωνόταν στο ό,τι τα μέλη που είχαν εκλεγεί για να συμμετάσχουν στην επιτροπή ήταν σχεδόν όλοι με τον ή κοντά στον Goulding, με εξαίρεση τον Mac Stiofáin.¹⁹⁹

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθούμε με λίγα λόγια σε μια από τις προσωπικότητες που επηρέασαν την ιστορία του ιρλανδικού ρεπουμπλικανισμού στη σύγχρονη ιστορία του. Ο Seán MacStiofáin γεννήθηκε στην Αγγλία, από Άγγλο πατέρα και μητέρα Ιρλανδή αλλά προτεστάντισσα.²⁰⁰ Το όνομα του ήταν John Stephenson το οποίο άλλαξε στην ιρλανδική μορφή που διατήρησε μέχρι τον θάνατο του. Το 1945 με 1948 υπηρέτησε στη Βασιλική Πολεμική Αεροπορία ενώ εντάχθηκε στον IRA λίγο αργότερα. Το 1953 συνελήφθη και φυλακίστηκε.²⁰¹ Στις φυλακές θα βρεθεί τα επόμενα χρόνια μαζί με κυπρίους αγωνιστές της ΕΟΚΑ με τους οποίους θα αναπτύξει άριστες σχέσεις. Θα προσπαθήσει να μάθει ελληνικά και να εντρυφήσει στον αγώνα των Κυπρίων, κάτι που θα επαναφέρει τακτικά σε συζητήσεις για την τακτική του IRA.²⁰²

Κλείνοντας αυτή την παρένθεση, η επιτροπή επίσης θα εξέταζε ακόμη μια θέση που εγκρίθηκε στο συνέδριο του Μαΐου 1968, αυτή της συνεργασίας με άλλες ριζοσπαστικές και προοδευτικές ομάδες, κυρίως τα κομμουνιστικά κόμματα και κάποια συνδικάτα. Οι εξελίξεις όμως στη Βόρεια Ιρλανδία διαδέχονταν η μια την άλλη με ραγδαίο ρυθμό. Αυτό ήταν κάτι που σίγουρα δεν κατάφερε να προβλέψει η ηγεσία του IRA.

Παράλληλα λοιπόν με τις διεργασίες και τις συζητήσεις στο ρεπουμπλικανικό κίνημα στο Νότο, στον Βορρά η κατάσταση από τις αρχές του χρόνου θα όδευε προς μια σκληρή σύγκρουση που θα παρέμενε χαραγμένη χρόνια στην μνήμη των

¹⁹⁸ S., Swan, *Official Republicanism*, σ.224

¹⁹⁹ *Ibid*, σ.224

²⁰⁰ Richard, English, *Armed Struggle: The history of the IRA*, σ.144

²⁰¹ *Ibid*, σ.144

²⁰² Πέτρος, Στυλιανού, *Seán MacStiofáin: Ο ελληνολάτρης αρχηγός του IRA*, Ιστορικά Χρονικά, Τεύχος 41 1973, σ.10

βορειοϊρλανδών. Μια σειρά γεγονότων, που θα σκιαγραφήσουμε συνοπτικά στη συνέχεια, εκτυλίχθηκαν στην περίοδο των Ταραχών.

Τον Ιανουάριο του 1969 λοιπόν, η φοιτητική οργάνωση Λαϊκή Δημοκρατία που καλούσε όπως έχουμε πει, σε κινητοποίηση, ξεκίνησε μια πορεία διαμαρτυρίας από το Μπέλφαστ προς το Ντέρι.²⁰³ Αυτή η πορεία, η γνωστή και ως Παρέλαση Burntollet, με την ανοχή των σωμάτων ασφαλείας (RUC και B-Specials) δέχθηκε σφοδρή επίθεση από Νομιμόφρονες ενωτικούς σε όλη τη διάρκεια και ειδικότερα λίγο πριν την άφιξη της προς το Ντέρι.²⁰⁴ Αυτό επιβεβαιώνει και ένας εκ των πρωταγωνιστών, ο Eamonn McCann, ο οποίος στο βιβλίο του αναφέρει για την πορεία ότι «*ανέσυρε στην επιφάνεια όλη την ενωτική βρώμικη συσσωρευμένη πολιτική των τελευταίων πενήντα ετών. Σε κάθε μικρή απόσταση ομάδες Νομιμόφρονων εμπόδιζαν με τη βία την πορεία μας*».²⁰⁵

Τα γεγονότα του Ιανουαρίου, αποδεδειγμένα ενίσχυσαν εκείνες τις φωνές εντός των συντηρητικών κύκλων της προτεσταντικής κοινότητας, που πίστευαν ότι οι μεταρρυθμίσεις που ζητούσε η καθολική κοινότητα, μέσα από τη NICRA, θα οδηγούσαν σε πολιτική αστάθεια με σκοπό το πολιτικό όφελος των ρεπουμπλικάνων που δεν ήταν άλλο από την ένωση των δυο Ιρλανδιών.²⁰⁶ Η κινηματική αντίδραση των καθολικών σε συνδυασμό με τις έντονες αντιδράσεις στην προτεσταντική κοινότητα επέφεραν αστάθεια αρχικά στην προτεσταντική πολιτική ελίτ με τον πρωθυπουργό της Βορείου Ιρλανδίας να δέχεται "πυρά" πανταχόθεν.²⁰⁷

Η κατάσταση που δημιουργήθηκε οδήγησε σε εκλογές για ανάδειξη πρωθυπουργού το Φεβρουάριο του 1969. Το Ενωτικό Κόμμα του Όλστερ διασπάστηκε όπως ήταν αναμενόμενο σε δύο πτέρυγες με υποστηρικτές και μη του πρωθυπουργού. Παρόλες τις δυσκολίες ο πρωθυπουργός επανεκλέγεται χωρίς όμως την ισχυρή πλειοψηφία των προηγούμενων ετών.²⁰⁸

²⁰³ Richard, English, *Armed Struggle: The history of the IRA*, σ.144 σ.129

²⁰⁴ *Ibid*, σ.129

²⁰⁵ Eamonn, McCann, *War and an Irish Town*, σ.60

²⁰⁶ Niall, Ó Dochartaigh, *From Civil Rights to Armalites: Derry and the Birth of the Irish Troubles*, σ.66

²⁰⁷ Paul, Collier, Nicholas, Sambanis, "The "Troubles" of Northern Ireland: Civil Conflict in an Economically Well-Developed State" στου Woodwell, Douglas, *Understanding Civil War: Evidence and Analysis*, World Bank, New York 2005, σ.166. Οι πιέσεις εντός του Ενωτικού Κόμματος και οι πιέσεις από την κυβέρνηση της Μεγάλης Βρετανίας για την κατάσταση στη Βόρεια Ιρλανδία δυσχεραίνανε τη θέση του πρωθυπουργού. Βλέπε επίσης Peter, Talyor, *PROVOS: The IRA and the Sinn Féin*, σ.52

²⁰⁸ *Ibid*, σ.σ. 166-167

Πώς όμως η ηγεσία του ρεπουμπλικανικού κινήματος διαχειρίστηκε όλες τις εξελίξεις; Ποια ήταν η θέση του IRA και του Sinn Féin για την άγρια καταστολή και την εναντίωση των προτεσταντών –ελίτ και εργατικής τάξης–στα αιτήματα της NICRA; Τον Μάρτιο 1969 η επιτροπή Garland, ετοιμάζει ένα έγγραφο το οποίο θα σταλεί σε όλες τις ομάδες βάσεις του Sinn Féin προς μελέτη και διαμόρφωση του, ώστε να κατατεθεί στο επόμενο τακτικό συνέδριο για επικύρωση. Αυτό το έγγραφο, γνωστό με το όνομα *Η Ιρλανδία Σήμερα* (Ireland Today) αποτελούσε λοιπόν τη στρατηγική πρόταση που πρότεινε η επιτροπή Garland για κομβικά ζητήματα όπως ήταν η εκλογική αποχή, το Εθνικό Απελευθερωτικό συμμαχικό Μέτωπο κ.α.²⁰⁹

Στο έγγραφο αυτό λοιπόν μπορεί να κανείς να εντοπίσει όλη τη μαρξιστική-λενινιστική σκέψη της νέας ηγεσίας και πώς αυτή μεταλαμπαδεύτηκε στο σύνολο της επιτροπής που πρότεινε το έγγραφο αυτό. Η κυριότερη ευθύνη για τον διαχωρισμό του νησιού εντοπίζεται στις σχέσεις εξάρτησης που προκάλεσε ο βρετανικός ιμπεριαλισμός. Ένας κεκαλυμμένος ιδεολογικά αντιβρετανισμός, που αποδίδει τα δεινά του ιρλανδικού λαού στον ιμπεριαλιστικό χαρακτήρα των Βρετανών. Ο ιμπεριαλιστικός χαρακτήρας των Βρετανών, με βάση το έγγραφο, κατάφερε και επιβλήθηκε σε όλους τους τομείς σε ολόκληρο το νησί.²¹⁰

Στην ανάλυση για τις Έξι Κομητείες (Βόρεια Ιρλανδία) δε δόθηκε αρκετή έμφαση στον χαρακτήρα του κράτους και τη δύναμη του Ενωτισμού και των Νομιμόφρονων. Δεν προσπάθησαν να αναλύσουν ξεχωριστά τον αντιδραστικό χαρακτήρα του Ενωτισμού και τον σκληροπυρηνικό σεκταρισμό του παρά μόνο διαπίστωσαν ένας ταξικός- θρησκευτικός διαχωρισμός της κοινωνίας ο οποίος, όπως θα μπορούσε να προβλέψει και ο πιο αδαής χωρίς να έχει διαβάσει το κείμενο, οφείλεται στη βρετανική πολιτική.²¹¹ Αντίστοιχη είναι και η ανάλυσή τους για τις Είκοσι Έξι Κομητείες με περισσότερη έμφαση στις μετααποικιακές σχέσεις εξάρτησης που είχε η Δημοκρατία της Ιρλανδίας με τη Μεγάλη Βρετανία (η επικράτηση της αγγλικής γλώσσας στην κουλτούρα και γραφειοκρατία των Ιρλανδών, η προώθηση των γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων μόνο στα αγγλικά μονοπώλια, η ανάγκη

²⁰⁹ S., Swan, *Official Republicanism*, σ.228. Βλέπε επίσης E., Ó Broin, *Sinn Féin and the Politics of Left Republicanism*, σ. 200

²¹⁰ Ireland Today, Κομματικό Έντυπο, σ.1 - 2 (Ανακτήθηκε από www.leftarchive.ie) Ημερομηνία επίσκεψης 26/11/2020

²¹¹ *Ibid*, σ.2

προσέλκυσης αγγλικών κεφαλαίων για επενδύσεις κ.α.) και στις αμβλυμμένες ταξικές διαφορές που επέβαλαν οι πολιτικές των κομμάτων του νότου.²¹²

Τέλος, το έγγραφο αυτό παραθέτει λεπτομερώς τους λόγους για τους οποίους το κίνημα θα πρέπει να προχωρήσει στο τελικό στάδιο της πολιτικής του δράσης, το οποίο είναι η συμμετοχή στην κοινοβουλευτική δημοκρατία. Ουσιαστικά το κείμενο αποτελεί μια εύχρηστη εργαλειοποίηση των μαρξιστικών-λενινιστικών ιδεών με ιρλανδικά χαρακτηριστικά. Η σχολαστική μελέτη των πολιτικών ιδεών από τα μέλη της επιτροπής και η επιρροή Johnston-Goulding, ήταν αυτές που εν τέλει καθοδήγησαν το συνολικό έργο. Θέσεις όπως τερματισμός της αποχής, προσπάθεια συμπόρευσης με το Εργατικό Κόμμα Ιρλανδίας (Labour Party Ireland) και εκκαθάρισης του από τα οπορτουνιστικά στοιχεία, μετατροπή του κινήματος σε μια ενιαία επαναστατική οργάνωση που θα αποτελεί την επαναστατική πρωτοπορία και που θα απορροφήσει όλη την οργανωτική βάση του Εργατικού Κόμματος κ.α. *«Πρέπει να πείσουμε το λαό ότι οι καλοί άνθρωποι μπορούν να αλλάξουν το πολιτικό σύστημα από τα μέσα»*.²¹³ Όσο για τη NICRA στο έγγραφο δεν αποτελεί παρά μόνο το μέσο για τη μετάβαση στο στάδιο εκδημοκρατισμού της Βόρειας Ιρλανδίας και το μέσο συνένωσης όλων των ριζοσπαστικών δυνάμεων που ο IRA και το Sinn Féin θα προσπαθήσουν να προσεγγίσουν για να τις αφομοιώσουν εκλογικά.

Επισημώς το ρεπουμπλικανικό κίνημα δεν είχε καμία πρόθεση να εισέλθει σε ένα νέο κύκλο ανούσιων και ουτοπικών εκστρατειών εμφορούμενων από милитарιστικές ιδέες και στηριγμένων στην ένοπλη βία. Ούτε ήθελαν άλλωστε η νέα προσπάθεια να προστεθεί στην *«αρνητική παράδοση των ένδοξων αποτυχιών του παρελθόντος»*.²¹⁴ Η εσωτερική αντιπαράθεση μεταξύ εκσυγχρονιστών και παραδοσιακών ρεπουμπλικάνων έγερνε την πλάστιγγα σταθερά προς τους πρώτους, ενδυναμώνοντας τη θέση τους ακόμα περισσότερο. Η αντίδραση των παραδοσιακών ρεπουμπλικάνων δε μπορούσε να αποτυπωθεί εύκολα στα επίσημα έγγραφα ή στην εφημερίδα του κινήματος καθώς όλα ήταν ελεγχόμενα από τους μαρξιστές ρεπουμπλικάνους, οι οποίοι είχαν καταλάβει καίριες θέσεις. Με λίγα λόγια, το υποβόσκον, μυστηριώδες πέπλο ρήξης και απόσχισης δεν ήταν πλέον τόσο μυστηριώδες. Αυτό όμως που καμιά από τις δύο πτέρυγες δεν είχε ερμηνεύσει σωστά

²¹² Ibid, σ.2

²¹³ Ibid, σ.14

²¹⁴ Ibid, σ.15

ή στον κατάλληλο βαθμό ήταν την αγανάκτηση της καθολικής κοινότητας στη Βόρεια Ιρλανδία.

Από το Ενιαίο Απελευθερωτικό Μέτωπο στο σχισματικό κίνημα: Ο Αύγουστος του 1969 και η διάσπαση.

Όσες θέσεις και να διατύπωνε και όσες μπροσούρες και να εξέδιδε ο IRA και το Sinn Féin διακηρύσσοντας την εργατική και γενικά την ταξική ενότητα μεταξύ των δύο θρησκευτικών κοινοτήτων δε μπορούσαν να περιορίσουν ή να αποτρέψουν τη θρησκευτική ένταση μεταξύ τους. Ακόμα και το πιο εμπεριστατωμένο, πολιτικό πρόγραμμα ευημερίας δε μπορούσε να προσελκύσει την καθολική, εθνικιστική κοινότητα. Η καθολική κοινότητα που ολοένα και περισσότερο ταύτιζε το πολιτικό της μέλλον με τη NICRA και τα πολιτικά δικαιώματα έβλεπε στην Βασιλική Χωροφυλακή και στους B-Specials την εκδικητική και επιβλητική μανία της προτεσταντικής πρωτοκαθεδρίας.

Από τον Απρίλιο και μετά, αυτή η θρησκευτική και πολιτική ένταση μετατρέποταν σε ένα εκρηκτικό μείγμα - το μόνο αποτέλεσμα μιας έκρηξης θα ήταν η πολιτικοκοινωνική αστάθεια και οι συγκρούσεις. Τοποθετήσεις εκρηκτικών μηχανισμών από παραστρατιωτικές ομάδες Νομιμοφρόνων για να πλήξουν τον O'Neil και να στοχοποιήσουν τον IRA, αστυνομική βαρβαρότητα και δολοφονίες εις βάρος καθολικών, παραίτησή του πρωθυπουργού και ανάληψη εξουσίας από τον μετριοπαθή Chichester Clark ήταν κάποια από τα γεγονότα που όζυναν περαιτέρω το κλίμα στο βόρειο τμήμα του νησιού.²¹⁵ Από την άλλη στη Δημοκρατία της Ιρλανδίας ο IRA συνέχιζε τον κοινωνικό και πολιτικό ακτιβισμό, ενίσχυε την αριστερή και κομμουνιστική του φρασεολογία και επιδίωκε παρέμβαση του στις εργατικές ενώσεις και στα συνδικάτα.²¹⁶ Αυτό δεν άρεσε καθόλου στην ιρλανδική κυβέρνηση, στην οποία η αριστερή στροφή που έλαβε ο IRA μόνο πολιτική ζημιά θα μπορούσε να προκαλέσει. Ήδη κυβερνητικοί κύκλοι έκρουαν τον κώδωνα του κινδύνου για τυχόν στρατιωτικές ενέργειες του IRA που σε συνδυασμό με την πολιτική και αριστερή του στροφή θα

²¹⁵ Michael, McCann, *Burnt Out: How the Troubles began*, Mercier Press, Cork 2019, σ.σ. 59-60.

Βλέπε επίσης Brian, Feeney, *A short history of the Troubles*, The O'Brien Press, Dublin 2014 σ.19

²¹⁶ Gearóid, Ó Faoleáin, *A Broad Church: The Provisional IRA in the Republic Of Ireland 1969–1980*, Merrion Press, Ireland 2019, σ.21. Ο συγγραφέας αναφέρεται συγκεκριμένα στην ενασχόληση των εθελοντών με τις επιτροπές κατοικίας, τα «συνδικάτα» αλιέων κλπ. Δεν ήταν όλοι όσοι εμπλέκονταν σε αυτά εκσυγχρονιστές, σοσιαλιστές κλπ. Υπήρχαν αρκετοί ρεπουμπλικάνοι της παραδοσιακής πτέρυγας που ασπάζονταν αυτού του είδους την ατζέντα.

αποβούν μοιραίες για τη χώρα σε συνδυασμό με την περιρρέουσα ατμόσφαιρα του ψυχρού πολέμου.²¹⁷

Τώρα όσον αφορά τις παράνομες παραστρατιωτικές ενέργειες, τις τοποθετήσεις εκρηκτικών μηχανισμών κ.α. για τα οποία ανέλαβε ευθύνη ο IRA,²¹⁸ ήταν σε περιορισμένη κλίμακα καθώς πριν το καλοκαίρι του 1969 δεν υπήρξε καμιά προσπάθεια αγοράς στρατιωτικού εξοπλισμού ή ενίσχυσης των δομών στρατιωτικής εκπαίδευσης.²¹⁹ Μπορεί η ένταση και η κοινωνική ανησυχία στη Βόρεια Ιρλανδία να έδιναν μια εικόνα εκρηκτική, αυτό όμως δεν πτοούσε την ηγεσία να συνεχίσει το έργο της για αναδιαμόρφωση του στρατιωτικού τμήματος του κινήματος.

Από τις λίγες καταγεγραμμένες δημόσιες διαφωνίες με την επίσημη γραμμή της νέας ηγεσίας, ήταν αυτή του βετεράνου ρεπουμπλικάνου Jimmy Steele σε χαιρετισμό του σε εκδήλωση του IRA στο κοιμητήριο Mullingar στις 6 Ιουλίου.²²⁰ Ο Steele στην ομιλία του αυτή προσπαθώντας να αποδώσει φόρο τιμής στους Peter Barnes και James McCormick, τους τελευταίους εκτελεσθέντες ρεπουμπλικάνους στην Αγγλία, αναφέρθηκε στην ηρωική εποχή του 1940 και στην εποχή του ρομαντικού εθνικισμού και του ένοπλου αγώνα.²²¹ Ακολούθως επιτέθηκε στις επιλογές και στην στρατηγική της νέας ηγεσίας αναφέροντας: *«Ο απόλυτος στόχος του ιρλανδικού έθνους δεν υπάρχει περίπτωση να προκύψει μέσα από την εμπλοκή στην πολιτική σκηνή. Και πλέον έχει γίνει πολύ πιο σύνηθες κάποιος να έχει εξοικειωθεί περισσότερο με τον "σύντροφο" Μάο παρά με τους πατριώτες ήρωες αυτού του κινήματος»*.²²²

Ο Steele, όπως και άλλοι βετεράνοι ή παραδοσιακοί ρεπουμπλικάνοι κατά τον Bell Bowyer, απομακρύνθηκαν από το προσκήνιο με τις ευλογίες της ηγεσίας. Κάποιοι άλλοι αποχώρησαν από μόνοι τους. Αυτό που έχει σημασία όμως είναι ότι η ομιλία του Steele, οι λόγοι και η εξιδανίκευση της ένοπλης σύγκρουσης, η επίκληση στις παραδοσιακές αρχές του ρεπουμπλικανισμού ήταν σαν μια προοικονομία, σαν μια λυρική ανάγνωση του μέλλοντος. Ήταν μια ομιλία περισσότερο επικριτική παρά

²¹⁷ J., Mulqueen, 'An Alien Ideology', σ. 71-73. Μάλιστα έγινε και μια νύξη περί διάσπασης του ρεπουμπλικανικού κινήματος ώστε να αναχαιτιστεί ο κομμουνισμός μέσω του οχήματος του ρεπουμπλικανισμού.

²¹⁸ Ibid, σ.72

²¹⁹ G., Ó Faoleán, A Broad Church σ.26

²²⁰ J., Bowyer, Bell, *The Irish Troubles: A Generation of Violence 1967-1992*, St. Martin's Press, New York 1993, σ.144

²²¹ P., Taylor, *PROVOS: The IRA and the Sinn Fein*, σ.56

²²² Ibid, σ.56

διασπαστική. Ήταν όμως αυτό που χρειάζονταν οι παραδοσιακοί ρεπουμπλικάνοι να ακούσουν.

Τα γεγονότα του Αυγούστου 1969 αποτέλεσαν το αποκορύφωμα της θρησκευτικής έντασης που επικρατούσε στη Βόρεια Ιρλανδία. Επίσης αποτελούν την αφετηρία της μακράς, τριαντάχρονης περιόδου των Ταραχών. Για ακόμη μια φορά τα επεισόδια θα είχαν επίκεντρο τη μικρή πόλη Ντέρι. Το καλοκαίρι στη Βόρεια Ιρλανδία είναι η εποχή των παρελάσεων (όπως την αποκαλούν οι προτεστάντες)(Marching Period)

Στο Ντέρι ειδικά την ευθύνη για τις παρελάσεις αναλάμβανε η χριστιανική προτεσταντική αδελφότητα Apprentice Boys, αντίστοιχου βεληνεκούς με το Τάγμα της Οράγγης στο Μπέλφαστ (Orange Order) που διοργανώνει τις δικές του παρελάσεις τον Ιούλιο. Η πρώτη προτεσταντική αδελφότητα είχε ως στόχο να τιμήσει την Πολιορκία του Ντέρι το 1689, όταν ο καθολικός Ιάκωβος Β΄ της Αγγλίας πολιορκήσε την οχυρωμένη πόλη, η οποία αποτελούσε προπύργιο των προτεσταντών.²²³ Οι παρελάσεις των Apprentice Boys είχαν ως αποτέλεσμα συχνές αντιπαραθέσεις με την ιρλανδική εθνικιστική πλειοψηφία της πόλης.²²⁴ Εκείνο το καλοκαίρι, παρότι η ατμόσφαιρα ήταν ήδη τεταμένη η κυβέρνηση Λονδίνου και Μπέλφαστ δεν ακύρωσαν τις παρελάσεις.

Οι καθολικοί εθνικιστές του Ντέρι και της περιοχής Bogside (στα περίχωρα του Ντέρι) στην προσπάθειά τους να εμποδίσουν την παρέλαση να περάσει μέσα από τις δικές τους γειτονιές, έφτιαξαν οδοφράγματα και έφραξαν τους δρόμους. Η σύγκρουση ήταν αναπόφευκτη. Η αστυνομία προσπάθησε να καταστείλει τις ενέργειες των εθνικιστών πίσω από τα οδοφράγματα με τη βοήθεια μάλιστα εξτρεμιστών Προτεσταντών. Από την άλλη οι Καθολικοί αμύνονταν με «ξύλα, πέτρες και τις παλιές καλές βόμβες μολότοφ» όπως διέταξε τότε ο διοικητής της μονάδας του IRA στο Ντέρι Sean Keenan.²²⁵

Η μάχη του Bogside κράτησε 3 μέρες και δεν ήταν τίποτα άλλο παρά ένα κρεσέντο ωμής βίας και τυφλού μίσους. Προτεστάντες έκαιγαν σπίτια καθολικών,

²²³ Malachi, O'Doherty, *Fifty Years On: The Troubles and the Struggle for Change in Northern Ireland*, Atlantic Books, Μεγάλη Βρετανία 2019 σ.87

²²⁴ Tim, P., Coogan, *The I.R.A.*, σ. 443. Με βάση τα στοιχεία που παραθέτονται στο βιβλίο ο πληθυσμός των Καθολικών εκείνη την περίοδο ήταν περίπου 37 χιλιάδες ενώ των Προτεσταντών περίπου 18 χιλιάδες.

²²⁵ Liam, Clarke και Kathryn, Johnston, *Martin McGuinness From Guns To Government*, Mainstream Publishing Company, Edinburgh 2001 σ.52

καθολικοί συγκρούονταν με τις αστυνομικές δυνάμεις, δημιουργήθηκαν περιοχές γκέτο και άβαρα, ενώ αρκετοί καθολικοί εθνικιστές, κυρίως ρεπουμπλικάνοι, επεχείρησαν να ενισχύσουν την λαϊκή πολιτοφυλακή του Ντέρι. Η συγκρουσιακή εξέλιξη της τεταμένης κατάστασης όμως δεν περιορίστηκε, ούτε ήταν δυνατόν να περιοριστεί στο Ντέρι. Οι εκπρόσωποι της NICRA κάλεσαν σε κινητοποιήσεις σε διάφορες περιοχές. Μετά από λίγο η σύγκρουση εξαπλώθηκε σε όλη τη Βόρεια Ιρλανδία και κυρίως την πρωτεύουσα το Μπέλφαστ.²²⁶

Στο Μπέλφαστ οι επιπτώσεις ήταν πολύ χειρότερες από ό,τι στις άλλες πόλεις της Βόρειας Ιρλανδίας. Σε μια πόλη όπου οι σχέσεις των προτεσταντών και των καθολικών εργατών ήταν σχέσεις μίσους και αντιπαράθεσης, οι καθολικές συνοικίες συνορεύανε με τις προτεσταντικές λαϊκές γειτονιές όπου οι δυνάμεις της Βασιλικής Χωροφυλακής είχαν την έδρα τους, χωρίς αμφιβολία τα αποτελέσματα θα ήταν καταστροφικά. Θα ήταν άκρως ενδιαφέρον και συγχρόνως συγκλονιστικό εάν καταγράφαμε τα γεγονότα της έκρηξης του Αυγούστου 1969 , εάν συντάσσαμε ένα είδος χρονικού. Αυτό όμως θα υπερέβαινε τα όρια αυτού του πονήματος.

Οι συγκρούσεις διήρκησαν περίπου μέχρι τις 19 με 20 Αυγούστου και οδήγησαν σε σκοτεινές συμπεριφορές, αισθήματα, καταστάσεις, στον εξτρεμιστικό φονταμενταλισμό και την ανάγκη για θρησκευτική βία βασισμένη στο μίσος της κοινότητας. Η φρίκη των ημερών αποτυπώνεται και αριθμητικά: δέκα άνθρωποι νεκροί και δυο χιλιάδες οικογένειες εκτοπισμένες από τις καμένες οικίες τους-το 80% αυτών των οικογενειών ήταν καθολικές.²²⁷ Τότε η ηγεσία της Βόρειας Ιρλανδίας στράφηκε προς το Ηνωμένο Βασίλειο και ζήτησε βοήθεια ενώ η βρετανική κυβέρνηση τότε απέστειλε τον βρετανικό στρατό στο νησί να επιληφθεί της κατάστασης.

Οι εξελίξεις αιφνιδίασαν όπως ήταν αναμενόμενο και τον IRA. Η οργάνωση που έφερε το στίγμα της τρομοκρατίας, την κρίσιμη στιγμή απουσίαζε από το πλευρό της καθολικής κοινότητας. Στους τοίχους του Μπέλφαστ μετά τις συγκρούσεις θα έβρισκε κανείς το αγγλικό λογοπαίγνιο με τα ακρωνύμια του ονόματος IRA I Ran Away(Δεν ήμουν εκεί, σε μια ελεύθερη μετάφραση).²²⁸ Οι ρεπουμπλικάνοι του Βορρά ήταν αβοήθητοι απέναντι στις επιθέσεις των Προτεσταντών. Η απουσία του IRA στο

²²⁶ Paul, Collier, Nicholas, Sambanis, "The "Troubles" of Northern Ireland: Civil Conflict in an Economically Well-Developed State" σ.166

²²⁷ D., Finn, *One Man's Terrorist*, σ.70

²²⁸ Brian, Hanley, 'I ran away'? The I.R.A. and 1969: the evolution of a myth στο *Irish Historical Studies*, Cambridge University Press, Νοέμβριος 2013, Vol. 38, No. 152 σ.671

Βορρά οφειλόταν στο γεγονός ότι η αναδιοργάνωσή του παρέμεινε στα χαρτιά και δεν είχε αποκτήσει ενεργό χαρακτήρα όταν σημειώθηκαν τα συμβάντα στο Ντέρι

Όλοι οι πρωταίτιοι των γεγονότων καθώς και οι θεατές σε αυτή την ρωμαϊκή αρένα μάχης ήταν σοκαρισμένοι και δρούσαν υπό καθεστώς πανικού. Κανείς δεν μπορούσε να φανταστεί ότι η υφέρπουσα αντιπαράθεση και το θρησκευτικό μίσος θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε τέτοιας κλίμακας σύγκρουση. Από τη μια η κυβέρνηση στον πύργο του Stormont (έδρα της εκτελεστικής εξουσίας στη Βόρειο Ιρλανδία) ανήμπορη να αντιδράσει, προσπαθούσε να επιβληθεί των συγκρούσεων με τη Βασιλική Χωροφυλακή οξύνοντας τα πνεύματα. Οι βαρύτατες ευθύνες που τις αναλογούσαν για τα επεισόδια την οδήγησαν να ζητήσει βοήθεια από τους Βρετανούς, οπότε η κυβέρνηση Wilson έστειλε άμεσα βρετανικό στρατό στο Ντέρι και στο Μπέλφαστ.²²⁹ Από την στιγμή που τα βρετανικά στρατεύματα εισέρχονται στη Βόρεια Ιρλανδία η έτερη πρωταγωνίστρια, η Ιρλανδική Δημοκρατία, μέσω του πρωθυπουργού της Jack Lynch λειτούργησε με σπασμωδικό τρόπο, ζητώντας να συζητηθεί το ζήτημα στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ.²³⁰ Ξαφνικά η μικρή περιφέρεια στο βόρειο τμήμα της Ιρλανδίας αποκτά ιδιαίτερη γεωπολιτική υπόσταση και σημασία, προσελκύοντας το βλέμμα ολόκληρου του πλανήτη.

Με βάση τη μελέτη του John Mulqueen, τα γεγονότα του Αυγούστου εντάχθηκαν από νωρίς στο ψυχροπολεμικό κλίμα με την ΕΣΣΔ και τις ΗΠΑ να προσπαθούν να έχουν λόγο ή ακόμα και να εκμεταλλευτούν το ζήτημα. Στο επίκεντρο των ενεργειών των δύο Μεγάλων Δυνάμεων, κύριο ρόλο έπαιζε το ρεπουμπλικανικό κίνημα και η στροφή που πραγματοποίησε.²³¹ Όλοι φυσικά περίμεναν να δουν με ποιο τρόπο ο IRA θα αντιδράσει μετά τις εξελίξεις και ποια θα είναι η θέση του ρεπουμπλικανικού κινήματος.

Μέχρι τις εξελίξεις του καλοκαιριού του 1969 οι διαφορές ανάμεσα σε παραδοσιακούς ρεπουμπλικάνους και εκσυγχρονιστές δεν ήταν καθόλου ρευστές. Η στρατηγική της ηγεσίας Goulding εκτόπισε σταδιακά όλα τους ριζοσπαστικά παραδοσιακούς ρεπουμπλικάνους, αρκετούς από αυτούς τους απομάκρυνε και άλλους απλά τους διατηρούσε σε θέσεις από τις οποίες δε μπορούσαν να ασκήσουν αρκετή

²²⁹ J., Mulqueen, 'An Alien Ideology', σ.75

²³⁰ Martin, Dillon, *The Dirty War*, Arrow, UK 1991 σ.54. Ο Jack Lynch ενδιαφερόταν και για την πολιτική του επιβίωση δια του κατευνασμού της οργής των ψηφοφόρων μέσω της διεθνοποίησης του ιρλανδικού ζητήματος.

²³¹ J., Mulqueen, 'An Alien Ideology', σ.78-81 και 85-87

επιρροή. Αν λοιπόν η ομιλία Steele τον προηγούμενο μήνα είχε δώσει ελπίδα και φωνή σε πολλούς αποστάτες και αποχωρήσαντες ρεπουμπλικάνους, τα γεγονότα Αυγούστου τους επανάφεραν στο προσκήνιο.

Αυτό που έφερε σε δύσκολη θέση τον Goulding και την υπόλοιπη ηγεσία ήταν η έντονη κριτική που ασκήθηκε από πολλούς ρεπουμπλικάνους αλλά και την καθολική κοινότητα, ότι ο IRA τους άφησε επί της ουσίας απροστάτευτους. Όπως εύστοχα αναφέρει ο Mathew Whiting, οι πρώτες έντονες κριτικές και αντιδράσεις αποτελούσαν απόρροια της λαϊκής μνήμης και της ρεπουμπλικανικής παράδοσης στην οποία ο IRA είναι εγγεγραμμένος ως προστάτης των καθολικών στον Βορρά.²³²

Ο IRA τον ίδιο μήνα εξέδωσε ανακοίνωση για να τοποθετηθεί επί των γεγονότων. Παρότι κάποιος θα περίμενε μια πιο διαλλακτική στάση από την ηγεσία του κινήματος ώστε να καθησυχάσει τις ανησυχίες των Καθολικών και όσων ρεπουμπλικάνων διαφωνούσαν, αντ'αυτού η ανακοίνωση κινήθηκε με άξονα την ιδεολογική μεταστροφή του κινήματος. Στην ανακοίνωση αυτή λοιπόν ο IRA αναφέρει ότι παρά τις αντιξοότητες και τις όχι και τόσο καλά προετοιμασμένες μονάδες του στη Βόρεια Ιρλανδία, οι ρεπουμπλικάνοι στο Ντέρι και στο Μπέλφαστ σε συνεργασία με τις λαϊκές πολιτοφυλακές έπραξαν τα δέοντα για να προστατέψουν την καθολική κοινότητα και τις περιουσίες τους.²³³ Επίσης ενημερώνει ότι όλοι οι εθελοντές βρίσκονται σε εγρήγορση για τυχόν επανάληψη των γεγονότων. Επιρρίπτει (η ανακοίνωση) ευθύνες για τα πογκρόμ εναντίον των καθολικών στην κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας που δεν έλαβε μέτρα να τους υπερασπιστεί και ψέγει την συντηρητική και δεξιά πολιτική που εφαρμόζουν τα σώματα ασφαλείας και ο Ενωτισμός στον Βορρά προωθώντας τον σεκταρισμό και τη διάλυση της συνεργασίας μεταξύ προτεσταντικής και καθολικής εργατικής τάξης.²³⁴

Τρία σημεία στο τέλος της ανακοίνωσης αξίζουν σχολιασμού: Πρώτον, η άμεση επίρριψη ευθυνών στη Μεγάλη Βρετανία για τη συντήρηση και διατήρηση του αντιδημοκρατικού και σεκταριστικού status quo στις Έξι Κομητείες. Δεύτερον, Η πρόσκληση στους βρετανούς στρατιώτες να μην υπακούσουν στις εντολές των κυβερνήσεων τους, αλλιώς θα έχουν την ίδια αντιμετώπιση με τις υπόλοιπες

²³² Mathew, Whiting, *Sinn Féin And The IRA: From Revolution to Moderation*, Edinburgh University Press, Edinburgh 2018 σ.23

²³³ Irish Republican Army Statement, August 1969, Κομματικό Έντυπο (Ανακτήθηκε από www.leftarchive.ie) Ημερομηνία Επίσκεψης 12/01/2021

²³⁴ *Ibid*

παραστρατιωτικές προτεσταντικές ομάδες φανέρωνε ένα συγκεκαλυμμένο αντιβρετανισμό συνδυασμένο με αντιμπεριαλιστική διάθεση.²³⁵ Το δεύτερο και τρίτο σημείο μπορούν να θεωρηθούν αλληλένδετα. Τρίτον, ο IRA καλούσε την ιρλανδική κυβέρνηση να χρησιμοποιήσει το ιρλανδικό στράτευμα για να υπερασπιστεί τους καθολικούς στις Έξι κομητείες καθώς επίσης και να διεθνοποιήσει το θέμα προκειμένου να ξεσκεπαστεί ο ρόλος της Βρετανίας. Στο κείμενο δεν γίνεται αναφορά σε κάποιο εκστρατευτικό κάλεσμα ούτε φαίνεται ο IRA να καλεί εθελοντές να ενισχύσουν τις γραμμές του. Τουναντίον ο IRA θεωρεί ότι *«πρέπει να εξευρεθεί μια πολιτική λύση για την παρούσα κρίση στο βορά άμεσα.[...]για μια ενωμένη Ιρλανδία όπου συνταγματικά θα μπορούν να ζουν μαζί ειρηνικά Προτεστάντες και Καθολικοί»*.²³⁶

Μια τέτοια ανακοίνωση δεν ήταν βάλσαμο αλλά αλάτι στις πληγές των βασανισμένων καθολικών πίσω από τα οδοφράγματα και από τα καμένα σπίτια. Και ο πιο μετριοπαθής διαφωνών ρεπουμπλικάνος του Βορρά θα θεωρούσε ότι η ανακοίνωση βρισκόταν εκτός κοινωνικής πραγματικότητας και ότι η ηγεσία δε μπορούσε να κατανοήσει τις πολιτικές απαιτήσεις των καιρών. Αυτή λοιπόν η κατάσταση έδωσε κίνητρο στην παλαιά γενιά ρεπουμπλικάνων των Έξι Κομητειών και σε πολλούς εθελοντές που διαφωνούσαν με την ηγεσία να κινηθούν μυστικά επιδιώκοντας εναλλακτική δράση. Αρκετοί εθελοντές ρεπουμπλικάνοι κυρίως από το Μπέλφαστ, συναντήθηκαν μυστικά τον Αύγουστο με σκοπό πρώτον, τη λήψη μέτρων και δράσης απέναντι στη νέα πραγματικότητα και δεύτερον, την ολική ρήξη με την ηγεσία του Δουβλίνου.²³⁷ Μάλιστα συγκρούστηκαν λεκτικά με τον στρατιωτικό διοικητή της Ταξιαρχίας του IRA στο Μπέλφαστ Liam McMillen κατηγορώντας τον για αδράνεια και υπακοή στην ηγεσία του Δουβλίνου.

Η συχνή αναφορά στην ηγεσία του Δουβλίνου φανερώνει τις διαφορετικές σε σχέση με τον Goulding προσεγγίσεις των διαφωνούντων. Θεωρούσαν ότι όταν ανέλυε την κατάσταση αγνοούσε τον σεκταριστικό χαρακτήρα του κράτους της Βόρειας Ιρλανδίας και τις αντικειμενικές διαφορές που επικρατούσαν στην καθημερινότητα των καθολικών στον Βορρά συγκριτικά με την ζωή των Ιρλανδών στη Δημοκρατία της Ιρλανδίας. Ειδικότερα μετά από τα γεγονότα του Αυγούστου και όντας πρωταγωνιστές,

²³⁵ *Ibid*

²³⁶ *Ibid*

²³⁷ Richard, English, *Armed Struggle: The history of the IRA*, σ.138

είχαν σοβαρούς λόγους να διαφωνούν με την εκ των έσω μεταρρύθμιση του κράτους στη Βόρεια Ιρλανδία.

Οι υπόγειες και μυστικές συζητήσεις συνεχίστηκαν αρκετά μετά τον Αύγουστο και όπως όλα έδειχναν αργά ή γρήγορα οι δύο πτέρυγες θα οδηγούνταν σε σύγκρουση. Αυτό που περίμεναν οι αντιφρονούντες ρεπουμπλικάνοι ήταν οποιαδήποτε μορφή δράσης ή αλλαγή πλεύσης που πιθανόν να συζητούσε η ηγεσία του IRA. Στην αντίπερα όχθη, όπως προκύπτει από τη μελέτη των τευχών της εφημερίδας *United Irishman*, τουλάχιστον για τους μήνες Σεπτέμβριο και Οκτώβριο, σημειώθηκε μια ενορχηστρωμένη προσπάθεια από την ηγεσία του κινήματος να στρέψει τα πυρά αλλού σε συνδυασμό όμως με την προώθηση της αριστερής ατζέντας της. Τα περισσότερα άρθρα της εφημερίδας αναφέρονταν στο ρόλο που διαδραματίζει η Μεγάλη Βρετανία στη Βόρεια Ιρλανδία. Επίσης συγκρίνουν τη μάχη των ρεπουμπλικάνων με αντίστοιχα ανταποικιακά κινήματα προσδίδοντας έτσι αντιιμπεριαλιστικό χαρακτήρα στον αγώνα τους και όχι τόσο εθνικό.²³⁸ Επιπρόσθετα εναντιώνονται στην είσοδο της Ιρλανδίας στο NATO.

Από τα παραπάνω μπορεί κανείς να αντιληφθεί ότι ο IRA και το Sinn Féin έθεταν τα γεγονότα του Αυγούστου σε ένα ακόμη πιο πολυδιάστατο, περίπλοκο και ψυχροπολεμικό κλίμα. Η πολιτική παράδοση που ανέπτυξε το κίνημα σε συνδυασμό με την αριστερή διανόηση που επέδρασε σε αυτό εκφράστηκαν σε αναλύσεις που τοποθετούσαν το ιρλανδικό ζήτημα σε ένα πιο ευρύ πολιτικό, ιδεολογικό και σε διεθνές επίπεδο ψυχροπολεμικό πλαίσιο. Αυτό συνέβαινε σε αντίθεση φυσικά με την ενδυναμωμένη πτέρυγα παλαιών και παραδοσιακών ρεπουμπλικάνων, των οποίων ο στόχος ήταν πιο απλός και ευθύς: "Προστασία των καθολικών εθνικιστών".

Η διάσπαση του ιρλανδικού ρεπουμπλικανικού κινήματος θα πραγματοποιηθεί σε δύο φάσεις: Τον Δεκέμβριο του 1969, στη διάρκεια της Στρατιωτικής Συνόδου του IRA, τέθηκαν επί τάπητος δύο επιλογές προς ψήφιση. Η πρώτη αφορούσε τη δημιουργία ενός κοινού το Εθνικού Απελευθερωτικού Μέτωπού σε συνεργασία με άλλες αριστερές και κομμουνιστικές οργανώσεις και η δεύτερη αφορούσε την αναγνώριση των κοινοβουλευτικών σωμάτων και άρση της πολιτικής τής αποχής.²³⁹ Οι αντιφρονούντες γνωρίζοντας ότι στη Σύνοδο αυτή, η πτέρυγα Goulding είχε

²³⁸ *The United Irishman*, Vol. 23, No. 9, No.10, No.11 (Ανακτήθηκε από www.leftarchive.ie) 17/01/2021

²³⁹ Richard, English, *Armed Struggle: The history of the IRA*, σ.139

απόλυτη πλειοψηφία και θα γίνονταν αποδεκτές οι δύο προτάσεις, δεν συμμετείχαν σε αυτή.

Παράλληλα όμως για να επισημοποιήσουν τη διαφωνία τους και σε συνεννόηση με τον Seán MacStiofáin, σχεδόν άμεσα πραγματοποιούν στις 18 Δεκεμβρίου 1969 μια συνάντηση-σύνοδο κατά την οποία εκλέγουν δωδεκαμελές σώμα με την επωνυμία Προσωρινή Διοίκηση IRA (Provisional IRA Executive) και ανώτατο επταμελές σώμα το Προσωρινό Στρατιωτικό Συμβούλιο με αρχηγό τον Seán MacStiofáin.²⁴⁰ Η διάσπαση πήρε σάρκα και οστά στην πρώτη αυτή φάση.

Δέκα μέρες αργότερα ο Προσωρινός IRA κάνει την πρώτη του δημόσια τοποθέτηση στην οποία μεταξύ άλλων τονίζει πως η διάσπαση δεν ήταν τίποτε άλλο παρά «το αναμενόμενο αποτέλεσμα μιας εμμονής τα τελευταία χρόνια με την κοινοβουλευτική πολιτική(sic) και την επακόλουθη υπονόμευση του βασικού στρατιωτικού ρόλου του Ιρλανδικού Ρεπουμπλικανικού Στρατού. Η αποτυχία να παρέχουμε τη μέγιστη δυνατή προστασία στους ανθρώπους μας στο Μπέλφαστ και σε άλλα μέρη των Έξι Κομητειών απέναντι στις δυνάμεις του βρετανικού ιμπεριαλισμού τον περασμένο Αύγουστο, αποτελεί την ύψιστη απόδειξη αυτής της εμμονής.»²⁴¹

Το δεύτερο και τελικό στάδιο της διάσπασης ακολουθεί τον Ιανουάριο στο τακτικό συνέδριο του Sinn Féin όπου και θα επικυρώνονταν οι αποφάσεις που λήφθηκαν στην Στρατιωτική Σύνοδο του Δεκεμβρίου 1969. Στις 11 και 12 Ιανουαρίου 1970 πραγματοποιήθηκε το τακτικό συνέδριο στο Δουβλίνο όπου θα συζητούνταν οι προτάσεις του εγγράφου *Ιρλανδία Σήμερα*, με τη συζήτηση για την πολιτική της αποχής να μονοπωλεί το ενδιαφέρον.²⁴²

Για να μπορεί να υιοθετηθεί όμως αυτή η απόφαση απαιτούσε πλειοψηφία δύο τρίτων καθώς αποτελούσε καταστατική αλλαγή. Μολονότι η πρόταση αυτή εγκρίθηκε δεν απέσπασε τον απαιτούμενο αριθμό ψήφων που θα επέτρεπε καταστατική αλλαγή. Έχοντας όμως προαποφασίσει τις κινήσεις τους, ο Seán MacStiofáin και ο Ruairí Ó Brádaigh έπεισαν τους περίπου εκατό από τους διακόσιους πενήντα επτά εκπροσώπους που ψήφισαν κατά του περιεχομένου του εγγράφου να αποχωρήσουν από τον χώρο του συνεδρίου.²⁴³ Επακόλουθο της εξόδου αυτής ήταν η σύσταση μιας προσωρινής

²⁴⁰ *Ibid*, σ.139

²⁴¹ P., Taylor, *PROVOS: The IRA and the Sinn Féin*, σ.78

²⁴² E., Ó Broin, *Sinn Féin and the Politics of Left Republicanism*, σ. 208

²⁴³ M., Treacy, *The IRA 1956–69*, σ.181

κεντρικής επιτροπής με πρόεδρο τον Ruairí Ó Brádaigh, αυτό που έμεινε στην ιστορία ως Προσωρινό Sinn Féin. Εκείνη την στιγμή γεννήθηκαν ουσιαστικά ο Προσωρινός IRA και οι Provos και το ρεπουμπλικανικό κίνημα θα χωριζόταν σε δύο τμήματα.²⁴⁴

²⁴⁴ Σημείωση: Provos ήταν το παρωνύμιο των εθελοντών του Προσωρινού IRA. Αντίστοιχα οι εθελοντές του Επίσημου IRA ονομάζονταν Stickies. Βλέπε Hanley, Brian and Millar, Scott, *The Lost Revolution: The story of the Official IRA and the Workers Party*, σ.152

Πέμπτο Κεφάλαιο: Τα πρώτα χρόνια της διάσπασης μέχρι την επικράτηση του Προσωρινού IRA στο προσκήνιο (1970-1972).

Με βάση το σχήμα το οποίο χρησιμοποίησε στο βιβλίο του ο John Morrison και παρουσιάστηκε στην εισαγωγή, το δυο τελευταία στάδια της διαδικασίας διάσπασης ήταν όσα ακολούθησαν την αποχώρηση από το Τακτικό Συνέδριο τον Ιανουάριο του 1970. Η αποχώρηση αποτελούσε το τέταρτο στάδιο και ως φυσικό επακόλουθο το πέμπτο στάδιο ήταν οι ανταγωνισμοί μεταξύ των διασπώμενων μερών και η αναδιοργάνωση δυνάμεων.²⁴⁵

Οι τρεις κύριοι λόγοι για τη διάσπαση όπως αποτυπώθηκαν στις δημόσιες τοποθετήσεις του Προσωρινού IRA ήταν η υποτίμηση του στρατιωτικού ρόλου της οργάνωσης, η στροφή προς τον κοινοβουλευτισμό ως εργαλείο για τη λύση του ιρλανδικού ζητήματος σε συνδυασμό με τη κατάργηση της πολιτικής της αποχής και τέλος τα γεγονότα του καλοκαιριού στο Ντέρι και στο Μπέλφαστ. Όπως σημειώνει συνοπτικά ο Luigi Bonanate, «ο IRA διαχωρίστηκε σε μια επίσημη γραμμή, ορθόδοξα ευθυγραμμισμένη με τις μαρξιστικές θέσεις και, συνεπώς, εντελώς ξένη με τις μη μαζικές μορφές αγώνα και σε μια προσωρινή στρατιωτικά εμπνευσμένη από τη νοτιοϊρλανδική ρεπουμπλικανική παράδοση που ίσχυε πριν από μισό αιώνα».²⁴⁶

Στο μικροσκόπιο της έρευνας για το ρεπουμπλικανικό κίνημα ο Προσωρινός IRA είχε ανέκαθεν πρωταρχική θέση. Ένας πρώτος λόγος ήταν πως έχει συνδέσει το όνομα του με την περίοδο των Ταραχών. Κατά δεύτερον, ως αποσχισθείσα ομάδα ρεπουμπλικάνων παρουσίαζε μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τους ερευνητές. Η αναδιοργάνωση, η προσπάθεια οργανωτικής ανασυγκρότησης και η αναζήτηση πολιτικής ταυτότητας χαρακτηρίζουν τις διαδικασίες που ακολουθούν μια διάσπαση. Για τον Sean Swan ο Προσωρινός IRA σε αυτήν τη πρώιμη φάση υπερτερεί συγκριτικά με τον Επίσημο IRA σε τρία σημεία: στη σαφήνεια στόχων, στην ορμή της στιγμής (momentum) και στη φαντασιακή θέσμιση του παραδοσιακού ρεπουμπλικανισμού ως κληρονομιά αναγκαιότητας.²⁴⁷

Τα τρία σημεία στα οποία ο Sean Swan ισχυρίζεται ότι ο Προσωρινός IRA υπερτερεί επιβεβαιώνονται εν πολλοίς από τις πρώτες διακηρύξεις των δύο

²⁴⁵ John Morrison, F., *The Origins and Rise of Dissident Irish Republicanism*, σ.40

²⁴⁶ Luigi, Bonanate, *Διεθνής Τρομοκρατία*, Κέδρος, Αθήνα 2009 σ.117

²⁴⁷ S., Swan, *Official Republicanism*, σ.323

οργανώσεων από τον Ιανουάριο του 1970 και μετά. Το Προσωρινό Sinn Féin εκδίδοντας την πρώτη του ανακοίνωση με τίτλο *Που τάσσεται το Sinn Féin*, δίνει μια λεπτομερή ερμηνεία των γεγονότων πριν και μετά τη διάσπαση, τοποθετεί την οργάνωση στον πολιτικό χάρτη και προσδιορίζει τους στόχους και τις αρμοδιότητες της πολιτικής πτέρυγας του Προσωρινού IRA.

Δύο σημεία παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην ανακοίνωση αυτή. Το πρώτο, είναι η αποδοχή του σοσιαλισμού με ιρλανδικά χαρακτηριστικά ως ιδεολογικού πυρήνα των δράσεων του Προσωρινού Sinn Féin. Ενώ καταδικάζουν την πτέρυγα Goulding για εμμονή σε ένα ακραίο σοσιαλισμό ολοκληρωτικού καθεστώτος δεν απαρνούνται την κληρονομιά του James Connolly για μια ενιαία Σοσιαλιστική Ιρλανδική Δημοκρατία.²⁴⁸ Αυτός ο σοσιαλισμός όμως, κατά τον πρόεδρο Ruairí Ó Brádaigh, θα πρέπει να βασίζεται και στις χριστιανικές αρχές που διέπουν τη χώρα. Το δεύτερο σημείο είναι η θέση για κατάλυση του βορειοϊρλανδικού κοινοβουλίου (Stormont) καθώς αποτελούσε το εξουσιαστικό κέντρο προώθησης σεκταριστικών πολιτικών ενώ η κατάργησή του θα έσειε τα θεμέλια του βρετανικού οικοδομήματος.²⁴⁹

Ο Προσωρινός IRA τον Ιανουάριο του 1970 προχώρησε στην υιοθέτηση μιας συνολικής στρατηγικής την οποία θα έθετε σε εφαρμογή εν ευθέτω χρόνο. Θα ήταν βασισμένη στη λογική τριών σταδίων. Το πρώτο στάδιο θα ήταν αρχικά η προστασία των καθολικών εθνικιστών. Το δεύτερο στάδιο θα ήταν ένας συνδυασμός αμυντικής προστασίας και αντιποίνων κυρίως σε παραστρατιωτικές ομάδες προτεσταντών. Το τρίτο και τελικό στάδιο συνίστατο στη σύγκρουση με τις βρετανικές στρατιωτικές δυνάμεις υπό τη μορφή αντάρτικου πολέμου.²⁵⁰ Επρόκειτο για μια διαφορετική θεώρηση των σταδίων από εκείνην του IRA πριν τη διάσπαση υπό την καθοδήγηση Goulding-Johnston.

Ερμηνεύοντας λοιπόν τις πιο πάνω τοποθετήσεις των Pronos, αποδεικνύεται ότι ο Προσωρινός IRA δεν εμφανίστηκε απλώς ως μια ακόμη επιλογή για τις εθνικιστικές κοινότητες της Βόρειας Ιρλανδίας. Ενώ το ρεπουμπλικανικό κίνημα καθοδηγούνταν

²⁴⁸ *An Phoblacht*, Vol. 1, No. 2, Μάρτιος 1970 (Ανακτήθηκε από www.leftarchive.ie) Ημερομηνία επίσκεψης 17/01/2021

²⁴⁹ *Ibid*

²⁵⁰ Richard, English, *Armed Struggle: The history of the IRA*, σ.158

κυρίως από τις εξελίξεις και τα γεγονότα και όχι από κάποιο μακροπρόθεσμο στρατηγικό σχέδιο, ο Προσωρινός IRA ήρθε να θέσει διαφορετικές προτεραιότητες.

Προτού όμως εμβαθύνουμε στη διάσπαση και την επίδρασή της στις εξελίξεις εντός και εκτός κινήματος αξίζει να αναφερθούμε στο θεωρητικό υπόβαθρο του Προσωρινού IRA. Ο Προσωρινός IRA έθεσε ορισμένα ζητήματα επί τάπητος που προηγουμένως, πριν από τη διάσπαση, είχαν αναιρεθεί ή εγκαταλειφθεί από τον IRA.

Η εμφάνιση τους δε συνδυάστηκε με κάποιο μακροσκελές καθοδηγητικό κείμενο ούτε με κάποιο μανιφέστο ιδεών. Εύλογα οποιοσδήποτε πολιτικός αντίπαλος θα μπορούσε να χαρακτηρίσει την οργάνωση ως συντηρητική, ακραία εθνικιστική, σεκταριστική κ.α.

Η βασική διαφορά τόσο της πολιτικής, όσο και της στρατιωτικής πτέρυγας των Provos, με το Επίσημο Ρεπουμπλικανικό κίνημα είναι η επιμονή στην ανάληψη στρατιωτικών επιχειρήσεων και γενικότερα η εμμονή στον στρατιωτικό ρόλο του κινήματος. Εάν ληφθεί υπ' όψιν ότι μέχρι το 1972, όπως θα δούμε παρακάτω, και οι δυο οργανώσεις ενέτασσαν την ένοπλη βία στην ατζέντα τους, είναι αξιοσημείωτη η δυναμική που έλαβε ο Προσωρινός IRA αυτά τα χρόνια έναντι του Επίσημου. Σε τελευταία ανάλυση ο επαναπροσδιορισμός της ρεπουμπλικανικής ταυτότητας υπό το πρίσμα του ένοπλου αγώνα ήταν αντιμέτωπος με το εξής δίλημμα: κοινωνικός αγώνας μέχρι τη σοσιαλιστική επανάσταση ή χρήση όπλων με σκοπό τον πόλεμο;²⁵¹

Ως προς τον Επίσημο IRA δεν σημειώθηκαν σημαντικές μετατοπίσεις ή παρεκκλίσεις από τη στρατηγική που εφάρμοζε πριν τη διάσπαση η ηγεσία. Σίγουρα ο Goulding και τα μέλη του Επίσημου IRA ανησύχησαν με την τροπή που έλαβαν τα γεγονότα. Από τη σκοπιά τους μετά την ένταση του Αυγούστου, είχαν ανησυχίες πως ο πληθυσμός της Βόρειας Ιρλανδίας θα μπορούσε να οδηγηθεί στη θρησκευτική ειρήνη και αλληλεγγύη.

Τους πρώτους μήνες μετά την αποχώρηση όσων συγκρότησαν την ομάδα των Provisionals, τα μέλη του επίσημου κινήματος επένδυσαν περισσότερο στις κατηγορίες εναντίον του Προσωρινού IRA για χρηματισμό και αποδοχή οπλισμού-οπλικών

²⁵¹ Spencer, Graham, *From armed struggle to political struggle : Republican tradition and Transformation in Northern Ireland*, Bloomsbury Academic, London 2015 σ.48. Ο συγγραφέας στηρίζει την άποψή του για το δίλημμα στην προσέγγιση της ένοπλης βίας και του ζητήματος της συχνότητάς της σε έναν αγώνα από τις δύο παραστρατιωτικές οργανώσεις..

συστημάτων από τη Δημοκρατία της Ιρλανδίας και από το Fianna Fail, παρά στην ιδεολογική αποδόμηση της νεοϊδρυθείσας οργάνωσης.²⁵² Το κυριότερο πεδίο ανταγωνισμού των δύο παρατάξεων υπήρξε το ζήτημα της εξασφάλισης πόρων και οπλισμού – πέρα από τις προϋπάρχουσες ιδεολογικές διαμάχες.

Ο Επίσημος και ο Προσωρινός IRA εκτός από ληστείες σε τράπεζες και μικροκλοπές για εξασφάλιση πόρων στράφηκαν προς την ιρλανδική κοινότητα στις ΗΠΑ η οποία ανέκαθεν στήριζε τον εθνικό σκοπό στην πατρίδα.²⁵³ Παρόλα αυτά υπάρχουν ενδείξεις ότι η μαρξιστική στροφή του IRA πριν και μετά τη διάσπαση σε συνδυασμό με τις σχέσεις που είχε αναπτύξει με άλλες κομμουνιστικές οργανώσεις στη Βρετανία και την Ευρώπη, βοήθησαν ώστε να ζητήσει στρατιωτική βοήθεια από τη Σοβιετική Ένωση.²⁵⁴ Για τον Προσωρινό IRA φυσικά αυτός ο ανταγωνισμός τους πρώτους μήνες του 1970 ήταν αθέμιτος, σύμφωνα με τον Bell Bowyer, καθώς αποτελείτο από λίγους φτωχούς εργάτες καθολικούς που δεν είχαν τις κατάλληλες επαφές και ούτε κάτι χειροπιαστό για να αποδείξουν επί τω έργω την ριζοσπαστικότητα τους.²⁵⁵ Έπρεπε άμεσα να έλθουν στο προσκήνιο.

Αυτό όμως που επισκίασε για λίγο την αντιπαράθεση μεταξύ των IRA ήταν η όξυνση των σχέσεων μεταξύ των καθολικών στη Βόρεια Ιρλανδία και του βρετανικού στρατού. Ο μήνας του μέλιτος-όπως παρουσιάζεται στη βιβλιογραφία- μεταξύ στρατού και εθνικιστικών περιοχών άρχισε να φθίνει και να οδηγείται σε σύγκρουση. Οι εντάσεις και οι κινητοποιήσεις είχαν ως αφετηρία τον Μάρτιο του 1970 μετά τους εορτασμούς της επετείου της Εξέγερσης του Πάσχα από τις δύο παραστρατιωτικές ομάδες των ρεπουμπλικάνων.²⁵⁶ Μετά το πέρας των εορτασμών ξέσπασαν αναταραχές μεταξύ των συμμετεχόντων στις εκδηλώσεις και του βρετανικού στρατού. Οι αναταραχές έγιναν διαδηλώσεις και ακολούθως συγκρούσεις με τον βρετανικό στρατό.²⁵⁷

Τις συγκρούσεις των διαδηλωτών ακολούθησαν τους επόμενους μήνες επιθέσεις Νομιμόφρονων εναντίον Εθνικιστών κατά την περίοδο των προτεσταντικών

²⁵² Brian, Hanley, and Scott, Millar, *The Lost Revolution*, σ.σ. 152-153. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την υπόγεια και μυστική σχέση που υπήρξε μεταξύ κυβέρνησης-IRA δες Martin, Dillon, *The Dirty War*, σ.σ. 60-74

²⁵³ *Ibid*, σ.149

²⁵⁴ J., Mulqueen, 'An Alien Ideology', σ.σ. 90-91

²⁵⁵ Bowyer, J., Bell, *The Irish Troubles: A Generation of Violence 1967-1992*, σ.171-172

²⁵⁶ P., Taylor, *PROVOS: The IRA and the Sinn Fein*, σ.84

²⁵⁷ *Ibid*, σ.85

παρελάσεων. Εδώ αξίζει να αναφερθεί ότι ο Επίσημος IRA είχε τον μεγαλύτερο αριθμό εθελοντών στη Βόρειο Ιρλανδία. Έλεγε κυρίως το Ντέρι και κάποιες από τις περιοχές του Μπέλφαστ. Μάλιστα στο Ντέρι συνεργαζόταν με το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα Βορείου Ιρλανδίας.²⁵⁸ Ο Επίσημος IRA παρότι απείλησε ότι θα σκοτωθούν βρετανοί στρατιώτες εάν αθώοι πολίτες χάσουν τη ζωή τους, ενημέρωσε τα μέλη του να επιδείξουν πειθαρχία και αυτοέλεγχο.²⁵⁹ Δεν ήθελε επ' ουδενί λόγο οι συγκρούσεις να μετεξελιχθούν σε άγρια πογκρόμ θρησκευτικής βίας και πάλι. Σκοπός ήταν η καθολική εργατική τάξη να απωθήσει τον καταπιεστή της που δεν είναι άλλος από τη Μεγάλη Βρετανία και όχι να ξεσπά σε ανούσια σεχαριστική βία απέναντι στους προτεστάντες εργάτες.

Στην αντίπερα όχθη ο Προσωρινός IRA άδραξε την ευκαιρία να δράσει. Μετά από συμπλοκές στον καθεδρικό ναό του Αγίου Ματθαίου στις 27 Ιουνίου, ο Προσωρινός IRA σκότωσε δυο Νομιμόφρονες υπερασπιζόμενος την περιοχή του από την επίθεση των Νομιμοφρόνων.²⁶⁰ Η παρθενική εμφάνιση του Προσωρινού IRA είχε διπλό σκοπό. Πρώτον, να πείσει την καθολική εργατική τάξη ότι θα την υπερασπιστεί μέχρι τέλους και δεύτερον, να θέσει τις βάσεις για στρατολόγηση νέων μελών. Όσο η αντίδραση και η αγανάκτηση για τα βρετανικά στρατεύματα ήταν κυρίαρχη στην καθολική κοινότητα τόσο πιο εύκολη θα ήταν και η στρατολόγηση. Αυτό προμήνυε και μια διαρκή αναζωπύρωση της αντίδρασης απέναντι σε Νομιμόφρονες και βρετανικό στρατό.

Ο βρετανικός στρατός παρακολουθώντας τις εξελίξεις και την αύξηση των συγκρούσεων, έπειτα από πληροφορίες για οπλισμό κρυμμένο σε μια οικία στην περιοχή Φολς (Falls), εισβάλλει στις 3 Ιουλίου και επιβάλλει απαγόρευση κυκλοφορίας για διεξαγωγή έρευνας.²⁶¹ Ο Επίσημος IRA έχοντας μεγάλο μέρος του οπλισμού του σε οικίες της περιοχής και στην προσπάθειά του να το προστατέψει ωθείται σε ένοπλη σύγκρουση με τον βρετανικό στρατό.²⁶² Η απαγόρευση κυκλοφορίας τελείωσε μετά από 36 ώρες με τον Προσωρινό IRA να επιδιώκει να υπερισχύσει στην καθολική κοινότητα έναντι του Επίσημου IRA.

²⁵⁸ Brian, Hanley, and Scott, Millar, *The Lost Revolution* σ.155

²⁵⁹ *Ibid*, σ.155

²⁶⁰ Simon, Prince και Geoffrey, Warner, "The IRA and Its Rivals: Political Competition and the Turn to Violence in the Early Troubles", *Contemporary British History*, Routledge 2013 27:3 σ.285 Βλέπε επίσης Peter, Taylor, σ.88

²⁶¹ *Ibid*, σ.286

²⁶² *Ibid*, σ.287

Θέτοντας στο περιθώριο της συζήτησης τις προστριβές των δυο, αυτό που κατάφερε ο Προσωρινός IRA μέσω της σύγκρουσης του με τη Νομιμοφροσύνη και τον βρετανικό στρατό ήταν να μεταφέρει στην καθολική κοινότητα την άποψη ότι τα σώματα ασφαλείας δεν ήταν τίποτα άλλο παρά μόνο μηχανισμοί καταπίεσης (ακόμα και σε αυτούς που είχαν πιστέψει στη δυνατότητα αναδιοργάνωσής τους) και να προσθέσει στο παιχνίδι της βίας και τον Επίσημο IRA.

Τα γεγονότα του 1970 ενδυνάμωσαν σε μεγάλο βαθμό τις φωνές όσων θεωρούσαν ότι η Βόρεια Ιρλανδία δεν μπορούσε βελτιωθεί μέσω μεταρρυθμίσεων και μόνο η κατάργηση του κοινοβουλίου θα μπορούσε να τερματίσει τον εφιάλτη των καθολικών. Για πρώτη φορά στην ιστορία του κράτους στον Βορρά η ακραία ρεπουμπλικανική ατζέντα και οι βίαιες μέθοδοι του IRA κέρδισαν την αφοσίωση μεγάλου τμήματος της καθολικής κοινότητας.²⁶³

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να γίνει μια αναφορά στη στρατολόγηση μελών από τον IRA, Προσωρινό και Επίσημο. Η δεξαμενή στρατολόγησης μελών ήταν ξεκάθαρα και αποκλειστικά η καθολική εργατική τάξη. Μια κοινότητα καταπιεσμένη από όλες τις πλευρές η οποία τα χρόνια μεταξύ 1969 και 1972 είχε αρκετούς λόγους όπως είδαμε μέχρι στιγμής για να ξεσηκωθεί. Ένας από τους λόγους, που ώθησαν τους λεγόμενους εθνικιστικούς πληθυσμούς να ενταχθούν στις γραμμές του IRA, ήταν η παρουσία και η δράση του βρετανικού στρατού. Κοινή παραδοχή από πολλούς ακαδημαϊκούς αλλά και πρωταγωνιστές των γεγονότων είναι πως τα πρώτα χρόνια η δράση του βρετανικού στρατού ενίσχυσε την αντίδραση και διευκόλυνε τη στρατολόγηση μελών από τον IRA. Ενίσχυε το φαντασιακό των ρεπουμπλικάνων ως προστατών των καθολικών του Βορρά και δυσχέραινε τις σχέσεις μεταξύ καθολικών και κράτους.²⁶⁴

Η περιγραφή της Martina Anderson στη συνέντευξής που μου παραχώρησε είναι χαρακτηριστική: *«Όταν με έβγαζαν έξω από το σπίτι (κατά τη διάρκεια της σύλληψής της, Γ.Χ.), η μητέρα μου έβαλε το χέρι της απέναντι από την πόρτα και είπε στους Βρετανούς στρατιώτες: "Είναι μόνο ένα παιδί!" Και φυσικά, δε νοιαστήκαν για εμένα. Αυτό συνέβη. Αυτός ήταν ο κανόνας για τους Ρεπουμπλικάνους στην ηλικία των*

²⁶³ Ed, Moloney, *A secret history of the IRA*, σ.108

²⁶⁴ Alonso, Rogelio, *The IRA and the Armed Struggle*, Taylor & Francis e-Library, London 2007, σ.18
Βλέπε επίσης Bell, J., Bowyer, *The Irish Troubles 1967-1992*, σ.194. Αυτό ενισχύθηκε και από την άρνηση του Επίσημου IRA να προβληθεί ως προστάτης των Καθολικών.

16 ετών. Μας συνέλαβαν χωρίς λόγο, πήραν τα δακτυλικά μας αποτυπώματα, μας φωτογράφησαν και μας ρωτούσαν συνεχώς πράγματα. Αυτή ήταν η αρχή για πολλές επίσημες συλλήψεις από τη νεαρή ηλικία των 16 ετών. οποιαδήποτε στιγμή σε οποιοδήποτε μέρος.»²⁶⁵

Οι αυθαίρετες συλλήψεις και ο Προσωρινός IRA στην αντεπίθεση 1971-1972

Η σταδιακή ενδυνάμωση του Προσωρινού IRA σε οπλισμό και μέλη συγκριτικά με τον Επίσημο IRA, ενίσχυε τους φόβους του στρατού και της κυβέρνησης για έκρηξη και άλλων βίαιων συγκρούσεων. Εν τέλει οι φόβοι και οι ανησυχίες τους δεν άργησαν να επιβεβαιωθούν. Ο Προσωρινός IRA περνώντας από τα δύο στάδια της άμυνας και των αντιποίνων περνά στο τρίτο στάδιο της στρατηγικής του κατά το οποίο εξαπολύει επίθεση εναντίον του στρατού και της Μεγάλης Βρετανίας. Ως αντίποινα για την συμπεριφορά των βρετανών στρατιωτών σε διαδηλώσεις που έγιναν στο Μπέλφαστ, ένας βρετανός στρατιώτης πέφτει νεκρός από τα πυρά του IRA στις 6 Φεβρουαρίου 1971.²⁶⁶ Η νέα κατάσταση με την αυξανόμενη βία μεταξύ παραστρατιωτικών ομάδων (προτεσταντικών και καθολικών) δρομολόγησε νέες εξελίξεις στη Βόρεια Ιρλανδία, οδηγώντας στην αντικατάσταση του πρωθυπουργού και στην αλλαγή της στάσης της Μεγάλης Βρετανίας απέναντι στις ομάδες αυτές.²⁶⁷

Μόνο τον Ιούλιο οι επιθέσεις εναντίον του στρατού έφτασαν τις 91. Ο Προσωρινός IRA αύξησε με εντατικό ρυθμό τις επιθέσεις και κυρίως τις εκρήξεις εναντίον στρατιωτικών στόχων.²⁶⁸ Κατά τον Επίσημο IRA, πέραν της στρατοκρατικής αντίληψης που διακατείχε την ηγεσία του Προσωρινού IRA, η εκδήλωση τέτοιων βίαιων περιστατικών προέκυψε και από την απουσία ενδοπαραταξιακών συζητήσεων, συγκρούσεων και αναλύσεων για το ζήτημα της βίας.²⁶⁹ Παρόλα αυτά τον Απρίλιο του 1971 έδωσαν και αυτοί την έγκριση τους για επιθέσεις απέναντι στο βρετανικό στρατό.²⁷⁰ Οι ενωτικοί πολιτικοί τότε προτείναν στη βρετανική κυβέρνηση την εισαγωγή του μέτρου της κράτησης χωρίς δίκη (internment) για όποιον εικαζόταν ότι συμμετείχε σε κάποια επίθεση ή ήταν μέλος του IRA . Η βρετανική κυβέρνηση έδωσε

²⁶⁵ Συνέντευξη με τη Martina Anderson, 13/07/2020. Η σύλληψη της Anderson, δεν έγινε το 1970 αλλά σε κατοπινό στάδιο. Το πιο πάνω απόσπασμα χρησιμοποιείται για να περιγράψει την συνολική εμπειρία ενός έφηβου ρεπουμπλικάνου την δεκαετία του 1970.

²⁶⁶ Luigi, Bonanate, *Διεθνής Τρομοκρατία*, σ.118

²⁶⁷ Richard English, , *Armed Struggle: The history of the IRA*, σ.173

²⁶⁸ Luigi, Bonanate, *Διεθνής Τρομοκρατία*, σ.118

²⁶⁹ Spencer, Graham, *From armed struggle to political struggle*, σ.51

²⁷⁰ D., Finn, *One Man's Terrorist*, σ. 88

τότε την έγκριση και στις 4 Αυγούστου 1971 τέθηκε σε εφαρμογή η Επιχείρηση Δημήτριος κατά την οποία συνελήφθησαν πολλές εκατοντάδες ανθρώπων και άλλοι τόσοι πέθαναν στις συμπλοκές μεταξύ στρατού και IRA.²⁷¹

Η έλλειψη αρκετών στοιχείων από τις μυστικές υπηρεσίες, η κακή συνεννόηση με την κυβέρνηση του Jack Lynch στη Δημοκρατία της Ιρλανδίας, η σύλληψη αρκετών αθώων καθολικών και η διαφυγή αρκετών εθελοντών και των δυο IRA στο νότο προδιαγράψαν την αποτυχία της επιχείρησης αυτής. Η εισαγωγή του μέτρου της κράτησης χωρίς δίκη επέφερε κοινωνική αναταραχή στη Βόρεια Ιρλανδία και σε μεγάλο βαθμό έσπρωξε την καθολική κοινότητα ακόμα περισσότερο στην αγκαλιά των Provos.²⁷²

Ο Bell, J., Bowyer αναφέρεται στον τίτλο του κεφαλαίου του στην περίοδο αυτή ως ο Πόλεμος στην Επαρχία και εύστοχα, θα έλεγε κανείς, καθώς οι εξελίξεις και οι διαδηλώσεις αυξάνονταν μήνα με μήνα. Ακόμα και οι τρεις συντηρητικές κυβερνήσεις Ιρλανδίας, Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας δεν μπορούσαν να βρουν μια κοινή συνισταμένη δράσης. Τα πράγματα δεν ήταν όπως τα παρουσίαζαν παλαιότερα: κάποιοι οξύθυμοι οραγγιστές και κάποιοι βίαιοι μαρξιστές-λενινιστές ρεπουμπλικάνοι. Ο ρεπουμπλικανισμός ως εχθρός δεν ήταν πλέον ένας, ενιαίος. Ήταν ωστόσο μετά τη διάσπαση διασπασμένος σε δυο οργανώσεις οι οποίες είχαν αυξήσει την απήχηση τους στις λεγόμενες εθνικιστικές κοινότητες ενώ την ίδια στιγμή περιχαράκωνονταν οργανωτικά και γίνονταν πιο συμπαγείς ομάδες.

Η κατάσταση αυτή συνεχίστηκε μέχρι τον Ιανουάριο του 1972. Πάνω από εκατό εθελοντές του Επίσημου IRA βρέθηκαν στη φυλακή και άλλοι τόσοι εθελοντές του Προσωρινού μετανάστευσαν στον Νότο για να γλυτώσουν.²⁷³ Η διάσπαση είχε αντίκτυπο ακόμη και στη στρατηγική των δύο παραστρατιωτικών ομάδων καθώς ο Επίσημος IRA επέλεξε να ως στόχους περιουσίες στρατιωτικών και επιχειρηματιών στο Μπέλφαστ ενώ ο Προσωρινός IRA, επιτίθετο ξεκάθαρα σε στρατιωτικούς στόχους.²⁷⁴ Και ενώ και οι δύο ομάδες έβλεπαν το έτος 1972 ως καθοριστικό για την έκβαση των γεγονότων, ένα τραγικό συμβάν έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη σύγκρουση.

²⁷¹ *Ibid*, σ.σ. 89-90 Η άμυνα των καθολικών περιοχών έγινε από κοινού μεταξύ Επίσημου και Προσωρινού IRA χωρίς ιδιαίτερες ή ακραίες προστριβές μεταξύ τους.

²⁷² Richard, English, *Armed Struggle: The history of the IRA*, σ.173. Βλέπε επίσης Bell, J., Bowyer, *The Irish Troubles 1967-1992*, σ.σ. 220-225

²⁷³ Brian, Hanley, and Scott, Millar, *The Lost Revolution*, σ.171

²⁷⁴ *Ibid*, σ.172

Στις 30 Ιανουαρίου είχε προγραμματιστεί στο Ντέρι μια διαμαρτυρία από τη NICRA για τις φυλακίσεις αθώων πολιτών, τους θανάτους που προήλθαν από τη στρατιωτική βία και τον αγώνα του Κινήματος για τα Πολιτικά Δικαιώματα ώστε να μη θυσιαστεί για χάρη κανενός αντάρτικου αγώνα των παραστρατιωτικών οργανώσεων.²⁷⁵ Αυτή λοιπόν η διαμαρτυρία και οι υπόλοιπες πορείες που είχαν προγραμματιστεί απαγορεύτηκαν από την κυβέρνηση της Βορείου Ιρλανδίας. Ο στρατός ανέλαβε δράση και με συρματοπλέγματα περιόρισε τις διαδρομές που θα χρησιμοποιούσαν οι διαδηλωτές. Οι βρετανοί στρατιώτες χωρίς να έχουν συνολική πληροφόρηση για τους συμμετέχοντες, χωρίς να γνωρίζουν ότι επρόκειτο για πλήθος απλών πολιτών και υπό το φόβο επίθεσης του IRA σε μια στιγμή αναταραχής έστρεψαν τα όπλα τους και πυροβόλησαν προς το πλήθος.²⁷⁶

Το αποτέλεσμα αυτής τους της πράξης ήταν 13 άμαχοι νεκροί διαδηλωτές και πολλοί τραυματίες στο περιστατικό που καταγράφηκε στην ιστορία ως Ματωμένη Κυριακή. Η Martina Anderson ενθουμούμενη τη μέρα εκείνη αφηγήθηκε τα εξής: « Η μητέρα μου με πήγε στο παρεκκλήσι, όπου όλα τα φέρετρα ήταν απλωμένα και θυμάμαι ως παιδί να ρωτάω "Γιατί; Γιατί όλοι αυτοί οι άνθρωποι δολοφονήθηκαν" και η μητέρα μου απλώς έκλαιγε, δε μπορούσε να απαντήσει στην ερώτηση. Δεν υπήρχε απάντηση σε αυτήν την ερώτηση. Αυτό ήταν το περιβάλλον στο οποίο μεγάλωσα ως παιδί - δεν ξεκινήσαμε τον πόλεμο. Ο πόλεμος ήρθε σε εμάς. Γνωρίζαμε ένα κράτος που δεν μας δέχτηκε, μας μισούσε, απέρριψε τα πάντα για εμάς, ακόμη και την ουσία της ύπαρξής μας. Η Ματωμένη Κυριακή για πολλά άτομα αποτέλεσε την σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι».²⁷⁷

²⁷⁵ John, Lynch, 'Turbulent Times: Bloody Sunday and the Civil Rights Movement', *Journal for Cultural Research*, Vol. 10 No. 3 2006. σ. 284

²⁷⁶ Tim P., Coogan, *The I.R.A.*, σ.436, Βλέπε επίσης J. Bowyer Bell, *The Secret Army: The IRA*, σ.434. Οι Βρετανοί γνώριζαν ότι αρκετά επιφανή στελέχη και μέλη του Επίσημου IRA αποτελούσαν και πρωταγωνιστικές προσωπικότητες του Κινήματος των Πολιτικών Δικαιωμάτων. Έτσι ο στρατός περίμενε κάποια επίθεση κυρίως από τον Επίσημο όχι τόσο από τον Προσωρινό IRA.

²⁷⁷ Συνέντευξη με τη Martina Anderson, 13/07/2020

Έκτο Κεφάλαιο: Η επικράτηση του IRA στο πεδίο του ρεπουμπλικανισμού. Η περίοδος της σκοτεινής βίας 1972-1975

Οι εξελίξεις που ακολούθησαν το τραγικό συμβάν της Ματωμένης Κυριακής επηρέασαν σημαντικά όλους τους πρωταγωνιστές των Ταραχών. Οι δύο IRA απέκτησαν χαρακτήρα μαζικών κινημάτων ως αποτέλεσμα των εξελίξεων. Αρκετά μέλη τους εντάχθηκαν για λόγους εκδίκησης και αντιποίνων στο βρετανικό στρατό ενώ άλλοι είχαν πολιτικά κίνητρα και προσέγγιζαν την κατάσταση υπό το πρίσμα ταξικού και πολιτικού φακού.²⁷⁸ Με βάση και την προσέγγιση των ρεπουμπλικάνων «*αυτό που ενίσχυσε τον IRA ήταν το δικαίωμα να αντισταθεί όπως και η βρετανική στρατιωτική κατοχή της χώρας μας ήταν έτοιμη να προστατέψει την αυθαιρεσία των Ενωτικών .*»²⁷⁹

Ο Επίσημος IRA, η παύση πυρός και η αποχώρηση από την ενεργό δράση

Μια σειρά αλυσιδωτών γεγονότων σαν φαινόμενο ντόμινο ακολούθησαν τους επόμενους μήνες. Ο Επίσημος IRA υιοθέτησε μια πιο επιθετική πολιτική με τις επιθέσεις του σε στόχους ανώτερων αξιωματούχων.²⁸⁰ Ο Προσωρινός IRA ενέτεινε την Τρίτη Φάση της στρατηγικής του με επιθέσεις ως αντίποινα για τη Ματωμένη Κυριακή.²⁸¹ Ο βρετανικός στρατός περνούσε κρίση μετά το τραγικό συμβάν και η κυβέρνηση Heath κλήθηκε να λάβει μια σημαντική απόφαση: Άμεσος έλεγχος στα εσωτερικά θέματα της Βορείου Ιρλανδίας ή όχι; Τη δεδομένη στιγμή το Ιρλανδικό ζήτημα αναδείχθηκε σε ένα από τα σημαντικότερα θέματα της βρετανικής κυβέρνησης και της αντιπολίτευσης.²⁸²

Στις 24 Μαρτίου 1972 η κυβέρνηση Heath αποδέχεται την παραίτηση του πρωθυπουργού της Βόρειας Ιρλανδίας Brian Faulkner και του υπουργικού του συμβουλίου και επιβάλλει τον άμεσο έλεγχο του Λονδίνου επί του κρατιδίου με επιβλέποντα Γραμματέα Κράτους τον William Whitelaw.²⁸³ Η πτώση του Stormont, όπως αναφέρει ο Gerry Adams, ήταν μια λύτρωση για την καθολική κοινότητα γιατί δε θα τίθονταν ξανά υπό τη διοίκηση των Ενωτικών.²⁸⁴ Πράγματι, ο άμεσος έλεγχος από τους Βρετανούς βοήθησε στην εισαγωγή δικαιότερων και εξισορροπητικών

²⁷⁸ Alonso, Rogelio , *The IRA and the Armed Struggle*, σ.σ. 25-29

²⁷⁹ Συνέντευξη με τη Martina Anderson 13/07/2020

²⁸⁰ Hanley, Brian and Millar, Scott, *The Lost Revolution*, σ.176

²⁸¹ P., Taylor, *PROVOS: The IRA and the Sinn Fein*, σ.144

²⁸² D. , G. , Boyce, *The Irish Question And British Politics 1868-1986*, Macmillan Education, New York 1988 σ.112

²⁸³ *Ibid*, σ.111

²⁸⁴ Gerry, Adams, *Πριν ξημερώσει: Μια αυτοβιογραφία*, σ.225

αλλαγών στο τοπικό εκλογικό σύστημα και σε άλλα κοινωνικά ζητήματα.²⁸⁵ Για παράδειγμα, οι Βρετανοί θέσπισαν την Επιτροπή Στέγασης Βορείου Ιρλανδίας, εισήγαν νέες ρυθμίσεις για τις τοπικές εκλογές στη Βόρεια Ιρλανδία ενισχύοντας την συμμετοχή των καθολικών και προσπάθησαν να θέσουν πλάνα για την ανεργία και στις δύο κοινότητες.²⁸⁶ Εντούτοις οι όποιες αλλαγές φάνηκε να μην ικανοποιούσαν τα αιτήματα του ρεπουμπλικανικού κινήματος.

Ο Προσωρινός IRA προσπαθώντας να μεγιστοποιήσει το κόστος από τις επιθέσεις του εισάγει την επίθεση σε παγιδευμένα αμάξια και εξοπλίζεται με τουφέκια Armalites για την επίτευξη των στόχων του.²⁸⁷ Ο Επίσημος IRA από την άλλη με νέο οπλισμό και νέα μέλη συνέχισε τις επιθέσεις του σε ανώτερα στελέχη του στρατού και της Βασιλικής Χωροφυλακής σε συνδυασμό με τον πολιτικό αγώνα που είχε καθιερώσει τα προηγούμενα χρόνια.²⁸⁸

Παρόλα αυτά υπήρχαν έντονες σκέψεις στην ηγεσία του Δουβλίνου, να τεθούν σε αναστολή όλες οι ένοπλες ενέργειες καθώς συνέχιζε να συμμετέχει σε ένα πόλεμο στον οποίον θεωρούσαν ότι τους έσπρωξε ο Προσωρινός IRA. Αυτές οι σκέψεις εν τέλει δεν άργησαν να γίνουν πραγματικές ανησυχίες και να ληφθούν μέτρα. Το Μάιο του 1972 ο Επίσημος IRA δολοφονεί ένα νεαρό στρατιώτη στο Ντέρι, τον Ranger Best ως αντίποινα στη στρατιωτική καταστολή. Αυτό όμως που δεν γνώριζε ήταν ότι ο συγκεκριμένος στρατιώτης ήταν Καθολικός και μόλις είχε επιστρέψει από τη Γερμανία.²⁸⁹ Το γεγονός έλαβε αμέσως τεράστιες διαστάσεις εντός της καθολικής κοινότητας με την τοπική Εκκλησία και τον Προσωρινό IRA να αναφέρονται σε 'Παγκόσμιο κομμουνιστικό κίνδυνο', 'Μαρξιστές Δολοφόνους' κ.ά.²⁹⁰

Όλα αυτά οδήγησαν την ηγεσία του Επίσημου IRA να κηρύξει παύση πυρός επ'αόριστο. Οι λόγοι τους οποίους επικαλέστηκε το Επίσημο ρεπουμπλικανικό κίνημα απαντούν, κατά κύριο λόγο, στη διάσπαση. Η ηγεσία του Goulding και του Επίσημου IRA θεωρούσε ότι δεν έχασαν μόνο την υποστήριξη της εργατικής τάξης, αλλά ενεπλάκησαν σε έναν «πόλεμο», όλο και περισσότερο σεχταριστικό και ιδεολογικά

²⁸⁵ M., Whiting, *Sinn Féin And The IRA*, σ.71

²⁸⁶ M., Whiting, *Sinn Féin And The IRA*, σ.71

²⁸⁷ P., Taylor, *PROVOS: The IRA and the Sinn Fein*, σ.145

²⁸⁸ Hanley, Brian and Millar, Scott, *The Lost Revolution*, σ.176-178

²⁸⁹ *Ibid*, σ.179

²⁹⁰ *Ibid*, σ.180

ατεκμηρίωτο.²⁹¹ Για την ηγεσία του Δουβλίνου σημασία είχε ο συνολικός αγώνας πέραν του συνόρου και η δημιουργία επαναστατικών συνθηκών για τον κοινωνικό μετασχηματισμό. Άλλωστε έχοντας ως παράδειγμα το πρόσφατο τους παρελθόν οι ίδιοι είχαν αρκετούς λόγους να μη θέλουν οποιαδήποτε πολεμική επιχείρηση.²⁹² Θέλοντας να διατηρήσουν όμως το δικαίωμα υπεράσπισης των εθνικιστικών περιοχών από τον βρετανικό στρατό ή από επιθέσεις Νομιμόφρονων, εξήγησαν ότι είχαν ξεκινήσει μια «νέα φάση πολιτικού αγώνα». Από εκείνη τη στιγμή και έπειτα θα προσπαθούσαν να διαλύσουν τον σεχταριστικό αυτό πόλεμο και να εξομαλύνουν την κατάσταση δια της πολιτικής συζήτησης.²⁹³

Με την παύση πυρός που κήρυξε ο Επίσημος IRA η διάσπαση έλαβε και επίσημα την τελική της μορφή η οποία θα καθόριζε τις επερχόμενες εξελίξεις στην περίοδο των Ταραχών. Η παύση πυρός σήμαινε ότι ο Προσωρινός IRA θα συνέχιζε με την προώθηση της δικής του παραδοσιακής, μιλιταριστικής, βίαιης ατζέντας εφαρμόζοντας το επιχειρησιακό του σχέδιο χωρίς κάποιον ανταγωνισμό. Με άλλα λόγια ο Προσωρινός IRA θα αναλάμβανε τα ηνία της πρωτοπορίας του ιρλανδικού ρεπουμπλικανικού κινήματος. Οι άξονες δράσεις όμως του Προσωρινού IRA μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1980 θα αντικατοπτρίζουν πάντα τη διάσπαση του 1969.

Ο παραδοσιακός ρεπουμπλικανισμός, η ένοπλη βία και το κυνήγι μαγισσών 1972-1974

Η επικράτηση του Προσωρινού IRA ως του μόνου συνεχιστή της εκστρατείας ενάντια στους Βρετανούς επανάφερε στο προσκήνιο όρους και ρόλους του ρεπουμπλικανικού κινήματος από την εποχή της Εκστρατείας των Συνόρων. Η στρατιωτική πτέρυγα του κινήματος είχε τον απόλυτο έλεγχο των κινήσεων ενώ η πολιτική πτέρυγα παρέμενε ο φτωχός συγγενής με περιορισμένη δράση.

Το καλοκαίρι του 1972 ο Προσωρινός IRA θα κηρύξει και αυτός παύση του πυρός σε μια προσπάθεια ανασύνταξης δυνάμεων και εκτίμησης της κατάστασης. Στην πραγματικότητα αυτό που ο Προσωρινός IRA διέθετε ως στρατηγική επιλογή ήταν οι άμεσες συνομιλίες με τους Βρετανούς για τη διεκδίκηση υλοποίησης των αιτημάτων της καθολικής κοινότητας. Η βρετανική κυβέρνηση αποδέχθηκε να συζητήσει με την

²⁹¹ Jack, Holland, και Henry, McDonald, *INLA: Deadly Divisions*, Poolbeg Books Ltd, Δουβλίνο 2010 σ.30

²⁹² J., Mulqueen, 'An Alien Ideology', σ.109

²⁹³ *Ibid*, σ.31

ηγεσία του Προσωρινού IRA στο Λονδίνο στις 7 Ιουλίου 1972.²⁹⁴ Παρόλα αυτά οι αδιέξοδες συζητήσεις και οι υπερβολικές απαιτήσεις της αντιπροσωπείας του IRA οδήγησαν σε ναυάγιο τις διαπραγματεύσεις.²⁹⁵ Τραγικό επακόλουθο ήταν η τρομοκρατία τους επόμενους μήνες με πολύνεκρες βομβιστικές επιθέσεις και ανταλλαγές πυροβολισμών με πιο γνωστό επεισόδιο τη Ματωμένη Παρασκευή.²⁹⁶ Το πεδίο της ένοπλης δράσης ήταν υπόθεση πια του Προσωρινού IRA που από εκείνη την στιγμή άρχισε να ιδιοποιείται και να μονοπωλεί το όνομα IRA.²⁹⁷

Από το επεισόδιο της Ματωμένης Παρασκευής μέχρι και τις αρχές του 1974 ξέσπασε ένα κυνήγι μαγισσών από το βρετανικό στρατό με σκοπό την αποδυνάμωση του IRA. Στρατιωτικές επιχειρήσεις στις γκετοποιημένες καθολικές συνοικίες, αρκετές κρατήσεις χωρίς δίκη (internment) για συμμετοχή στον IRA και αρκετές συλλήψεις ηγετικών και κύριων στελεχών της οργάνωσης.²⁹⁸ Μέχρι το 1973 αρκετά μέλη της ηγεσίας που πρωταγωνίστησαν στη διάσπαση και στα μετέπειτα γεγονότα φυλακίστηκαν όπως ο Αρχηγός Seán Mac Stíofáin, ο Martin McGuinness της Ταξιαρχίας του Ντέρι, ο Gerry Adams της Ταξιαρχίας του Μπέλφαστ (παρόλο που αρνείται ότι ήταν μέλος του IRA).

Η αναδιάρθρωση της οργάνωσης επέτασσε αστραπιαίες αλλαγές για την ζωτική επιβίωση του κινήματος και την επίτευξη του τελικού σκοπού. Από τα έργα και τις ημέρες του Προσωρινού IRA την περίοδο 1972-1974 αξίζει να σταθούμε σε κάποια από αυτά όπως ήταν η προσπάθεια πολιτικής δράσης από το παράνομο Sinn Féin και τους Ρεπουμπλικανικούς Συλλόγους. Ο Daniel Finn αναφέρεται στο Sinn Féin της περιόδου ως τον "φτωχό συγγενή" των ρεπουμπλικάνων κάτι που επιβεβαιώνει και ο ίδιος ο Gerry Adams. Η πολιτική ταυτότητα και κουλτούρα του Sinn Féin, θύμιζε αρκετά το Sinn Féin της περιόδου 1956-1962. Μια σκληρή ανθενωτική οργάνωση, φανατικά πολέμια οποιασδήποτε εκλογικής διαδικασίας και περιορισμένη στα μετόπισθεν της ένοπλης βίας ως προπαγανδιστικού οχήματος.

²⁹⁴ J. Bowyer Bell, *The Secret Army: The IRA*, σ.80

²⁹⁵ Richard, English, *Armed Struggle: The history of the IRA*, σ.193

²⁹⁶ Ed, Moloney, *A secret history of the IRA*, σ. 131. Το περιστατικό της Ματωμένης Παρασκευής ήταν μια σειρά διαδοχικών βομβιστικών εκρήξεων που σημειώθηκαν στις 21 Ιουλίου του 1972 από τον Προσωρινό IRA και είχαν ως αποτέλεσμα τον θάνατο εννέα ανθρώπων και τον τραυματισμό άλλων 130. Οι επτά από τους εννέα ήταν πολίτες και μάλιστα οι δύο εξ αυτών ήταν καθολικές.

²⁹⁷ P., Λω, *Διεθνής Τρομοκρατία*, σ.299. Τη νέα φάση στις Ταραχές από το 1972 και έπειτα ο βρετανικός στρατός την ονόμαζε ως «πόλεμο με τον IRA».

²⁹⁸ Cynthia L. Irvin, *Militant Nationalism: Between Movement and Party in Ireland and the Basque Country*, University of Minnesota Press, Minneapolis 199 σ.180 και σ.184

Σε μια περίοδο μάλιστα που το Επίσημο Sinn Féin και ο Επίσημος IRA επέλεγαν τον μαζικό και πολιτικό δρόμο προς τη λύση του εθνικού ζητήματος, ενώ οι ενδοπαραταξιακές συζητήσεις περί ιδεολογίας και ένοπλης σύγκρουσης κυριαρχούσαν στο εσωτερικό τους,²⁹⁹ η πιο καινοτόμα πολιτική πράξη ήταν η πρόταση Eire Nua (Μια νέα Ιρλανδία) από το 1971 και η υποστήριξη της την περίοδο αυτή. Η πρόταση προέβλεπε ότι με την αποχώρηση των Βρετανών και τη διάλυση της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας, θα δημιουργούνταν μια ενιαία σοσιαλιστική Ιρλανδία.³⁰⁰ Το νέο αυτό κράτος πολιτειακά θα ήταν μια ομοσπονδιακή δημοκρατία με τέσσερα κοινοβούλια για τις τέσσερις ιστορικές κομητείες (Ulster, Leinster, Connacht, Munster) και μια κεντρική άνω βουλή.³⁰¹

Η διάσπαση επηρέασε και την πρόταση «Μια Νέα Ιρλανδία» από πολλές απόψεις. Στην προγραμματική πρόταση λοιπόν, διατηρούνται όροι όπως σοσιαλιστική δημοκρατία, κρατικός έλεγχος, κοινωνική δικαιοσύνη κ.α., εντούτοις εντάσσονται σε ένα διαφορετικό πλαίσιο από αυτό που είχε υιοθετήσει η ηγεσία του Goulding. Όλα συνδέονται με την ιστορική κληρονομιά του 1916 και ο σοσιαλισμός που επεδίωκε το Προσωρινό Sinn Féin και ο Προσωρινός IRA ήταν σοσιαλισμός με ιρλανδικά χαρακτηριστικά, εμποτισμένα με τις καθολικές χριστιανικές αξίες.³⁰² Ως οικονομικό πρόγραμμα προτείνεται προς υιοθέτηση το Comhar na gComharsan, ένα παλιό γαελικό οικονομικό σύστημα που βασίζεται στον συνεργατισμό και την περιορισμένη ατομική ιδιοκτησία.³⁰³

Το πιο ενδιαφέρον από όλα όμως είναι η ξεκάθαρη θέση που λαμβάνει το κίνημα στο ψυχροπολεμικό κλίμα της εποχής. Όπως και οι προκάτοχοι τους ρεπουμπλικάνοι της περιόδου 1956-1962, δεν επιλέγουν στρατόπεδο. Αυτό όμως που κάνει τον Προσωρινό ρεπουμπλικανισμό να ξεχωρίζει είναι η πρόταση για σύμπλευση με τις χώρες του Τρίτου Κόσμου σε Ασία και Αφρική. Όπως αναφέρουν *«έχουμε περισσότερα κοινά με τις χώρες που σταδιακά αναπτύσσονται παρά με μία λέσχη πλούσιων πρώην αποικιακών δυνάμεων(Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα)»*³⁰⁴

²⁹⁹ Jack, Holland, και Henry, McDonald, *INLA*, σ.σ.37-39

³⁰⁰ Eire Nua, Κομματικό Έντυπο 1971, σ.55

³⁰¹ *Ibid*, σ.55

³⁰² *Ibid*, σ.4

³⁰³ *Ibid*, σ.5

³⁰⁴ *Ibid*, σ.6

Αυτό το αμάλγαμα ιδεολογικής ταυτότητας του IRA, με βάση τη μελέτη του Ράντλαλ Λω, του επέτρεπε να εμφανίζεται σε όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970 ως μια διαφορετική οργάνωση, ανάλογα με το εκάστοτε ακροατήριο. Η έντεχνη σύνδεση με το NATO και σκοπίμως όχι με τις ΗΠΑ, του επέτρεψαν να διατηρεί τους δεσμούς του με την ιρλανδοαμερικανική κοινότητα από την οποία λάμβανε οικονομική υποστήριξη και δια της οποίας προμηθευόταν όπλα.³⁰⁵ Από την άλλη η επίδειξη σοσιαλιστικής ταυτότητας και κληρονομιάς του επέτρεπε να διατηρεί τις σχέσεις του με αντίστοιχες οργανώσεις στην Ευρώπη όπως η δυτικογερμανική οργάνωση Φράζια «Κόκκινος Στρατός», οι Ερυθρές Ταξιαρχίες στην Ιταλία και η βασκική παραστρατιωτική οργάνωση ETA. Τέλος η αναφορά στον Τρίτο Κόσμο του έδινε τη δυνατότητα να συνεχίσει να έχει επαφές με άλλες αντίστοιχες εθνοτικές-εθνικιστικές οργανώσεις όπως την PLO στην Παλαιστίνη αλλά και με τον Καντάφι στη Λιβύη.³⁰⁶

Στο μεταξύ ο IRA συνέχισε την εκστρατεία του με τις βομβιστικές επιθέσεις και το 1973-74. Μάλιστα αρκετές από αυτές σημειώθηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο με πολύ αιματηρά αποτελέσματα όπως στην έκρηξη στη Μπυραρία του Μπέρμιγχαμ ενώ συνεχίστηκαν οι συμπλοκές με προτεσταντικές παραστρατιωτικές ομάδες. Ο Προσωρινός IRA ενέτεινε την εκστρατεία του βασισμένος σε δύο άξονες: τον αντιιμπεριαλιστικό αγώνα και την εκπλήρωση του εθνικού σκοπού. Μάλιστα δε δίστασε να προχωρήσει σε πρόσκληση προς την προτεσταντική κοινότητα σε κοινό αγώνα, καθώς κατά τους ίδιους οι Νομιμόφρονες ήταν ιμπεριαλιστικά υποχείρια της βρετανικής κατοχικής δύναμης.³⁰⁷ Ο Προσωρινός IRA την περίοδο αυτή στράφηκε εναντίον και του Σοσιαλδημοκρατικού Εργατικού Κόμματος της Βορείου Ιρλανδίας (SDLP), που αποτελούσε την εκλογική επιλογή αρκετών εθνικιστών καθολικών. Ο λόγος ήταν η αποδοχή εκ μέρους του της συμφωνίας Sunningdale, μιας συμφωνίας που υπεγράφη από τις κυβερνήσεις M.B, Ιρλανδίας και Βορειοϊρλανδικής διοίκησης και ρύθμιζε την πολιτική κατάσταση στη Βόρεια Ιρλανδία.³⁰⁸

³⁰⁵ P., Λω, *Διεθνής Τρομοκρατία*, σ. 304 Βλέπε επίσης Maurice Tugwell, "Politics and propaganda of the provisional IRA", *Terrorism*, 5:1-2, Routledge 1981, σ.σ.22-23

³⁰⁶ P., Λω, *Διεθνής Τρομοκρατία*, σ.304 Βλέπε επίσης Maurice Tugwell, ο.π. σ.σ.24-25

³⁰⁷ *Republican News*, Vol. 4, No. 28, Ιούλιος 1974 (Ανακτήθηκε από www.leftarchive.ie). Άρθρο με τίτλο Call to Ulster Protestants. Βλέπε επίσης Richard English, *Armed Struggle: The history of the IRA*, σ.198

³⁰⁸ D., Finn, *One Man's Terrorist*, σ.114

Η ανακωχή του 1975 και οι επιπτώσεις στο ρεπουμπλικανικό κίνημα

Περί τα τέλη του 1974 το μέτρο των φυλακίσεων χωρίς δίκη, είχε αποδεκατίσει τον IRA. Μπορεί ο IRA να στρατολογούσε μέλη και εθελοντές σε Νότο και Βορρά, η μαζική πλειοψηφία των μελών του όμως προερχόταν από τη Βόρεια Ιρλανδία. Ανάμεσα λοιπόν στους εκατοντάδες φυλακισμένους συμπεριλαμβάνονταν, όπως έχει προαναφερθεί, αρκετά μέλη της ηγεσίας του Προσωρινού IRA. Σε μια προσπάθεια προώθησης του διαλόγου για την εξεύρεση λύσεως στο ζήτημα της ένοπλης βίας, μια ομάδα προτεσταντών κληρικών συναντήθηκε με αντιπροσωπεία μελών του IRA.³⁰⁹ Η συνάντηση οδηγήθηκε σε αδιέξοδο αλλά επέδρασε στον τρόπο σκέψης των μελών της αντιπροσωπείας. Δέκα μέρες μετά, στις 22 Δεκεμβρίου, ο IRA θα κηρύξει παύση του πυρός για την περίοδο των Χριστουγέννων 1974 μέχρι την Πρωτοχρονιά του 1975.³¹⁰

Τον ίδιο μήνα, αξιωματούχοι της κυβέρνησης είχαν επαφές με το Προσωρινό Sinn Féin το οποίο νομιμοποιήθηκε ξανά.³¹¹ Στις επαφές αυτές σημαντικό ρόλο διαδραμάτισαν ο Ruairí Ó Brádaigh, ο Dáithí Ó Conaill και ο Billy McKee που είχε αποφυλακιστεί τον Σεπτέμβριο και αναλάβει την Ταξιαρχία του IRA στο Μπέλφαστ.³¹² Το Στρατιωτικό Συμβούλιο του Προσωρινού IRA μετά από σειρά επαφών με τους βρετανούς αξιωματούχους έδωσε παράταση μερικών ημερών στην παύση πυρός εντός Ιανουαρίου για να μπορέσει να μελετήσει την κατάσταση. Η ηγεσία του Προσωρινού IRA και Sinn Féin δεν είχε ερμηνεύσει σωστά τα δεδομένα της δικής της εκστρατείας και θεωρούσε ότι οι Βρετανοί ήταν έτοιμοι να συζητήσουν την αποχώρησή τους από το νησί.³¹³

Ο τότε Γραμματέας της Βορειοϊρλανδικής Διοίκησης Merlyn Rees και το ανώτερο στέλεχος της Υπηρεσίας Μυστικών Πληροφοριών MI6 Michael Oatley μέσω κάποιων επαφών τους με την καθολική κοινότητα έπεισαν την ηγεσία του Προσωρινού IRA να συνεχίσει τις συνομιλίες μαζί τους.³¹⁴ Αυτές οι συζητήσεις διήρκησαν όλο τον Ιανουάριο και στις 9 Φεβρουαρίου 1975 ο Προσωρινός IRA ανακοίνωσε παύση του πυρός επ' αόριστο και τη δημιουργία τοπικών κέντρων αναφοράς για τη διατήρηση της

³⁰⁹ Richard, English, ο.π. σ.215

³¹⁰ Gordon, Gillespie, *Historical Dictionary of the Northern Ireland Conflict*, The Scarecrow Press, ΗΠΑ 2008, σ.25

³¹¹ *Ibid*, σ.25

³¹² P., Taylor, *PROVOS: The IRA and the Sinn Féin*, σ.190

³¹³ *Ibid*, σ.190-191

³¹⁴ J. Bowyer Bell, *The Secret Army: The IRA*, σ.474

εκεχειρίας μεταξύ βρετανών και ρεπουμπλικάνων.³¹⁵ Τα κέντρα αυτά θα τελούσαν υπό τον έλεγχο του Sinn Féin και σύμφωνα με τη βιογραφία του Martin McGuinness, για πολλά μέλη ήταν και η πρώτη τους ενασχόληση με αυτό που ονομάζουμε μαζική πολιτική (mass politics).³¹⁶

Το 1975 η βία δεν περιορίστηκε. Τουναντίον σημειώθηκαν αρκετά περιστατικά σεκταριστικής βίας. Μπορεί η εκεχειρία μεταξύ στρατού και IRA να περιόρισε στο μέγιστο τις επιθέσεις, οι παραστρατιωτικές ομάδες των Νομιμοφρόνων όμως εξαπέλυσαν αρκετές αιματηρές επιθέσεις εναντίον καθολικών και μελών του IRA.³¹⁷ Ένα ακόμα αρνητικό της περιόδου ήταν η εμφύλια διαμάχη μεταξύ μελών Επίσημου και Προσωρινού IRA. Μπορεί η διαμάχη των δύο παρατάξεων να απαντά ήδη μετά τη διάσπαση, όμως το 1975 οι συγκρούσεις ήταν οι πιο αιματηρές και δολοφονικές.³¹⁸ Στη διαμάχη αυτή ήρθε να προστεθεί ακόμα μια ομάδα ρεπουμπλικάνων, ο Ιρλανδικός Εθνικός Απελευθερωτικός Στρατός και η πολιτική πτέρυγα του το Ιρλανδικό Ρεπουμπλικανικό Σοσιαλιστικό Κόμμα. Αυτή η ομάδα προερχόταν από μια ακόμη διάσπαση του Επίσημου IRA και του Επίσημου Sinn Féin που προέκυψε το 1974 από τις εσωτερικές συζητήσεις για τον ένοπλο ταξικό αγώνα με τον Seamus Costello να αποχωρεί και να ιδρύει τις προαναφερθείσες ομάδες.³¹⁹

Με τις επιθέσεις από τους Νομιμόφρονες να αυξάνονται, την εμφύλια διαμάχη με τις υπόλοιπες ομάδες να αποπροσανατολίζει την εκστρατεία του Προσωρινού IRA, και τις συνομιλίες με τους Βρετανούς να βρίσκονται σε τέλμα, η εκεχειρία άρχισε να θρυμματίζεται στα τέλη του 1975. Είναι ξεκάθαρο ότι η ανάλυση του IRA για την κατάσταση ήταν ρηχή και δεν είχε προσμετρήσει όλους τους παράγοντες πίσω από τις συνομιλίες με τους Βρετανούς. Έχοντας στην ηγεσία ανθρώπους με στρατοκρατικό τρόπο σκέψης περιορίσε την πολιτική διαύγεια του κινήματος που θα επέτρεπε την ερμηνεία των κινήσεων της Μεγάλης Βρετανίας ενώ το περιορίσε επίσης σε μια διαμάχη αυτοδικίας με τους πρώην συντρόφους τους.

Αποδείχθηκε τελικά ότι οι Βρετανοί χρησιμοποιούσαν την εκεχειρία για να ανανεώσουν το σύστημα τους στις Μυστικές Υπηρεσίες και να επεξεργαστούν ένα νέο

³¹⁵ Liam, Clarke, και Kathryn, Johnston, *Martin McGuinness*, σ.132

³¹⁶ *Ibid*, σ.132

³¹⁷ Ed, Moloney, *A secret history of the IRA*, σ.σ. 158-159

³¹⁸ *Ibid*, σ.σ.159-160

³¹⁹ Jack, Holland, και Henry, McDonald, *INLA*, σ.σ.51-56. Ο Seamus Costello σκοτώθηκε το 1977 σε σύγκρουση με τους πρώην συντρόφους του του Επίσημου IRA.

σχέδιο αντιμετώπισης των παραστρατιωτικών ομάδων στη Βόρεια Ιρλανδία.³²⁰ Στις 4 Νοεμβρίου ο Merlyn Rees θα ανακοινώσει ότι από τον Μάρτιο του 1976 θα πάψει να υφίσταται το καθεστώς του πολιτικού κρατούμενου για όσους καταδικάζονται για εγκλήματα τρομοκρατίας.³²¹ Αυτή του η ανακοίνωση εγκαινίασε και τη νέα στρατηγική των Βρετανών για την Βόρεια Ιρλανδία: την "Ολστεροποίηση" (Ulsterization) που συνοψιζόταν στην προτεραιότητα της αστυνομίας έναντι των βρετανικών στρατιωτικών δυνάμεων, την "Ποινικοποίηση" (Criminalization) των δράσεων του IRA, εντέλει την «Κανονικοποίηση» (Normalization).

Η νέα στρατηγική στο σύνολό της προέβλεπε τον επαναπροσδιορισμό του προβλήματος ως εσωτερικού της Βορείου Ιρλανδίας, μεταξύ ρεπουμπλικάνων και ενωτικών και όχι ως πολιτικού μεταξύ IRA και Μεγάλης Βρετανίας. Ήθελαν να μετατρέψουν το ζήτημα από ευρύτερο πολιτικό σε πρόβλημα των κοινοτήτων.³²² Με αυτά τα δεδομένα δε θα απασχολούσε πλέον εξ ολοκλήρου τον βρετανικό στρατό το ζήτημα αλλά το βάρος της ευθύνης θα έπεφτε περισσότερο στη Βασιλική Χωροφυλακή του Όλστερ. Από την άλλη, οι φυλακισμένοι του IRA έπαυαν να θεωρούνται πλέον πολιτικοί κρατούμενοι και θεωρούνταν κοινοί εγκληματίες του ποινικού δίκαιου ή τρομοκράτες που θα δικάζονταν με βάση τον αντιτρομοκρατικό νόμο.³²³

³²⁰ E., Ó Broin, *Sinn Féin and the Politics of Left Republicanism*, σ. 230

³²¹ G., Gillespie, *Historical Dictionary of the Northern Ireland Conflict*, σ.26

³²² E., Ó Broin, *Sinn Féin and the Politics of Left Republicanism*, σ. 231

³²³ *Ibid*, σ.231

Έβδομο Κεφάλαιο: Η πολιτική στο μικροσκόπιο του ρεπουμπλικανισμού: Η "αναγέννηση" του Sinn Féin, οι απεργίες πείνας και οι εκλογικές επιτυχίες 1976-1981.

Η περίοδος από το 1976 μέχρι και το 1981 αποτελεί, κατά πολλούς, την πιο ενδιαφέρουσα περίοδο στη διαδρομή του ρεπουμπλικανικού κινήματος. Κατά τη μελέτη της περιόδου, αρκετές φορές σκέφτηκα τους αρχαίους Έλληνες και συγκεκριμένα τον Ηρόδοτο και τον Αριστοτέλη. Από τη μια ο Ηρόδοτος δήλωσε ότι *"όπου χρειάζεται εξυπνάδα, η βία δεν είναι καθόλου χρήσιμη"*. Από την άλλη ο Αριστοτέλης ισχυριζόταν ότι ο άνθρωπος είναι από τη φύση του ζώο πολιτικό. Η νέα γενιά των ρεπουμπλικάνων του Προσωρινού IRA που ήρθε στο προσκήνιο την περίοδο εκείνη, επί της ουσίας εξέφρασε ανάλογες πεποιθήσεις.

Στο παρόν κεφάλαιο θα εξεταστεί η προσπάθεια πολιτικοποίησης του κινήματος και επαναδραστηριοποίησης της πολιτικής πτέρυγας του IRA, του Sinn Féin. Θα παρουσιαστούν οι ξεκάθαρες επιρροές της διάσπασης, το ανάθεμα της πολιτικής και των εκλογών από τους παραδοσιακούς ρεπουμπλικάνους και οι εναλλακτικοί τρόποι με τους οποίους το ρεπουμπλικανικό κίνημα προσπάθησε να επαναπροσδιορίσει την πολιτική του θέση στην κοινωνία.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις απεργίες πείνας εντός των φυλακών οι οποίες κινητοποιήσαν μαζικές διαδηλώσεις και πλήθος κόσμου να στηρίζει τον αγώνα των απεργών. Κυριότερη φυσιογνωμία είναι φυσικά ο Μπόμπι Σάντς που μαζί με άλλους εννέα απεργούς πείνας κατάφεραν να συγκινήσουν την παγκόσμια κοινή γνώμη.

Ο Προσωρινός IRA και ο ρεπουμπλικανισμός μπροστά στις νέες προκλήσεις 1976-1979.

Το βρετανικό σχέδιο για την αποδυνάμωση των ιρλανδικών παραστρατιωτικών οργανώσεων είχε μερική επιτυχία. Στα τέλη του 1975 και στις αρχές του επόμενου χρόνου οι οργανώσεις των ρεπουμπλικάνων, ενεργές και μη, είχαν αποδυναμωθεί στρατιωτικά σε μεγάλο βαθμό λόγω των εμφύλιων συγκρούσεων μεταξύ τους αλλά και από τις επιθέσεις των Νομιμοφρόνων. Μάλιστα η νέα στρατηγική των Βρετανών στη Βόρεια Ιρλανδία δημιούργησε πρόσθετα προβλήματα στο κίνημα των ρεπουμπλικάνων και στην ίδια τους την εκστρατεία. Για πρώτη φορά μετά τη διάσπαση ο Προσωρινός

IRA δεν έχει ευρεία απήχηση στην καθολική κοινότητα, ενώ ο κλοιός σφίγγει μέσα από τους συχνούς ελέγχους και τις συλλήψεις και αυτό δυσχεραίνει ακόμη περισσότερο την όλη κατάσταση.

Η νέα εποχή θύμιζε σε αρκετά σημεία την εποχή μετά την εκστρατεία των συνόρων και την ανάληψη της ηγεσίας από τον Goulding. Το κίνημα χρειαζόταν νέες ιδέες και νέο σχέδιο, μια νέα στρατηγική ούτως ώστε να επέλθει μια ανανέωση στις τάξεις των ρεπουμπλικάνων. Από τα μέσα του 1975 η νέα γενιά ρεπουμπλικάνων, που την εποχή της διάσπασης ήταν στα μετόπισθεν, ήλθε στο προσκήνιο και έμελε να καθιερωθεί. Από τις προσωπικότητες που θα βρεθούν τις επόμενες δεκαετίες στο προσκήνιο του κινήματος ήταν ο Danny Morrison, ο Gerry Adams και ο Martin McGuinness. Ο Danny Morrison ανέλαβε το 1975 την αρχισυνταξία της εφημερίδας Republican News και παρότρυνε τον Gerry Adams να ξεκινήσει να αρθρογραφεί στην εφημερίδα.³²⁴ Όπως περιγράφει και ο ίδιος στο βιβλίο του, υπογράφοντας με ψευδώνυμο τα άρθρα του ασκούσε στοχευμένη και προσεκτική κριτική στην ηγεσία του κινήματος.³²⁵

Το 1976 ο Gerry Adams θα προχωρήσει στην συγγραφή ενός δεκαεξασέλιδου φυλλαδίου με τίτλο *Ειρήνη στην Ιρλανδία*·, θέλοντας να προχωρήσει σε μια ανάλυση της κατάστασης στο νησί και κυρίως στην περιοχή του στο Μπέλφαστ στο Μπάλυμαρφ (Ballymurphy). Στο φυλλάδιο αυτό γίνεται η πρώτη αναφορά στον Μακρύ Πόλεμο με τη Βρετανία ενώ παράλληλα επιρρίπτει ευθύνες για την έκρηξη της βίας στον βρετανικό ιμπεριαλισμό και στη φασίζουσα πολιτική συμπεριφορά του Οραγγισμού στο Βορρά.³²⁶ Στο κείμενο κάνει αναφορές σε ενεργό και ανενεργό ρεπουμπλικανισμό στρέφοντας τα πυρά του προς το κράτος των 26 Κομητειών που φέρει ευθύνη για την αποσύνθεση του κινήματος και για το "ξεπούλημα" του εθνικού ζητήματος.³²⁷

Ο Gerry Adams επιλογικά πρόσθεσε ότι «η επαναστατική βία, η οποία δεν προϋποθέτει σεκταριστικές ενέργειες, πρέπει να τεθεί υπό πειθαρχία και έλεγχο. Πρέπει να αποτελεί το σύμβολο αντίστασης του λαού μας και αιχμή της επιθυμίας μας για μια ειρηνική κοινωνία ».³²⁸ Οι εκφράσεις που χρησιμοποιεί ο Gerry Adams σε αυτό το

³²⁴ Richard, English, *Armed Struggle: A history of the IRA*, σ.217

³²⁵ Gerry, Adams, *Πριν ξημερώσει*, σ.297

³²⁶ Gerry, Adams, *Peace in Ireland*, Sinn Fein κομματικό έντυπο 1976 σ.1-3

³²⁷ *Ibid*, σ.9

³²⁸ *Ibid*, σ.13

κείμενο, έδειχναν την ανάγκη για ανανέωση των πολιτικών θέσεων του κινήματος και επαναπροσδιορισμό της στρατηγικής του IRA. Είναι πολύ εύκολο να αναγνωρίσει κανείς την αλλαγή που επέφεραν στον ίδιο τα αναγνώσματά του στη φυλακή την περίοδο από το 1973 μέχρι και το 1977.³²⁹ Αρκετά από αυτά ήταν αναγνώσματα παλαιών ρεπουμπλικάνων, σοσιαλιστών και μη, τα οποία τον οδήγησαν να «φορέσει» ένα ηθικό πέπλο στην ένοπλη εκστρατεία του IRA, ως επαναστατική βία, η οποία θα επιφέρει τον κοινωνικό μετασχηματισμό και εντάσσεται στην ηθική διάσταση που οι σοσιαλιστικές ιδέες αποδίδουν συχνά στην επαναστατική βία.

Τα κείμενα του Adams και των υπολοίπων νεαρών εθελοντών προκάλεσαν ένα κύμα αντίδρασης και κριτικής της στρατηγικής της ηγεσίας του κινήματος. Τέθηκαν στο στόχαστρο η διαχείριση της εκστρατείας από την ηγεσία του Ruairí Ó Brádaigh στο Sinn Féin και η πολιτική της Eire Nua (Νέας Ιρλανδίας), που στόχευε σε μια ομοσπονδιακή δημοκρατία της Ιρλανδίας η οποία θα περιελάμβανε ολόκληρο το νησί, ενώ στο στρατιωτικό σκέλος ο Billy McKee και ο Seamus Twomey κρίνονταν για την έκβαση της στρατιωτικής εκστρατείας. Η ηγεσία του κινήματος ενώ εξέφραζε τις αντιθέσεις της στην εσωτερική κριτική που δεχόταν δεν προσπάθησε να υπονομεύσει τις φωνές αυτές. Κατά τον Gerry Adams δεν το επιδίωξαν γιατί οι νεαροί εθελοντές έδωσαν μια νέα πνοή στην κινητικότητα του κινήματος.³³⁰

Η εσωτερική κριτική σε συνδυασμό με την αυξημένη επιχειρησιακή δραστηριότητα των βρετανικών μυστικών υπηρεσιών και της Βασιλικής Χωροφυλακής, οδήγησαν τον IRA σε σημαντικές δομικές και ιεραρχικές αλλαγές. Ο μεγάλος αριθμός συλλήψεων και ανακρίσεων των εθελοντών του IRA βοήθησε τις Μυστικές Υπηρεσίες να συλλέξουν αρκετά στοιχεία για την παραστρατιωτική οργάνωση. Το 1977 αποφασίζεται πως ο IRA θα μετατραπεί σε οργάνωση μυστικών πυρήνων. Ο κάθε πυρήνας θα αποτελείτο από τέσσερις εθελοντές οι οποίοι θα γνώριζαν μόνο τον πυρηνάρχη τους και όσους ανήκαν στο δικό τους πυρήνα.³³¹ Για διοικητικούς σκοπούς και σκοπούς στρατιωτικής ιεραρχίας θα διατηρούνταν τα τάγματα και οι ταξιαρχίες στις μεγάλες πόλεις και θα έδιναν τις επιχειρησιακές εντολές

³²⁹ E., Ó Broin, *Sinn Féin and the Politics of Left Republicanism*, σ. 232. Με βάση τις αναφορές του συγγραφέα ο Gerry Adams και ο περίγυρός του στη φυλακή αφιέρωναν τις ώρες τους σε ανάγνωση έργων του James Connolly, Liam Mellows όπως και εκπροσώπων του ρεύματος της Νέας Αριστεράς, κυρίως του Φιντέλ, του Τσε και του Φραντς Φάνον.

³³⁰ Gerry Adams, *Πριν ξημερώσει*, σ.316

³³¹ P., Taylor, *PROVOS: The IRA and the Sinn Féin*, σ.225

στους πυρηνάρχες.³³² Επιπρόσθετα με αυτές τις αλλαγές το Στρατιωτικό Συμβούλιο διαχώρισε τα κεντρικά του τμήματα σε δύο με βάση τις προτεραιότητες της εκστρατείας. Δημιουργείται η Βόρεια Διοίκηση ως δεύτερο επιχειρησιακό κέντρο ενώ θα συνέχιζε να υφίσταται το Γενικό Επιτελείο Στρατού του IRA που είχε έδρα στο Δουβλίνο και θα αναλάμβανε την οικονομική υποστήριξη του αγώνα. Ο πόλεμος για τον IRA μεταφέρεται πλέον εξ ολοκλήρου στο Βορρά.³³³

Η θεωρητική δουλειά του Gerry Adams και των συγκρατούμενων του στη φυλακή για αναβάθμιση της στρατηγικής του IRA μετουσιώνεται σε πράξη το 1977. Ο IRA εξέλιξε την στρατιωτική στρατηγική ονομάζοντας τη νέα φάση του σχεδίου του "Μακρύς Πόλεμος". Στο Πράσινο Βιβλίο, το διάσημο εγχειρίδιο των εθελοντών του IRA που εκδόθηκε το 1977, ο "Μακρύς Πόλεμος" ορίζεται ως το: *«πλήγμα στο μαλακό οικονομικό υπογάστριο του εχθρού, όχι με την ελπίδα να τους ρίξει κυριολεκτικά στη θάλασσα, παρά φιλοδοξώντας να αποσυρθούν, μετά από μια αποτελεσματική εκστρατεία συνεχιζόμενης παρενόχλησης.»*³³⁴ Οι επιθέσεις σε κύριους οικονομικούς και πολιτικούς στόχους μέσω βομβιστικών επιθέσεων, θα είναι το κυριότερο είδος σύγκρουσης θα ακολουθήσει ο IRA μέχρι και το τέλος των Ταραχών. Στο βιβλίο επίσης τονίζεται η ιστορική κληρονομιά αντίστασης του IRA ενάντια στα 800 χρόνια καταπίεσης των Βρετανών, το ηθικό πλεονέκτημα του αγώνα υπέρ του έθνους, η πολιτική τοποθέτηση του κινήματος υπέρ του Τρίτου Κόσμου και τέλος επαναλαμβάνεται η ανάγκη για τη δημιουργία μιας ιρλανδικής σοσιαλιστικής δημοκρατίας.³³⁵

Ενώ όλες οι προαναφερθείσες αλλαγές ξεκίνησαν να τροchioδρομούνται σταδιακά, οι νεαροί ρεπουμπλικάνοι βρήκαν την ευκαιρία μέσω μιας ομιλίας στα πλαίσια εκδήλωσης για τον Wolfe Tone το 1977, να υποδείξουν δημόσια πλέον την ανάγκη για καινούργιες κατευθύνσεις στην ρεπουμπλικανική ατζέντα. Η ομιλία εκφωνήθηκε από τον Jimmy Drum, ιστορικό στέλεχος του ρεπουμπλικανικού κινήματος και την επιμελήθηκαν ο Gerry Adams και ο Danny Morrison.³³⁶ Πέρα από την πρώτη δημόσια κριτική προς την ηγεσία, από την ομιλία προέκυπταν τρεις βασικές νέες κατευθύνσεις.

³³² *Ibid*, σ.226

³³³ Ed, Moloney, *A secret history of the IRA*, σ.σ. 171-172

³³⁴ *B.I. Λένιν, Werewolf, IRA, CIA:4 Κείμενα περί Ανταρτοπολέμου*, μτφρ. Γεώργιος Κουφογιώργος, Eurobooks, Αθήνα 2019, σ.213

³³⁵ *Ibid*, σ.σ.198-200

³³⁶ Gerry, Adams, *Πριν ξημερώσει*, σ. 316

Η πρώτη ήταν η ανάγκη επαναπροσέγγισης της εργατικής τάξης στη Δημοκρατία της Ιρλανδίας. Στόχος ήταν η ενδυνάμωση του ρεπουμπλικανισμού στο Νότο με σκοπό την υποστήριξη της εκστρατείας των εθνικιστών στο Βορρά. Η δεύτερη ήταν η στροφή από τον χριστιανικό σοσιαλισμό στον σοσιαλισμό με αντικαπιταλιστικά χαρακτηριστικά, δηλαδή αναθεώρηση του περιεχομένου του σοσιαλιστικού ιδεώδους και έμφαση στην οικονομική πτυχή του σοσιαλισμού. Η τρίτη κατεύθυνση ήταν η ενασχόληση με άλλες μορφές αγώνα με προμετωπίδα όμως τον ένοπλο. Εδώ προφανώς και εννοούσαν το Sinn Féin και τον πολιτικό ακτιβισμό. Άλλωστε όπως ανέφερε ο Jimmy Drumm στην ομιλία του «*Το μίσος και η έχθρα για τον στρατό δεν μπορούν από μόνα τους να αντέξουν το βάρος ενός πολέμου.*»³³⁷

Οι ενέργειες των νεαρών εθελοντών συνεχίστηκαν παράλληλα με τις τρομοκρατικές ενέργειες του IRA. Η έκρηξη βόμβας στο Ξενοδοχείο Λα Μον στις 17 Φεβρουαρίου 1978 και η δολοφονία του Λόρδου Mountbatten στις 27 Αυγούστου το 1979,³³⁸ δεν εξύψωσαν τον IRA στα μάτια της καθολικής κοινότητας αλλά απεναντίας επέδρασαν αρνητικά στην συνολική εικόνα του κινήματος. Η αποτελεσματική όμως διαχείριση του Roy Mason, υπουργού για ζητήματα Βορείου Ιρλανδίας από το 1976 έως το 1979 και η εκλογή της Θάτσερ το Μάιο του 1979 έκρουαν τον κώδωνα του κινδύνου στον IRA και του υπεδείκνυν την ανάγκη για εναλλακτικές μορφές δράσης πέραν των τρομοκρατικών ενεργειών.

Στα δύο χρόνια που ακολούθησαν μέχρι το 1980 οι φωνές υποστήριξης των απόψεων του Adams αυξάνονταν, το ίδιο και οι αλλαγές. Το βήμα σε εκδηλώσεις για τον Wolfe Tone αξιοποίησαν και άλλοι εκτός του Gerry Adams προωθώντας νέες ριζοσπαστικές και σοσιαλιστικές προτάσεις. Σε ομιλία του 1978, ο εθελοντής του IRA Johny Johnson επεσήμανε την ανάγκη υποστήριξης των φτωχών, των αποκλεισμένων και των καταπιεσμένων μαζών και της αντίστασης στους καπιταλιστές καταπιεστές ενώ την επόμενη χρονιά ο Gerry Adams, που είχε εκλεγεί αντιπρόεδρος του Sinn Féin έκανε έκκληση για εποικοδομητική και βαθιά αυτοκριτική, ταύτιση των πολιτικών θέσεων του κινήματος με τα δίκαια των καταπιεσμένων φτωχών.³³⁹

³³⁷ Ibid, σ.317

³³⁸ J. Bowyer Bell, *The Secret Army: The IRA*, σ.505 για τη δολοφονία του Λόρδου Mountbatten. Βλέπε επίσης Adams, Gerry, σ.318 για την έκρηξη στο Λα Μον.

³³⁹ D., Finn, *One Man's Terrorist*, σ.130

Η ανάγκη ανάπτυξης επαναστατικής πολιτικής και προώθησης εναλλακτικών επαναστατικών πολιτικών προτάσεων τονίστηκε από όλους όσους συμφωνούσαν με τη νέα γραμμή που αναπτύχθηκε στο κίνημα. Εκτιμώντας τα δεδομένα της εποχής και με βάση τη συνολική μελέτη της περιόδου, θεωρώ ότι η νέα γραμμή παρουσιάζει πολλές ομοιότητες με την στρατηγική Goulding και τη φιλοσοφία του. Ο Daniel Finn έχει δίκιο όταν υποστηρίζει ότι η νέα γραμμή στο κίνημα των Provisionals, έμαθε από τα λάθη της διάσπασης και ήταν πιο προσεκτική. Η στροφή προς τη μαρξιστική φιλοσοφία και τις σοσιαλιστικές ιδέες σε συνδυασμό με την ανάγκη εμπλοκής του κινήματος στην πολιτική δεν έπρεπε να παρουσιαστούν ως μονόδρομος επίλυσης των πολιτικών προβλημάτων που αντιμετώπιζε το κίνημα. Ούτε έπρεπε επίσης να τεθεί υπό αμφισβήτηση η νέα γραμμή από την παλαιά συντηρητική και παραδοσιακή ηγεσία ως έκφραση θέσεων που είχαν οδηγήσει το κίνημα σε διάσπαση το 1969, λόγω της προσκόλλησης του Goulding στον πολιτικό ακτιβισμό και τις εκλογές.

Η Martina Anderson επιβεβαιώνει την πιο πάνω άποψη μου λέγοντας μου ότι: *«Οι Ρεπουμπλικάνοι όσο μάθαιναν περισσότερα για το τι συνεπαγόταν σε μια Ιρλανδία με ισότητα και ανθρώπινα δικαιώματα, ήταν αναπόφευκτο, η αριστερή ατζέντα να εντείνεται. Που στο τέλος καθιερώθηκε. Οι Ρεπουμπλικάνοι αγωνίζονται για μια ρεπουμπλικανική σοσιαλιστική δημοκρατία με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Είμαστε υπερήφανοι αριστεροί Ρεπουμπλικάνοι που είναι εθνικιστές και διεθνιστές την ίδια ώρα.»*³⁴⁰

Αυτό που κέρδισαν οι νεαροί εθελοντές ήταν και το πιο παράδοξο για τα δεδομένα του Προσωρινού IRA. Το 1979 στη Σύνοδο του Στρατιωτικού Συμβουλίου λήφθηκε η απόφαση ο IRA να αποκηρύξει την πολιτική της Eire Nua (Νέας Ιρλανδίας), την ιδέα της ομοσπονδίας και ό,τι άλλο προέβλεπε η πολιτική που το κίνημα υιοθέτησε από το 1972.³⁴¹ Μια δεκαετία πριν ο Goulding και ο MacGiolla είχαν ακολουθήσει μια ανάλογη διαδικασία εντός του κινήματος. Κατάφεραν να στρέψουν την κατεύθυνση του IRA προς τις σοσιαλιστικές ιδέες με περισσότερη ευκολία από ότι με το Sinn Féin.

Δε γνωρίζουμε αν όντως η ιστορία, όπως δήλωνε ο Μάρξ, επαναλαμβάνεται την πρώτη φορά σαν τραγωδία και τη δεύτερη φορά σα φάρσα, το μόνο σίγουρο είναι ότι αυτοί που χαμογελούσαν για την πλεονεκτική θέση στην οποία βρίσκονταν, ήταν

³⁴⁰ Συνέντευξη με Martina Anderson, 13/07/2020

³⁴¹ Ed, Moloney, *A secret history of the IRA*, σ.193

οι νεαροί εθελοντές με μπροστάρη τον Gerry Adams. Όλα αυτά δοκιμάστηκαν και στο Τακτικό Συνέδριο του Sinn Féin στο τέλος του χρόνου, όπου μπορεί να μην αποκηρύχθηκε η πολιτική της Νέας Ιρλανδίας αλλά τέθηκε στο στόχαστρο έντονης κριτικής.³⁴² Εν τέλει αποφασίστηκε σε εκείνο το στάδιο να καταβληθούν προσπάθειες βελτίωσης της θέσης Eire Nua (Νέα Ιρλανδία) και αναβάθμισης της στα δεδομένα της εποχής. Ήταν ξεκάθαρο ότι πλέον το Sinn Féin δε θα αποτελούσε απλώς το περιθωριακό στήριγμα του IRA αλλά θα είχε εξίσου σημαντικό ρόλο να διαδραματίσει στο κίνημα. Αυτό που έλειπε όμως ήταν το έναυσμα για να μπορέσει το Sinn Féin να επαναδραστηριοποιήσει τη βάση του. Η λύση όμως ήρθε από το ίδιο το κίνημα. Όχι από όσους συμμετείχαν στις μάχες και τις βομβιστικές επιθέσεις, αλλά τους κρατούμενους.

Οι απεργίες των φυλακισμένων ρεπουμπλικάνων και η επιστροφή του κινήματος στη πολιτική των μαζικών κινημάτων (1976-1981)

Στα πρώτα κεφάλαια έγινε μια ιδιαίτερη νύξη για τις επιρροές που δέχθηκαν ο Goulding και ο MacStiofain όταν βρίσκονταν φυλακισμένοι. Μετά την αποφυλάκιση τους οι νέες ιδέες μεταφέρθηκαν στο πεδίο της μάχης των ιδεών στο ρεπουμπλικανικό κίνημα. Από τη μια πλευρά ο μαρξισμός και από την άλλη η милитарιστική, παραδοσιακή, ρεπουμπλικανική σκέψη, και στη μέση η φυλακή.

Μετά από δέκα χρόνια μια νέα ομάδα ρεπουμπλικάνων άρχισε να αμφισβητεί την ηγεσία μέσα από τη φυλακή. Μελετούσε, κατέγραφε, έκανε αναλύσεις, αρθρογραφούσε κ.α. Αυτή η ομάδα, όταν αποφυλακίστηκε, θεώρησε καθήκον της να αναδιοργανώσει το κίνημα. Αυτό που αποδεικνύεται είναι ότι η φυλακή αποτελούσε μεγάλο σχολείο για τον IRA και τη δράση του, σε θεωρητικό τουλάχιστον επίπεδο. Η φυλακή συνετέλεσε στη στροφή του κινήματος προς τα αριστερά. Ο ίδιος ο Gerry Adams στο βιβλίο του ανέφερε ότι όταν ήταν στη φυλακή μελετούσε τους σοσιαλιστές ρεπουμπλικάνους αλλά και άλλους αριστερούς διανοούμενους. Από την άλλη ο ιστορικός Richard English, παραθέτοντας πληροφορίες για τον Μπόμπι Σαντς αναφέρει ότι τα αναγνώσματα του ήταν ο James Connolly (ιρλανδός σοσιαλιστής και ένας από τους ηγέτες της Εξέγερσης του Πάσχα το 1916), ο Patrick Pearse (δάσκαλος,

³⁴² *Ibid*, σ.194

δικηγόρος, ποιητής, συγγραφέας και ηγετική μορφή της Εξέγερσης του Πάσχα το 1916), ο Liam Mellows (που είχε συμμετάσχει ενεργά στην Εξέγερση του Πάσχα το 1916), ο Frantz Fanon (πολιτικός φιλόσοφος με μαρξιστικούς προσανατολισμούς από τη γαλλική Μαρτινίκα) και ο Che Guevara (σοσιαλιστής, επαναστάτης από την Αργεντινή, συμμετείχε ενεργά στην κουβανική επανάσταση).³⁴³

Ένα από τα βασικά προβλήματα των ρεπουμπλικάνων φυλακισμένων ήταν η αποξένωση τους από την ενεργό εκστρατευτική δράση του κινήματος. Για να καταφέρουν να γνωρίζουν τι γινόταν στον έξω κόσμο ανέπτυξαν ένα σύστημα επικοινωνιών. Εξηγώντας το η Martina Anderson αναφέρει ότι: «είχε αναπτυχθεί ένα σύστημα επικοινωνίας στη φυλακή μέσω επιστολών γραμμένων σε μικρά, τυλιγμένα κουτιά τσιγάρων. Το έβαζαν οι κρατούμενοι στο στόμα και το έδιναν στους επισκέπτες να το παραδώσουν. Υπήρχε λοιπόν ένα αποτελεσματικό και κανονικό σύστημα επικοινωνίας.»³⁴⁴

Η οργανωτική σύνδεση τους με τα τμήματα του κινήματος αποτελούσε όμως την μόνη οργανική επαφή τους με το κίνημα. Τυχόν αγώνες ή απεργίες που διεξήχθησαν εντός φυλακών τα προηγούμενα χρόνια αφορούσαν εξολοκλήρου τους φυλακισμένους· όχι όμως το κίνημα. Η συνεισφορά των απεργών πείνας στη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα ήταν η ενίσχυση του ρεπουμπλικανικού φαντασιακού μέσω του μύθου που πλαθόταν γύρω από τους απεργούς. Το ρεπουμπλικανικό αυτό φαντασιακό ήταν εμποτισμένο από τον μυστικισμό των ιερών μυστηρίων του καθολικισμού και σφυρηλατημένο από τα κελεύσματα ανδρείας κέλτικης μυθολογίας και παράδοσης.³⁴⁵

Δεν είμαι σε θέση να γνωρίζω αν οι ρεπουμπλικάνοι της περιόδου μελέτησαν εκ των προτέρων τη θεώρηση του Γάλλου κοινωνικού στοχαστή και θεωρητικού της πολιτικής σκέψης Ζώρζ Σορέλ για τον μύθο ως δίκτυο νοημάτων τα οποία κινητοποιούν τις μάζες, όμως τα χρόνια που ακολούθησαν τους αγώνες των ρεπουμπλικάνων στην φυλακή θα μπορούσαν να αποτελούσαν πηγή έμπνευσης τόσο για τον Σορέλ όσο και για άλλους ριζοσπάστες διανοούμενους.

Οι φυλακισμένοι ρεπουμπλικάνοι μέχρι το Μάρτιο του 1976 είχαν ένα πλεονέκτημα έναντι των υπολοίπων κρατουμένων. Αυτό το πλεονέκτημα ήταν το

³⁴³ Richard, English, ο.π. σ.233

³⁴⁴ Συνέντευξη με Martina Anderson, 13/07/2020

³⁴⁵ Spencer, Graham, *From armed struggle to political struggle*, σ.σ. 14-20

καθεστώς του πολιτικού κρατούμενου. Αυτό το πλεονέκτημα το χάνουν με την αλλαγή στρατηγικής της Μεγάλης Βρετανίας απέναντι στον IRA και αντιμετωπίζονται από τότε και μετά, ως κοινοί εγκληματίες ή τρομοκράτες. Μάλιστα από το 1976 και έπειτα οι φυλακισμένοι ρεπουμπλικάνοι θα φυλακίζονταν σε ξεχωριστή φυλακή από αυτήν όπου φυλακίζονταν όλοι προηγουμένως.³⁴⁶ Οι νέες φυλακές ήταν οι φυλακές Maze (λαβύρινθος) ή γνωστές και ως Η-Μπλοκ, καθώς οι πτέρυγες τους σχημάτιζαν Η.

Με βάση αρκετές μαρτυρίες η πρώτη απεργία στη φυλακή ξεκίνησε όταν ο κρατούμενος Kieran Nugent αρνήθηκε να φορέσει τη στολή της φυλακής. Αντ' αυτού φόρεσε μια κουβέρτα για να μην είναι γυμνός.³⁴⁷ Έτσι ξεκίνησε αυτό που ονομάστηκε η "Διαμαρτυρία της Κουβέρτας". Ακολούθησαν και άλλοι ρεπουμπλικάνοι φυλακισμένοι και σταδιακά αρκετοί φυλακισμένοι κυκλοφορούσαν με κουβέρτες. Η διαμαρτυρία αυτή κράτησε περίπου δύο χρόνια μέχρι το 1978 οπότε πήρε άλλη τροπή. Το 1978 όπως εξηγεί και ο Gerry Adams, μεταφέρθηκαν στα Η-Μπλοκ, παλιοί του συγκρατούμενοι και βετεράνοι του IRA.³⁴⁸ Αυτό έδωσε μια άλλη δυναμική στη διαμαρτυρία. Με το σύστημα επικοινωνίας και τους παλαιότερους να μεταφέρουν εμπειρία, δημιουργήθηκε ένα είδος στρατιωτικής ιεραρχίας εντός των φυλακών που καθοδηγούσε το όλο εγχείρημα. Ήξεραν ότι η διαμαρτυρία δεν έπρεπε να παραμένει εντός των τοίχων της φυλακής, αλλά να φθάσει στον έξω κόσμο.³⁴⁹

Το 1978 για διάφορους λόγους η Διαμαρτυρία της Κουβέρτας μεταμορφώνεται σε Διαμαρτυρία Ακαθαρσίας ή διαμαρτυρία άρνησης καθαριότητας με τους κρατούμενους να αρνούνται να καθαριστούν ή να καθαρίσουν το κελί τους.³⁵⁰ Ήταν για πολλούς εθελοντές μια φρικτή εμπειρία. Παρόλα αυτά είχαν αναπτύξει οι ίδιοι ένα είδος κινήματος αλληλεγγύης εντός των φυλακών το οποίο σταδιακά μετατράπηκε σε ομάδα βάσης στο πλαίσιο της οποίας συζητούσαν τη στρατηγική τους, τι έπρεπε να κάνουν κ.ά.³⁵¹ Οι μεγαλύτεροι ρεπουμπλικάνοι όπως ο Μπόμπι Σάντς και ο Brendan Hughes αντιλήφθηκαν από νωρίς ότι αν αυτές οι διαμαρτυρίες προσλάβουν δημοσιότητα, οι ρεπουμπλικάνοι κρατούμενοι θα έχουν δυνατότητα να νικήσουν. Αυτό

³⁴⁶ Denis, O'Hearn1, "Movement Inside and Outside of Prison The H-Block Protest", των Bosi, Lorenzo, De Fazio, Gianluca, *The Troubles in Northern Ireland and Theories of Social Movements*, Amsterdam University Press 2017, σ.149

³⁴⁷ *Ibid*, σ.149

³⁴⁸ G., Adams, *Πριν ξημερώσει*, σ.328

³⁴⁹ D., O'Hearn1, "Movement Inside and Outside of Prison" σ.151

³⁵⁰ David, Beresford, *Ten Men Dead: The story of the 1981 Irish hunger strike*, Grafton Books, Λονδίνο 1987, σ.28

³⁵¹ D., O'Hearn1, "Movement Inside and Outside of Prison" σ.153

που έκαναν ήταν ήδη αρκετά ριζοσπαστικό από μόνο του: έφεραν την αντίσταση του κινήματος απέναντι στους καταπιεστές Βρετανούς μέσα στη φυλακή. Το μόνο που έλειπε ήταν η καθοδήγηση από την ηγεσία του κινήματος.³⁵²

Παράλληλα με τις απεργίες στο Η-Μπλοκ αντίστοιχες ξέσπασαν και στις γυναικείες φυλακές του Άρμαχ, με τις ρεπουμπλικάνισσες να ακολουθούν πιστά τις διαμαρτυρίες των συντρόφων τους. Τα πρώτα χρόνια, μέχρι και το 1978, η ηγεσία του κινήματος δεν προσέδωσε την πρέπουσα σημασία στον αγώνα των φυλακισμένων όσπου συνειδητοποίησε τη στήριξη που είχε ο αγώνας τους από την κοινωνία.³⁵³ Το 1979 δύο γεγονότα άλλαξαν ριζικά την προσέγγιση της ηγεσίας: πρώτον, η συγκρότηση των Επιτροπών Συγγενών των φυλακισμένων που δραστηριοποιούνταν και είχαν συγκεντρώσει αρκετό κόσμο και δεύτερον, η συμμετοχή εκλογικού συνδυασμού υπέρ των φυλακισμένων στις ευρωεκλογές του ίδιου χρόνου.³⁵⁴

Έτσι τον Οκτώβριο του 1979 με πρωτοβουλία της ρεπουμπλικανικής ηγεσίας δημιουργείται η Επιτροπή Μπλοκ-Η/Άρμαχ στην οποία συμμετείχαν αρκετές αριστερές και προοδευτικές πολιτικές ομάδες.³⁵⁵ Πλέον οι φυλακισμένοι ρεπουμπλικάνοι είχαν προσδιορίσει και εδραιώσει την ατζέντα τους και το Sinn Féin ανέλαβε δράση προπαγάνδησης του αγώνα στην κοινωνία. Ήταν η πρώτη απόπειρα μαζικής πολιτικής δράσης του Sinn Féin μετά τη διάσπαση.

Οι απεργίες πείνας, η πολιτική μάχη και η εκλογική στροφή του ρεπουμπλικανισμού

Οι φυλακισμένοι ρεπουμπλικάνοι γνωρίζοντας τις εξωτερικές δυσκολίες που είχαν να αντιμετωπίσουν όπως ήταν η αδιάλλακτη κυβέρνηση Θάτσερ στη Μεγάλη Βρετανία, την περιθωριοποίηση του κινήματος στο Νότο, τις επιθέσεις Νομιμοφρόνων κ.ά. ξεκίνησαν απεργία πείνας στις 27 Οκτωβρίου 1980. Είχαν πέντε βασικά αιτήματα:

1. Να μη φοράνε την στολή της φυλακής.
2. Να μη συμμετέχουν σε αγγαρείες της φυλακής.

³⁵² *Ibid*, σ.159

³⁵³ G., Adams, *Πριν ξημερώσει*, σ.σ.338-340

³⁵⁴ E., Ó Broin, *Sinn Féin and the Politics of Left Republicanism*, σ.237

³⁵⁵ *Ibid*, σ.237. Βλέπε επίσης David, Beresford, *Ten Men Dead*, σ.34

3. Να έχουν την ελευθερία του συναθροίζεσθαι, με τους υπόλοιπους κρατουμένους.
4. Το δικαίωμα της επίσκεψης και άλλων πνευματικών δραστηριοτήτων
5. Παραγραφή της περιόδου της ποινής που αναλώνεται στην απεργία πείνας και σε όσες είχαν προηγηθεί..³⁵⁶

Την πρώτη απεργία πείνας του 1980 διεύθυνε ως πρώτος μεταξύ ίσων ο Brendan Hughes μαζί με άλλους έξι ρεπουμπλικάνους ενώ ο Μπόμπι Σάντς ανέλαβε επικεφαλής των υπόλοιπων ρεπουμπλικάνων στη φυλακή.³⁵⁷ Στην απεργία αυτή συμμετείχε ένας φυλακισμένος του INLA ενώ εις ένδειξη αλληλεγγύης τρεις γυναίκες στις φυλακές Άρμαχ προχώρησαν σε απεργία πείνας τον επόμενο μήνα.³⁵⁸

Η απεργία διήρκεσε 53 μέρες. Ο λόγος διακοπής της ήταν ο συμβιβασμός απεργών και αξιωματούχων της κυβέρνησης με αντάλλαγμα την παραχώρηση ορισμένων δικαιωμάτων στους απεργούς. Η κυβέρνηση της Μεγάλης Βρετανίας δεν προχώρησε στην υλοποίηση των δεσμεύσεων της ενώ παράλληλα ανακοίνωσε ότι οι απεργοί πείνας υποχώρησαν.³⁵⁹ Η σωματική και ηθική αποδυνάμωση των φυλακισμένων έκανε την ηγεσία του κινήματος περισσότερο σκεπτική για τη χρησιμότητα της απεργίας πείνας. Δεν ήθελε να υποβάλει τους εθελοντές της σε τέτοιου είδους μαρτύρια, οι οποίες θα ενθαρρύνονταν και θα απαξιώνονταν από τους αντιπάλους του κινήματος.

Από τον Δεκεμβρίου 1980 έως τον Μάρτιο 1981 η κυβέρνηση δεν ικανοποίησε στο ελάχιστο τις απαιτήσεις των απεργών. Ο Μπόμπι Σάντς, επικεφαλής πλέον των ρεπουμπλικάνων στη φυλακή, αψηφώντας την παρότρυνση της ηγεσίας να μην κατέλθουν ξανά σε απεργία πείνας αποφασίζει να προχωρήσει σε απεργία πείνας μέχρι θανάτου. Πρώτος την 1^η Μαρτίου 1981 ο Μπόμπι Σάντς αρνείται το φαγητό της φυλακής. Την ίδια μέρα σε μια μαζική διαδήλωση χιλιάδες διαδηλωτών έξω από τις φυλακές, δήλωναν τη στήριξη τους προς τον απεργό πείνας. Η στήριξη προς το πρόσωπο των απεργών δεν είχε χαθεί.³⁶⁰

³⁵⁶ P., Taylor, *PROVOS: The IRA and the Sinn Fein*, σ.243

³⁵⁷ G., Adams, *Πριν ξημερώσει*, σ.345

³⁵⁸ Richard, English, *Armed Struggle: The history of the IRA*, σ.230

³⁵⁹ G., Adams, *Πριν ξημερώσει*, σ.346

³⁶⁰ *Ibid*, σ.350

Τον ίδιο μήνα ξεκίνησαν απεργία πείνας ο Francis Hughes με διαφορά δύο εβδομάδων και οι Raymond McCreesh και Patsy O'Hara με διαφορά τριών εβδομάδων. Το Sinn Féin είχε αναλάβει την συνεννόηση με τους απεργούς πείνας και την ενίσχυση της επιτροπής Η-Μπλοκ/Άρμαχ εκ μέρους του κινήματος. Αυτό όμως που ήρθε να ταράξει τα νερά και να ενισχύσει τον αγώνα των απεργών πείνας ήταν ο θάνατος ενός βουλευτή στην κοιμητεία του Φέρμαναχ, του Frank Maguire στις 5 Μαρτίου 1981.³⁶¹ Για τη συμπλήρωση της θέσης του κηρύχθηκαν πρόωρες εκλογές για τις 9 Απριλίου.

Στο Sinn Féin μετά από πολλές διαβουλεύσεις με άλλες πολιτικές δυνάμεις της καθολικής κοινότητας αποφασίστηκε να προταθεί ως υποψήφιος ο Μπόμπι Σάντς.³⁶² Το Sinn Féin, εισερχόταν για πρώτη φορά μετά την εποχή Goulding σε προεκλογικό αγώνα. Σε ένα αγώνα που αποτελούσε τη μεγαλύτερη πολιτική πρόκληση του κινήματος.

Ο Μπόμπι Σάντς στις 9 Απριλίου κέρδισε την εκλογική μάχη απέναντι στον Ενωτικό υποψήφιο λαμβάνοντας 30.492 ψήφους. Η νίκη του απεργού πείνας και η πρώτη πολιτική νίκη του Sinn Féin άνοιξαν τον ασκό του Αιόλου στη Βόρεια Ιρλανδία. Η αδιάλλακτη στάση της κυβέρνησης Θάτσερ που αρνούνταν να αναγνωρίσει τον εκλεγμένο Σάντς ως βουλευτή και οι διεθνείς διαστάσεις που έλαβε η εκλογή του απεργού πείνας έδωσαν τεράστια δυναμική στο ρεπουμπλικανικό κίνημα. Όπως σημείωσε η Martina Anderson:

*«με την εκλογή του Μπόμπι Σαντς ως βουλευτή δημιουργήθηκε ένα νέο μέτωπο, ένας νέος τρόπος πάλης ενάντια στο βρετανικό κράτος. Αυτό σήμαινε ότι ως Ρεπουμπλικάνοι θα μπορούσαμε να ακολουθήσουμε μια άλλη στρατηγική, ότι θα μπορούσαμε να προκαλέσουμε το σύστημα από μέσα, να πολεμήσουμε τις αδικίες και να επιδιώξουμε την ειρήνη.»*³⁶³

Ο Μπόμπι Σάντς πέθανε στις 5 Μαΐου μετά από 66 μέρες απεργίας πείνας. Η κηδεία του μετατράπηκε σε ρεπουμπλικανικό συλλαλητήριο καθώς παρευρέθηκαν περίπου εκατό χιλιάδες άνθρωποι.³⁶⁴ Ένα διεθνές κύμα συμπαράστασης και αλληλεγγύης ξέσπασε ανά τον κόσμο ενώ η παγκόσμια κατακραυγή προς την

³⁶¹ J. Bowyer Bell, *The Secret Army: The IRA*, σ.560. Βλέπε επίσης David, Beresford, σ.83

³⁶² D., Finn, *One Man's Terrorist*, σ.140

³⁶³ Συνέντευξη Martina Anderson, 13/07/2020

³⁶⁴ J. Bowyer Bell, *The Secret Army: The IRA*, σ.564

κυβέρνηση Θάτσερ μετά το θάνατο του Σάντς ήταν εξίσου χαρακτηριστική.³⁶⁵ Μετά το θάνατο του Σάντς ακολούθησαν οι θάνατοι των τριών άλλων απεργών πείνας ενώ από τις 8 Μαΐου μέχρι τον Ιούνιο και άλλοι φυλακισμένοι προχώρησαν σε απεργία πείνας μέχρι θανάτου. Ο αγώνας των απεργών πείνας απέκτησε μεγάλη λαϊκή υποστήριξη και με βάση αυτή την υποστήριξη το Sinn Féin συνέχισε τον προεκλογικό αγώνα προώθησης των αιτημάτων των απεργών.

Το καλοκαίρι το Sinn Féin μέσω της Εθνικής Επιτροπής Μπλοκ-Η/Άρμαχ στις εκλογές που κηρύχθηκαν στη Δημοκρατία της Ιρλανδίας, υπέδειξε τέσσερις απεργούς πείνας ως υποψηφίους, αποφασίζοντας έτσι τη συμμετοχή στην εκλογική διαδικασία στη Δημοκρατία της Ιρλανδίας. Παρόλες τις δυσκολίες συμμετοχής και εκλογικής απειρίας εκλέγονται οι δύο από τους τέσσερις υποψηφίους.³⁶⁶ Παράλληλα στις δεύτερες συμπληρωματικές εκλογές στην κομητεία του Μπόμπεϊ Σάντς στις 20 Αυγούστου, το Sinn Féin είχε υποδείξει ως υποψήφιο τον εκλογικό αντιπρόσωπο του Σάντς, Όουεν Κάρον ο οποίος εκλέχθηκε.³⁶⁷

Οι απεργίες πείνας έληξαν στις 3 Οκτωβρίου του 1981 ενώ στις 6 Οκτωβρίου η κυβέρνηση ανακοίνωσε με απόφαση της ότι θα επέτρεπε σε όλους τους φυλακισμένους να φοράνε τα δικά τους ρούχα, ενώ την ίδια στιγμή θα προχωρούσε σε βελτιώσεις στο σύστημα των φυλακών με βάση τα πέντε αιτήματα των απεργών.³⁶⁸ Ήταν μια "νίκη" για το ρεπουμπλικανικό κίνημα την οποία όμως πλήρωσε με τραγικό τρόπο.

Το αποτέλεσμα των απεργιών ήταν δέκα νεκροί απεργοί πείνας συνολικά μέχρι τον Αύγουστο του ιδίου έτους.³⁶⁹ Η θυσία των απεργών πείνας, παρότι τραγικό γεγονός, έδωσε στο ρεπουμπλικανικό κίνημα μια πολιτική και ηθική αναζωογόνηση. Το κυριότερο ήταν μαζική λαϊκή υποστήριξη που έλαβε ο αγώνας των ρεπουμπλικάνων σε όλο το νησί. Αυτή η λαϊκή υποστήριξη για πρώτη φορά μετά το 1972 μπορούσε να αποτυπωθεί με αριθμούς και να επιτρέψει στο ρεπουμπλικανικό κίνημα να γνωρίζει ποσοτικά το έρεισμα του στην ιρλανδική κοινωνία. Η διεθνοποίηση των απεργιών πείνας επέτρεψε στον IRA να επαναδιατυπώσει τις εθνικές του θέσεις στο πλαίσιο του

³⁶⁵ G., Adams, *Πριν ξημερώσει*, σ.σ 356-358

³⁶⁶ *Ibid*, σ.358

³⁶⁷ Martyn, Frampton, *The Long March: The Political Strategy of Sinn Féin, 1981–2007*, Palgrave Macmillan, Λονδίνο 2009, σ.20

³⁶⁸ P., Taylor, *PROVOS: The IRA and the Sinn Féin*, σ.268

³⁶⁹ J. Bowyer Bell, *The Secret Army: The IRA*, σ.571

αντιμπεριαλιστικού αγώνα και να επιδιώξει να ηθικοποιήσει την ένοπλη και βίαιη εκστρατεία του μέσω της διεθνούς αλληλεγγύης.

Το σημαντικότερο επίτευγμα των απεργιών πείνας παρόλα αυτά ήταν η αναγέννηση του Sinn Féin. Οι απεργίες των ρεπουμπλικάνων πρόσφεραν την ευκαιρία που έψαχνε η νέα γενιά ρεπουμπλικάνων να επιστρέψει το Sinn Féin στην ενεργό πολιτική δράση. Η ενασχόληση των εθελοντών του Sinn Féin σε μαζικούς πολιτικούς αγώνες τη διετία 1980-1981 και οι εκλογικές μάχες στις οποίες συμμετείχε ενεργά το κόμμα, τους επέτρεψαν να μεταφέρουν το κόμμα από το περιθώριο στο επίκεντρο των εξελίξεων. Οι απεργίες κατάφεραν να μεταμορφώσουν το Sinn Féin από πολιτική προπαγανδιστική μηχανή του IRA σε κύριο πρωταγωνιστή της περιόδου των Ταραχών τις επόμενες δύο δεκαετίες

Το 1981 ήταν μια ακόμη σημαντική τομή στην ιστορία του ρεπουμπλικανισμού. Μια τομή που ενίσχυσε το ρεπουμπλικανικό φαντασιακό και την πολιτική νοοτροπία του. Οι απεργοί πείνας κέρδισαν ένα πολιτικό αγώνα. Το πιο σημαντικό όμως είναι ότι παρέδωσαν στο ρεπουμπλικανικό κίνημα την πολιτική κληρονομιά που αναζητούσε στη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου.

Συμπεράσματα

*«Ποιος στα αλήθεια εδώ μέσα πιστεύει ότι μπορούμε να νικήσουμε αυτό τον πόλεμο μόνο μέσα από τις εκλογικές κάλπες; Ποιος όμως εδώ μέσα μπορεί να διαψεύσει ότι κρατώντας στο ένα χέρι το ψηφοδέλτιο και στο άλλο το τουφέκι, μπορούμε να πάρουμε την εξουσία στην Ιρλανδία;».*³⁷⁰

Αυτό είναι ένα απόσπασμα από την ομιλία του Danny Morrison στο Τακτικό Συνέδριο του Sinn Féin (Ard fheis) στα τέλη Οκτωβρίου 1981. Αυτή η ομιλία του Danny Morrison έμεινε γνωστή στην ιστορία του ρεπουμπλικανικού κινήματος. Κι αυτό επειδή έδωσε το όνομα στη στρατηγική που θα ακολουθήσει το ρεπουμπλικανικό κίνημα από το 1981 μέχρι και την υπογραφή της συνθήκης της Μεγάλης Παρασκευής: στρατηγική της "Κάλπης και Τουφεκιού" (Armalites and ballot box strategy).³⁷¹

Η νέα αυτή στρατηγική του IRA και του Sinn Féin ήταν ιδιαίτερα ριζοσπαστική για τα δεδομένα του κινήματος. Ριζοσπαστική καθώς δέκα χρόνια πριν η συμμετοχή σε εκλογικές αναμετρήσεις και η σκέψη για είσοδο στα κοινοβούλια αποτελούσαν casus belli για μια μερίδα εθελοντών IRA. Ένας από τους βασικούς άλλωστε λόγους που οδηγήθηκε το κίνημα σε διάσπαση ήταν αυτός. Μήπως όμως τελικά η διάσπαση δεν τελείωσε το 1969; Μήπως τα απομεινάρια της ταλάνιζαν ακόμη το κίνημα; Μήπως οι προεκτάσεις της διάσπασης επηρέαζαν ακόμη τον τρόπο σκέψης των ρεπουμπλικάνων το 1981;

Σίγουρα αν εξετάσει κανείς την περίοδο πριν τη διάσπαση και την περίοδο κατά την οποία η νέα γενιά εθελοντών του Προσωρινού IRA κάνει την εμφάνιση της, θα βρει αρκετά κοινά σημεία μεταξύ τους, προπάντων την ανάγκη που εξεύρεσης λύσεων για την επιβίωση του κινήματος. Αυτό όμως το οποίο κατά τη γνώμη μου συνιστά τη διαφορά μεταξύ των δύο περιόδων είναι οι βιωματικές εμπειρίες των πρωταγωνιστών στην κινηματική ιστορία του ρεπουμπλικανισμού. Ας το δούμε στην πράξη όμως.

Ο Cathal Goulding ανέλαβε την ηγεσία του κινήματος σε μια περίοδο ιδιαίτερα δύσκολη για το κίνημα. Άμεση προτεραιότητα του ήταν η επιβίωση του IRA και η επαναδραστηριοποίηση του υπό διαφορετικούς όρους. Ο Goulding δεν προσπάθησε να εισαγάγει νέες ιδέες και ιδεολογίες στον IRA μονάχα με την ιδιότητα του ως μαρξιστή αλλά επειδή γνώριζε από πρώτο χέρι ότι ο λόγος αποδυνάμωσης του κινήματος ήταν

³⁷⁰ Liam ,Clarke και Kathryn, Johnston, *Martin McGuinness*, σ.188

³⁷¹ Martyn, Frampton, *The Long March*, σ.20

οι αποτυχημένες στρατιωτικές επιχειρήσεις. Ο Goulding συγκρούεται με τον παραδοσιακό ρεπουμπλικανικό τρόπο σκέψης ακριβώς επειδή γνωρίζει ότι αυτός ο τρόπος σκέψης έχει φέρει το κίνημα σε εκείνη την κατάσταση.

Ο Goulding χάρη στις απόψεις και τις ιδέες που εξέφραζε συγκέντρωσε γύρω του μια ομάδα υποστηρικτών, η οποία δεν ανήκε στη βάση της οργάνωσης αλλά στην ηγεσία. Αυτή η ομάδα ήταν η νέα πτέρυγα που δημιουργήθηκε καθώς το κίνημα στο σύνολο του μέχρι τη δεδομένη στιγμή, δεν είχε υιοθετήσει τις ιδέες του Goulding αλλά την παραδοσιακή σχολή σκέψης. Η ανάγκη για επανεξέταση και εκσυγχρονισμό της ρεπουμπλικανικής ταυτότητας που προτάσσεται από την ηγεσία Goulding ήταν φυσιολογικό να δημιουργήσει δύο τάσεις εντός του κινήματος.

Είναι αναμενόμενο όταν υπάρχουν δύο τάσεις εντός ενός κινήματος, η τάση που δε βρίσκεται σε θέσεις κλειδιά του κινήματος, να μην αποδέχεται όλα όσα προτείνει η άλλη. Ακόμη μπορεί και να τρέφει ανησυχίες αλλοίωσης του χαρακτήρα του κινήματος. Σε αυτές τις ανησυχίες σημαντικό ρόλο έπαιζαν οι εναλλακτικές προτάσεις που προωθούσε η ηγεσία Goulding με συνοπτικές διαδικασίες.

Προτεραιότητα στην πολιτική-ταξική πάλη και όχι στον ένοπλο αγώνα, μεταστροφή του κινήματος προς τον μαρξισμό-λενινισμό και η απομάκρυνση από την πολιτική της αποχής ήταν οι τρεις κύριοι άξονες διαφωνίας με την παραδοσιακή ρεπουμπλικανική σχολή σκέψης. Οι ενέργειες της ηγεσίας που επεδίωκε να επιβάλει τις τρεις παραπάνω αρχές δυσχέραιναν περισσότερο τις σχέσεις μεταξύ των δύο σχολών σκέψης στους κόλπους του ρεπουμπλικανικού κινήματος.

Ακόμη και έτσι όμως το χάσμα μεταξύ των δύο πτερύγων δεν πραγματοποιήθηκε αμέσως - δεν υπήρξε άμεσα οργανωμένη προσπάθεια αποχώρησης. Αυτό επιβεβαιώνει το γεγονός ότι εντέλει η διάσπαση του κινήματος επισπεύσθηκε από τα γεγονότα του Αυγούστου 1969. Εδώ η βιωματική κινηματική εμπειρία κατέστη αδύνατη για την ηγεσία του Goulding. Παρότι η προσέγγιση των μαρξιστών ρεπουμπλικάνων της ηγεσίας για τη Βόρεια Ιρλανδία πρόσφερε νέο πεδίο συζήτησης και ανάπτυξης θέσεων, παρότι ήταν συναινετική και προσπαθούσε να κατανοήσει την εργατική τάξη στον Βορρά ως κάτι ενιαίο, αποδείχθηκε ότι οι θεωρίες αυτές την στιγμή της σύγκρουσης απλά υπερκεράστηκαν από τη βία και πέρασαν σε δεύτερη μοίρα.

Η Βόρεια Ιρλανδία δεν αντιμετωπίστηκε από την ηγεσία Goulding ως μια ξεχωριστή περιφέρεια, ως ένα διαφορετικό πεδίο δράσης από τη Δημοκρατία της

Ιρλανδίας. Αντίθετα η στρατηγική της ηγεσίας του IRA ήταν ενιαία, εθνική και η Βόρεια Ιρλανδία αντιμετωπιζόταν ως ένα πεδίο, μία πλευρά του βρετανικού ιμπεριαλισμού. Η γεωπολιτική αυτή προσέγγιση πιστεύω ότι εντέλει στοίχισε στην ηγεσία Goulding. Από την άλλη, ούτε η παλιά φρουρά των παραδοσιακών ρεπουμπλικάνων ασχολούνταν συνολικά με την κατάσταση στις «εθνικιστικές περιοχές» και έδινε μόνο έμφαση στην ανάγκη να εξοπλιστούν οι εθνικιστές.

Όταν μια προσπάθεια μεταρρυθμίσεων από οποιοδήποτε σύνολο ή αρχή διακόπτεται από εξωτερικούς παράγοντες, το σύνηθες είναι η αρχή αυτή να αντιδράσει προσπαθώντας να μετριάσει τις επιρροές ή τις επιπτώσεις των παραγόντων αυτών. Στην περίπτωση των ρεπουμπλικάνων αυτό δεν λειτούργησε αμέσως. Η ηγεσία Goulding δεν ανέλυσε σε βάθος τον Ενωτισμό και τη Νομιμοφροσύνη, που ήταν έννοιες βαθιά ριζωμένες σε όλες τις κοινωνικές τάξεις της προτεσταντικής κοινότητας, ενώ δικαιολογούσε την κλιμακωτή θρησκευτική βία ως μεμονωμένη, τυχαία και περιθωριακή.

Αυτό όμως που διεύρυνε τη συζήτηση της διάσπασης και έδωσε βήμα στον Προσωρινό IRA, ήταν η σταδιακή αντικατάσταση του ένοπλου αγώνα με τον μαζικό πολιτικό αγώνα. Τα γεγονότα του Αυγούστου 1969 μπορεί να συνέβησαν απρόσμενα και να εξαπλώθηκαν ταχύτατα στις Έξι Κομητείες, δε συνέβησαν όμως τυχαία. Ο IRA στη θέα των πογκρόμ κατά των καθολικών έμεινε άπραγος και φάνηκε απροετοίμαστος.

Τα γεγονότα δημιούργησαν νέα τετελεσμένα στη Βόρεια Ιρλανδία και νέα δεδομένα προέκυψαν με την είσοδο των βρετανών στρατιωτών. Εδώ όμως θα ήθελα να αναφέρω το εξής. Η στρατηγική Goulding για μαζικό πολιτικό αγώνα ως εναλλακτική στον μιλιταρισμό των παραδοσιακών ρεπουμπλικάνων επί της ουσίας δεν απέτυχε. Ενώ τα προηγούμενα χρόνια οι στρατιωτικές εκστρατείες δοκιμάζονταν και αποτύγχαναν, η στρατηγική του Goulding δεν απέτυχε γιατί πολύ απλά δεν εφαρμόστηκε. Η έκρηξη των γεγονότων του Αυγούστου κατέστησε σαφές ότι μια τέτοια στρατηγική δεν είχε ελπίδα να εφαρμοστεί στο άμεσο μέλλον.

Η διάσπαση του ρεπουμπλικανικού κινήματος επέτρεψε στον Προσωρινό IRA να εισέλθει στο προσκήνιο ως διακριτή πλέον οργάνωση. Ο ρεπουμπλικανισμός πλέον χωρίστηκε επίσημα στις δύο τάσεις που συνυπήρχαν προηγουμένως. Ο Προσωρινός IRA είχε ως βασική αρχή την ένοπλη βία με την οποία θα διεκπεραίωνε τον βασικό

στόχο που ήταν η Ένωση των δύο τμημάτων της Ιρλανδίας σε ένα ενιαίο κράτος. Για τον Προσωρινό IRA η χρήση τρομοκρατικής βίας ήταν η αντίδραση στη βία που γέννησε τον ίδιο. Για να προσδώσει ηθική διάσταση στην ένοπλη βία, ο Προσωρινός IRA θα χρησιμοποιήσει την καθολική κοινότητα στη Βόρεια Ιρλανδία ως προκάλυμμα. Κατά τη θεώρηση του Προσωρινού IRA, ο IRA οφείλει να αποτελεί τον προστάτη της καθολικής κοινότητας. Η προστασία της καθολικής κοινότητας σήμαινε παράλληλα την επίθεση σε όλους τους καταπιεστικούς μηχανισμούς εναντίον των καθολικών. Αυτοί ήταν οι Νομιμόφρονες, το Stormont (κοινοβούλιο Βόρειας Ιρλανδίας) και η βρετανική κυβέρνηση.

Ο απόηχος της διάσπασης εκτείνεται και επηρεάζει ιδιαίτερα τις εξελίξεις την περίοδο 1976-1981. Η διάσπαση ήταν προϊόν ενδόκινηματικής συζήτησης η οποία με τις Ταραχές μεταφέρθηκε στον δημόσιο λόγο και στη δημόσια σφαίρα. Στο επίκεντρο των αντιπαραθέσεων των δύο πλευρών, Επίσημης και Προσωρινής, ήταν η διεκδίκηση της αυθεντικής ρεπουμπλικανικής ταυτότητας. Πολιτικός και μαζικός αγώνας ή ένοπλη βία ως μέσο πολιτικής επικράτησης; Η επικράτηση του Προσωρινού IRA, δεν έλυσε εν τέλει αυτό το δίλημμα.

Η νέα γενιά των ρεπουμπλικάνων με πρωτοστάτες τους Adams, Morrison και McGuinness, έχοντας την ιστορική εμπειρία και μελετώντας τις συνθήκες της περιόδου, επανέφεραν ορισμένες πλευρές της συζήτησης/ αντιπαραθέσεως που χαρακτήριζε τη διάσπαση στο προσκήνιο με κριτική διάθεση στην ηγεσία του Προσωρινού ρεπουμπλικανικού κινήματος. Η στασιμότητα που απέκτησε το κίνημα εξαιτίας της μονοδιάστατης προσέγγισης της ηγεσίας του IRA, υποχρέωσε τη νέα γενιά να αναζητήσει λύσεις στην εναλλακτική πρόταση που έθετε ο Goulding μέχρι το 1969. Επ' ουδενί λόγω όμως η προσπάθεια της νέας γενιάς δεν μπορεί να ταυτιστεί με αυτή του Goulding.

Οι νεαροί εθελοντές λειτούργησαν με αντίστροφη λογική απέναντι στη διάσπαση του κινήματος. Δανειζόμενοι στοιχεία και από τις δύο σχολές σκέψης που δημιούργησε το σχίσμα, προχώρησαν στην υιοθέτηση μιας νέας στρατηγικής. Από τη μια πλευρά, η πολιτικοποίηση του κινήματος με μπροστάρη το Sinn Féin και η επανεξέταση των αρχών του σοσιαλισμού ήταν ορισμένα από τα στοιχεία που εμπνεύστηκαν από την σχολή σκέψης του Goulding. Από την άλλη η αναδιάρθρωση των στρατιωτικών δομών της οργάνωσης και η αναδιοργάνωση της εκστρατείας

επιβεβαίωσε την αποδοχή πλευρών της παραδοσιακής σχολής σκέψης του ρεπουμπλικανισμού.

Εν κατακλείδι, οι πολιτικές προεκτάσεις της διάσπασης στην εκστρατεία του Προσωρινού IRA εμφανίστηκαν με τη μορφή αμφισβήτησης της ηγεσίας για την υποβάθμιση του πολιτικού ρόλου και προσανατολισμού του κινήματος. Η εμπειρία της διάσπασης επέτρεψε στον Adams και τους υποστηρικτές του να διατηρήσουν τις ισορροπίες μεταξύ του κινήματος ενώ παράλληλα να ασκήσουν την έντονη κριτική τους προτείνοντας εναλλακτικές λύσεις προς την οδό της πολιτικοποίησης. Για τους ίδιους ήταν αδιανόητο, ένα πολιτικό κίνημα επί σκοπού να μη διαθέτει πολιτικό προσανατολισμό και να μην αναπτύσσει πολιτική δραστηριότητα.

Προς αποφυγήν παλαιότερων λαθών ή λανθασμένων πρακτικών, η ηγεσία Adams, προώθησε και υιοθέτησε όλες τις εναλλακτικές μεθόδους που θα ενέτασσαν το κίνημα ξανά στο μαζικό πολιτικό αγώνα. Οι απεργίες των φυλακισμένων ρεπουμπλικάνων και οι εκλογικές επιτυχίες απέδωσαν τα μέγιστα ως προς την στροφή του κινήματος στη νέα στρατηγική της «Κάλπης και του Τουφεκιού». Οι επιλογές και τακτικές της ηγεσίας Adams ήταν αυτές που προσέδωσαν στο κίνημα πολιτική και ηθική αναζωογόνηση και συν τω χρόνω μετέτρεψαν το ρεπουμπλικανικό κίνημα σε μια ανερχόμενη κοινοβουλευτική δύναμη, η οποία σήμερα πρωταγωνιστεί στην ιρλανδική πολιτική ζωή.

Σήμερα βλέπουμε μια νέα γενιά ρεπουμπλικάνων και ρεπουμπλικάνισων να ηγείται του Sinn Fein, με τη Mary Lou McDonald και τη Michelle O'Neill να βρίσκονται στην ηγεσία του κόμματος το οποίο μετεξελίχθηκε σε πρωταγωνιστική δύναμη σε Βορά και Νότο. Σαράντα χρόνια μετά τις πρώτες απεργίες πείνας και την είσοδο στην πολιτική σκηνή του τόπου, η νέα ηγεσία συνεχίζει το έργο του Adams και των συναγωνιστών του, υποστηρίζοντας την ειρήνη και προτάσσοντας την ένωση του νησιού με πολιτικά μέσα. Ακόμα και στη περίπτωση Brexit, το Sinn Fein διατήρησε μια θετική στάση απέναντι στην Ευρώπη και πρότασσε την Ε.Ε ως το μέσο για τη διατήρηση της ειρήνης στην περιοχή και την χαλάρωση του συνόρου σε Βορά και Νότο. Τώρα με το Brexit όμως να υλοποιείται η κατάσταση στη Βόρεια Ιρλανδία τείνει να γίνεται πιο εύθραυστη από όσο ήταν πριν. Θα καταφέρουν άραγε η νέα γενιά και τα στελέχη των ιρλανδών ρεπουμπλικάνων να αντεπεξέλθουν στις νέες προκλήσεις;

Βιβλιογραφία

Συνεντεύξεις

- Συνέντευξη με τέως ευρωβουλευτρια Sinn Féin, Martina Anderson, 13/07/2020

Εφημερίδες (www.leftarchive.ie)

- An Phoblacht, Vol. 1, No. 2 1970
- Republican News, Vol. 4, No. 28, 1974
- United Irishman:
Vol. 20, No. 5, 1966
Vol. 20, No. 7, 1966
Vol. 23, No. 9, No.10, No.11, 1969

Αρχειακό Υλικό (www.cain.ulster.ac.uk)

Public Record Office of Northern Ireland:

- PRONI CAB/9/B/205/8
- PRONI HA/32/2/26

National Archives of Ireland:

- NAI D/T 98/6/495
- NAI 98/6/495

Εκδόσεις και έντυπα οργανώσεων(www.leftarchive.ie)

An tOglach, No.3, Official Organ of the Irish Republican Army, Δεκέμβριος 1967

Presidential Address by Thomas Mac Giolla to the 63rd Sinn Féin Ard Fheis, Έντυπο Sinn Féin, Δεκέμβριος 1968

Ireland Today, Έντυπο Sinn Féin, 1969

Irish Republican Army Statement, August 1969, Έντυπο IRA, Αύγουστος 1969

Eire Nua, Έντυπο Sinn Féin, 1971

McMillen, Liam, *The Role of the IRA, 1962-1967*, Έντυπο Sinn Féin, 1972

Gerry, Adams, *Peace in Ireland*, Έντυπο Sinn Féin, 1976

Civil Rights: Reform or Revolution? , Κομματικό έντυπο, The Worker's Party, Dublin 2017

Δικτυογραφία

www.rte.ie/archives/

www.leftarchive.ie

www.cain.ulster.ac.uk

<http://www.sinnfein.org/documents/introsf.html>

<https://www.nisra.gov.uk/sites/nisra.gov.uk/files/publications/1961-census-general-report.pdf>

<https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-cp8iter/p8iter/p8rrc/>

<https://www.marxists.org/glossary/terms/s/t.htm#stagism>

<https://www.theburkean.ie/articles/2021/02/20/sean-mac-stiofain-an-irish-republican>

<https://irishrepublicanmarxisthistoryproject.wordpress.com/>

Δευτερογενής Βιβλιογραφία

1. Adams, Gerry , *Πριν ξημερώσει: Μια αυτοβιογραφία*, KOAN, Αθήνα 1997
2. Alvin, Jackson, *Ireland 1798–1998: War, Peace and Beyond*, Willey and Blackwell, London 2010
3. Beresford, David, *Ten Men Dead: The story of the 1981 Irish hunger strike*, Grafton Books, Λονδίνο 1987

4. Bourne, Angela, " Security or Tolerance? The Proscription of Political Parties in Democratic States " Paper presented at *European Consortium of Political Research*, Salamanca, Spain 2014
5. Bowyer, Bell, J., *The Irish Troubles: A Generation of Violence 1967-1992*, St. Martin's Press, New York 1993
6. Bowyer, Bell, J., *The Irish Troubles 1967-1992*, St's Martin's Press, New York 1993
7. Bowyer, Bell, J., *The IRA 1968-2000: Analysis of a Secret Army*, Frank Cass, London 2006
8. Boyce, George, *The Irish question and British politics, 1868-1986*, Macmillan Education, New York 1988
9. Boyce, George, *Nationalism in Ireland*, Routledge, London 1995
10. Cullinane, Liam, "A Happy Blend'? Irish Republicanism, Political Violence and Social Agitation, 1962-69." *Saothar*, vol. 35, JSTOR 2010
11. Cullinane, Liam. "A Happy Blend'? Irish Republicanism, Political Violence and Social Agitation, 1962-69
12. Dillon, Martin, *The Dirty War*, Arrow, UK 1991
13. Durney, James, *The Volunteer: Uniforms, weapons and history of the Irish Republican Army 1913-1997*, Gaul House, Dublin 2004
14. English, Richard, *Armed Struggle: The history of the IRA*, Pan Books, London 2004
15. English, Richard, *Irish Freedom: The History of Nationalism in Ireland*, Pan Books, London 2007
16. Feeney, Brian, *A short history of the Troubles*, The O'Brien Press, Dublin 2014
17. Finn, Daniel, *One Man's Terrorist. A Political History of the IRA*, Verso Books, London 2019
18. Frampton, Martyn, *The Long March. The Political Strategy of Sinn Féin, 1981–2007*, Palgrave Macmillan, UK 2009
19. Gillespie, Gordon, *Historical Dictionary of the Northern Ireland Conflict*, The Scarecrow Press, HIA 2008
20. Graham, Spencer, *From armed struggle to political struggle: Republican tradition and Transformation in Northern Ireland*, Bloomsbury Academic, London 2015

21. Hanley, Brian and Millar, Scott, *The Lost Revolution: The Story of the Official IRA and the Workers' Party*, Penguin, London 2010.
22. Hanley, Brian, 'I ran away'? The I.R.A. and 1969: the evolution of a myth στο *Irish Historical Studies*, Cambridge University Press, Νοέμβριος 2013, Vol. 38, No. 152
23. Hanley, Brian, 'The needs of the people': the IRA considers its future, 1967-68, *Saothar* , Vol. 38, Irish Labour History Society 2013
24. Harkness, David, *Ireland in the twentieth century: divided island*, Macmillan Education USA 1996,
25. Hennessey, Thomas, *A History of Northern Ireland 1920-1996*, Macmillan Press, London 1997
26. Holland, Jack and McDonald, Henry, *I.N.L.A Deadly Divisions*, Poolbeg Books Ltd, Dublin 2010
27. Irvin, Cynthia L., *Militant nationalism: Between movement and party in Ireland and the Basque country*, University of Minnesota Press 1999
28. Kee, Robert, *The Green Flag: A History of Irish Nationalism*, Penguin Books, London 2000
29. Liam, Clarke και Kathryn, Johnston, *Martin McGuinness: From Guns To Government*, Mainstream Publishing Company, Edinburgh 2001
30. Luigi, Bonanate, *Διεθνής Τρομοκρατία*, Κέδρος, Αθήνα 2009
31. Lynch, John, 'Turbulent Times: Bloody Sunday and the Civil Rights Movement', *Journal For Cultural Research*, Vol. 10 No. 3 2006
32. Lynch, Robert, *Revolutionary Ireland, 1912-25*, Bloomsbury Academic, UK 2015
33. McCann, Eamonn, *War and an irish town*, Pluto Classics, London 1974
34. McKittrick, David and McVea, David, *Making Sense of the Troubles: A History of the Northern Ireland Conflict*, Penguin Books, London 2012
35. Michael, McCann, *Burnt Out: How the Troubles began*, Mercier Press, Cork 2019
36. Moloney, Ed, *A secret history of the IRA*, Penguin Books, UK 2007
37. Morrison, John, *The Origins and Rise of Dissident Irish Republicanism. The role and impact of organizational splits*, Bloomsbury Publishing Inc, London 2013

38. Mulqueen, John, *'An Alien Ideology': Cold War Perceptions of the Irish Republican Left*, Liverpool University Press, Liverpool 2019
39. Niall Ó Dochartaigh, "What Did the Civil Rights Movement Want? Changing Goals and Underlying Continuities in the Transition from Protest to Violence" στους Lorenzo, Bosi, Gianluca, De Fazio, *The Troubles in Northern Ireland and Theories of Social Movements*, Amsterdam University Press, 2017
40. Niall Ó Dochartaigh, *From Civil Rights to Armalites: Derry and the Birth of the Irish Troubles*, Palgrave Macmillan, UK 2005
41. Ó Broin, Eoin, *Sinn Féin and the Politics of Left Republicanism*, Pluto Press, London 2009
42. Ó Faoleán, Gearóid, *A Broad Church: The Provisional IRA in the Republic of Ireland 1969–1980*, Merrion Press, Ireland 2019
43. O'Doherty, Malachi, *Fifty Years On: The Troubles and the Struggle for Change in Northern Ireland*, Atlantic Books, Μεγάλη Βρετανία 2019
44. O'Hearn¹, Denis, "Movement Inside and Outside of Prison The H-Block Protest", των Bosi, Lorenzo, De Fazio, Gianluca, *The Troubles in Northern Ireland and Theories of Social Movements*, Amsterdam University Press 2017
45. Patterson, Henry, *Ireland since 1939*, Oxford University Press Inc., New York 2002
46. Patterson, Henry, *The Politics of Illusion: A Political History of Sinn Féin and the IRA*, Serif, London 2015
47. Paul, Collier, Nicholas, Sambanis, "The "Troubles" of Northern Ireland: Civil Conflict in an Economically Well-Developed State" του Woodwell, Douglas, *Understanding Civil War: Evidence and Analysis*, World Bank, New York 2005
48. R, D., Osborne, Unemployment and Religion in Northern Ireland, *Economic and Social Review*, Vol. 17. 'Vo. 3, Απρίλιος 1986
49. R. V. Comeford, " Patriotism as Pastime: The Appeal of Fenianism in the Mid-1860s" του Alan O'Day, *Reactions to Irish Nationalism 1865-191*, The Hambledon Press, London 1987
50. Rogelio, Alonso, *The IRA and the armed struggle*, Routledge Press, London 2007
51. Simon, Prince και Geoffrey, Warner , "The IRA and Its Rivals: Political Competition and the Turn to Violence in the Early Troubles", *Contemporary British History*, Routledge 2013 27:3

52. Simon, Prince, The Global Revolt of 1968 and Northern Ireland, *The Historical Journal*, Vol. 49, No. 3, Cambridge University Press 2006
53. Swan, Sean, *Official Irish Republicanism: 1962 to 1972*, Lulu, USA 2007
54. Taylor, Peter, *Provos the IRA and Sinn Féin*, Bloomsbury, UK 1998
55. Treacy, Matt, *The IRA 1956–69. Rethinking the Republic*, Manchester University Press, Manchester 2011
56. Whiting, Matthew, *Sinn Féin and the IRA. From Revolution to Moderation.* , Edinburgh University Press, Edinburgh 2018
57. Β.Ι. Λένιν, Werewolf, IRA,CIA:4 Κείμενα περί Ανταρτοπόλεμου, μτφρ. Γεώργιος Κουφογιώργος, Eurobooks, Αθήνα 2019
58. Γκράμσι, Α. , *Σοσιαλισμός και Κουλτούρα*, Στοχαστής, Αθήνα 1982,
59. Κασιούρας, Δ. , Γ., *Σύντομο Κοινωνικοπολιτικό Λεξικό*, Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 2011
60. Καστοριάδης, Κορνήλιος, *Η δυνατότητα μιας αυτόνομης κοινωνίας*, Εκδόσεις Στάσει Εκπίπτοντες, Ελλάδα, 2012
61. Ράνταλ, Λω, *Τρομοκρατία: Μια παγκόσμια ιστορία*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2020
62. Στυλιανού, Πέτρος, *Seán MacStiofáin: Ο ελληνολάτρης αρχηγός του IRA*, Ιστορικά Χρονικά, Τεύχος 41 1973
63. Χατζηβασιλείου, Ευάνθης, *Εισαγωγή στην ιστορία του μεταπολεμικού κόσμου*, Πατάκης, Αθήνα 2015

Παράρτημα εικόνων

Durney, James, *The Volunteer: Uniforms, weapons and history of the Irish Republican Army 1913-1997*, Gaul House, Dublin 2004, σ.66

1971 and 1956
IRA volunteer active on the Border (left) and Flying Column member

Durney, James, *The Volunteer: Uniforms, weapons and history of the Irish Republican Army 1913-1997*, Gaul House, Dublin 2004, σ.46

Ο Μπόμπι Σάντς κατά τη διάρκεια του εκδήλωσης του κινήματος.(Αριστερά) Κινητοποίηση υπέρ του απεργού πείνας στο Λονδίνο(Δεξιά)

Hunger Strike protest London May 1981

Στρατόπεδο εκπαίδευσης IRA 1966

Χριστουγεννιάτικες κάρτες στήριξης των φυλακισμένων
ρεπουμπλικάνων. (<https://irishrepublicanmarxisthistoryproject.wordpress.com/>)

© Eamon Melaugh
(<http://cain.ulster.ac.uk/melaugh/>)

© eamon melaugh

Ο Cathal Goulding σε εκδήλωση του κινήματος στο Μπέλφαστ © Eamon Melaugh (<http://cain.ulster.ac.uk/melaugh/>)

Ο Gerry Adams στο Μπέλφαστ.

"Ο θεός μας έκανε καθολικούς και το Armalite μας έκανε ίσους" σύνθημα σε τοίχο στη Βόρεια Ιρλανδία.